

splošno izobr. oddelek
2

STOPINJE 2000

262.2(497.12-18)(059)

20093164

COBISS *

PIŠK M. SOBOTA

STOPINJE

2000

Izdalo Pomursko pastoralno področje
Franc Kodila, Martin Poredoš, Andrej Zrim

Uredniški odbor:
Jože Ftičar, Lojze Kozar ml., Vilko Novak, Franc Puncer, Jožef Smej, Jože Zadravec

Lektorirala: prof. Nežka Cigut

Priprava za tisk: Alojz Benkovič

Naslovna stran: Štefan Hauko: A.M.Slomšek (posebej naslikano za naslovnico Stopinj)

Tisk in izdelava: Solidarnost, d.d., Murska Sobota

Stopinje 2000

splošno izobr. oddlek
2

STOPINJE 2000

262.2(497.12-18)(059)

20093164

PIŠK M. SOBOTA

COBISS *

Leto 2000 je prestopno leto, ima 366 dni, začne se v soboto in konča z nedeljo.

Nedelje, zapovedani prazniki in državni prazniki so označeni z večjim rdečim tiskom, nezapovedani prazniki in dela prosti dnevi pa z rdečim manjšim tiskom. Imena župnij, ki obhajajo god svojega zavetnika, so zapisana na skrajni desni strani s krepkejšim tiskom.

Praznovanje svetnikih godov je označeno s številkami, in sicer: slovesni praznik (1), praznik (2), obvezni god (3), neobvezni god (4). Svetnikov, pri katerih ni številke, se v bogoslužju več ne spominjamo.

Cerkveni prazniki: Zapovedan: telovo - 22. junije, Marijino vnebovzetje - 15. avgust, vsi sveti - 1. november, božič - 25. december. Nezapovedani: novo leto - 1. januar, sveti trije kralji - 6. januar, svečnica - 2. februar, sv. Jožef - 19. marec, Gospodovo oznanjenje - 25. marec, velikonočni ponedeljek - 24. april, vnebohod - 1. junij, sv. Peter in Pavel - 29. junij, Marijino rojstvo - 8. september, Brezmadežna - 8. december, sv. Štefan - 26. december.

Državni prazniki: novo leto - 1. in 2. januar, Prešernov dan - slovenski kulturni praznik - 8. februar, dan upora proti okupatorju - 27. april, praznik dela - 1. in 2. maj, dan državnosti - 25. junij, dan spomina na mrtve - 1. november, dan samostojnosti - 26. december.

Dela prosti dnevi so tudi naslednji verski prazniki: velikonočna nedelja in ponedeljek - 23. in 24. april, binkoštna nedelja - 11. junij, Marijino vnebovzetje - 15. avgust, dan reformacije - 31. oktober, božič - 25. december.

Kratice: c.uč. = cerkveni učitelj, dev. = devica, duh. = duhovnik, muč. = mučenec, pušč. = puščavnik, red. = redovnik, red.ust. = redovni ustanovitelj, spok. = spokornik.

Lunine spremembe: polna luna ☾

mlaj ☾

prvi krajec ☾

zadnji krajec ☾

STOPINJE 2000

Pred nami je devetindvajseti letnik zbornika s pomenljivim naslovom STOPINJE.

Beseda "stopinje" nastopa trikrat v Svetem pismu Nove zaveze: "...hodijo po stopinjah vere, ki jo je imel naš oče Abraham" (Rim 4, 12); "mar nisva hodila (Pavel in Tit) v istem duhu in po istih stopinjah?" (2 Kor 12, 18); "Kristus je trpel za vas in vam zapustil zgled, da bi hodili po njegovih stopinjah" (1 Pt 2, 21).

STOPINJE so se rodile v zadnjih desetletjih 2. tisočletja, ki je vzelo slovo. So le kapljica v oceanu, a če te kapljice ne bi bilo, bi ocean ostal nepopoln. So le drobci, priloženi k miriadam raznobarvnih ploščic mozaika minulega tisočletja, a če tega drobca ne bi bilo, bi ostal mozaik nepopoln.

Zahvala in molitveni spomin vsem sodelavcem, piscem, širiteljem (v prvi vrsti duhovnikom) in bralcem, posebej še tistim, ki so odšli pred nami v večnost.

Tudi v 3. tisočletju si bodo STOPINJE prizadevale za to, da ne bi utihnil tihi, a vendar v srce segajoči šepet matere Mure: "Ni me Večni za to ustvaril, da bi val moj brate ločil. Jaz vezalje sem za nje, ki kre strani mi živé (prim. Srčen, 1919).

S svojimi prispevki, bodisi zgodovinskimi ali sodobnimi, bodo STOPINJE še naprej oznanjale, da smo si prebivalci na obeh straneh Mure med seboj bratje in sestre.

Vse blagoslove od nas starejših, ki odhajamo, vam mlajšim, ki prihajate. Naj vam bodo STOPINJE, kakor so bile nam, tudi vam nekaj Svetega in Dragega, Sancta et Cara (bl. Slomšek).

Jožef Smej

JANUAR

2000

Prosinec

1 S NOVO LETO, OSMINA BOŽIČA, BOŽJA MATI MARIJA (1)

2 N 2. PO BOŽIČU (2); Bazilij Vel. in Gregor Nacianski, šk., c.uč.

Beseda se je učlovečila (Jn 1, 1-18)

3 P Genovefa Pariška, dev.; Anter, papež, muč.

4 T Angela Folinjska, red.; Gregor Langreški, škof

5 S Simeon Stilit, pušč.; Emilijana (Milena), dev.

6 Č Gospodovo razglašenje, Sv. Trije Kralji (1)

7 P Rajmund Penjafortski, duh. (4); Lucijan Antiohijski, muč.

8 S Severin Noriški, opat; Erhard, škof; Jurij iz Hozibe, red.

9 N JEZUSOV KRST (2) Julijan in Bazilisa, muč.; Hadrijan, opat

Ta je moj ljubljeni Sin (Mr 1, 6 b - 11)

10 P Viljem iz Bourgesa, škof; Agaton, papež; Peter Orseolo, red.

11 T Pavlin Oglejski, škof (3); Teodozij, opat

12 S Alfred, opat; Tatjana (Tanja), muč.; Ernest, škof

13 Č Hilarij, škof, c.uč. (4); Veronika Milanska, dev.

14 P Feliks (Srečko) Nolanski, duh.; Odon iz Novare, red.

15 S Pavel Puščavnik; Maver, opat; Habakuk, prerok

16 N 2. NAVADNA (2); Marcel, papež; Berard in tov., franč. muč.

Jezusovi prvi učenci (Jn 1, 35 - 42)

17 P Anton (Zvonko), pušč. (3); Marijan, diakon, muč.

18 T Marjeta Ogrska, red.; Priska, muč.

19 S Kanut, kralj; Germanik, muč.; Arsen, red.

20 Č Fabijan, papež in Boštjan (Sebastijan), muč. (4)

21 P Neža (Agnes, Janja), dev., muč. (3); Epifanij, škof

22 S Vincenc (Vinko), diakon, muč. (4); Teodolinda, kralj.

Pečarovci

23 N 3. NAVADNA (2); Emerencijana, muč.; Ildefonz, škof

Spreobrnite se in verujte evangeliju (Mr 1, 14 - 20)

24 P Francišek Saleški, škof, c.uč. (3); Felicijan, škof, muč.

25 T Spreobrnitev apostola Pavla (2); Ananija, muč.

26 S Timotej in Tit, škofa (3); Robert, Alberik, Štefan, red. ust.

27 Č Angela Merici, dev. (4); Vitalijan, papež

28 P Tomaž Akvinski, duh., c.uč. (3); Peter Nolasko, red. ust.

29 S Valerij, škof; Julijan Ubogi, spok.

30 N 4. NAVADNA (2); Martina, dev., muč., Hijacinta Marescotti

Jezus uči z oblastjo (Mr 1, 21 - 28)

31 P Janez Bosko, red. ust. (3); Marcela, vdova

Luči 2. tisočletja:

sv. Bernard - Rojen je bil 1090 na gradu Fontaines pri Dijonu. Star 22 let je vstopil v samostan Citeaux in oživil cistercijski red. Že v času Bernardovega življenja je v vsej Evropi nastalo 67 samostanov, tudi v Stični (1136). V preteklosti je deloval tudi samostan belih menihov v Monoštru. Bernard je napisal veliko verskih spisov, bil je znan govornik, pridigar, posrednik v raznih sporih, zavzet delavec za edinstvo in mir. Umrli je 20. avgusta 1153 v Clairvauxu, za svetnika je bil razglašen 1174. Upodabljajo ga v beli meniški obleki ali kot cistercijskega opata s križem v roki. Njegov god se obhaja 20. avgusta. Slika: sv. Bernard - župnijska cerkev v Monoštru.

Spominski dnevi:

2.1.1946 + Avgust Pavel
8.1.1906 * dr. Anton Trstenjak
9.1.1826 * Jožef Borovnjak
19.1.1899 Jakob Missia imenovan za kardinala
25.1.1915 * Pavel Berden
25.1.1916 + Jožef Baša-Miroslav
27.1.1877 * dr. Matija Slavič
29.1.1790 * Anton Krempf

Besede svetih:

"Kaj mi pomeni filozofija! Moji učitelji so apostoli. Oni me niso učili, kako naj berem Platona ali razpletam Aristotelovo premetenost. Pač pa so mu naučili živeti. Misliš, da je to malo, če človek zna živeti? Veliko, da, največje je to." sv. Bernard

Zvoki onemele piščalke - besede Lojzeta Kozarja:

V duhu gledam vajine otroke, moje male vnučke, kako se igrajo na trati. Povej jim, da sem jih imela rada, še preden so prišli na svet in da zdaj molim zanje, da bi bili dobri, kajti dobro srce je največ na svetu. (Takšen prag)

FEBRUAR

2000

Svečan

- 1 T Brigita Irska, dev.; Pionij, muč.
 2 S Jezusovo darovanje, Svečnica (2); Simeon in Ana
 3 Č Blaž, škof, muč.; Oskar (Ansgar), škof (4)
 4 P Andrej Corsini, škof; Janez de Britto, muč.
 5 S Agata, dev., muč. (3); Ingenuin in Albuin, škofa

- 6 N 5. NAVADNA (2); Pavel Miki in tov., muč.; Amadej Belgijski, škof
 Jezus ozdravlja bolnike (Mr 1, 29 - 39)
 7 P Nivard, red.; Adavkt in frigijski mučenci
 8 T PREŠERNOV DAN; Hieronim Emiliani (4); Janez de Matha
 9 S Apolonija, dev., muč.; Nikefor, muč.
 10 Č Sholastika, dev. (3); Viljem Veliki, pušč.
 11 P Lurška Mati Božja (4); Cedmon, red.
 12 S Evlalija, muč.; Benedikt Anianski, opat

- 13 N 6. NAVADNA (2); Katarina de Ricci, red.; Gregor II., papež
 Jezus ozdravi gobavca (Mr 1, 40 - 45)
 14 P Valentin (Zdravko), muč. (4); Bruno Kverfurtski, muč.
 15 T Jordan Saški, opat; Georgija, dev.; Agapa, dev., muč.
 16 S Julijana, muč.; Onezim, škof; Peteri muč. iz Egipta
 17 Č Sedem ustanoviteljev servitov (4); Frančišek Clet, muč.
 18 P Simeon Jeruzalemski, škof, muč.; Flavijan, škof
 19 S Konrad iz Piacenze, spok.; Barbat, škof

- 20 N 7. NAVADNA (2) Sadot in tov., muč.; Evherij, škof
 Ljubite svoje sovražnike (Mt 5, 38 - 48)
 21 P Peter Damiani, škof, c.uč. (4); Maksimilijan Puljski, škof
 22 T Sedež apostola Petra (2); Marjeta Kortonska, spok.
 23 S Polikarp, škof, c.uč. (4); Dositelj, menih
 24 Č Matija, apostol (2); Sergij, muč.; Modest, škof
 25 P Tarazij (Taras), škof; Valburga, dev.
 26 S Matilda iz Hackeboma, dev.; Porfirij, škof

- 27 N 8. NAVADNA (2); Gabrijel Žalostne Matere Božje, red.; Leander, škof
 Jezus svari pred zaskrbljenostjo (Mt 6, 24 - 34)
 28 P Roman, opat; Hilarij (Radovan), papež
 29 T Osvald (Ožbalt), škof; prestopni dan

Luči 2. tisočletja:

sv. Frančišek Asiški - Rojen je bil leta 1182 v Assisiju v srednji Italiji. Želel je postati vitez, v bolezni pa je spoznal, da ga Gospod kliče za svojega viteza. Posvetil se je molitvi in oznanjevanju evangelija. Frančišek je znan po uboštvu, po veliki ljubezni do narave. Nikoli ni postal duhovnik, ker se je imel za nevrednega te službe. Ustanovil je red manjših bratov, ki je danes razdeljen v tri veje: frančiškansko, kapucinsko in minoritsko. Pod njegovim vplivom je sv. Klara ustanovila podoben red za ženske, klarise. Vsi štirje redovi delujejo tudi v Sloveniji. Goduje 4. oktobra. Slika: sv. Frančišek - župnijska cerkev v Črensovcih.

Spominski dnevi:

13.2.1931 + Ivan Baša
17.2.1997 + dr. Aleksander Horvat
18.2.1912 * Matija Balažič
22.2.1873 + Peter Dajnko

Besede svetih:

"Mnogi danes pohlepno srkajo znanje, iščejo spoznanje, blažen pa bo le tisti, ki bo iz ljubezni do našega Gospoda ostal majhen in neveden... Kar se mene tiče, mi zadošča poznati ubogega in križanega Jezusa... Samo tisti, ki pripadajo hudiču, hodijo z mračnimi obrazi, mi se pa moramo veseliti v Gospodu. Kadar je duša potrta, je slabotnejša in išče utehe v radostih sveta." sv. Frančišek

Zvoki onemele piščalke - besede Lojzeta Kozarja:

Glejte, vpričo te velike skrbi in ljubezni vsaka človeška ljubezen obledi. Saj je tudi zemeljska ljubezen lepa in potrebna, kakor je potrebna petrolejka v temni noči, toda ko zasije sonce, nam je samo ono prava luč. (Pajkova mreža)

- 1 S Albin, škof; Svitbert, škof; Antonina, muč.
 2 Č Neža Praška, dev.; Karel Dobri, knez
 3 P Kunigunda, cesarica; Marin in Asterij, muč.
 4 S Kazimir, kraljevič (4); Arkadij, škof, muč.

5 N 9. NAVADNA (2); Janez Jožef od Križa, red.; Evzebij, muč.
 Hiša na skali (Mt 7, 21 - 27)

- 6 P Fridolin (Miroslav), opat; Koleta (Nika), dev.
 7 T Perpetua in Felicita, muč. (4); Gaudios, škof; Pust
 8 S ++ Pepelnica (1); Janez od Boga, red. ust.; Beata, muč.
 9 Č Frančiška Rimska, red. (4); Gregor iz Nise, škof
 10 P + Štirideset mučencev; Makarij, škof
 11 S Sofronij, škof; Evlogij, muč.; Konstantin, spok.

12 N 1. POSTNA (1); (Gregor Vel., papež); Doroteja (Rotija), muč.
 Hudi duh skuša Jezusa (Mr 1, 12 - 15)

- 13 P Kristina, dev., muč.; Teodora (Božidara), muč.
 14 T Matilda, kraljica; Florentina, opatinja
 15 S Klemen M. Dvořák, red.; Ludovika de Marillac, red.
 16 Č Hilarij in Tacijan, muč.; Herbert, škof; Julijan, muč.
 17 P + Patricij, škof (4); Jedrt Nivelska, opatinja
 18 S Kvatre; Ciril Jeruzalemski, škof, c.uč. (4); Salvator, red.

19 N 2. POSTNA (1); Jožef, mož Device Marije; Sibilina, dev.
 Jezus se na gori spremeni (Mr 9, 2 - 10)

- 20 P Klavdija in tov., muč.; Kutbert, škof
 21 T Nikolaj iz Flüe, pušč.; Filemon, muč.
 22 S Lea, spok; Katarina Genovska, spok.
 23 Č Turbij iz Mongroveja, škof (4); Viktorijan in tov.
 24 P + Dionizij in tov., muč.; Katarina Švedska, red.
 25 S Gospodovo oznanjenje (1); Dizma, desni razbojnik

26 N 3. POSTNA (1); Evgenija, muč.; Kastul, muč.
 Jezus očisti tempelj (Jn 2, 13 - 25)

- 27 P Rupert Salzburški, škof; Lidija, muč.
 28 T Milada Praška, dev., Bojan (Vojan), knez, muč.
 29 S Bertold, red. ust.; Evstracij, menih
 30 Č Amadej IX. Savojski, knez; Kvirin iz Neussa
 31 P + Modest Gosposvetski, škof (4); Gvido, opat

Luči 2. tisočletja:

sv. Anton Padovanski - Pri krstu leta 1195 v Lizboni na Portugalskem so mu dali ime Fernando. Želel je postati misijonar, a je zaradi bolezni moral ostati doma. Ob vstopu k frančiškonom si je privzel ime Anton. Deloval je v raznih krajih, nazadnje v Padovi, kjer hranijo njegove relikvije. Oznanjal je evangelij z navdušenim pridiganjem, večinom na prostem. Ohranjenih je tudi veliko njegovih spisov. Veliko je spovedoval, včasih tudi ves dan, ne da bi kaj užil. Umrli je 13. junija 1231, star 36 let. Njegov god obhajamo na dan njegove smrti. Slika: sv. Anton - stranski oltar v župnijski cerkvi v Beltincih.

Spominski dnevi:

3.3.1879 * Jožef Klekl ml.
7.3.1891 - Fran Miklošič
11.3.1915 * dr. Aleksander Horvat
16.3.1945 ubit Danijel Halas
19.3.1939 + Fran Kovačič
25.3.1867 * dr. Fran Kovačič
27.3.1939 + slikar Ivan Žbota

Besede svetih:

"Mavrica nove zaveze je Marija. V temni vijoličasti barvi se upodablja uboštvo, v modri njena ponižnost, v zlatorumeni njena ljubezen in v ognjenordeči njeno nedotaknjeno devišтво. - Ti, jutranja zvezda, ti nebeška luč, Marija, razženi meglo, ki pokriva pokrajino naših duš. razprši temo naših grehov, da bomo mogli kdaj priti k polnosti življenja!" sv. Anton Padovanski

Zvoki onemele piščalke - besede Lojzeta Kozarja:

Glej, ti si še majhen smrkavec in jaz sem ti poljubil roko. Ta roka bo storila mnogo dobrega ali pa mnogo zla. Če boš delal dobro, boš mnoge odrešil, bolj kakor si moraš misliti. Če boš delal zlo, boš napravil sebe do kraja nesrečnega. (Materina ruta)

APRIL**2000****Mali traven**

1 S Hugo Grenobelski, škof; Venancij, škof, muč.

2 N 4. POSTNA (1); Frančišek Paolski, red.ust.; Teodozija, muč.
Božji Sin Odrešenik (Jn 3, 14 - 21)

3 P Rihard, škof; Sikst I., papež; Agapa, muč.

4 T Izidor Seviljski, škof, c.uč. (4); Zosim, pušč.

5 S Vincenc Ferrer, duh.; Julijana, opatinja

6 Č Irenej Sirmijski, škof, muč.; Celestin I., papež

7 P + Janez Krstnik de la Salle, red. ust.; Saturnin, škof

8 S Albert, škof, muč.; Vlater, opat

9 N 5. POSTNA (1); Marija Klopajeva, svetopis. žena
Jezus napove trpljenje (Jn 12, 20 - 33)

10 P Ezekijel, prerok; Apolonij in tov., muč.

11 T Stanislav, škof, muč. (3); Domnij (Dujam), škof

12 S Lazar Tržaški, muč.; Zenon, škof

13 C Martin I., papež, muč.; Hermenigilda, muč.

14 P + Lidvina, dev., red.; Valerijan in tov., muč.

15 S Anastazija, muč.; Peter Gonzales, red.

16 N CVETNA NEDELJA GOSPODOVEGA TRPLJENJA (1) Bernardka Lurška, dev.
a) Jezusov slovesni vhod v Jeruzalem (Mr 11,1 - 10)

b) Trpljenje J. Kristusa po Marku (Mr 14, 1 - 72; 15, 1 - 47)

17 P Rudolf, muč.; Inocenc, škof; Fortunat, muč.

18 T Apolonij, muč.; Eleverij Ilirski, muč.

19 S Leon IX., papež; Ema, red.; Dioniz, muč.

20 Č Vel. četrtek (1); Hilda, dev.; Teotim, škof; Sulpicij, muč.

21 P ++ Vel. petek (1); Anzelm, škof, c.uč.; Konrad iz Parzhama, red.

22 S Vel. sobota (1); Leonid, muč.; Agapit, papež

23 N VELIKA NOČ, GOSPODOVO VSTAJENJE (1) Jurij, muč.

Jezus vstane od mrtvih (Jn 20, 1-9)

Sv. Jurij ob Ščavnici

24 P Velikonočni ponedeljek (1); Fidel Sigmarinški, muč.

Sv. Jurij v Prekmurju

25 T Marko, evangelist (2); Ermin, škof, muč.

26 S Pashazij, opat; Mati dobrega sveta

27 Č DAN UPORA PROTI OKUPATORJU; Ilozana, dev.

28 P Peter Chanel, duh., muč. (4); Vital (Živko), muč.

29 S Katarina Sienska, dev., c.uč. (3); Peter Veronski, muč.

30 N VELIKONOČNA, BELA (1); Pij V., papež; Jožef Cottolengo, red. ust.

Jezus se prikaže apostolom (Jn 20, 19-31)

Luči 2. tisočletja:

sv. Rok - Izhaja iz južne Francije. Zgodaj je izgubil starše, veliko premoženje je razdal revežem in se leta 1317 odpravil na božjo pot v Rim. V Italiji je takrat razsajala kuga. Rok je stregel kužnim bolnikom, mnoge je tudi ozdravil, tudi tako, da je nad njimi naredil znamenje križa. Nazadnje je še sam zbolel, a tudi čudežno ozdravel. Vrnil se je domov, kjer pa so ga vrgli v ječo, kjer je po petih letih umrl 16. avgusta 1327. Upodabljaajo ga v romarski obleki, z roko kaže kužno bulo na nogi, zraven njega sedi pes s kruhom v gobcu. Goduje 16. avgusta. Slika: T. Mertük, sv. Rok - slika v kapelici v Tumišču.

Spominski dnevi:

10.4.1900 * slikar Ludvik Vrečič
11.4.1804 + Mikloš Küzmič
11.4.1875 * Ivan Baša
23.4.1787 * Peter Dajnko
28.4.1894 * Jožef Baša-Miroslav
29.4.1999 + Lojze Kozar

Besede svetih:

"O sveti Rok, od slasti bleščijo ti oči, ki žejno dvigaš jih v nebo - hiacinte bele v njih cveto - ko nam kažeš hudo rano, ki pes jo liže, čisti in hladi." (Anton Vodnik)

Zvoki onemele piščalke - besede Lojzeta Kozarja:

Kakor z verigo smo priklenjeni drug na drugega, Gospod, da ne moremo niti sproščeno živeti niti brez skrbi umreti. Morda ti tako hočeš, da drug drugega vodimo, drug drugega vlečemo v odrešenje ali v propad. (Licenciat Janez)

1 P JOŽEF DELAVEC (2); PRAZNIK DELA

2 T Atanazij, škof, c.uč. (3); Boris, knez

3 S Filip in Jakob ml., apostola (2); Teodozij Kijevski, red.

4 Č Florijan (Cvetko), muč. (4); Cirijak, škof

5 P Gotard, škof; Angel, muč.; Juta, spok.

6 S Marija, Srednica milosti; Dominik Savio, dijak; Frida

7 N 3. VELIKONOČNA (1) Gizela, opatinja; Domicijan, škof

Jezusovo slovo od apostolov (Lk 24, 35 - 48)

8 P Viktor Milanski, muč.; Dezider (Željko), škof

9 T Pahomij, opat; Beat, pušč.; Dan zmage

10 S Antonin, škof; Gordijan in Epimah, muč.

11 Č Sigismund (Žiga), kralj; Mamert, škof

12 P Leopold Mandić, duh. (3); Pankracij, muč.

13 S Servacij, škof; Mucij, muč.

14 N 4. VELIKONOČNA (1); Bonifacij, muč.; Justina, muč.

Jezus dobri pastir (Jn 10, 11 - 18)

15 P Zofija (Sonja), muč.; Izidor, kmet

16 T Janez Nepomuk, duh., muč. (4); Andrej Bobola, muč.

17 S Jošt, pušč. (4); Paskal Baylon, red.

18 Č Janez I., papež, muč. (4); Erik, kralj

19 P Peter Celestin, papež; Pudencijana, dev.

20 S Bernardin Sienski, duh. (4); Plavtila, spok.

21 N 5. VELIKONOČNA (1); Krispin, red.; Valens, škof; Evtihij in tov.

Vinska trta in mladike (Jn 15, 1 - 8)

22 P Renata, spok.; Marjeta Kasijska, red.

23 T Evfrozinja, red.; Janez de Rossi, duh.

24 S Marija, Mati Cerkve (2); Marija Pomočnica; Socerb, muč.

25 Č Beda Častitljivi, c.uč.; Gregor VII., papež (4)

26 P Filip Neri, duh. (3); Lambert de Vence, škof

27 S Avguštin Canterburyjski, škof (4); Julij, muč.

28 N 6. VELIKONOČNA (1); German Pariški, škof; Bernard Menthonski, duh.

Jezusova zapoved ljubezni (Jn 15, 9 - 17)

29 P Prošnji dan; Maksim Emonski, škof (4); Teodozija, dev.

30 T Prošnji dan; Kancijan in tov., muč. (4); Ferdinand Aragonski, kralj

31 S Prošnji dan; Obiskanje Device Marije (2); Petronila, muč.

Markovci

Luči 2. tisočletja:

sv. Janez Nepomuk - Rodil se je v češkem mestu Pomuk med letoma 1340 in 1350. Postal je duhovnik in je opravljal pomembno službo v praški nadškofiji. Kralj Venčeslav si je hotel pridobiti oblast nad Cerkvijo in se polastiti njenega imetja. Ker se je Janez Nepomuk temu upiral, ga je dal mučiti in nato vreči v Vltavo. Upodabljajo ga kot kanonika z znamenji mučeništva, s križem v roki in s prstom na ustnicah, kot znamenje spovedne molčečnosti. V spomin na njegovo mučeniško smrt so postavljali njegove kipe na mostovih, najprej na Karlovem mostu v Pragi. Spominjamo se ga 16. maja. Slika: sv. Janez Nepomuk - pred župnijsko cerkvijo v Križevcih pri Ljutomeru.

Spominski dnevi:

6.5.1912 * Ivan Škafar
12.5.1872 * dr. Anton Korošec
14.5.1912 * dr. Ivan Zelko
17.-19.5.1996 papež Janez Pavel II. v Sloveniji
24.5.1895 * Ivan Kos, slikar
25.5.1772 * Jožef Ficko
30.5.1948 + Jožef Klekl st.

Besede svetih:

"Vsemogočni Bog, svetega Janeza Nepomuka si podpiral, da je svoje življenje daroval za pravice Cerkve. Na njegovo priprošnjo pomagaj tudi nam, da si bomo prizadevali za pravico in resnico." (molitev iz Rimskega misala)

Zvoki onemele piščalke - besede Lojzeta Kozarja:

Vera je kakor vrč na glavi vodarice; včasih zadostuje samo majhen spotikljaj in že je posoda razbita na tleh. - Ves si obrnjen vase, Tjaš, in to je tvoja nesreča. Ko bi se odprl drugim, koliko srečnejši bi bil takoj in tvoji problemi bi bili na mah rešeni. (Vezi in zanke)

1 Č Gospodov vnebohod (1); Justin, muč.; Pamfil, muč.

Bogojina

2 P Marcellin in Peter, muč. (4); Erazem, škof, muč.

3 S Karel Lwanga in tov., muč. (3); Klotilda, kralj.

4 N 7. VELIKONOČNA (1); Fračišek Caracciolo, red. ust.

Naj bodo vsi eno (Jn 17, 11b - 19)

5 P Bonifacij, škof, muč. (3); Svetko, muč.

6 T Norbert, škof, red. ust. (4); Bertrand Oglejski, škof

7 S Robert Newminsterski, opat; Ana Garzia, dev.

8 Č Medard, škof; Viljem iz Yorka, škof

9 P Efrem Sirski, diakon, c.uč.; Primož in Felicijan, muč. (4)

10 S Bogumil, škof; Janez Dominici, dubrovniški škof

11 N BINKOŠTI, PRIHOD SV. DUHA (1); Barnaba, apostol; Jolenta, red.

Prejmite Svetega Duha (Jn 20, 19 - 23)

12 P Marija, Mati Cerkve (2); Janez Fakundski, red.; Adelhajda, dev.

13 T Anton Padovanski, red., c.uč. (3); Trifil, škof

14 S Elizaj, prerok; Valerij in Rufin, muč.

15 Č Vid (Vitimir), muč. (4); Germana Cousin, dev.

16 P Frančišek Regis, duh.; Beno, škof; Gvido Kortonski, red.

17 S Kvatre; Gregor Barbarigo, škof; Alolf, škof

18 N SV. TROJICA (1); Marko in Marcellijan, muč.

Odranci, G. Petrovci

Pojdite in učite vse narode (Mt 28, 16-20)

M. Nedelja

19 P Romuald, opat (4); Nazarij, škof

20 T Silverij I., papež, muč.; Mihelina Malatesta, spok.

21 S Alojzij (Vekoslav) Gonzaga, red. (3); Evzebij, škof

22 Č REŠNJE TELO IN REŠNJA KRI (1); Pavlin iz Nole, škof

23 P Agripina, dev., muč.; Jožef Cafasso, duh.

24 S Rojstvo Janeza Krstnika (1); Kres

Ljutomer, Razkrižje

25 N 12. NAVADNA (2); DAN DRŽAVNOSTI; Viljem, opat; Doroteja, dev.

Jezus pomiri vihar na morju (Mr 4, 35-41)

26 P Vigilij (Stojan), škof; Pelagij, muč.

27 T Ema (Hema) Krška, kneg. (3); Ladislav Ogrski, kralj

Beltinci

28 S Irenej, škof, muč. (3); Potamijena, muč.

29 Č Peter in Pavel, apostola (1); Marcel, muč.

Hotiza, G. Radgona

30 P Srce Jezusovo (1); Prvi mučenci rimske Cerkve

Velika Polana

Luči 2. tisočletja:

sv. Frančišek Ksaverij - Eden največjih misijonarjev je bil rojen leta 1506 na gradu Javier (Ksaver). Odšel je v misijone, najprej v Indijo, kjer je z apostolsko zagnanostjo oznanjeval evangelij in krstil na tisoče ljudi. Svoje delo je nadaljeval po raznih otokih v Indoneziji, nazadnje pa na Japonskem. Umrl je 3. decembra 1552 na otoku Sancianu. Leta 1927 je bil razglašen za zavetnika vseh misijonov. Njegov god obhajamo 3. decembra. Slika: sv. Frančišek Ksaverij - župnijska cerkev v Lendavi.

Spominski dnevi:

4.6.1891 * Ivan Jerič
9.6.1964 Prekmurje pridruženo mariborski škofiji
14.6.1872 * Ivan Slepec
17.6.1895 * Slavko Ostrc
27.6.1974 + Jožef Kerec
29.6.1948 dr. Franc Rogač posvečen v škofa
30.6.1838 * Jakob Missia

Besede svetih:

"Ne trudimo se za človeške koristi, ampak edinole za Boga. Naše dosedanje trpljenje je bilo tako veliko, da bi ga za ceno vsega sveta niti en dan ne hotel prevzeti nase... Povedati moram, kako obilne tolažbe pošilja Bog svojim verskim poslancem pri poganih s tem, da se ti sprcobrenejo k veri. Če je kakšno veselje na zemlji, potem je to!" sv. Frančišek Ksaverij

Zvoki onemele piščalke - besede Lojzeta Kozarja:

Če je že moja majhna, kakor iskrica majhna ljubezen nekaj neizrekljivo lepega in osrečujočega, kaj je šele potem On, ki je več kot goreče sonce vpričo moje majhne, neznanne ljubezni. Kolika sreča mora biti v njem, kolika radost, polnost. (Premakljivi svečnik)

JULIJ

2000

Mali srpan

1 S Srce Marijino; Teobald (Bogoslav), pušč.; Estera, svetopis. žena

2 N 13. NAVADNA (2); Oton Bamberški; Vital (Živko), muč.

Jezus obudi Jairovo hčer (Mr 5, 21-43)

3 P Tomaž, apostol (2); Heliodor, škof

4 T Elizabeta Portugalska; Urh, škof (4)

5 S Ciril in Metod, slovan. apostola (1)

Radenci

6 Č Marija Goretti, dev., muč. (4); Bogomila, spok.

7 P Izaija, prerok; Vilibald, škof; Edelburga, dev.

8 S Kilijan, škof, muč.; Prokop, muč.

9 N 14. NAVADNA (2); Veronika Guiliani, opatinja; Gorkumski mučenci

Jezusa v Nazaretu prezirajo (Mr 6, 1-6)

10 P Amalija (Ljuba), red.; Rufina in Sekunda, muč.

11 T Benedikt, opat (2); Olga Kijevska, kneg.

Benedikt v Prekm.

12 S Mohor in Fortunat, muč. (4); Nabor in Feliks, muč.

13 Č Henrik (Hinko) I., kralj (4); Evgen, škof

14 P Kamil de Lellis, duh. (4); Frančišek Solan, red.

15 S Bonaventura, škof, c.uč. (3); Vladimir Kijevski, knez

16 N 15. NAVADNA (2); Karmelska Mati Božja; Evstatij, škof

Jezus razpošlje apostole (Mr 6, 7-13)

17 P Aleš (Aleksij), spok.; Marcelina, dev.

18 T Friderik (Miroslav), škof, muč.; Arnold, škof

19 S Arsen, diakon, pušč.; Aurea (Zlata), dev.

20 Č Marjeta Antiohijska, dev., muč.; Elija, prerok

21 P Lovrenc iz Brindisija, duh., c.uč. (4); Danijel, prerok

22 S Marija Magdalena (Majda) (3); Menelij, opat

Kapela

23 N 16. NAVADNA (2); Brigita Švedska, red.ust.; Apolinarij, škof

Množica se Jezusu smili (Mr 6, 30-34)

24 P Krištof (Kristo), muč. (4); Kristina, dev., muč.

25 T Jakob, apstol (2); Olimpija, vdova

26 S Joahim in Ana, starša DM (3); Valens, škof

27 Č Gorazd, Kliment, Naum in tov. (3); Pantaleon, muč.

28 P Viktor (Zmago), papež; Samson (Samo), škof

29 S Marta iz Betanije (3); Olaf, kralj, muč.

**Dobrovnik
Bakovci**

30 N 17 NAVADNA (2); Peter Krizolog, škof, c.uč.; Angelina, kneg.

Jezus nasiti pet tisoč mož (Jn 6, 1-15)

31 P Ignacij Lojolski, red. ust. (3); Fabij, muč.

Luči 2. tisočletja:

sv. Alojzij - Alojzij iz plemiške rodbine Gonzaga se je rodil 9. marca 1568. Želel je vstopiti k jezuitom, a mu oče tega ni dovolil, hotel je iz njega narediti vojaka, svojega naslednika grofa. Alojzij je vztrajal in oče se je po dveh letih omehčal. Alojzij je ves čas živel zelo spokorno. Pripravljali se je na duhovniško posvečenje, a je izčrpan od bolezni in spokornih vaj umrl 21. junija 1591, star 23 let. Papež Benedikt XIII. ga je razglasil za svetnika in zavetnika mladine. God: 21. junija. Slika: S. Kregar, sv. Alojzij - freska v župnijski cerkvi v Odrancih.

Spominski dnevi:

1.7.1942 + Fran Ilešič
4.7.1945 + slikar Ludvik Vrečič
5.7.1981 + dr. Štefan Steiner
12.7.1884 * slikar Franc Košar
30.7.1882 * Števan Kūhar
30.7.1871 * Fran Ilešič

Besede svetih:

"Vaše pismo, draga mati, me je še našlo živega v tej deželi mrtvih, toda že na slovo pripravljenega. Ločitev ne bo dolga. Videli se bomo v nebesih ter se skupaj veselili večne radosti združeni z Začetnikom našega zveličanja. Želim, da bi na moj odhod gledali kot na veseli dogodek." Sv. Alojzij

Zvoki onemele piščalke - besede Lojzeta Kozarja:

Otroci, pogledjte, to je naš Pejč. Vsi ga imamo zelo, zelo radi. Zakaj njega še posebno, otroci? Zato, ker Pejč med vsemi vami največ trpi, največkrat je žalosten, najbolj sam med vami vsemi. Pejč bo še veliko trpel, zato hodite vedno dobri do njega. (Topla babičina dlan)

AVGUST

2000

Veliki srpan

- 1 T Alfonz M. Ligvorij, škof, c.uč. (3); Makabejski bratje
 2 S Evzebij iz Vercellija, škof (4); Štefan, papež
 3 Č Lidija, makedon. žena; Avguštin Kažotić, zagr. škof
 4 P Janez M. Vianney, duh. (3); Perpetua, žena
 5 S Posvetitev bazilike Marije Snežne (4); Ožbalt, kralj

6 N 18. NAVADNA (2); Jezusova spremenitev na gori; Pastor, muč.
 Kruh iz nebes (Jn 6, 24-35)

- 7 P Sikst II., papež in tov., muč.; Kajetan, duh. (4)
 8 T Dominik (Nedeljko) red. ust. (3); Cirijak in tov.
 9 S Peter Faber, red.; Roman, muč.
 10 Č Lovrenc, diakon, muč. (2); Asterija (Zvezdana), muč.
 11 P Klara (Jasna), dev. (3); Tiburcij in Suzana, muč.
 12 S Evplij, muč.; Inocenc XI., papež

13 N 19. NAVADNA (2); Poncijan, papež in Hipolit, duh., muč.
 Jaz sem kruh živjenja (Jn 6, 41-51)

- 14 P Maksimilijan Kolbe, muč. (3); Evzebij iz Rima, duh.
 15 T **MARIJINO VNEBOVZETJE (1); Tarzicij, muč.** **Apače, Grad, Turnišče**
Cezanjeveci, Dokležovje
 16 S Rok; Štefan Ogrski, kralj (4)
 17 Č Hijacint Poljski, red.; Liberat (Slobodan), opat
 18 P Helena (Jelka, Alenka), cesarica; Agapit, muč.
 19 S Janez Eudes, red. (4); Ludvik Toulouški, škof

Pertoča

20 N 20. NAVADNA (2); Bernard, opat, c.uč.; Samuel (Samo), prerok
 Moje telo je res jed (Jn 6, 51-58)

- 21 P Pij X., papež (3); Balduin, kralj; Sidonij, škof
 22 T Devica Marija, Kraljica (3); Sigfrid (Zmago), škof
 23 S Roza iz Lime, dev. (4); Filip Benizi, red.
 24 Č Jernej, apostol (2); Emilija de Vialar, red.
 25 P Ludvik IX. francoski, kralj; Jožef Kalasanc, duh. (4)
 26 S Ivana Elizabeta Bichier, red. ust.; Rufin, škof

27 N 21. NAVADNA (2); Monika, mati sv. Avguština; Cezarij, škof
 Gospod, h komu pojdemo? (Jn 6, 60-69)

- 28 P Avguštin, škof, c.uč. (3); Hermes, muč.
 29 T Mučeništvo Janeza Krstnika (3); Sabina, muč.
 30 S Feliks (Srečko) in Adavkt, muč.; Gaudencija, muč.
 31 Č Rajmund (Rajko) Nonat, red.; Pavlin, škof

Luči 2. tisočletja:

bl. Anton Martin Slomšek - Njegova življenjska pot se je začela na Slomu pri Ponikvi leta 1800. Po zaslugi kaplana Prašnikarja je odšel v šole, postal duhovnik in kasneje škof. Njegova Mohorjeva družba je Slovence naučila brati in jih duhovno dvigala. S preselitvijo škofijskega sedišča v Maribor je združil Slovence na Štajerskem. Z vsem svojim delom si je prizadeval za vse večjo čast božjo, kar je bilo tudi njegovo škofovsko geslo. Odslej se ga spominjam na dan njegove smrti, 24. septembra. Slika: Franc Horvat, A.M.Slomšek - župnijska cerkev Sv. Jurij v Prekmurju.

Spominski dnevi:

1.8.1664 bitka s Turki pri Monoštru
5.8.1923 ustanovljen dijaški zavod Martinišče v Soboti
18.8.1934 pristanek halona v Ženavlju
25.8.1857 * dr. Franc Ivanocy
28.8.1886 * Avgust Pavel
29.8.1880 * dr. Franc Rogač
29.8.1913 + dr. Franc Ivanocy

Besede svetih:

"Preljubi! Slovenci se radi prav po krščansko pozdravljajo, rekoč: 'Hvaljen bodi Jezus Kristus!' Tudi jaz vas ravno tako po domače pozdravljam, vam po starem znanju roko podam in Boga prosim, da bi bil jaz svoje škofije, vi pa mene, svojega škofa, veseli."
A.M.Slomšek

Zvoki onemele piščalke - besede Lojzeta Kozarja:

Mnogo let je bilo treba, da se je srce v kamen spremenilo. Najbrž bo treba tudi mnogo let, da se bo kamen zopet zmečkal in bo iz njega nastalo toplo in mehko srce. Truda polna je taka pot nazaj, tudi polna porazov, toda na koncu je radost, ki ji je ime Bog. (Kamen in srce)

SEPTEMBER

2000

Kimavec

1 P Egidij (Tilen), opat (4); Verena, dev.

2 S Maksima, muč.; Kastor, škof

3 N 22. NAVADNA (2); ANGELSKA; Gregor Vel., papež; Mansvet, škof
Jezus obsoja farizejska izročila (Mr 7, 1-8. 14-15. 21-23)

4 P Rozalija (Zalka), dev.; Ida, spok.; Mojzes, prerok

5 T Lovrenc Giustiniani, škof; Viktorin, škof, muč.

6 S Petronij, škof; Favst, Makarij in tov., muč.

7 Č Marko Križevčan in tov., muč.; Regina, dev., muč.

8 P Marijino rojstvo (2); Hadrijan, mučenec

Tišina

9 S Peter Klaver, red.; Dorotej in Gorgonij, muč.

10 N 23. NAVADNA (2); Nikolaj Tolentinski, spok.; Otokar, red.

Jezus ozdravi gluhočnega (Mr 7, 31 - 37)

11 P Prot in Hiacint, muč.; Ertruda (Erna), dev.

12 T Gvido iz Anderlechta, spok.; Tacijan (Tihomil) muč.

13 S Janez Zlatousti, škof, c.uč. (3); Mavrilij, škof

14 Č Povišanje sv. Križa (2); Notburga, dev.

Črensovci, Križevci

15 P Žalostna Mati Božja (Dolores) (3); Melita, muč.

16 S Kornelij, papež in Ciprijan, škof, muč.

17 N 24. NAVADNA (2); Robert Bellarmino, škof, c.uč.; Lambert, škof

Petrova izpoved o Jezusu (Mr 8, 27-35)

18 P Jožef Kupertinski, duh.; Irena in Zofija, muč.

19 T Januarj, škof, muč. (4); Emilija de Rodat, red.

20 S Korejski mučenci; Kandida (Svetlana), muč.

21 Č Matej, apostol in evang. (2); Jona, prerok

22 P Tomaž Villanovski, škof; Mavricij in tov., muč.

23 S Kvatre; Paternij (Domogoj), škof, muč.; Lin, papež

24 N 25. NAVADNA (2); Rupert Salzburški, škof (4); Marija rešit. jetnikov

Jezus opominja k ponižnosti (Mr 9, 30-37)

25 P Avrelija (Zlata), dev.; Sergij Radoneški, škof

26 T Kozma in Damijan, muč. (4); Nil, opat

27 S Vincenc Pavelski, duh. (3); Hiltruda, dev.

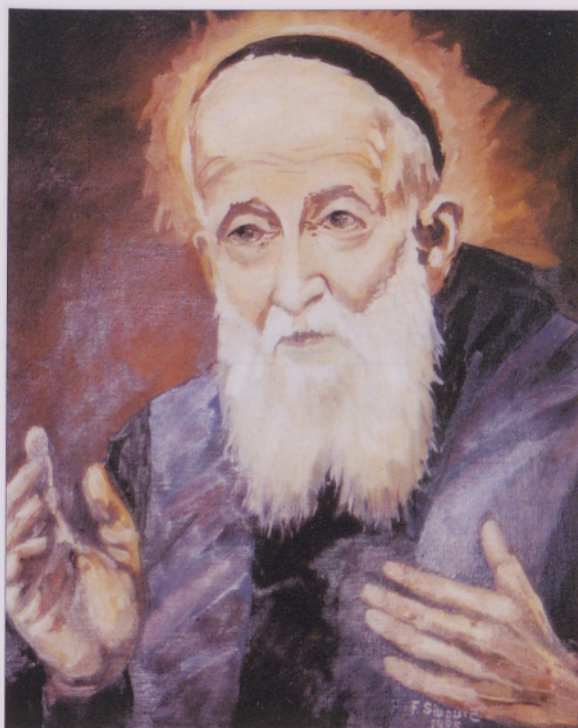
28 Č Venčeslav (Vaclav), muč.; Lovrenc Ruiz in jap. muč. (4)

29 P Mihael, Gabrijel in Rafael, nadangeli (2)

30 S Hieronim, duh., c.uč. (3); Zofija, spok.

Kuzma

Veržej

Luči 2. tisočletja:

sv. Leopold Mandić - Bogdan Mandić se je rodil 12. maja 1866 v Hercegnovem. Postal je kapucin in si izbral ime Leopold. Želel je oditi med vzhodne kristjane, da bi med njimi delal za cerkveno edinost. Predstojniki pa so ga poslali v Padovo, kjer je preživel večino svojega življenja in zaslovel kot odličen spovednik. Umril je leta 1942, leta 1976 pa ga je papež Pavel VI. razglasil za blaženega. V bogoslužju se ga spominjamo 12. maja. Slika: F. Simonič: Leopold Mandić - kapela v Domu duhovnosti v Kančevcih.

Spominski dnevi:

1.9.1923 * Frank Bükvič
1.9.1929 blagoslovitev Martinišča
6.9.1987 + Janoš Kúhar
15.9.1737 * Mikloš Kúzmíč
15.9.1875 izšla 1. št. prekmurskega časopisa Prijatelj
19.9.1999 Slomškova beatifikacija
20.9.1910 * filozof Franc Veber
24.9.1915 + Števan Kúhar
27.9.1904 * Edvard Kocbek
29.9.1837 * Imre Agustič

Besede svetih:

"Jezus Kristus in Devica Marija sta pred Bogom Očetom naša zagovornika vsak na svoj način. Jaz pa sem pred Bogom njun služabnik. Zavežujem se z obljubo in prisego, da jima hočem služiti pri delu za edinost kristjanov." Leopold Mandić

Zvoki onemele piščalke - besede Lojzeta Kozarja:

Morda pride čas in bo naša cerkev tudi na zunaj dobila podobo prvotnega načrta s tremi stolpi. Tudi to je naše upanje, tisto upanje, ki ne razočara in se uresniči, ko skoraj nobenega upanja ni več. Toda upanje, preden se izpolni, terja žrtev, trpljenje, bridkost in bolečino. (Neuničljivo upanje)

OKTOBER

2000

Vinotok

1 N 26. NAVADNA (2); ROŽNOVENSKA; Terezija Deteta Jezusa, dev.
Jezus svari pred pohujšanjem (Mr 9, 38-43. 47-48)

2 P Angeli varuhi (3); Teofil (Bogoljub), spok.

3 T Evald, muč.; Kandid (Žarko), muč.

4 S Frančišek Asiški, red. ust. (3); Petronij, škof

5 Č Marcelin, škof; Flavija, muč.

6 P Bruno, red. ust. (3); Renato, škof

7 S Rožnovenska Mati Božja (3); Marko I., papež

8 N 27. NAVADNA (2); Demetrij, muč.; Pelagija, spok.

Sveti zakon je nerazvezljiv (Mr 10, 2-16)

9 P Dioniz, škof in tov., muč.; Janez Leonardi, duh. (4)

10 T Frančišek Borgia, red.; Hugolin, muč.

11 S Emilijan (Milan), škof; Aleksander Sauli, škof

12 Č Maksimilijan Celjski, škof (4); Serafin, red.

13 P Edvard, kralj; Koloman, muč.

14 S Kalist I., papež, muč. (4); Gvdencij (Veselko), škof

15 N 28. NAVADNA (2); Terezija (Zinka) Velika, dev., c.uč.; Avrelija, dev.

Jezus o nevarnosti bogastva (Mr 10, 17-30)

16 P Hedvika, red.; Marjeta M. Alakok, dev. (4); Gal, opat

17 T Ignacij Antiohijski, škof, muč. (3); Viktor, škof

18 S Luka, evangelist (2); Julijan, muč.

19 Č Izak Jogues in kanadski muč.; Pavel od Križaa (4)

20 P Irena (Miroslava), muč.; Vendelin, opat

21 S Uršula, dev., muč.; Hilarion, opat

22 N 29. NAVADNA (2); MISIJONSKA; Marija Saloma, svetopis. žena

Jezus o lastnosti apostolov (Mr 10, 35-45)

23 P Janez Kapistran, duh. (4); Severin iz Kölna, škof

24 T Anton M. Claret, škof (4); Feliks, škof, muč.

25 S Krizant in Darija, muč.; Krišpin in Krišpinijan, muč.

26 Č Lucijan, muč.; Amand iz Strasbourga, škof

27 P Vincenc in Sabina, muč.; Frumencij, škof

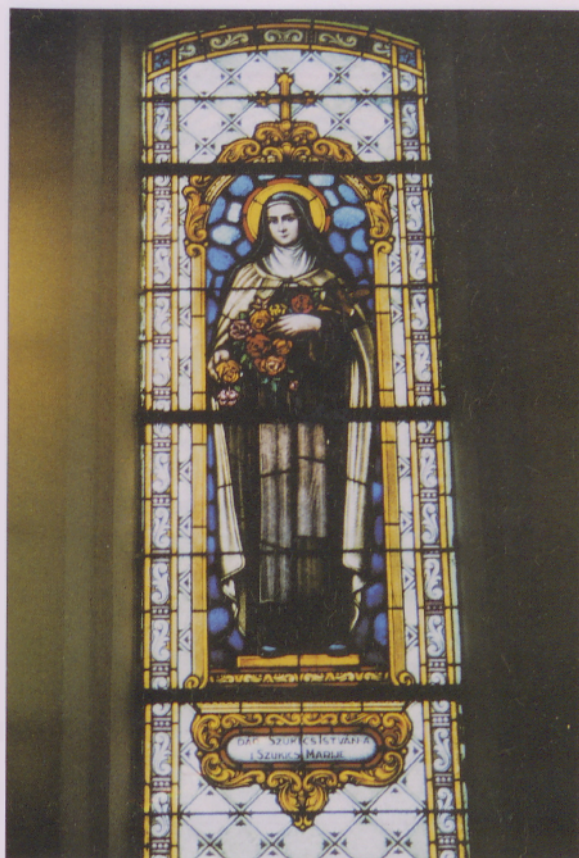
28 S Simon in Juda Tadej, apostola (2); Cirila, muč.

29 N 30. NAVADNA (2); ŽEGNANJSKA (1); Narcis, škof

Jezus ozdravi slepega (Mr 10, 46-52)

30 P Marcel, muč.; Alfonz Rodriguez, red.

31 T Volbenk (Bolfenk), škof; DAN REFORMACIJE

Luči 2. tisočletja:

sv. Terezija Deteta Jezusa - Štiriletni je umrla mama in pet hčera je vzgajal oče. Po preselitvi v Lisieux je Terezija hrepenela po življenju z Jezusom. Hotela je vstopiti v karmeličanski red, a ker je bila premlada, je niso sprejeli. Prosila je dovoljenje celo papeža v Rimu in s petnajstimi leti se ji je ta želja izpolnila. Veliko je trpela, a vendar z veseljem služila Bogu. Znana je njena mala pot: pot služenja Bogu v malih stvareh. Svetost je dosegla z izpolnjevanjem vsakdanjih dolžnosti. Veliko je molila in se žrtvovala za misijone. Umrla je 30. septembra 1897, stara 24 let. Njen god obhajamo 1. oktobra. Slika: sv. Terezija Deteta Jezusa - barvno okno v župnijski cerkvi na Gorenjem Seniku.

Spominski dnevi:

9.10.1788 * Jožef Košič
13.10.1874 * Jožef Klekl st.
15.10.1892 * Jožef Kerec
17.10.1912 * Ferdo Godina
25.10.1908 * Karel Jakob
25.10.1958 + Matija Slavič
26.10.1765 * Simon Čergič
27.10.1912 blagoslovitev Marijanišča v Veržeu

Besede svetih:

"Zahvalim se ti, Gospod, za vse milosti, ki si mi jih izkazal, posebno še, da si me peljal skozi čistilni ogenj trpljenja. - V srcu Cerkve, ki je moja mati, hočem biti ljubezen. Poklicana sem za ljubezen. Grem v nebesa, da bom mogla na zemljo deliti dobrote. Ne, ne bom se mogla odpočiti do konca sveta." Sv. Terezija

Zvoki onemele piščalke - besede Lojzeta Kozarja:

Da sem takšna, kakršna sem, je čisto preprosto in ni nobena skrivnost. Treba je imeti vsakega človeka rad. V tem je vsa modrost. Glavno je, da smo do vseh prizanesljivi in skušamo vsakega razumeti. Tako ohranimo v sebi mir. (Njene postaje)

NOVEMBER

2000

Listopad

- 1 S VSI SVETI (1); Cezarij, diakon, muč.
 2 Č Spomin vseh vernih rajnih (1); Marcijan, pušč.
 3 P Viktorin Ptujski, škof, muč.; Just, tržaški muč. (4)
 4 S Karel Boromejski, škof (3); Vital in Agrikola, muč.

5 N 31. NAVADNA; ZAHVALNA; Zaharija in Elizabeta, starša Janeza Krstnika
 Največja zapoved (Mr 12, 28b-34)

- 6 P Lenart (Narte), opat (4); Sever, škof, muč.
 7 T Engelbert, škof, muč.; Ernest, opat; Vilibord, škof
 8 S Bogomir, škof; Deodat, (Bogdan), papež
 9 Č Posvetitev lateranske bazilike (2); Teodor (Božidar)
 10 P Leon Vel., papež, c.uč. (3); Andrej Avelinski, duh.
 11 S Martin iz Toursa, škof (3); Menas, pušč.

Martjanci, Kobilje

12 N 32. NAVADNA (2); Jozafat Kunčević, škof, muč.; Kunibert, škof
 Dar uboge vdove (Mr 12, 38-44)

- 13 P Stanislav Kostka, red. (4); Homobonus, trgovec
 14 T Nikolaj Tavelić, muč.; Lovrenc O'Toole, škof
 15 S Albert Veliki, škof, c.uč. (4); Leopold, knez
 16 Č Marjeta Škotska; Jedrt iz Helfte (4); Otmir, opat
 17 P Elizabeta Ogrska, red. (3); Evfemija in Tekla, muč.
 18 S Posvetitev bazilik sv. Petra in Pavla (4); Abdija, prerok

19 N 33. NAVADNA (2); Narsej, škof, muč.; Barlam, muč.
 Jezus napoveduje konec sveta (Mr 13, 24-32)

- 20 P Edmund, kralj, muč.; Feliks Valois, red.
 21 T Marijino darovanje (3); Gelazij, papež
 22 S Cecilija (Cilka), dev., muč. (3); Maver, škof, muč.
 23 Č Klemen, papež, muč.; Kolumban, opat (4)
 24 P Andrej Dung-Lac in tov., vietnam. muč. (3)
 25 S Katarina Aleksandrijska, dev., muč.; Erazem, muč.

Lendava

26 N JEZUS KRISTUS, KRALJ (VLADAR) VESOLJSTVA (1)
 Moje kraljestvo ni od tega sveta (Jn 18, 33b-37)

- 27 P Virgil, apostol Karantanije (4); Jožef Pignatelli, red.
 28 T Jakob de Marchia, duh.; Eberhard, škof
 29 S Saturnin, muč.; Radogost, škof
 30 Č Andrej, apostol (2); Justina, dev.

Luči 2. tisočletja:

sv. Maksimilijan Kolbe - Rojen je bil 7. januarja l. 1894 v Zdunjski-Voli na Poljskem. Z Marijino pomočjo je hotel pridobiti za Jezusa čim več ljudi in rešiti svet zla. Postal je duhovnik minorit in vneto delal za rešitev duš. Začel je izdajati katoliške časopise, ustanovil naselje, imenovano Niepokalanow (Mesto Brezmadežne). Uspešno delo je prekinila 2. svetovna vojna. Maksimilijana so skupaj z drugimi duhovniki odpeljali v taborišče Auschwitz. Da bi rešil družinskega očeta, rojaka Gajowniczeka, je namesto njega stopil med deset obsojencev in v bunkerju od lakote umrl 14. avgusta 1941. To je dan bogoslužnega spomina nanj. Slika: sv. Maksimilijan Kolbe - barvno okno v župnijski cerkvi na Cankovi.

Spominski dnevi:

11.11.1910 * Lojze Kozar
12.11.1939 + Ivan Vuk Starogorski
13.11.1882 * dr. Mirko Lenaršič
20.11.1813 * Fran Miklošič
30.11.1946 + Franc Veber

Besede svetih:

"Rekel sem vam, da sem zelo srečen in da mi srce prekipeva od srčice. Ali veste zakaj? Ker so mi nebesa zagotovo obljubljena! Otroci moji, ljubite Brezmadežno! Ne hrepenite po znanju izrednih reči, temveč si želite le to, da izpolnite voljo Brezmadežne, kajti to je božja volja!" Maksimilijan Kolbe

Zvoki onemele piščalke - besede Lojzeta Kozarja:

Ure so mi postale nekakšna strast, zlasti take z večjimi okvarami, kajti vedno je šlo za iznajdljivost, kako jih bom popravil, ko nimam rezervnih delov, kaj si bo treba izmisliti, kakšno pot najti, da bo ura vendarle šla. Pravijo, če je cilj, je tudi pot, in najti pot je bil vedno velik užitek. (Moji konjički)

1 P Eligij, škof; Natalija (Božena), spok.

2 S Bibijana (Vivijana, Živka), muč.; Blanka, spok.

3 N 1. ADVENTNA (1); Frančišek Ksaver, duh.; Kasijan, muč.

Opomin k čuječnosti (Lk 21, 25-28. 34-36)

4 P Janez Damaščan, duh., c.uč. (4); Barbara, dev., muč.

5 T Saba (Sava), opat; Gerald iz Brage, škof

6 S Nikolaj (Miklavž), škof (3); Apolinarij, muč.

Dolenci, Sobota

7 Č Ambrož, škof, c.uč. (3); Agaton, muč.

8 P Brezmadežno spočetje Device Marije (1)

9 S Peter Fourier, red.; Valerija, muč.; Abel, očak

10 N 2. ADVENTNA (1); Melkijad, papež, muč.; Judita, svetopis. žena

Janez Krstnik pripravlja Jezusu pot (Lk 3, 1-6)

11 P Damaz I., papež (4); Daniel Stilit, pušč.

12 T Ivana Frančiška Šantalska, red. (4); Amalija, muč.

13 S Lucija, dev., muč. (3); Otilija, dev.; Jošt, pušč.

14 Č Janez od Križa, c.uč. (3); Spiridion (Dušan), škof

15 P Kristina, dev.; Marija K. di Rosa, red. ust.

16 S Albina, dev., muč.; Adelhajda, cesarica

17 N 3. ADVENTNA (1); Lazar iz Betanije; Olimpija, red. ust.

Janez Krstnik pričuje o Kristusu (Lk 3, 10-18)

18 P Teotim in Bazilijan, muč.; Gacijan, škof

19 T Urban V., papež; Favsta, spok.; Tea, spok.

20 S Evgenij in Makarij, muč.; Dominik Siloški, opat

21 Č Peter Kanizij, duh., c.uč. (4); Severin, škof

22 P Demetrij, muč.; Frančiška Cabrini, red.

23 S Kvatre; Janez Kancij, duh., c.uč. (4); Viktorija, dev., muč.

24 N 4. ADVENTNA (1); Sveti večer; Adam in Eva; Hermina (Irma), dev.

Marija obišče Elizabeto (Lk 1, 39-45)

25 P BOŽIČ, GOSPODOVO ROJSTVO (1); Anastazija, muč.

26 T Štefan, prvi mučenec (2); DAN SAMOSTOJNOSTI

27 S Janez Evangelist, apostol (2); Fabiola, spok.

28 Č Nedolžni otroci, muč. (2); Kastor in tov., muč.

29 P Tomaž Becket, škof, muč. (4); David, kralj

30 S Liberij, škof; Roger, škof; Evgen, škof

31 N SV. DRUŽINA(2); Silvester I., papež; Melanija, opatinja

Dvanajstletni Jezus v templju (Lk 2, 41-52)

Luči 2. tisočletja:

Daniel Halas - Polanskega župnika Halasa Cerkev še ni prištel med svetnike, je pa že našel mesto v cerkvi, ker je za mnoge vernike močna luč. Rojen je bil v Črensovcih 1908. Šest let je bil župnik v Veliki Polani, vse do nasilne smrti, 16. marca 1945, ko so ga "neznanci" po mučenju ustrelili in vrgli v Muro. Bil je zelo goreč dušni pastir, ki se ni bal niti trpljenja niti smrti. Čeprav so mu grozili, se ni umaknil. Za Kristusa in njegovo Cerkev je dal življenje. Slika: S. Grauf: Daniel Halas, župnijska cerkev v Veliki Polani.

Spominski dnevi:

4.12.1970 + Ante Trstenjak
8.12.1904 izšla 1. št. Marijinega lista
8.12.1913 izšla 1. št. Novin
14.12.1940 + Anton Korošec
21.12.1981 + p. Pavel Berden
22.12.1779 + Števan Kuzmič
26.12.1867 + Jožef Košič
27.12.1882 * Ivan Vuk Starogorski
29.12.1894 * Ante Trstenjak

Besede svetih:

"Svet je kakor na smrt bolan bolnik. Kdo ga bo ozdravil? Samo On, ki je svet ustvaril. In to po svoji Cerkvi, ki je od Boga postavljena učiteljica narodov. Od nas katoličanov je odvisno ozdravljenje bolnega sveta. Mi moramo ponesti svetu blagovest. Pripravljeni moramo biti na velike preizkušnje, na žrtve, na mučeništva. Katoličani moramo biti složni." Daniel Halas

Zvoki onemele piščalke - besede Lojzeta Kozarja:

Zdaj s prsti okorelimi držim piščal / in čakam, da mi smrt iz rok jo vzame, / čeprav še nisem nanjo zaigral, / In čutim žalost nemoči, ki lega name. (Nema piščalka)

Draga bralka, dragi bralec Stopinj!

STOPINJE so sestavljene iz mnogih stopinj. Vsaka beseda je namreč stopinja, ki jo je kot sled našega življenja zapustil sleherni izmed nas. Vse besede niso zapisane. Nekatere pa so, da bi ostala sled, da bi po dobri sledi hodili k cilju.

Cilj je dosegel Slomšek, ki je v nebesih pri Bogu. O blaženem Slomšku in drugih svetnikih pišejo **Stopinje svetih**.

Vzpodbude za naše duhovno življenje so zbrane v poglavju **Stopinje Duha**.

Naši predniki so nam zapustili mnoge stopinje: v kapelah, v lončenih izdelkih, v raznih dogodkih... Te stopinje nam približa poglavje **Oddaljene stopinje**.

Marsikatera stopinja, beseda, dejanje, gre v pozabo. Obstajajo pa nepozabni dogodki. Predvsem s sliko so predstavljeni v **Nepozabnih stopinjah**.

Kako živijo naši rojaki zunaj naše domovine skušajo nakazati **Stopinje za mejo**.

STOPINJAM je dolga leta dajal podobo in določal smer msgr. Lojze Kozar. Pokojnemu uredniku je posvečenih nekaj strani v **Stopinjah za spomin**.

Mnogim so privrele iz srca pesmi in zgodbe - te **Stopinje srca**, te biserne stopinje.

Jubilejne stopinje nam predstavijo ljudi, ki so obhajali okrogli življenjski jubilej.

V minulem letu so mnogi naši znanci, sorodniki, dobrotniki končali zemeljsko potovanje. O nekaterih pišejo **Odhojene stopinje**.

Mnogo knjig je šlo med ljudi v minulem letu. Nekatere, ki so jih napisali naši ljudje ali pišejo o nas, so kratko predstavljene v **Tiskanih stopinjah**.

Kako pa si živel ti, brat, sestra? **Tvoje in moje stopinje** prinašajo vpogled v naše župnije, v tista, včasih drobna, na videz nepomembna dejanja in dogajanja, ki pa vendar oblikujejo naše življenje in so semena za novo rast.

Želim, dragi bralec, draga bralka, da bi z veseljem zalistal stopinje STOPINJ in potem bogatejši delal nove stopinje v tretje tisočletje.

Lojze Kozar ml.

Luči drugega tisočletja

Sonce je luč, ki sveti in greje. Ni pa samo sonce taka luč. Tudi človek je človeku luč, ki sveti in greje. Čim boljši je, čim bolj popoln, svet, toliko bolj sveti in greje. Svetniki so take luči, ki svetijo in grejejo ne samo svoje sodobnike, marveč tudi mnoge poznejše rodove. "Tako naj vaša luč sveti pred ljudmi, da bodo videli vaša dobra dela in slavili vašega Očeta, ki je v nebesih." (Mt 5, 16)

Minulo tisočletje je bogato takih luči. Prižigale so se po vsem krščanskem svetu. Po vseh stanovih in poklicih. Svetniki niso samo škofje in papeži, marveč tudi vladarji, kmetje, matere, fantje, dekleta. In še zmeraj se prižigajo nove luči.

Nekateri svetniki 2. tisočletja so predstavljeni v koledarskem delu Stopinj, predvsem tisti, ki so upodobljeni po naših cerkvah. Kako siromašnejši bi bil svet brez teh luči! Koliko več trpljenja bi bilo, koliko več gorja! Svetniki pa so prinašali luč v srca mnogih ljudi, ko so na različne načine delali za pravi napredek, za mir, za omiko. Njihovo življenje je v blagor tako vernim kakor tudi nevernim. Prav je, da smo Bogu hvaležni za te luči; prav je, da se pogosto oziramo nanje; prav je, da se sami trudimo postati čim toplejša in čim jasnejša luč.

Franc Puncer

Šli smo prosit za beatifikacijo

Slomškovi dnevi v Mariboru 1936

V juniju leta 1936 smo v Mariboru slavili Slomškove dneve. Po mestnih ulicah so valovile množice udeležencev. Dopoldne so se v vseh mariborskih dvorinah Slomškovi častilci, razdeljeni po stanovih, množično udeleževali govorov in predavanj o - tako smo upali - že kmalu proglašenem prvem slovenskem svetniku. S sošolcem Ludvikom Leskovarjem sva kot novopečena maturanta klasične gimnazije v Mariboru govorila dijakom v Karlinovi dvorani dijaškega semenišča. Naslov mojega govora je bil Slomšek in njegova skrb za mladino (Kraljestvo božje 1938, 3).

Tisti dan mi je Slomšek naredil "mali čudež", ali bolj pošteno rečeno: uslišan sem bil na njegovo priprošnjo. S sestro Treziko sva v Maribor pripotovala z vlakom s povratno vozovnico za dve osebi. Skrbno sem jo shranil v majhni žepek maturantskega telovnika. V tistih časih smo bili dijaki, v primerjavi z današnjimi, zelo revni. Ko sva torej prispela v Maribor, sva se najprej v slaščičarni na "Eselecku" okrepčala s sladoledom, nato pa odhitela v dvorano na predavanje. Po končanem zborovanju je prišel čas, ko bi bilo treba kaj jesti. Potipljem po kovancih v telovniku, pa groza: kovanci so, vozovnice pa nikjer. Če je ne najdem, bo šel ves preostali denar za vozovnico domov. Kako sem se sramoval pred sestro, ki jo bom brez kosila pospremil na vlak. "Slomšek, pomagaj", sem vzdihoval in premišljeval, kako se je to moglo zgoditi ravno meni. Tedaj mi pride na misel: Samo v slaščičarni sem segel v ta žepek po denar. "Trezika, malo poglej izložbe, takoj se vrnem," sem rekel in se pognal v smer "Eselecka." In tam na tleh, kjer se je v treh urah obrnilo sto in sto sladoleda željnih ljudi, je ležal povratni listek za dve osebi, ves pohojen in prašen. Hvala, Anton Martin Slomšek.

Rim 1939

Po mariborskih Slomškovih dnevih se je misel o prvem slovenskem svetniku mogočno razmahnila po vsej domovini. Skoraj v vsakem slovenskem vernem domu so visele na vidnem mestu njegove podobe, zgrajenih je bilo nekaj Slomškovih prosvetnih domov, verni ljudje so se mu priporočali in molili za njegovo poveličanje, mesečnik Kraljestvo božje, glasilo apostolstva sv. Cirila in Metoda in Slomškove družine, je redno vzpodbujalo "naj neumorno molimo in delujemo za beatifikacijo služabnika božjega, škofa Antona Martina Slomška."

Kot bogoslovec sem tri letnike "Kraljestva božjega" oskrboval s članki o Slomšku (22) in mnogimi citati iz njegovih spisov in pridig ter sodeloval pri transkripciji njegovih rokopisov. Dve moji razpravi iz

“Kraljestva božjega” sta - v italijanščino prevedeni - vključeni v knjigo *Positio super vita et virtutibus Antonii Martini Slomšek*, ki je bila gradi-vo v procesu. Prva nosi naslov *Ali bo Slomšek svetnik?* (Kraljestvo božje, 1939, 61-62), druga pa je Slomšek - priprošnjik slovenskega naroda (Kraljestvo božje, 1939, 189-190).

“Slomškova družina” v Mariboru je skupaj s “Prosvetno zvezo” v Ljubljani v dneh od 22. do 29. maja 1939 organizirala romanja v Rim. “Kraljestvo božje” je Slovence takole povabilo: Glavni namen romanja bo, da poneseemo sv. očetu prošnjo slovenskega naroda, da povzdigne škofa Slomška med svetnike (Kraljestvo božje 1939, 60).

Kot “sodelavec” sem se smel udeležiti tega vseslovenskega romanja. V tistih časih še ni bilo študentovskih izletov v Španijo, Anglijo in podobno. Moje romanje v Rim po tretjem letniku bogoslovja je bilo sanjsko prelepo in osrečujoče doživetje. Zjutraj, 22. maja, sem pri profesorju dr. Hohnjecu opravil izpit iz dogmatike, nato pa sva šla z bogoslovnim prefektom profesorjem dr. Držičnikom na romarski vlak. V Trstu sem prvič videl košček morja, obiskali smo Bologno, Benetke, Firence, Frascati, Ostijo, predvsem pa seveda sveto mesto Rim. Pred tem je 10. februarja umrl sv. oče Pij XI. V sikstinski kapeli smo videli še nekaj pohištva, ki so ga uporabljali kardinali, ko so 2. marca izvolili naslednika Pija XII. Ob srečanju v dvorani sem kot bogoslovec s kolarjem uspel novemu papežu poljubiti prstan.

V zadevi Slomškovega procesa - mislim, da sem pravilno ugotovil - je bilo to romanje zgolj navdušujoče pa tudi informativno. Izkazalo se je namreč, da bo treba še mnogo postoriti, zlasti ker je ohranjeno ogromno pisnega gradiva iz Slomškove zapuščine.

Zame je bilo to romanje daleč najlepše doživetje v mojih mladih letih. Podaril mi ga je Anton Martin Slomšek. Domov smo se vrnili 29. maja ponoči. Naslednje jutro me je čakal izpit iz moralke pri profesorju dr. Jeraju. Ko to pišem, pa s srečnim srcem čakam, ker je upanje, da bom dočakal slovesno razglasitev našega prvega svetnika.

Jožef Smej

Blaženi Anton Martin Slomšek

V nedeljo 19. septembra 1999 je papež Janez Pavel II. med sv. mašo, ki se je začela ob 11. uri pri betnavskem gradu v Mariboru, slovesno razglasil škofa Antona Martina Slomška za blaženega.

Stopinje in tudi že prej Marijin list, Novine in Kalendar Srca Jezušovega so pogosto pisali o Slomšku. Naj navedem samo Marijin list 32 (1936) 122, kjer je pod naslovom *Naj postane Anton Martin Slomšek blaženi*, zapisano: “Želja vsega slovenskega naroda je, naj pride Slomšek na oltar. Šolska mladina roma na njegov grob 21. junija 1936, odrasli pa

28. in 29. junija 1936. Vsi romajo v prav isti namen, naj dobri Bog po Slomškovi priprošnji naredi vsaj dva čudeža, ki sta potrebna, da bo Slomšek povzdignjen na oltar."

Po poročilu v *Novinah* 23 (1936) 26, 1-2 in 27, 1 so prišli na Slomškove dni prišli v Maribor iz Slovenske krajine banska svetnika Klekl in Bajlec ter kaplan Halas. Kaplan Šoštarec je pripeljal ok. 50 kolesarjev.

Glavno mašno prošnjo, ki naj bi bila odslej v Rimskem misalu, sem poleg drugih sestavil tudi podpisani. Četudi bo prišla v poštev druga, jo navedem za spomin: Deus, Pater luminum, famulum tuum Antonium Martinum episcopum gentis suae Slovenicae apostolum et unitatis Ecclesiae promotorem maximum fecisti: praesta nobis, quaesumus, eum ita sequi, ut vitam mereamur aeternam. Per Dominum.

Skupina redovnic

Bog, Oče luči, svojega služabnika Antona Martina (Slomška) si postavil za apostola slovenskega ljudstva in za velikega pospeševalca edinosti Cerkve; daj nam, te prosimo, naj ga tako posnemamo, da dosežemo večno življenje. Po našem Gospodu Jezusu Kristusu, tvojem Sinu, ki s teboj v občestvu Svetega Duha živi in kraljuje vekomaj.

Opomba. Prošnja se začneja z "Bog, Oče luči". Ta nagovor je Slomšek rad uporabljal. Še v sklepu svoje oporoke je zapisal: "Naj Oče luči, od katerega prihaja vsak dober dar..." Tako smo tudi desetletja molili za Slomškovo beatifikacijo. Besede so vzete iz Svetega pisma (Jak 1, 17). "Luči", v grščini in latinskem prevodu roditelj množice. Slomšek govori o dvojni luči, o luči vere in o luči kreposti. Nadalje, Slomšek je bil razglašen za blaženega v letu 1999, ki je bilo kot zadnje pripravljeno leto na jubilej 2000 na poseben način posvečeno Bogu Očetu. Škoda, če bi ta nagovor v prošnji izostal.

Slomšek je bil tudi apostol slovenskega ljudstva in velik pospeševatelj edinosti Cerkve.

Vsebina prošnje je torej upravičena.

Lojze Kozar ml.

Slomšek med nami

S slovesno beatifikacijo je škof Slomšek stopil na oltar. Bil pa je že ves čas med nami. Na desnem bregu Mure se je tudi sam osebno mudil, saj je njegova škofija po preureditvi mej segala prav do te reke. A že prej, leta 1837, je Slomšek obiskal tudi kraje v Prlekiji. Na svojem potovanju je prispel v Ljutomer in se preko Jeruzalema vračal proti Ormožu in Ptuj.

Slomškov rod je pognal korenine prav do Mure, saj je škofov pranečak Anton leta 1906 prodal domačijo na Slomu in prišel na Razkrižje, kjer je kupil mlin in žago. Več o tem je zapisano v Stopinjah 1997 na straneh 239-240.

Slomšek nikoli ni stopil na ozemlje Slovenske krajine oz. današnjega Prekmurja. Toda njegov vpliv je že v času njegovega življenja segal tudi na to stran Mure. Slomšek je leta 1842 izdal znamenito knjigo Blaže i Nežica v nedelski šoli. Komaj štiri leta zatem je Jožef Košič, župnik na Gorenjem Seniku, izdal knjigo Zobrisani Sloven i Slovenka med Mürov i Rabov. Košič je svojo knjigo priredil ali dobesedno povzel po Slomškovi. Tako je Slomšek posredno nagovarjal tudi Slovence na levem bregu Mure že za časa svojega življenja.

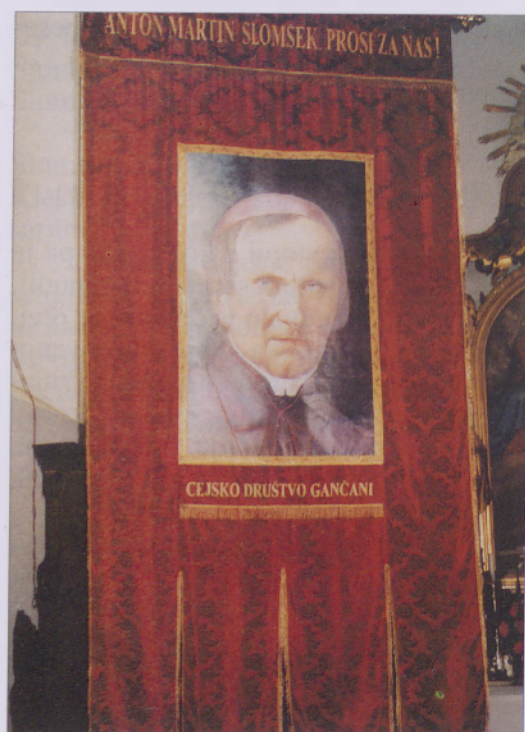
Njegova Mohorjeva družba je bila razširjena tudi med Slovenci na Ogrskem oz. v današnjem Prekmurju. Slomšek je tudi na druge posredne načine prihajal med nas. Na viden način pa je med nami v cerkvah in kapelah, kjer so ga upodobili razni slikarji.

Leta 1971 so na Gornji Bistrici začeli zidati novo cerkev. Želja domačinov in izseljencev v Ameriki je bila, da bi cerkev posvetili škofu Slomšku. Ker pa takrat škof Slomšek še ni bil razglašen za svetnika, so cerkev začasno posvetili sv. Antonu Padovanskemu. Upali so, da bo Slomšek kmalu razglašen za blaženega in bodo potem lahko cerkev posvetili temu velikemu Slovencu. Tako je v knjigi Sad ljubezni do Boga in domovine zapisala Gizella Hozian: "Tu bomo nekoč častili Antona Martina Slomška na oltarju, kajti trdno zaupamo, da bo Bog končno uslišal naše prošnje in bo dal našemu slovenskemu narodu slovenskega priprošnjika."

Da je Slomšek živel med našimi ljudmi kot vzor svetosti, pričajo mnoge stvari, tudi njegove pesmi, ki so jih ljudje radi prepevali, predvsem tisti: V nebesih sem doma in pogrebno Glejte, že sonce zahaja.

Kulturno društvo v Renkovcih se je leta 1993 preimenovalo v kulturno društvo A. M. Slomšek.

Upodobitve Slomška v cerkvah in kapelah:

Zastava cejskega društva iz Gančan

- Franc Horvat iz Maribora je leta 1936 naslikal Slomška na stropu župnijske cerkve pri Sv. Juriju v Prekmurju.

- Ob poslikavi kapele Marije Pomočnice v Filovcih leta 1947 je slikar Janez Mežan naslikal škofa Slomška. V odprto knjigo je zapisal Slomškove besede: "Sveta vera bodi vam luč, materni jezik bodi vam ključ do zveličavne narodne omike." Okrog glave mu je narisal bled svetniški sij, saj je bil prepričan, da bo Slomšek to čast prej ali slej dočakal.

- Po Kregarjevih načrtih so leta 1973 v Zagrebu izdelali barvno okno s Slomškovo podobo za župnijsko cerkev na Kobilju.

- Slomškovo podobo ima prav tako župnijska cerkev na Cankovi. Slomškovo okno je

leta 1980 po Kregarjevi skici izdelalo zagrebško podjetje Staklo.

- Na steni prezbitarija črensovske cerkve je ljudski podobar Tinč Mertük iz Beltincev leta 1993 naslikal Slomškov portret in na slavolok napisal velike črke: "Sveta vera, bodi vam luč!"

- Leta 1996 je na zunanjo steno cerkve v Pečarovcih Tinč Mertük naslikal tudi Slomška.

- Barvno okno s Slomškovo podobo krasi tudi Ljutomersko cerkev. Okno so izdelali leta 1996 na Češkem. Upodobljen je Slomšek s svetniškim sijem, pod njim je napis: Sveta vera bodi vam luč.

- Ob poslikavi prezbitarija v župnijski cerkvi v Veliki Polani leta 1997 je akademski slikar Stojan Grauf iz Maribora naslikal še Slomška.

- Načrt za Slomškovo barvno okno v razkrižki cerkvi je naredila Mateja Kvaternik Zupan iz Ljubljane v letu 1997, izdelala pa ga je Anica Stojko iz Ajdovščine.

- V eni izmed niš na zunanji strani prezbitarija cerkve sv. Benedikta v Kančevcih je slikar Lojze Čemažar leta 1998 naslikal Slomška.

- Zavetnik nove kapele v Šalincih, župnija Križevci pri Ljutomeru, ki so jo zgradili leta 1998, bo tudi škof Slomšek. Lesen kip, delo Davorina Cmrekarja, že krasi kapelo.

- Štefan Hauko je leta 1999 naslikal Slomška za kapelo v Domu sv. Martina v Martjancih.

Slomšek je upodobljen na mnogih kapelicah in znamenjih. Predvsem pa je Slomšek navzoč v srcih mnogih vernikov, ki so se mu že prej priporočali, ki so molili za njegovo beatifikacijo, ki so se tega dogodka udeležili in vseh, ki se veselimo, da je Slomšek med nami, odslej tudi na oltarjih.

Lojze Kozar ml.

Udeležba na Slomškovi beatifikaciji

Beltinci	950	Bakovci	145
Bogojina	330	Cankova	70
Črensovci	550	Dolenci	60
Dobrovnik	60	Grad	120
Dokležovje	70	Kančevci	30
Hotiza	50	Kuzma	70
Kobilje	50	Markovci	50
Lendava	400	Martjanci	140
Odranci	260	Murska Sobota	650
Turnišče	750	Pečarovci	50
Velika Polana	130	Pertoča	130
dekanija Lendava	3.600	Petrovci	40
		Sveti Jurij	70
		Tišina	200
		dekanija M. Sobota	1.825
Apače	160		
Cezanjevci	30		
Gornja Radgona	560		
Kapela	110		
Križevci	100		
Ljutomer	340		
Radenci	160		
Razkrižje	100		
Sveti Jurij	250		
Veržej	100		
dekanija Ljutomer	1.910		

Med zbranim občestvom na Betnavi je bilo tudi 7.335 vernikov iz Pomurskega pastoralnega področja. Iz lendavske dekanije jih je bilo 3.600, iz ljutomerske 1.910 in iz soboške 1.825. To so tisti romarji, ki so se prijavili na župnijskih uradih. Večina je potovala z avtobusi. Romarje sta peljala tudi dva vlaka, eden iz soboške, drugi iz beltinske župnije.

Udeleženci na Betnavi

Veliko jih je potovalo z osebnimi avtomobili. Nekateri so odšli v Maribor k sorodnikom dan prej in šli od tam peš na Betnavo. O teh in tistih, ki se niso prijavili na župnijskih uradih in so potovali v Maribor s svojimi avtomobili, ni natančnih podatkov.

Morda bi nas lahko bilo več na slovesnosti Slomškove beatifikacije. A bolj kakor število je pomembno to, če se nas je dotaknilo papežovo sporočilo, tudi tisto, ki ni bilo izraženo z besedami. Čeprav smo Slovenci majhen narod, nam je papež pokazal izredno

pozornost. Po treh letih nas je ponovno obiskal. V dejanju je pokazal, da je "materin jezik ključ do zveličavne omike", zato je pri sveti maši molil in govoril v slovenščini. In pokazal je na najdražji cvet našega naroda, na našega prvega uradno priznanega nebeščana. "Ne sramujte se, da ste Slovenci in še manj, da ste kristjani," je po obisku dejal apostolski nuncij dr. Edmond Farhat.

Blaženi Slomšek naj s svojo priprošnjo spremlja vse nas, tiste, ki smo bili v Mariboru in tiste, ki so ostali doma. Naj vsem nam izprosi milost vere, da ne bomo živeli v temi, marveč nam bo sveta vera luč.

Tomislav Šantak

Boldog A. M. Slomšek

"Szent hitetek legyen lámpásotok, anyanyelvetek pedig kulcs a nemzet üdvös műveltségéhez."

Slomšek eme gondolatainak jelében szeretném a Stopinje ma-

gyarajku olvasóinak néhány gondolataimat figyelmebe ajánlani e nagy szloven emberről, szentségének értelmeről és korunkra való jelentőségéről.

1999. szeptember 19-én a szentatya, II. János Pál másodszor közénk jött, hogy Krisztus helytartója és szent Péter utódjaként a szloven nemzet és az egyetemes Egyház színe előtt Isten tiszteletreméltó szolgáját, az első maribori püspököt, Anton Martin Slomšeket a boldogok sorába emelje.

Slomšek, a hit mély tapasztalatával és e világ megértésével, iránta való szeretettel és az idő jeleit felismerő érzékkel rendelkező, a Szent Lélek sugallatai felé nyitott szenteletű személyiség volt.

A hagyomány arról beszél, hogy Anton Martin Slomšek születésekor a házuk felett érthetetlen világosságot láttak. Már akkor azt beszélték, hogy ez a gyerek "a Fény gyermeke lesz".

Slomšek életútja 1800-ban kezdődött és a szülői Slomról, ahol minisztránsként és Prašnikar káplán iskolája tanulójaként formálódott, a celjei iskolákba vitte útja. Ott elvégezte a gimnáziumot, utána Ljubljánba költözött, majd Senjbe, az Adria tengerpartján, ahol a bölcsészeti líceumot. Ezzel megnyílt az út a Celoveci szemináriumba. Amikor teológiát kezdett tanulni, a szemináriumban külön szloven nyelvi tanfolyamot szervezett, hogy a kispapokat előkészítse a szloven hívők közti munkára. Sajnálattal tapasztalta ugyanis, hogy a szloven emberek közt működő papok többsége nem tud jól szlovenül.

Az elvégzett teológia után Bizeljškön lett káplán. A lelkipásztori munkában ott lett először része keserű lelkipásztori élményekben, mindenekelőtt a plebánossal való viszonyban, amely jozefinista irányítottaságú volt.

A második kápláni helye Nova Cerkev-ben volt. A plebánossal való viszonyában ott több szerencsére lett. Ez a két év virágzásának éveit voltak, amint a lelkipásztori, úgy az irodalmi terén is. Ebből az időszakból maradt meg elég sok ismert verse is.

A püspök mindezt észrevette és a celoveci szemináriumba küldte lelkievezetőnek (spirituálisnak). Itt évekig a leendő papok nevelésén fáradozott.

Utána az út Vuzenicába vitte. Itt ismételten sugárzott a plebánian, mely után annyira kíváncsozott. Szelesebb körű működésbe kapcsolta. Területi iskolafelügyelő lett, később az egész egyházmegye iskolafelügyelője lett, egyidőben azonban kanonoki kinevezést kapott Szent Andráshra. A szloven és német tankönyvek újításánál. Mondhatjuk, hogy nagy munkát végzett az akkori iskolázás megújításán.

1846-ban a püspök celjei apátta nevezte ki. Ezt a szolgálatot csak rövid két hónapig teljesítette, hiszen püspöki kinevezést kapott. Akkor megint Szent Andráshra költözött, ahol működésének gyümölcsöző kora kezdődött minden területen, mindenekelőtt a papok és hívek lelki megu-

jításában.

Egész idő alatt pedig leginkább az nyugtalanította, hogy egyházmegyéje igen szétdarabolt. Kívánsága az volt, hogy az alsó-stájerországi szlovéneket egy egyházmegyében egyesítse.

1859-ben sikerült a püspöki székhely áthelyezése Szent Andrásból Mariborba és a püspökségi határok felújítása. Mariborban papi szemináriumot és teológiai főiskolát alapított, amely az első felsőoktatási intézmény volt Mariborban.

Mariborban, 1862-ben élte utolsó napjait és ugyanitt halt is meg, szentnek híreben amit mindannyian, akik ismertek, tanúként erősítettek meg.

A lavanti egyházmegyét nehéz időkben vezette. Nagymértékű bölcsessége, vallásossága és munkássága segítségével fontos munkálatokat tudott véghez vinni.

Ez ANTON MARTIN SLOMŠEK - az első maribori püspök, a nemzettudat ébresztője, nevelő, író.

Ehhez hozzá kell tenni:

SLOMŠEK - mely teológiai képzéssel és egészséges vallási gondolkodással rendelkező lelkipásztor.

SLOMŠEK - szenteletű személyiség, tehát mely hittapasztalatot szerzett személy.

SLOMŠEK - ökumenikus szellemiségű szent egyéniség.

SLOMŠEK - apostoli személyiség.

Mint lelkipásztor, nevelő és nemzettudat-ébresztő mindenkiről gondoskodott és mindenkit szolgált, küldetésének igazi tudatában, minden akkorival párbeszédben, nyílt közreműködésben a hit, a szlovén szó, a nemzettudat, a szellemi, kulturális és morális értékek növekedéséért. Úgy élt, ahogy tanított. Nála harmonikusan rendezett személyiségről van szó, mely józan ítélettel bír saját koráról, a jövőbe pedig profétaként néz. Ennek a küldetésnek erejében lépett a szlovén nemzet történelmébe és a Szlovén Egyházba is, a jövőbe tekintő és egyedülálló műveivel mint: az egyházmegye gyökeres vallási és lelki megújítása, az iskolázás serkentése, a nép általános nevelése és oktatása, a Mohor könyvkiadó társulat megalapítása, a püspöki székhely áthelyezése és a felsőoktatás megalapítása Mariborban.

Ökumenikus szellemiségű szent személyiség volt, mely szeretettel saját és mások szabadsága iránt, Istennek, Egyháznak és az embernek való teljes önatadásában és engedelmességében. A szent Cirill és Method imatársulat megalapításával ökumenikus viszonylatban átlépte egyházmegyéje határait és az egyetemes Egyház ügyeibe lépett. Mint az egység apostola felszólította Keletet és Nyugatot Krisztus parancsának teljesítésére: "Hogy egyek legyenek."

A boldog Anton Martin Slomšek még egy vonására kell rámutatnunk. És ez: harc a sovinizmus és a rövidlátó nacionalizmus ellen.

Rómából hazajövet, 1862-ben ezt írta: Nincs különbség németek és szlovének között. Ma minekünk, kik nemzetiségileg vegyes területen élünk azt mondaná: Nincs különbség szlovének és magyarok között. Szlovénsége iránti odaadása mellett minden sovinizmust és rövidlátó nacionalizmust elutasított. A sovinizmusban és a rövidlátó nacionalizmusban Slomšek az elkövetkező idők átkát látta. És éppen ebben példaképünk ké kell hogy váljon, hogy a vallási értékek mellett a nemzeti és nemzetiségi értékeket is meg tudjuk becsülni, az anyanyelvet pedig megtartani - minden nemzet a sajátját - az ő mondásának a jegyében: "...anyanyelvetek pedig kulcs a nemzet üdvös műveltségéhez." (Nem mondja hogy szlovén anyanyelvetek, hanem minden egyén saját anyanyelvére gondol, legyen az szlovén, magyar vagy akár német.)

Ezzel Slomšek nem csak szlovén szent, hanem anyanyelve, hazája és népe iránti szeretetében átlépi a szlovén határokat és minden keresztény példaképévé lesz.

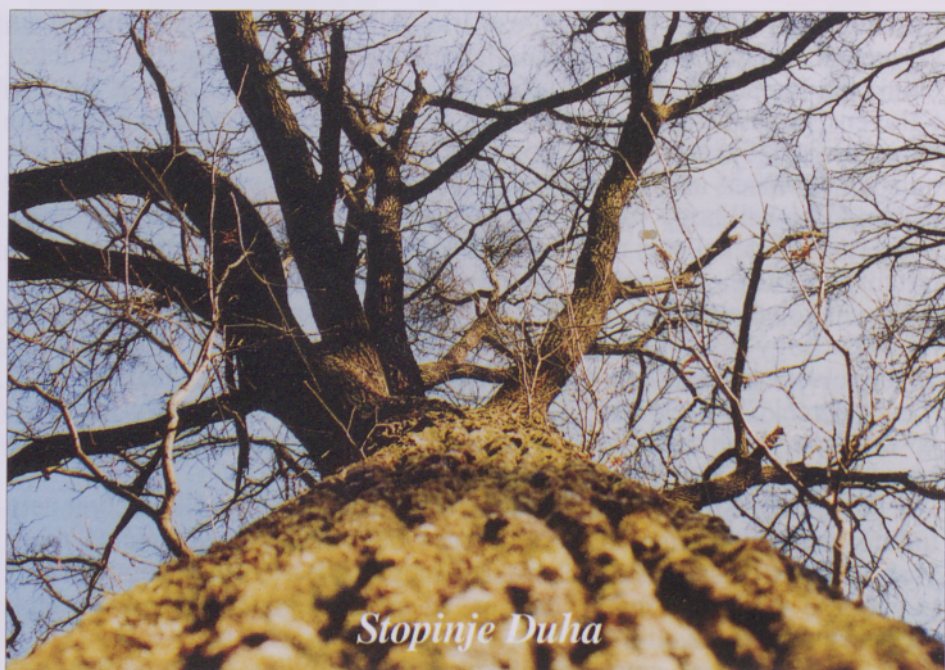
Mindez Slomšek rendkívüli belső erejéről tanúskodik, melyet nem tudunk másképp, mint Isten különleges beavatkozásával életébe, magyarázni. Ez szentségének gyökere. Ezt megerősíti a szlovén nemzet meggyőződése halálától máig, amikor ez a meggyőződés legmagasabb megerősítést kapta.

Az a nemzet, amely szenteket szül, bizonyítja, hogy gyökereiben egészséges, hiszen éppen a szentekben nyilvánul meg legjobban szellemi és erkölcsi ereje, röviden minden erénye. Eppen ezért Anton Martin Slomšek boldoggáavatása arra kötelez bennünket, hogy az ő szellemében dolgozzunk a saját vallási, szellemi, kulturális és nemzetiségi tökéletesítésünkön, úgy szlovének, mint magyarok. Csak így fogjuk tudni elődeink örökséget növelni, gazdagítani és a történelem előtt bizonyítani, hogy méltó örököseik vagyunk.

Slomšek püspök boldoggáavatásával közbenjárónk van Istennél, szószólónk sorainkból, hogy az ő keresére a maribori egyházmegyében élő szlovének és magyarok megőrizték ki-ki saját keresztény és nemzeti identitásukat az ő vezérgondolata szellemében: "Szent hitetek legyen lámpások, anyanyelvetek pedig kulcs a nemzet üdvös műveltségéhez."

Slomšek boldoggáavatása számunkra a legjobb előkészület a szent és jubileumi 2000-ik évre; a szlovén zsinattal pedig belépünk a harmadik évezredbe.

Szeptember 19-en a ránk szegezte tekintet a világ. Ez volt a mi történelmi tanúságtételünk a világ előtt hitünkről, jelkiségünkről, kultúránkról, röviden mindenről, amik vagyunk és ami a miénk.

Jožef Smej

Jubilejno leto 2000

Beseda jubilej prihaja od hebrejske besede "jobel", ki pomeni "ovnov rog". Na ovnov rog so v Izraelu trobili in oznanili tako imenovano jubilejno leto. Po 3 Mz 25 naj bi jubilejno leto obhajali vsakih 50 let.

V jubilejnem letu je morala zemlja počivati. Pobratni so smeli le, kar je zemlja sama rodila. Če je v preteklih letih polje prišlo v tuje roke, so ga v jubilejnem letu morali vrniti prvotnemu lastniku ali njegovim potomcem. To je bil poskus, da bi vzpostavili idealno stanje družbene pravičnosti in enakosti, podobno kot v tako imenovanem sobotnem letu.

V Izraelu so vsako sedmo leto obhajali kot sobotno leto. Zaradi izravnavanja socialnih razlik so revnim prepustili nepožeta in neobdelana polja. Tiste, ki so postali sužnji zaradi dolgov, pa so osvobodili. O tem govori 2 Mz 23,10 sl. in 5 Mz 15.

Jubilejno leto je bilo torej v stari zavezi leto velikega odpuščanja.

V tem duhu je papež Bonifacij VIII. leta 1300 slovesno razglasil prvi jubilej v zgodovini Cerkve: "Bogastvo odpuščanja in oprostitve grehov tistim, ki so v večnem mestu obiskali baziliko sv. Petra." Besedilo prvega jubilejnega ali svetega leta so vklesali v kamnito ploščo in jo vzdali v steno bazilike. Ta stari spomenik je še sedaj ohranjen v atriju pri sv. Petru v Rimu.

Sprva so hoteli, naj bi bilo sveto leto vsakih sto let enkrat. Pozneje so papeži določili, naj se obhaja vsakih 50 let oziroma celo vsakih 25 let.

Sv. Robert Bellarmin, škof in cerkveni učitelj (1542-1621), je rekel: "Jubilejno leto rodi toliko sadu resnične pokore in čudovitega spreobrnjenja, tako mnogoštevilna in velika dela pobožnosti, da se po pravici imenuje sveto, Bogu prijetno, bogato in rodovitno leto."

Leto 2000 upravičeno imenujemo veliki jubilej. Vsi verujoči bomo skupaj prestopili prag novega tisočletja. Pred očmi imamo odrešenje, ki ga je Kristus izvršil s svojo smrtjo in vstajenjem. Po tej smrti ne more nihče brez svoje krivde ostati ločen od božje ljubezni.

Papež Janez Pavel II. je v dokumentu SKRIVNOST UČLOVEČENJA (Ljubljana, 1999) določil, da se veliki jubilej leta 2000 začne na božično noč leta 1999 in traja do praznika Gospodovega razglasenja, do 6. januarja 2001.

Papež poudarja tri znamenja jubilejnega leta:

1. Znamenje svetih vrat rimskih bazilik. Sveta vrata označujejo prehod, ki ga mora vsak kristjan narediti od greha k milosti. Jezus je rekel: "Jaz sem vrata" (Jn 10, 7).
2. Romanja. Od rojstva do smrti je človek romar, popotnik, homo viator.
3. Odpustki. Z odpustkom je skesanemu grešniku odpuščena časna kazen za že odpuščene grehe glede na krivdo.

Smrtni greh oropa človeka občestva z Bogom in ga izključi od udeležbe v večnem življenju.

Tudi mali greh ima za posledico nezdravo navezanost na stvari, navezanost, ki potrebuje očiščenja - bodisi na tem svetu bodisi po smrti - ki ga imenujemo vice. Z odpustki se nam ne odpuščajo grehi, ampak časne kazni, ki ostanejo potem, ko je greh že odpuščen. Odpustek torej ni nekakšno nadomestilo resničnega kesanja in resnega prizadevanja za popolno hojo za Kristusom.

Tudi leipziški dominikanec Johannes Tetzel (1465-1519) je pravilno umeval nauk o odpustkih. Kar zadeva odpustke za žive, je poudarjal potrebnost kesanja. To je morda manj naglašal glede namenitve odpustkov umrlim. Zato so mu naredili krivico s karikaturο: Tetzel sedi na osličku. V rokah drži skrinjico, s katero pobira darove za gradnjo nove cerkve sv. Petra v Rimu. V usta mu polagajo besede: "O ihr Deutschen merket mich recht, des heiligen Vaters Papstes Knecht... So viel ihr legt eins Kästelein, so bald der Gulden im Becken klingt, im Hui die Seel im Himmel springt" ("O vi, Nemci, zapomnite si, svetega očeta papeža poslanec sem... Vsakič, ko vržete v skrinjico, kakor hitro kovanec zazveni, na mah že duša v nebo zleti").

V jubilejnem letu 2000 ne bomo mogli vsi porovati v Rim ali v Jeruzalem ali v Betlehem za dosego jubilejnega odpustka. Zato lahko škof po papeževem pooblastilu določi v svoji škofiji tako imenovane svetotelne cerkve. Za Pomurje so določene naslednje: Gornji Petrovci, Grad,

Mala Nedelja, Murska Sobota, Odranci in Turnišče. V svetem letu je poudarek na tistih cerkvah, ki so posvečene presveti Trojici. Te so v krajih Gornji Petrovci ali Nédela (cerkev pozidana v prvi polovici 14. stoletja, morda na temelju prejšnje iz 11. stoletja, tako Košič), Mala Nedelja (cerkev pozidana 1441) in Odranci (nova cerkev, pozidana 1967, posvečena 1977).

Na jubilejno leto smo se pripravljali pod znamenjem presvete Trojice: po Kristusu (1997) v Svetem Duhu (1998) k Bogu Očetu (1999). V tem duhu so bila v Stopinjah objavljena tudi premišljevanja.

Jubilejni odpustek morejo verniki doseči, če z globoko vero in zaupanjem poromajo v eno izmed omenjenih cerkva in so tam pobožno pri sv. maši ali večernicah ali če nekaj časa posvetijo češčenju Najsvetejšega ali premišljevanju, obisk pa sklenejo z Gospodovo molitvijo, apostolsko vero in s poljubno molitvijo v čast Device Marije.

Ker je poudarek na trojiških cerkvah, bo lendavska dekanija v jubilejnem letu poromala v Odrance, ljutomerska k Mali Nedelji, soboška pa k Nédeli v Gornjih Petrovcih.

Cilj obhajanja jubileja 2000 je povečevanje presvete Trojice, od katere vse prihaja in h kateri je vse usmerjeno.

Morčbiti vse tri omenjene dekanije v bratskem sodelovanju s sestrsko evangeličansko Cerkvijo skupno pripravijo jubilejno srečanje, saj smo po milosti krsta vsi poklicani, da bi imeli delež pri življenju blažene Trojice, tu na zemlji v veri, v onstranstvu pa v večni luči.

Jubilejno veselje ne bi bilo popolno, če se naš pogled ne bi obrnil na Marijo, ki je dala svetu Prvorojenca novega stvarstva. Zato navedemo prekrasni stavek iz dokumenta Skrivnost učlovečenja: "Že dva tisoč let je Cerkev kot jaslice, v katere Marija polaga Jezusa in ga izroča češčenju in v premišljevanje vsem narodom" (str. 21).

Vsakdo je poklican, da se v jubilejnem letu skesan vrže v objem troedinega Boga.

Peter Štumpf

Kakor otroci

Pridiga na novi maši g. Matija Tratnjeka, Beltinci, 25. julija 1999

Spoštovani in nam vsem dragi gospod novomašnik Matija!

"Odšel si iz dežele štrkov in ravníc," so te včeraj spomnili domačini iz Bratonec in vrnil si se kot duhovnik, da s praznovanjem nove maše oznaniš pomen Jezusovih besed ljudem te Slovenske okrogline, kot so včasih rekli Prekmurju, in sploh vsem, ki so danes s teboj tudi od drugod: "Resnično, resnično vam povem, če se ne spreobrnete in ne postanete kakor otroci, nikakor ne pridete v nebeško kraljestvo!"

To so tudi besede tvojega novomašnega gesla, ki mnogim pri-

vabijo v spomin otroški svet in smeh ter brezskrbno igro na senožetih ob rokavih Mure.

Spoštovani gospod novomašnik! Z duhovniškim posvečenjem te je Cerkev postavila v vrsto duhovnikov, ki so z oznanilom odrešenja, sprave, veselja in miru dvigovali slovenskega človeka ob Muri na dostojno raven verske, jezikovne in kulturne podobe evropskih narodov.

Najbrž zaradi izredno težkega narečja, ki pa je od vseh ostalih narečij v Sloveniji najbolj bogato z mnogimi staroslovenskimi besedami še iz časov kneza Koclja in liturgije svetih bratov Cirila in Metoda, predvsem pa zaradi mnogih ljudi, ki so v preteklosti živeli iz vere in tako živijo tudi sedaj, - javna slovenska misel in njeni predstavniki še ne razumejo ljudi iz Slovenske okrogline.

Desetletja so nam itak zanikali goričanca dr. Ivanocyja, tega prekmurskega Slomška, ki se je odpovedal profesuri in škofovski službi, da je lahko narodno budil ljudi ob Muri; - beltinčara Ivana Bašo, bogojanskega župnika, urednika in publicista, ki je pripeljal v Bogojino arhitekta Plečnika, da je ob navdihu vernosti preprostih ljudi ustvaril prelepo umetnino Kristusovega svetišča; - Jožefa Klekla, ki so ga ljudje klicali kar Veliki Klekl. On je s svojim Kalendarjem, Marijinim listom in tednikom Novine največ storil, da so ljudje v Prekmurju ohranili svojo narodno zavest, da so smatrali štajerske Slovence onkraj Mure za svoje narodne brate in se odločili z drugimi Slovenci vstopiti v državno skupnost Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Pred natanko 80. leti, 12. avgusta, se je dobršen del Slovenske okrogline v mejah današnjega Prekmurja združil z matično Slovenijo. Na tem kraju, pred to cerkvijo sv. Ladislava, kjer daruješ, gospod novomašnik, danes svojo novo mašo, je bilo na pridružitvenem shodu takrat zbranih 20.000 ljudi iz vseh krajev, tudi onstran Mure, iz Prlekije. Takrat je Jožef Klekl v svojem govoru povedal, da narod lahko edino obstane, če ima vero in materni jezik. Vera je življenje narodove duše, jezik pa je življenje narodovega telesa.

Tudi Slomšek je ob svojem času vsem Slovencem zapisal: "Sveta vera bodi vam luč, materni jezik pa ključ do zveličavne narodove omike."

Če voditelji zanikajo vero narodu, zanikajo gotovo tudi njegov jezik ter narodu uničijo življenje. Zato je katoliška Cerkev po vseh slovenskih pokrajinah narodu dala duhovnike prav v tistih najbolj kritičnih trenutkih za njegov obstoj in preživetje, da so v domačem, ljudem razumljivem, slovenskem jeziku oznanjali Kristusovo blagovest.

Vsak duhovnik ima svoje posebno poslanstvo v Cerkvi, ki ga mora izvršiti v blagor ljudi. Ko si, gospod novomašnik, vstopil v Slomškovo škofijo, te je s posebno pozornostjo sprejel in usmerjal domači, beltinski g. župnik. Sedaj pa kot kaplan po škofovem naročilu svoje duhovniško mesto nastopaš v župniji Lendava, kjer boš moral s pomočjo tamkajšnjega gospoda župnika utrjevati vezi med slovensko in

madžarsko narodnostno skupnostjo. Spoštuj jezik in kulturo obeh. Z vero v Jezusa Kristusa in njegov evangelij ju povezuje.

Mnogo let si prejemal vzgojo sv. Janeza Boska. Ta svetnik je bil zelo ponosen na svoje piemontsko narečje, kulturo svojega kraja in je dozorel v svetnika iz vere svoje matere.

Prav mati je don Boska naučila moliti v domačem jeziku in mu pokazala pot do preprostih in ubogih, med katerimi je našel revno in zapuščeno mladino. Ob prejemu duhovniške obleke ga je celo opozorila: "Janez, če boš kdaj postal bogat duhovnik, ne bom nikdar več govorila s teboj!" Don Bosko je prisluhnil svoji materi.

V zaupanju v božjo previdnost, osebno ubog, je storil velika dela za mlade in njegova družba salezijancev se je razširila preko meja Italije, širom po svetu.

Gospod novomašnik! Vse, ki so kakor otroci nemočni, nebolgli, pozabljeni, nepomembni in zadnji... boš v Lendavi našel med Slovenci in Madžari, pozneje pa tam, kamor te bo vodila pot pokorščine škofu.

Po zgledu sv. Janeza Boska in blaženega Antona Martina Slomška povsod poišči možakarja, ki si ne upa stopiti v cerkev, ker ga zasramujejo zaradi umske ali telesne prizadetosti; starko, ki bi rada dala na mašo za pokojnega moža, pa nima denarja; otroka, ki ga v šoli zaničujejo, ker tja prihaja slabo oblečen in ne more imeti majic in copat po zadnji modi, ker so očeta vrgli iz službe, mati pa boleha za rakom; starše, ki jim je avto povozil edinega otroka; mater, ki hoče zavreči svojega nerojenega otroka, ker ji mož grozi, da jo bo nagnal od hiše; družino tvojega bratranca, ki je ob prihodu na tvojo novo mašo doživela težko prometno nesrečo; bolnika ali invalida, ki bi rada s teboj molila, da bi trpljenje bilo lažje in blagoslovljeno s tvojo posvečeno roko.

Saj veš, brat novomašnik... kdor ne postane kakor otrok... ne pride v nebeško kraljestvo...

Te, ki so kakor otroci, jih resnično srečamo povsod, vendar pa jih tudi največkrat ne vidimo. Lažje je poiskati in videti obraze bogatih, lepih in vplivnih, ampak ti so odrasli, niso kakor otroci.

Tudi med bogatimi in vplivnimi je mnogo mladih, a le zelo malo je teh, ki so kakor otroci. Ne zgublaj časa s tistimi, ki bi hoteli biti s teboj prijatelji samo zato, da bi se lažje uveljavili, da bi jim s teboj bilo življenje bolj prijetno in zabavno... ne bi pa hoteli biti kakor otroci... K tem te Kristus ne pošilja!

Čutiš, da ti je bilo življenje podarjeno, ker je smrt ob tvojem rojstvu že pokrivala s svojo senco tvoje življenje. Življenje si prejel od dobrih in skrbnih staršev kot Kristusov dar, da ga daruješ njemu, ki je pot, resnica in življenje.

Pot, resnica in življenje, tri Kristusove veličine, ki so z duhovniškim posvečenjem postale tudi tvoje.

Kristus je pot

Prehodiš si dolgo pot poklica. Sv. Janez Bosko ti je v salezijanski družbi prižgal ljubezen do vseh, ki so kakor otroci... V škofiji blaženega Antona Martina Slomška boš vse te srečeval in jim kazal pot do Jezusa in njegovega odrešenja. V sebi združuj duhovnost sv. Janeza Boska in blaženega Antona Martina Slomška.

Od tega oltarja pa živi tudi svetost teh dveh, da bo nastala duhovna vez: Bosko - Tratnjek - Slomšek.

Pridigarjevo darilo novomašniku

Kot prijatelj duhovnik ti podarjam sliko akademskega slikarja Jaka Torkarja.

Slika prikazuje Kristusa. Ob njem so mati Marija, materi, otroci, sv. Janez Bosko in blaženi škof Anton Martin Slomšek.

V ospredju je slikar naslikal tebe, gospod novomašnik, kako skupaj s tremi majhnimi otroki sediš ob čistem izviru studenčnice.

Kot je Kristus središče te slike, mora biti tudi središče tvojega življenja. Don Bosko in Slomšek sta že pri Kristusu, zato sta svetnika.

V Kristusovo bližino sta prišla zardi vseh, ki so kakor otroci. Njim sta služila, po njih sta se zveličala.

Materi klečita pred Kristusom in ga molita. Njun obraz izraža poglobljenost v skrivnost življenja in trpljenja, kadar je življenje otrok ogroženo. Tudi Marija se pridružuje materam in kleči celo pred lastnim Sinom, tako, da jo na sliki težko opazimo.

Ta drži pomeni njeno ponižnost, kar pa še posebej izraža proseča roka, ki jo steguje proti otrokom in materam.

Marijin obraz izraža poglobljenost v molitvi in priprošnje za vse, ki hočejo biti kakor otroci in se zatekajo k Njej in Njenemu Sinu, izraža pa tudi žalost zaradi vseh, ki se ne spreobrnejo in nočejo biti kakor otroci.

Kristusov pogled pomirja vse navzoče in njegove roke na glavi dečka in ramenu deklince materam zagotavljajo božje varstvo in blagoslov ter obljubo, da smo vsi božji otroci.

To božje otroštvo izražajo najlepše otroci sami, ki se brezskrbno igrajo ob Kristusu.

Kot otroka na sliki, ki sta se ponižno sklonila in pijeta iz čistega izvira, se tudi ti, gospod novomašnik, v ponižnosti vedno sklanjaj pred izvirom Kristusove milosti, ki se pretaka v tvojo dušo že od krsta in se je okrepila pri duhovniškem posvečenju, ne samo zate, ampak za vse, ki jih boš blagoslavljal in jim podelil zakramente, da bodo okrepljeni stopali po Kristusovi poti do zveličanja v nebesih.

Slikar te je naslikal nekoliko vstran od Kristusa, kar pomeni, da boš moral skupaj z vsemi, ki so kakor otroci, narediti še mnogo življenjskih korakov, da bi lahko prispel do svojega cilja v nebesih, ki sta ga don Bosko in Slomšek že dosegla, namreč Kristusa. Koliko let bodo dolgi ti koraki, to ve Bog.

Tvoj obraz na sliki je mladosten in veder. Na tej duhovniški poti po zgledu don Boska in Slomška prinašaj veselo upanje v Kristusa vsem, ki hočejo biti kakor otroci, ne glede na narodnost, kulturo, stan ali položaj.

Narodni buditelj in duhovnik Klekl je zapisal: "Mura je zašepetala: Ne me večni zato stvaro, da bi val moj brate ločo. Jaz vezalje sem za nje, ki kre strani mi žive." Kot otroci na sliki ob izviru studenčnice povezani v božjem otroštvu, moramo tudi mi vsi na obeh straneh Mure zaradi Kristusa biti bratje in sestre med seboj.

Kristus je resnica

Mnogo je poti v življenju. Ali le ena pelje do resnice. Kristus! On nas uči resnico, da Bog živi in nas ljubi ter nas hoče v nebesih. K tej resnici si, gospod novomašnik, usmeril svojo pot, ker veruješ, da vse, kar ne prihaja od Boga in ne vodi do njega, ni resnica. Tako kot otrok zaupa povsem svojim staršem in jim verjame, ker čuti, da mu hočejo dobro, tudi vsi mi čutimo, da nam Bog hoče le dobro. V Božjo dobroto lahko verujemo, če zaupamo v Boga tako, kot otroci zaupajo v svoje starše. Samo, ako

postanemo kakor otroci, je Bog lahko naš Oče.

Sv. Janez Bosko je bil oče in učitelj resnice o Bogu revni in zapuščeni mladini, blaženi Anton Martin Slomšek je bil oče in učitelj resnice o Bogu mariborski škofiji. Ti, brat novomašnik, bodi oče in učitelj resnice o Bogu vsem, ki bodo hoteli biti kakor otroci.

Kristus je življenje

Življenje je najdragocenejši dar, ki ga lahko Bog daje človeku.

Zaradi liberalnih tokov v družbi in nasprotovanj Cerkvi, ki močno begajo tudi verujoče in zato mnogi verni ne upoštevajo zelo odločnega glasu Cerkve v obrambi življenja, predvsem nerojenega, se ti bo zdelo, gospod novomašnik, da bo tvoj glas, ki bo oznanjal svetost življenja prešibak in neupošteván. Takrat se ozri v jasne in čiste oči otroka, ki te bodo prosile, da ne utišaj svojega glasu v obrambi življenja. V teh očeh otroka boš zagledal kristalno prodoren studenec čistosti, v katerem Kristus zrcali svojo podobo. Umakni se v samoto, pred tabernakelj in moli. Kristus v tabernaklju te bo vabil, da vedno ostaneš v družbi z njim, tako kot otroci. Kristus ne bo nikdar zavrnil tvoje prošnje, saj si njegov duhovnik, in ko boš prišel od Njega ter stopil pred ljudi, boš sposoben delati čudeže v službi življenja.

Vsak izmed duhovnikov, ki smo tukaj navzoči, bi gotovo lahko pričeval o kakem duhovniškem čudežu... Ne govorim rad o osebnih doživetjih...pa vendar bom zaradi spoštovanja do duhovništva omenil nekaj, kar me vedno znova prevzame, ko se spominjam na dogodek, ki sem ga doživel...

Bil sem kaplan v neki župniji. V pisarno pride mati, ki je pričakovala tretjega otroka. Ni bila več tako mlada. Zdravniki so ugotovili, da bo rodila prizadetega otroka in jo nagovarjali, naj naredi splav. Mati je bila zmedena. Rekla mi je: "Gospod, storila bom kakor boste rekli." In rekel sem, - sicer sam ne vem kako in zakaj: "Vaš otrok bo zdrav, dajte mu življenje. Opravi! bom devetdnevnicó k Mariji Pomočnici in v teh devetih dneh, ko bom dvigal sv. hostijo pri mašni daritvi, se bom spominjal Vas in otroka." Odšla je. Jaz pa sem se zgrozil, kako sem si upal kaj takega obljubiti.

Ni mi preostalo drugega, kot da sem opravil devetdnevnicó v čast Mariji Pomočnici in ko sem pri sv. maši dvigal hostijo, sem goreče prosil za to mater in njenega nerojenega otroka.

Isto leto sem bil prestavljen na drugo župnijo in po nekaj mesecih srečam slučajno to mater, ki je v vozičku peljala nekaj mesecev staro, a zdravo deklico. Hvaležno mi je rekla: "Gospod, glejte zdravega otroka; živi, ker ste rekli, naj živi."

"Ne jaz, ampak Kristus in Marija", sem odgovoril. Jaz sem molil.

Gospod novomašnik! Ko boš molil, boš na izredno čudovit način v službi življenja.

Najodličnejša molitev tvojega duhovniškega življenja pa je sv. maša. Nihče se ne more približati Kristusovemu telesu in njegovi krvi brez duhovnika. Ko boš dvigal hostijo in kelih ter izgovarjal besede posvečenja: to je moje telo, ki se daje za vas in to je moja kri, ki se preli-va v odpuščanje grehov, danes in vedno pomisli na nas, ki živimo na sončni strani Alp, da bi bili sposobni spreobrnjenja in vredni odpuščanja grehov, ki nam prihaja od Kristusovega telesa in krvi.

Ko je leta 1916 hudo bolan mlad pesnik, beltinčar Jožef Baša - Miroslav, v pismu, ki ga je pisal iz Sombotela, kjer je bil v tretjem letniku bogoslovja, prosil svojega brata, bogojanskega župnika Ivana Bašo, naj pride v Sombotel in mu prinese sv. obhajilo, je pismo zaključil s prošnjo, ki izraža duhovno dozorelost: "Ivan, prinesi mi ešče ednok Jezusa."

Sedaj tudi tebe, gospod novomašnik, v imenu vseh teh navzočih prosim: "Gospod novomešnik Matjaž, podeli nam vsen svoj novomešni blagoslov i prinesi nam na oltar Jezusa, ka bi vsikdar bili kak dečica, štera so vredne kotrige nebeškoga kralstva." Amen.

*...kakor prepleteni prsti starega
človeka, ki z molitvijo kliče
blagoslov na vse ljudi.*

Jožef Smej

V perspektivi tisoč let (1000-2000)

*Pred Gospodom je en dan
kakor tisoč let
in tisoč let kakor en dan
(2 Pt 3, 8)*

STOPINJE 2000 hočejo v analih tega tisočletja odpreti najprej svetle, nato pa tudi temne strani, vendar gledano v luči velikonočne skrivnosti.

Vsemogočni, večni Bog! Hvala ti za tisočletje, ki je minilo. Hvala ti za 125 papežev v tem tisočletju (1000-2000). Niso bili vsi svetniki, a so vendar po tvoji nedoumljivi previdnosti vodili krmilo Cerkve. Hvala ti za sedem vesoljnih cerkvenih zborov v tem tisočletju. Hvala ti za uradno razglasitev mnogih svetnic in svetnikov tega tisočletja. So naši vzorniki in priprošnjiki pri Bogu. Po tvoji previdnosti je v ta najdragocenejši katalog vpisan tudi Anton Martin Slomšek...

Obmurje, anno Domini 1000. Na (pre)stolu sv. Petra v Rimu sedi papež Silvester II., prej pater Gerbert iz reda sv. Benedikta. Francoz iz Auvergna. K sebi pokliče pogumne može: "Z mojim blagoslovom se napotite prek dežele Sklavinov (Slovenov), ki jo namakajo reke Savus,

Dravus in Murus, na Ogrsko. Kralju Štefanu Ogrskemu boste izročili moja darila: zlato krono, zlato žezlo in zlato jabolko."

Papeževi odposlanci prekoračijo omenjene tri reke. Na prostnem zemljišču Notranja Mura se ustavijo pri cerkvi v Buzinici (Sobota) in nato še pri cerkvi v Lindoltes-Kirihunu (Lendava). Prisluhnejo zvoneči govorici Panonskih Slovencev. Od svetih bratov Cirila in Metoda, Grkov po rodu, a Slovanov po duši, znajo prebivalci Obmurja leta 1000 v svojem jeziku zmoliti očenaš.

V omenjenih dveh cerkvah pa ni bilo več bogoslužja v jeziku Panonskih Slovencev, ker je Vihing, škof v Nitri, z zvijačo dosegel, da je papež Štefan V. kmalu po smrti panonsko-moravskega nadškofa Metoda (umrl 6. aprila 885) prepovedal slovansko bogoslužje. Kako ne bi, če pa že listina *Conversio Bagoariorum et Carantanorum* (Spreobrnjenje Bavarcev in Karantancev), ok. leta 845-870 tako omalovažujoče govori o nadškofu Metodu: "...usque dum quidam Graecus Methodius nomine..." ("dokler si ni neki Grk, po imenu Metodij, na novo izmislil slovanskih črk in z njimi po filozofsko izpodrinil latinski jezik").

Tudi Kocljeve Panonije, samostojne slovenske države, ki je obsegala Obmurje, del Štajerske pri Ptujju vse do Konjiške gore in Haloz, ni bilo več. Vendar so v Obmurju prebivali Slovenci. Kako bi sicer ta deželica mogla dati Koclju in svetima bratoma Cirilu in Metodu ok. leta 867 več kot 50 učencev, če ne bi bilo številnih družin? Po pričevanju že omenjene listine je bilo takrat v Dolnji Panoniji ok. 50 cerkva.

Anno Domini 1000. Papeževi odposlanci se v Obmurju srečujejo z možmi, ki so ohranili nekdanja lepa imena Panonskih Slovencev: Ratigojna, Sobota, Branislavec, Pribislavec, Radoslavec, Radostinec, Prosnjakovec, Večeslavec, Buzinec, Stanjovec, Brezovec, Črenslopev, Črnc, Belotinec, Nagoninec, Obrancakovec. Iz teh imen so se razvili kraji: Radgona, Sobota, Branislavci, Pribislavci, Radoslavci, Radostinci, Prosnjakovci, Večeslavci, Buzinci, Stanjevci, Brezovci, Črenslavci, Črnci, Belotinci, Nagoninci, Obrancakovci.

"Mi smo odposlanci njegove svetosti papeža Silvestra II.," rečejo moške v značilnih rimskih tunikah ogrskim stražarjem na dobro zavarovani mejni obrambni črti. Ta je potekala vzhodno od današnjega Prekmurja.

Ogri, tako piše Jožef Košič v *Zgodbah vogerskega kraljestva*, so imeli svojo prvo domovino v Aziji. Odkar pa so prišli v Panonijo, se niso dali več od tod. Košič navede tudi razloge: Vzljubili so lepolične slovenske ženske. Od teh so dobili še lepše sinove in hčere. Sprejeli so tudi zelo veliko število slovenskih besed in z njimi obogatili svoj jezik, da ne bi bil izrazit le v zmerjanju in preklinjanju. Tako Košič.

Oboroženi madžarski stražarji, plemiči, jobagioni ali speculatores, so za silo razumeli latinsko.

"Kaj nosite?" vprašajo moške v tunikah.

"Zlato krono, zlato žezlo, zlato jabolko vašemu kralju. Za Jezusov rojstni dan, na božič, anno Domini tisoč, bo vaš vladar Štefan kronan za kralja."

"Ne priznavamo božiča, za nas je ta dan le karačonj. Častimo bogove naših očetov iz Azije..."

"Karačonj ste vzeli od Slovencev. Karačun, ko je dan najkrajši. Častite bogove? Pisano je: Narod, ki ne sprejme Kristusa, premine, izgine. Spomnite se na Hunc in Obre."

Stražarjem, prežavcem (to pomeni ime speculatores) se v pohlepu zasvetijo oči: Vendar se ne polastijo kralju namenjenih zlatih predmetov, ker kralj zna biti zelo strog s svojimi podložniki...

Tudi v notranjosti madžarske države pri Blatenskem Kostelu okrog Blatnega jezera naletijo papeževi odposlanci na Panonske Slovence in na duhovnika iz Salzburga, ki je razumel slovensko. Možje z imeni Hotemir, Ljutemir, Silec, Volkina, Vitomir, Trebec, Gojmir in Čistilo jim po svojem duhovniku vedo veliko povedati o Koclju in svetih bratih Cirilu in Metodu.

"Konstantin-Kiril počiva v cerkvi sv. Klementa v Rimu," odgovorijo papeževi odposlanci. "Na njegovem grobu se še zmeraj godijo čudeži."

"Kako se ne bi, "odgovarjajo možje. "Naši očetje so nam pripovedovali, da sta Kiril in Metod nosila s seboj relikvije papeža sv. Klementa, ki sta jih našla na Krimu."

Toda reka časa se ne ustavi pri letu 1000. Neustavljivo teče naprej. Pod ogrskim kraljem Ladislavom ok. leta 1093 postane Prekmurje del madžarske države. Cerkvenoupravno je razdeljeno: gornje Prekmurje spada pod škofijo Győr, dolnje pa pod škofijo Zagreb. In tako reka Mura tudi cerkvenoupravno loči štajerske Slovence od prekmurskih. Štajerci pripadajo salzburški nadškofiji, pozneje pa sekovski škofiji.

Madžarski mejni obrambni pas pa se prestavi na zahod med Radgono in zemljišče Belmura (Sobota), in sicer do tako imenovanih Nemških vrat (Némethkapu), zahodno od Gederovec.

Kralj sv. Ladislav, napol Poljak, je po pogovoru s škofi izdal mnogo ostrih zakonov. Kdor je samovoljno izostal od nedeljske maše, se je izpostavil občutni telesni kazni. Oddaljene vasi so morale k nedeljski maši poslati vsaj zastopnike, ki so prinesli cerkvi dar vseh vaščanov, npr. tri hlebe kruha. Kdor je na praznik ali nedeljo šel na lov, so mu vzeli konja in lovske pse. Zapovedanih praznikov je bilo 48. Skupaj z nedeljami 100 prazničnih dni. Papež Urban VIII. je leta 1642 omejil število zapovedanih praznikov na 36. Na prošnjo cesarice Marije Terezije je papež Klemen XIV. odredil: Zapovedanih praznikov je samo 16. Pij X. pa je leta 1911 določil, naj bo število zapovedanih praznikov le 10. Sedaj pa so le štirje zapovedani prazniki: božič, sv. Rešnje telo, Marijino vnebovzetje in vsi sveti.

V srednjem veku, in v fevdalnem sistemu sploh, so imeli prazniki velik družbeni pomen. Kmetom ni bilo treba iti na tlako. Ljudje in živina so počivali.

Za kraljem Ladislavom I., svetim, se je do leta 1687, ko je avstrijski cesar postal hkrati tudi kralj Madžarske, zvrstilo 32 kraljev ali vladarjev.

Po Košičevem zapisu so bila v Prekmurju pozidana svetišča, vsaj majhna še pred Ladislavovim zavojevanjem, in sicer v krajih: Nedela (Gornji Petrovci), Šobota, Rogaševci (Sv. Jurij), Gornja Lendava, opatijska Borch pri Sv. Benediktu (po Hartnidovem poročilu iz Radgone, 1093), Martjanci, Tišina, Turnišče, Bogojina, Kobilje, Dobrovniki. Glede opatijske Borch poudarja Košič tole: Niso je mogli do kraja dozidati, ker se je odtrgala od Štajerskega in je prišla pod upravo madžarske države. Košič obžaluje, da so bili železni in zalski Sloveni odtrgani od štajerskih Slovencev, od svojih "rodbinskih", to je rodni bratov.

K Mariji na pustini (Turnišče) so romali Madžari, Hrvati in Sloveni. Preden sta fant in dekle stopila v sveti hišni zakon, sta poromala v Turnišče. Hlapec in dekla sta si zagotovila, preden bi sprejela službo, romanje v Turnišče. Hrvaški ban Mikloš Banfi se je vsako leto pred praznikom Marijinega vnebovzetja odpravil v lendavski grad, ki ga je 1282 pozidal njegov oče Štefan. Tu se je postil ob kruhu in vodi in nato poromal v Turnišče. Pri Radmožancih si je izsekal bližnjo pot (ban-uta, banska pot).

Pri Mariji na Tišini so iskali pomoči poleg domačih predvsem štajerski Sloveni; nosečnice so se priporočale za srečen porod, ob suši so prosili za dež. Grofica Sara Széchi je imela več gradov, vendar se je preselila v soboškega. Od tam je poromala na Tišino. V zahvalo za čudežno ozdravljenje je leta 1398 dala povečati tišinsko romarsko cerkev. Čudodelni kip Device Marije Tišinske, v grmovju dolgo časa skrit pred Kumani in Tatari, so junci - po starem ustnem izročilu - pripeljali na Štajersko v Lankovico. Ta pripoved je upodobljena na sliki v Lankovici.

Škoda, da podobna pripoved ni uvekovečena v čepinski (markovski) Marijini cerkvi. Košič ve povedati, da so verniki hoteli pozidati cerkev na hribočku, toda čudovito lepo dekle z dolgimi lasmi je ponoči z dvema juncema ves gradbeni material zvozila v tiho dolino ob Krki. To se je ponavljalo dan na dan, dokler niso dobro misleči ljudje spoznali, na katerem prostoru hoče imeti Marija svojo cerkev.

S staro pripovedjo je povezana tudi Marijina božja pot pri Gradu. Tudi ob Rabi si je Marija izbrala svoje svetišče. Kralj Bela III. je leta 1183 dal v Monostru pozidati cerkev v čast Marije vnebovzete skupaj s samostanom cistercijanov.

Konec 16. stoletja so po "našem Slovenskom" - štirinajstkrat uporabljala Košič v svojih Starinah ta izraz - zemljiški gospodje širili luteranstvo. Kranjski kramarji so za majhno ceno ponujali slovenske knjige

Primoža Trubarja in Jurija Dalmatina. "A našim papinskim Slovenom niso bile potrebne, ker niso znali brati." Protestantski pridigarji si glede Kristusove večerje niso bili edini. Nekateri so jo razlagali po lutrovsko in večina njihovih privrženecv je bilo nemško govorečih. Na "našem Slovenskom" so njihovo vero imenovali "nemška vera". Drugi pridigarji pa so Gospodovo večerjo razlagali po kalvinsko. Delili so jo po vaseh z madžarskim jezikom, zato so na "našem Slovenskom" govorili, da imajo "vogrsko vero".

Luteranski Radgončani so si zunaj mestnega obzidja postavili molilnico. Najeli so si slovenskega pridigarja, ki je na vso moč hvalil novo vero, v kateri ni več obvezna spoved na uho niti post. Slovene, ki se niso pustili spraviti v luteransko molilnico, so Radgončani imenovali "dummer Windischer", to je "slovenski bedak".

Ko je cesar Ferdinand II. (umrl 1637) zapovedal "luteransko vero zapustiti in se na staro katoličansko povrniti", so mnogi rajši zapustili svojo ožjo domovino, Koroško, Kranjsko in Štajersko in se priselili na "naše Slovensko", kot pa da bi se odpovedali svoji veri. O tem pričajo še danes priimki Štajer, Kranjec, Korošec...

Ker papinski Slovenci niso imeli mašnikov, so jim škofje s papeževim pooblastilom preskrbeli licenciante. Licenciati so bili laiki, torej brez mašniškega posvečenja, samski, primerno izobraženi, poštenega življenja in vedenja. Imeli so oblast krščevati, ženine in neveste v hišni zakon vkupzdati, mrtve blagoslovljati in pokopavati, ob nedeljah in praznikih imeti Božjo službo, prebrati evangelij, voditi molitve in petje, deliti sveto obhajilo, nevarno bolne s kesanjem pripraviti za na pot v večnost in jim podeliti popotnico. Pri obredih so bili oblečeni v črn talar in bel koretelj. Licenciati so bili po nekaterih župnijah, npr. na Tišini, v Čepincih, Dolencih, Selu. Verniki so jih vzljubili. Med rekatolicizacijo bi jih najrajši obdržali in so le s težavo sprejeli duhovnika.

"Naša Slovenšina" (Košičev izraz za pokrajino med Rabo in Muro) in tudi štajerska stran sta veliko trpeli od Turkov in Tatarov. Mlade Slovence in Slovenke so odpeljali v sužnost. Moške so naredili za katane (vojake), žene pa so vzgojili v turški veri, da so jim bile za "spanjače" (priležnice). Lažje si je zamisliti, kot pa s peresom popisati cviljenje, jokanje in stokanje teh krščanskih sužnjev in sužnjic, ki se je razlegalo na več milj daleč. Versko prepričanje Turkov in Tatarov je bilo: Čim več kristjanov pobijejo na tem svetu, tem večje zasluženje bodo imeli v onstranstvu. Tako Košič.

Veliko škodo so povzročali našim Slovenom in tudi Slovenom na Štajerskem konec 17. in v začetku 18. stoletja tako imenovani Kruci. V Lütmerki - piše Košič - so se dobrega vina nalokali. Nato so tam in v okolici požigali hiše, pobijali kmetom živino, posiljevali ženske, pasli svoje konje po travnikih in če teh ni bilo, tudi po z žitom posejanih njivah. Ropali in požigali so tudi cerkve. Kri najbolj mrzlega polža bi moral

imeti tisti, ki ga zverinska dela Bočkaijevih, Tököljevih in Rákóczijevih Krucev ne bi zgrabila pri srcu.

Naši protestanti dobijo z Malim katekizmom (Ferenc Temlin, 1715) prvo knjigo v prekmurščini. Števan Kūzmič prevede iz grščine Nouvi zakon (1771). Mikloš Kūzmič (1737-1804), vicearhidiakon Slovenske okrogline, izda sedmero knjig, predvsem Evangeliome in Knjigo molitveno, doslej največkrat ponatisnjeno slovensko knjigo sploh. Prekmurski katoličani so od leta 1777 združeni v sombotelski škofiji.

Božja previdnost je dopustila, da se je v Prekmurju konec 19. in v začetku 20. stoletja začelo načrtno pomadžarjevanje. Bog je obudil dr. Franca Ivanocyja - Kodelo, "prekmurskega Slomška" in njegov krog, da so začeli izdajati Kalendar Srca Jezušovoga, Marijin list in Novine.

Ponemčevanje štajerskih Slovencev pa najbolj odseva iz verza pesnika Otokarja Kernstocka, rojenega 1848 v Mariboru: "Lieber eine Stadt in Trümmern / Als ein Windisch Maribor" ("Ljubše mesto v razvalinah kot slovenski Maribor").

Naglo si sledijo dogodki: V torek 12. avgusta 1919 se Prekmurje združi s štajerskimi in drugimi Slovenci, 15. avgusta 1964 postane sestavni del mariborske škofije, 25. junija 1991 smo člani Slovenske škofovske konference pozdravili razglasitev Republike Slovenije za samostojno, neodvisno in suvereno državo. Maja 1996 nas je obiskal papež in še ponovno v nedeljo 19. septembra 1999.

Na vrata novega tisočletja zapišemo le eno ime: JEZUS.

V nikomer drugim ni rešitve.

Lojze Kozar ml.

80 let z roko v roki

Slovenci v Prekmurju živimo osemdeset let z roko v roki s Slovenci v osrednji Sloveniji. Nekatera dejstva kažejo tudi na to, da nismo zmeraj živeli z roko v roki, a vendar smo te povezave kljub temu lahko veseli. Dovolj je namreč, da pogledamo v Porabje in vidimo, kje bi bili, če si pred osemdesetimi leti ne bi podali roke. Slovenci v Porabju so živa slika, kje bi bili Slovenci v Prekmurju na gospodarskem, kulturnem, narodnostnem, šolskem, verskem in še kakšnem področju, če Slaviču in ostalim ne bi uspelo prepričati odgovornih v Parizu. Slaviču je uspelo tudi zato, ker so Slovensko okroglino ohranjali slovensko mnogi ljudje, med njimi je bilo največ katoliških duhovnikov.

Po osemdesetih letih se lahko vprašamo: Kaj je Prekmurje dalo Sloveniji? Kaj je Slovenija dala Prekmurju?

Z mejo na Muri ne bi bilo Plečnikove cerkve v Bogojini, ne Valentinčičeve cerkve v Odrancih. A tudi prekmurski rojak Jože Kovač

ne bi ustvarjal v Ljubljani.

Z mejo na Muri slikar Lojze Perko ne bi našel poti do cerkve v Kuzmi, do kapele v Martinju. Stane Kregar ne bi mogel poslikati čez 200 kvadratnih metrov površine v odranski cerkvi. Soboška cerkev bi ostala brez Bizovičarjevih in Kregarjevih oken. Prekmurski slikarji Ludvik Vrečič, Karel Jakob, Štefan Hauko in drugi ne bi mogli zaznamovati Slovenije.

Z mejo na Muri kipi Franceta Kralja, Staneta Jarma in drugih ne bi krasili cerkva in pokopališč v Odrancih, Turnišču, Gomilicah. Zaprta bi bila pot Francu Kuharju in mlajšim kiparjem v osrednje slovenske kraje.

Z mejo na Muri bi se Franc Cigan iz Črenovec težko podal med koroške Slovence in med njimi zbiral in zapisoval slovenske pesmi. Črenovski Hanc gotovo nikoli ne bi dirigiral opernemu zboru v Ljubljani. Muzikaši Kociprove bande iz Beltincec ne bi mogli navduševati množic po vsej Sloveniji.

Z mejo na Muri ne bi zasijala zvezda poveličevanega Miška Kranjca in v zakladnico slovenske kulture se ne bi zapisala mnoga imena pesnikov in pisateljev: Godina, Kozar, Smej, Berden, Steiner, Flisar, Lainšček...

Z mejo na Muri bi slovenska etnološka stroka ostala brez Vilka Novaka.

Z mejo na Muri bi mnoge slovenske župnije še danes bile brez župnikov, mnoge redovne skupnosti brez pomembnih članov. Jezuitom bi manjkala nekdanji provincial p. Pavel Berden, kapucinom kar trije provinciali: p. Boleslav Polanski, p. Vinko Škafar in p. Štefan Balažic. Kartuzijani bi ostali brez odličnega gospodarja p. Cirila Zvera. Mariborska škofija danes ne bi imela tako dobrega, razgledanega pomožnega škofa, ki vstopa v sam vrh na verskem in kulturnem področju. Slovenski katoliški tednik Družina bi bil brez dveh dobrih urednikov: Jožeta Zadavca in p. Vinka Škafarja. V kolikih krajih bi pogrešali zvesto delo redovnic!

Skratka: Z mejo na Muri bi bili vsi osiromašeni: Slovenci v Prekmurju in Slovenci v ostalih delih Slovenije. Prekmurje je obogatitev za Slovenijo, kakor je tudi Slovenija obogatitev za Prekmurje.

In končno: Samo Prekmurje je znamenitega 11. avgusta 1999 ostalim Slovincem omogočilo doživeti popoln sončev mrk.

Pa tudi: Brez Prekmurja bi bila Slovenija brez glave. Kokošje sicer, pa vendar...

Ob koncu tega razmišljanja sem pri Melincih stopil na brod. Narasla Mura je drla pod menojo, a broda ni odnesla, ker je bil pripet na močno jekleno vrv, ki je speljana čez reko. Da brod lahko vozi, da je njegov obstoj smiseln, morata sodelovati oba bregova reke. Nosilna jeklena vrv mora biti pripeta na obeh straneh. Če ena stran popusti, je konec potovanja...

Slovenija - Prekmurje. Osemdeset let z roko v roki. Vsaka stran mora trdno držati vrvi, ki vsem omogoča varno pot. Naj vozi brod tudi v novem tisočletju!

Franc Tement

Hvaležen spomin Jožefu Kleklu osemdeset let potem

Anton Martinu Slomšku, lavantinskemu škofu med leti 1846 do 1862, generalu Rudolfu Maistru in prekmurskemu apostolu Jožefu Kleklu starejšemu, se imamo Slovenci zahvaliti za meje naše domovine na sončni strani Alp. Brez Slomška in Maistra Maribor danes ne bi bil drugo največje mesto Slovenije, o slovenski Štajerski bi danes samo še sanjali in tudi preostali del Koroške bi se danes boril za svoj narodni obstoj. Slomšek je s prenosom lavantinskega škofijskega sedeža v Maribor dobesedno rešil del našega narodnega ozemlja, general Rudolf Maister pa je v boju za Severno mejo zemlje lačne tujce zaustavil severno od Drave. In Jožef Klekl? Ta, velikega spomina vreden mož, pa je rešil Prekmurje večstoletnega raznarodovanja po madžarski kroni. Vendar ne s puškami in topovi. Desetletja se je posluževal najkulturnejših sredstev: molitve, Marijinega lista, Kalendarja Srca Jezušovega, Novin in Tretjega reda. Tega, nadvse zaslužnega moža za ohranitev slovenskega življa v Prekmurju, smo se množično spomnili v Kančevcih, Beltincih in Murski Soboti. Tudi predsednik republike je dal priznanje katoliškim možem, med njimi tudi Jožefu Kleklu.

Pred dobrimi osemdesetimi leti (21.3.1919) je prevzel oblast v Budimpešti Delavski svet z Belo Kunom na čelu. Boljševiški režim je hotel Klekla postaviti pred sodišče, vendar ga je rešil tedanji glavar Cigan. Klekl je ostal trdno povezan z jugoslovanskim gibanjem v Ljutomeru, prek kurirjev pa tudi z dr. Matijo Slavičem. Slavič je Klekla sproti obveščal, kako stoje pogajanja v Parizu. Po neuspehi Tkalčevi rdeči revoluciji je Kleklu ponovno grozila aretacija. V tistih kritičnih časih so domači ljudje Kleklu nudili zatočišče, ko se mu je končno posrečilo v obleki poljskega delavca zbežati na Štajersko. Pri salezijancih v Veržaju je izvedel, da je Prekmurje priključeno tedanji kraljevini SHS. Nekaj časa so mu nudili zavetje še lazaristi v Celju, nakar je odšel v Ljubljano, jer je že nastopil kot rešitelj Prekmurja. Dne 18. avgusta se je z ostalimi prekmurskimi aktivisti zmagoslavno vrnil domov.

In kako se je slovenski narod oddolžil tem trem duhovnim velikanom? Škof Slomšek je bil deležen hvaležnega spomina vse do današnjih dni, ko prejema svetniški diadem in bo v kratkem naš veliki zavetnik. Tudi Maistrov lik skoraj nikoli ni zbledel, če odmislimo nemško okupacijo Slovenije med drugo svetovno vojno. Najbolj bledega spomina pa je postal deležen velikan Slovenske Krajine, svet duhovnik, buditelj

slovenskega naroda, pisatelj in vsestranski kulturnik. Šele v samostojni Sloveniji, petdeset let po njegovi smrti, smo se ga spomnili z večjim slavljenjem in spominskim obeležjem v Črenšovcih. To pa je le en del poravnane dolga. Drugi del dolga - krajevni pomnik - pa še čaka uresničitve.

Črensovci imajo Ulico prekmurske čete in Ulico OF, nimajo pa Ulice Jožefa Klekla.

Ko smo v začetku lanskega julija izvedeli, da je postopek za beatifikacijo Antona Martina Slomška uspešno sklenjen ter da bomo Slovenci v doglednem času imeli prvega svetnika v naši 1250 - letni zgodovini krščanstva, je med verniki in tudi manj vernimi radostno zašumelo.

Slovenci imamo še celo vrsto podobnih kandidatov za svetništvo, med najbolj znanimi Friderika Baraga.

Turi prekmurski Slovenci imajo odličnega in nadvse zaslužnega kandidata, da prejme nekoč svetniški venec. Konec lanskega maja smo se slovesno spomnili petdesete obletnice smrti prekmurskega apostola Jožefa Klekla starejšega, ki je po svojih zaslugah za Ccerkev in domovino prav blizu Slomšku. Naj v nekaj stavkih priključim v spomin tega duhovnega velikana s Krajne.

1. Klekl, ves predan Srcu Jezusovemu in Srcu Marijinemu, bi že kot izredno svet duhovnik zaslužil svetniško čast. Nešteto dokazov je v Marijinem listu, Kalendarju Srca Jezušovoga, Novinah, njegov Tretji red itn.

2. Klekl je vse svoje duhovniško življenje ves gorel za božje pravice, za pravice Cerkve in za dobrobit svojega naroda.

3. Klekla lahko mirno štejemo med mučence. Kaj vse je prestal? Zaničevanja, montirane sodne procese, vanj so njegovi nasprotniki uperjali puške. Ves čas druge svetovne vojne je bil v internaciji na Madžarskem. Ko se je vrnil domov, so mu odrekli pravico do borgega stanovanja. Umrli je v revščini kot ubogi Lazar. Toda nič ga ni moglo zlomiti, podobno kot nekoč sv. Pavla.

Moto na njegovi novomašni podobici se je glasil: "Molite se mi, dragi, k Bogi, ka bi moja in vaša daritev prijetna postala pred vsegamogočnom Bogom Očetom."

Za Slomškovo beatifikacijo smo mnogo molili. Naše molitve je Bog dobrotljivo uslišal. Ob drugem obisku svetega očeta, papeža Janeza Pavla II., 19. septembra 1999, dobre tri mesece pred iztekom drugega tisočletja, bomo Slovenci imeli prvega BLAŽENEGA v osebi svetniškega škofa ANTONA MARTINA SLOMŠKA, ki bo pri Bogu posredoval za naš narod.

Beatifikacija Antona Martina Slomška bo vsekakor največji dogodek v slovenski zgodovini. Naj se dvigajo k Bogu naše molitve, da bi mu sledili ostali naši svetniški kandidati: Friderik Baraga, Anton Vovk, Janez Gnidovec, Lojze Grozde in ne nazadnje Jožef Klekl ter Danijel

Halas. Sicer pa imamo Slovenci številne mučence, ki so jih po drugi vojni zverinsko mučili in pobili lastni bratje! Ti številni mučeniki pa ne gojijo maščevalnih naklepov, ampak s Prešernovim duhovnom prosijo nebeškega Očeta: "Po celi zemlji vsem ljudem mir bodi! Tako so peli angelcev glasovi, v višavah pri Mesijasa prihodi; da smo očeta enega sinovi, ljudje vsi bratje, bratje vsi narodi, da ljubiti moramo se, prav' uk njegovi."

Jožef Smej

Duhovniki iz župnije Bogojina

Uvod

Na prvi pogled se zdi, da je prav lahka stvar napisati članek pod pravkar omenjenim naslovom. Ko pa je treba v ta namen vzeti v roke krstne knjige, predvsem najstarejšo krstno knjigo v Prekmurju LIBER BAPTTORUM PAROCHIAE BAGONIENSIS 16+73 (Krstna knjiga bogojanske župnije 1673), stvar ni tako preprosta. Knjiga je močno obrabljena, čeprav je vezana v usnje in v pergament s srednjeveško pisa-vo (neki kodeks).

Bogojanska župnija obsega naslednje kraje: Bogojina, Bukovnica, Filovci, Ivanci in Strehovci.

V svoji dolgi zgodovini najbrž ni doživela tega, da bi v istem letu imela diakona, novomašnika in biseromašnika, kot je to bilo leta 1999.

Dejan Horvat iz Strehovec, rojen 26. marca 1974, je v nedeljo 27. junija 1999 v mariborski stolnici prejel diakonsko posvečenje.

Jožef Rogač iz Bogojine, rojen 9. junija 1973, je bil 29. junija 1999 v mariborski stolnici posvečen v duhovnika.

Jožef Gutman, rojen 25. aprila 1912 v Bogojini, je v nedeljo 18. julija 1999 obhajal biseromašni jubilej.

Na podlagi bogojanskih krstnih knjig, pogosto težko berljivih, tipkopisa Ivana Škafarja Shematizem 1700-1958, Kebelj 1958 in seznama Ivana Pucka od 1885 naprej, skušam sestaviti kratke biografske podatke duhovnikov (prvih intelektualcev), ki izhajajo iz župnije Bogojina.

Zaradi preglednosti objavljam najprej primek z velikimi črkami, nato pa ime.

Duhovniki po časovnem redu

1. FILOCZI (Ivan) p. Gerard, rojen 1. februarja 1699 v Filovcih. Njegov krst je zapisan takole: "Die 1 Februarii 1699 ex pago Filocz Baptisatus est Joannes filius legitimus Nicolai Vitesz, mater Catharina Goncz. Compates: Mathias Domonkis et Ursula Pevecz.

Baptisans: Joannes Zadravec, parochus SSmae Trinitatis in pago Bagonia" ("Dne 1. februarja 1699 iz vasi Filovci je bil krščen Ivan, zakon-

ski sin Nikolaja Vitesza in Katarine Goncz. Botri: Matija Domonkiš in Uršula Pevec.

Krstitelj: Janez Zadavec, župnik župnije Sv. Trojica v vasi Bogojina").

Omenjeni Ivan, pater Gerard, je bil frančiškan province sv. Ladislava. Posvečen 1726. Umrl je 1. januarja 1737 v Nagy Atádu (Somogy).

2. FILOCZI (Mihael) p. Adalbert, rojen 8. novembra 1705 v Filovcih. Frančiškan province sv. Ladislava. Posvečen 1728. Umrl 3. aprila 1737 v Kaniži.

Njegovega vpisa krsta ni najti v krstni knjigi. Krsti za leto 1705 so namreč vpisani zelo pomanjkljivo, zato ne vemo za pravi priimek duhovnika Mihaela Adalberta.

Morda je bil brat prej imenovanega Ivana. Oba izhajata namreč iz iste vasi, iz Filovec, privzela sta si - kot je bilo tedaj v modi - isti priimek. Podpisovala sta se FILOCZI, to je FILOVSKI. In zato tega ne moremo šteti za pomadžarjenje (prim. Kodela: IVANOCY, to je IVANOVSKI; Ritlop: POLANSKI itd.).

3. ROOS (Nikolaj) p. Ciril, rojen 19. oktobra 1726 v vasi Ivanci. Frančiškan province sv. Ladislava. Posvečen 1755. Umrl 1. januarja 1794 v Siklосу.

Njegov krst je vpisan takole: "Anno Domini 1726, die 19 Octobris ex Pago Ivancz B.E. (= baptisatus est) Nicolaus, Filius legitimus Georgii Roos et ex Matre Elisabetha Peterka. Compatres Stephanus Gabor et Ursula Czipud" ("V Gospodovem letu 1726, 19. oktobra je bil iz vasi Ivanci krščen Nikolaj, sin Jurija Roosa in matere Elizabete Peterka; botri so bili Štefan Gabor in Uršula Cipot").

Iste podatke staršev in botrov najdemo pri Nikolajevi sestri (?) Katarini, krščeni 3. novembra 1726. Nikolajev vpis krsta je vpisan pozneje, morebiti se je zapisovalec zmotil pri letnici enega ali drugega.

4. KREGAR (Jožef) p. Marko, rojen 28. februarja 1740 v vasi Ivanci. Frančiškan province sv. Ladislava. Posvečen 1765. Umrl 29. marca 1808 v Nagy Atádu. Njegov krst je vpisan takole: "Die 28 Februarii 1740 Bapt. est Josephus ex Ivancz, progenitus de patre Domino Joanne Kregar et Ursula Berden. Lev. Francisco Resonya et Anna Horvath. Qui natus est 25 Februarii, propter nives magnas retardatus est" ("Dne 28. februarja 1740 je bil krščen Jožef iz Ivanec. Starši: gospod Ivan Kregar in Uršula Berden. Botri: Franc Režonja in Ana Horvat. Opomba: Deček je bil rojen 25. februarja, toda zaradi obilice snega je njegov krst zakasnel").

Zanimiv je zapis "gospod" pri očetu p. Marka. Se pravi, da je rodovina Kregarjev iz Ivanec bila plemenitega rodu. Ko se je 31. novembra 1785 Ludi Rector (ravnatelj šole) Jožef Košič poročil v Bogojini z Ano Kregar z Ivanec, je zapisano, da je bil Anin oče "dominus" (gospod) Franc Kregar. Ana, hči gospoda Franca Kregarja in Eve Repoša, je bila krščena 22. junija 1766. Mati duhovnika in pisatelja Jožefa Košiča.

5. TOPLAK (Ivan) p. Julij, rojen 10. julija 1740, Bukovnica, frančiškan

provincie sv. Ladislava. Posvečen 1767. Umrl 9. marca 1793 v Čakovcu. Njegov krst je poznejša roka (najbrž njegov brat p. Januarij) čez prejšnji zapis napisala takole: "Mense Iulii 1740: Die 10 ma Bapt. est Joannes ex pago Bakonak, filius legitimus Michaelis Toplak et Juditha Kerresmár. Levant. Michaelis Nemeth et Ursula Levrenchecz, factus Franciscanus" ("Meseca julija 1740: dne 10. je bil krščen Ivan iz vasi Bukovnica, zakonski sin Mihaela Toplaka in Judite Kerčmar. Botri: Mihael Nemeth in Uršula Levrenčec. Postal je frančiškan").

6. TOPLAK (Franc) p. Januarij, rojen 8. septembra 1743 v Bukovnici, frančiškan province sv. Ladislava. Posvečen 1768. Umrl 2. decembra 1807 v Zagrebu.

Njegov krst je zapisan takole: "Die 8 7bris 1743 Bapt. est Franciscus ex Bakonak, ex Pago Bakonak de parentibus Michaelis Toplak et Juditha Spolar. Lev. Georgio Zadravec et Ursula Levrenchech" ("Dne 8. septembra 1743 je bil krščen Franc iz Bukovnice, iz vasi Bukovnica. Starši: Mihael Toplak in Judita Špolar. Botri: Jurij Zadravec in Uršula Levrenčec").

Ta Franc, p. Januarij, je bil brez dvojnega brat Ivana, p. Julija, čeprav je materin priimek drugačen. Morda je bila vdova in je pri Juliju zapisano njeno deklinško ime, pri Francu pa priimek njenega prvega moža ali obratno.

Bolj verjetno pa je, da se je oče Mihael Toplak kot vdovec poročil z Judito Špolar, kajti p. Januarij je 23. decembra 1771 v Bogojini krstil otroka Nikolaja, sina Nikolaja Černele iz Filovec. Botri so bili Štefan Gyurič in Magdalena Špolar iz Gančan. Ta naj bi bila teta p. Januarija. Krst je svojerodno vpisal v krstno knjigo p. Januarij: "Ministro P. Januano (sic!) Toplak Franciscano" ("Krstitelj p. Januan Toplak, frančiškan).

Zanimivo je, da vpis krsta kar dvakrat poudarja, da je Franc, p. Januarij doma iz Bukovnice. Morda je to zaradi tega, ker je v Škafarjevem tipkopisu zapisan, da je rojen na Kobilju kakor tudi njegov brat Ivan.

7. KOVAČ (Franc) p. Inocencij, rojen 24. maja 1779 v Strehovcih. Frančiškan province sv. Ladislava. Posvečen 1803. Umrl 28. avgusta 1861 v Čakovcu.

Njegov krst je vpisan takole: "Die 24 Maii 1779 ex Strelec B. est Franciscus leg. Francisci Kovacs et Ursulae Puhán. Lev. Ioanne Korossa et Elis. Gergorics" ("Dne 24. maja 1779 je bil krščen Franc, zakonski sin Franca Kovača in Uršule Puhán, iz Strehovec. Botri so bili Janez Koroša in Elizabeta Gergorič").

8. BENKOVIČ Štefan, rojen 26. septembra 1783.

Njegov krst je zapisan takole: "Die 26 Septembris 1783 ex Bagonya Bapt. est Stephanus, legitimus filius Michaelis Benkovich et Ursulae Zadravec. Levantibus Ioan. Zelko et Judith Novak" ("Dne 26. septembra 1783 je bil krščen Štefan, zakonski sin Mihaela Benkoviča in Uršule Zadravec. Rojstni kraj Bogojina. Botri Janez Zelko in Judita Novak").

V duhovnika je bil posvečen 13. maja 1810. Deset mesecev je kaplanoval v Turnišču, nato je bil nekaj časa kaplan v Bogojini (1810-1811) in končno prav tam župnik do smrti 17. maja 1854.

9. KOŠIČ Jožef, rojen 9. oktobra 1788 v Bogojini. V duhovnika je bil posvečen 11. avgusta 1811. Umrl 26. decembra 1867 kot župnik v Gonjem Seniku. Znan je kot pisatelj, zgodovinar in etnolog.

Njegov krst je vpisan takole (že v drugi zvezek bogojanske krstne knjige): Najprej je navedeno leto, nato dan in mesec rojstva, ime otroka, ime staršev, ime botrov, hišna številka, ime krstitelja in kraj rojstva.

1788 die 9 Octobris, Joseph legitimus, Joseph Kossich, Ludi Rectoris Bogonyensis, Anna Kregar, Mich. Benkovich, Judith Toplak, Nro 21 Paroch., Franciscus Grahovecz, Bagonya (9. oktobra 1788 je bil v kraju Bogojina, hišna številka 21, rojen Jožef, zakonski sin Jožefa Košiča, bogojanskega organista in šolnika, ter Ane Kregar. Botri: Mihael Benkovič in Judita Toplak. Krstitelj: župnik Franc Grahovec; kraj rojstva: Bogojina).

Da bi lahko zvedeli kaj več o Košičevem rodu, moramo spet vzeti v roke prvi zvezek krstne knjige. V njej so vpisane tudi poroke. Poroka Košičevih staršev je vpisana takole: "1785 die 31 (sic) Novembris Joseph Kossich Ludi Rector Juvenis 25 annorum, Anna D. Francisci Kregar 19, Sponsus Ludi Rector Bagonyensis ex Varasdanencz, Sponsa ex Ivancz, Praesentibus Steph. Vugrin, Cath. Vugrin, Per Parochum Bagonyensem Franciscum Grahovecz" ("31. novembra 1785 sta se poročila Jožef Košič, šolnik in organist, mladeč pri petindvajsetih in Ana, gospoda Franca Kregarja, 19-letna. Zaročenec je šolnik organist v Bogojini, doma iz Varaždina, nevesta pa je iz Ivanec. Priče: Štefan in Katarina Vogrin. Poroki je prisostvoval Franc Grahovec, bogojanski župnik").

10. KOVAČ Franc, rojen 16. avgusta 1805 v Strehovcih (ex Sztrelec), sin Janeza in Katarine, roj. Gujtman. Posvečen 14. septembra 1831. Umrl 5. novembra 1857 kot župnik v Dolencih.

11. BERDEN (Ivan Nep.) pater Ivan, rojen 23. oktobra 1845 v Filovcih, frančiškan province sv. Ladislava. Posvečen 1870. Umrl 18. avgusta 1890 v Veliki Kaniži.

Njegovi starši: Franc in Uršula, roj. Ošlaj.

12. VARGA (Jožef) pater Vid, rojen 19. marca 1853 v Filovcih. Frančiškan province sv. Ladislava. Posvečen 1878.

Starši: Franc in Magdalena, roj. Ivanič.

13. OŠLAJ (Franc) pater Otho, rojen 12. julija 1856 v Filovcih. Frančiškan province sv. Ladislava. Posvečen 1881. Umrl 22. novembra 1918 v Čakovcu.

Starši: Matija in Ana, roj. Ivanič, iz Filovec.

14. VARGA (Franc) pater Wolfgang, rojen 10. julija 1871 v Strehovcih. Starši: Martin in Terezija, roj. Nemec. Frančiškan province sv. Ladislava. Posvečen 1894. Umrl 16. oktobra 1924 v Kostajnici (zagrebška nadškofi-

ja).

15. TRAJBARIČ (Tihanyi) Peter, rojen 14. junija 1873 v Filovcih, sin Petra Trajbariča in Barbare, roj. Maučec. Posvečen 14. junija 1896. Najprej je bil frančiškan, leta 1900 pa je bil sprejet v veszpremsko škofijo.

16. OŠLAJ (Jožef) pater Osvald, frančiškan, rojen 16. aprila 1879 v Filovcih. Starši: Martin Ošljaj in Terezija, roj. Ošljaj.

17. HAJDINJAK (Halász) Ivan, dvojček, rojen in krščen istega dne kot sestra Julijana, 20. aprila 1885 (krst 21. aprila). Starši: Ivan Hajdinjak in Julijana, roj. Puhan. Posvečen 24. junija 1908. Umrl 16. marca 1952 v Kecskemetu. Bil je frančiškan z redovnim imenom Hieronim. Lector philosophiae. V opombi krstne knjige je zapisano: "Rodbinsko ime je bilo z dovoljenjem notranjega ministrstva št. 142462 spremenjeno v Halász."

18. BERDEN Andrej, rojen 28. novembra 1887 v Bogojini. Starši Jurij in Terezija, roj. Lopert. Posvečen 5. aprila 1914. Umrl 8. januarja 1963 kot župnik v Martjancih.

19. OŠLAJ Štefan, rojen 29. marca 1894 v Filovcih. Starši: Štefan in Roza, roj. Roužman. Posvečen 20. 7. 1924. Umrl 9. septembra 1974 kot župnik v kraju Goričan.

20. LOVRENČEC Jožef, rojen 10. oktobra 1894 v Filovcih. Starši: Ivan in Ana, roj. Ivanič. Posvečen 29. junija 1923. Salezijanec. Umrl 5. marca 1971 v kraju Trstenik.

21. VARGA Štefan, rojen 26. septembra 1897 v Strehovcih. Starši: Štefan in Barbara, roj. Gerenčer. Posvečen 3. junija 1920. Umrl 5. marca 1984 v Rakičanu, bolnišnica. Bivši župnik na Pertoči.

22. VOGRIN Štefan, roj. 18. oktobra 1901 na Ivancih. Starši: Matija in Verona, roj. Jerebic. Posvečen 7. julija 1929. Salezijanec. Umrl 18. decembra 1985 v kraju Trstenik.

23. HORVAT Franc, rojen 5. februarja 1902 v Bogojini. Starši: Štefan in Klara, roj. Vogrin. Posvečen 21. avgusta 1927. Umrl 2. septembra 1988 v Ontario ZDA.

24. HORVAT Franc, rojen 25. februarja 1905 v Filovcih. Starši: Jožef in Magdalena, roj. Žban. Posvečen 3. julija 1932. Salezijanec. Umrl 9. februarja 1986 v kraju Trstenik.

25. BERDEN Jožef, rojen 5. januarja 1909 v Bogojini. Starši: Janez in Terezija, roj. Kuzma. Posvečen 8. julija 1934. Umrl 1. januarja 1975 v Mariboru kot župnik na Hotizi.

26. VARGA Jožef, rojen 13. marca 1909 v Bogojini. Starši: Jožef in Marija, roj. Horvat. Posvečen 9. julija 1933. Umrl 14. septembra 1979 v Clevelandu. Bivši župnik v Kuzmi.

27. BOJNEC Ivan, p. Engelbert, rojen 4. januarja 1911 v Strehovcih. Starši: Ivan in Barbara, roj. Časar. Posvečen 15. avgusta 1936. Kapucin. Umrl 2. marca 1986 v Celju.

28. GUTMAN Jožef, rojen 25. aprila 1912 v Bogojini. Starši: Štefan in

- Barbara, roj. Horvat. Posvečen 9. julija 1939. Bivši župnik pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju, biva v Bogojini.
29. CAMPLIN Ivan, rojen 23. junija 1912 v Bogojini. Starši: Ivan in Terezija, roj. Pucko. Posvečen 7. julija 1935. Župnik v Gornjih Petrovcih.
30. VARGA Ludvik, rojen 30. maja 1914 v Strehovcih. Starši: Štefan in Magdalena, roj. Toplak. Posvečen 7. julija 1940. Umrl 4. marca 1988 v Murski Soboti kot župnik v Markovcih.
31. KOTER (sic) Štefan, rojen 27. januarja 1915 v Strehovcih. Starši: Franc Koter in Klara, roj. Gerenčer. Posvečen 5. julija 1942. Salezijanec. Umrl 18. februarja 1981 na Reki.
32. SOČAK Štefan, rojen 30. maja 1915 v Bridgeportu ZDA. Starši: Emerik in Klara, roj. Lopert. Posvečen 29. novembra 1942. Salezijanec. Umrl 27. oktobra 1947 La Paz, Argentina.
33. PUHAN Martin, rojen 28. septembra 1919 v Bogojini. Starši: Štefan in Klara, roj. Ošljaj. Posvečen 10. avgusta 1947. Umrl 4. marca 1988 v Bogojini. Bivši župn. upravitelj v Zagorju.
34. ELJAŠ Janez, rojen 18. novembra 1920 v Bogojini. Starši: Janez in Klara, roj. Kuzma. Posvečen 8. decembra 1944. Umrl 16. avgusta 1984 v Mariboru kot upokojen kuzmiški župnik.
35. PUCKO Ivan, rojen 6. julija 1921 v Bogojini. Starši: Štefan in Rozalija, roj. Smej. Posvečen 8. decembra 1944. Kot upokojeni završki župnik stanuje v Slovenji vasi pri Hajdini. Č. kanonik.
36. SMEJ Jožef, rojen 15. februarja 1922 v Bogojini. Starši: Jožef in Ana, roj. Ošljaj. V duhovnika posvečen 8. decembra 1944, v škofa pa 23. maja 1983. Pomožni mariborski škof.
37. OŠLAJ Janez, rojen 26. decembra 1924 v Bogojini. Starši: Franc in Barbara, roj. Lopert. Posvečen 29. junija 1953. Kot upokojeni apaški župnik se je nastanil v Gor. Radgoni.
38. PUCKO Pavel, rojen 29. januarja 1926 v Bogojini. Starši: Štefan in Rozalija, roj. Smej. Posvečen 29. junija 1958. Kot upokojeni hajdinski župnik deluje kot duhovni pomočnik na Hajdini.
39. VELEBERI Ernest, rojen 28. novembra 1926 v Bogojini. Starši: Janez in Kristinna, roj. Kardinar. Posvečen 29. junija 1951. Kot upokojeni polanski župnik se je naselil v Domu duhovnikov v Mariboru.
40. CASAR Štefan, rojen 5. decembra 1929 v Bogojini. Starši: Ludvik in Neža, roj. Vogrin. Posvečen 29. junija 1960. Župnik pri Sv. Lovrencu-Juršinci.
41. HORVAT Jožef, rojen 13. marca 1930 v Bogojini. Starši: Jožef in Magdalena, roj. Ferenc. Posvečen 29. junija 1955. Župnik in č. dekan pri Sv. Ani v Slov. goricah.
42. VELEBERI IZIDOR, rojen 31. julija 1939 v Bogojini. Starši: Janez in Kristina, roj. Kardinar. Posvečen 29. junija 1963. Župnik v Ljutomeru.
43. PUJIAN Janez, rojen 25. maja 1942 v Bogojini. Starši: Janez in Ana, roj. Casar. Posvečen 29. junija 1969. Lazarist. Misijonar na

Madagaskarju.

44. ŠTEFKO Slavko, rojen 22. septembra 1947 v Murski Soboti. Starši: Karol in Kristina, roj. Lovrenčec iz bogojanske župnije. Posvečen 29. junija 1972. Župnik Brezno ob Dravi.

45. BENKOVIČ Alojz, rojen 9. julija 1964 v Bogojini. Starši: Jožef in Ivanka, roj. Horvat. Posvečen 29. junija 1992. Župnijski upravitelj v Stranichah.

46. ROGAČ Jožef, rojen 9. junija 1973 v Bogojini. Starši: Ivan in Ivanka, roj. Petek. Posvečen 29. junija 1999. Kaplan na Tišini.

Prvi duhovniki iz bogojanske župnije v preteklih 300 letih so bili iz Filovec, Ivanec, Bukovnice in Strehovec in šele osmi po vrsti je bil iz Bogojine. Vseh prvih sedem je bilo iz frančiškanskega reda.

Od 46 naštetih jih je 27 škofijskih duhovnikov, 12 iz frančiškanskega reda, 5 iz salezijanske družbe, 1 kapucin in 1 lazarist.

Franc Puncer

Moja župnija

Moj prvi kaplan Jože Čeh

Blag ti spomin in prisrčen pozdrav v nebeški Jeruzalem, dragi Jože. V koleslju, okrašenem z rožami, mi ga je v začetku avgusta 1946 pripeljal gospod Franc Štuhec, župnik pri Sv. Ani v Slovenskih goricah, kjer je Jože ob koncu vojne nastopil svojo prvo kaplansko službo. Njegov dotedanji šef je bil vidno prizadet, ko se je moral ločiti od dragega kaplana. Tako je veleval škofov dekret.

Jože je bil rojen 16.2.1919 v Hvaletincih, župnija Sv. Andraž v Slovenskih goricah. Klasično gimnazijo je, kakor jaz, obiskoval v Mariboru in se prav tako vzgajal v dijaškem semenišču. Nisva bila sošolca, saj je bil tri leta mlajši od mene. Med drugim je slovel kot odličen matematik. Po šoli je krožila anekdota, kako je profesorja Bračuna, ki je na tabli narobe izračunavazoril na napako in je ta jezen bevsknil: "Jezik imaš pa hudičev." Leta 1939 je vstopil v bogoslovje v Mariboru, pa mu je izbruh vojne, kakor vsem drugim, prekinil študije. Srečno se je prebil v Ljubljano in doštudiral na teološki fakulteti, bil 11. junija 1944 posvečen v mašnika pri sv. Jožefu, brez udeležbe domačih slavil primicijo 18. junija 1944.

Tako sva, oba mlada in navdušena, začela dušnopastirsko oskrbovati cvetočo župnijo Sv. Petra, ki je bila tudi med vojno razmeroma dobro oskrbovana. Še kot kaplan sem pripravil 239 veroučencev na prvo sveto obhajilo. Sedaj je bila poleg rednega dušnopastirskega dela na vrsti priprava na birmo. Verouka v šoli nismo smeli imeti, v cerkvi pa tisto leto še ni bil oviran. V cerkveni ladji sva tako dan za dnem zbirala množice birmskih kandidatov in praznik Žalostne Matere Božje, 15. september

1946 se je spremenil v nadvse veselo slavlje v Gornji Radgoni. Z avtom sta prispela škof Ivan Jožef Tomažič in kanonik Alojzij Ostre. Slavoloki, pozdravi, mnogo duhovnikov, predvsem pa množica birmancev in še večja množica vernih ljudi od blizu in daleč, vsi smo po mnogih letih v krasnem jesenskem dnevu spet veseli in srečni slavili. Ob desetih se je začela slovesna škofova maša, nato je birmovatelj v velikem loku petkrat obšel cerkveno stavbo in delil medtem zakrament potrditve. Birmal je 1800 mladih ljudi, od teh 600 iz naše župnije, druge pa iz župnij Apače, Kapela, Sv. Jurij ob Ščavnici, Sv. Benedikt, Sv. Ana in še od kje. V župnijskem arhivu je birmaska knjiga polna imen ene same birmine. Niti midva s kaplanom in tudi župljani nismo slutili, da takega sproščenega in neoviranega verskega slavlja dolga leta ne bo več. Šest let pozneje, leta 1952 na primer, se birmovanje pri nas zaradi "obmejnega pasu" ni smelo vršiti. Birmance so takrat s koleslji, pa tudi z lojtrskimi vozovi peljali največ v Križevce, pa tudi v Ljutomer in Maribor. Kriva sva seveda bila midva z Jožetom Čehom, ki trdovratno nisva pristopila v Ciril-Methodijsko društvo.

Jože, naš kaplan, je bil zgledno goreč in navdušen dušni pastir. Zelo vestno je gojil svoje duhovno življenje in opravljal sveta duhovniška opravila. Slovel je kot priljubljen spovednik. Vsak dan je dvakrat potrkal pri meni, da sva skupaj molila brevir, po večerji pa je skrbel, da smo vsi člani naše župniške družine skupaj molili rožni venec. Nekega leta sva sama krenila na Triglav. Sam sem brevir zmolil, medtem ko sva gredoč nekajkrat počivala. Ker planinarjenja ni bil vajen, ga je vzpon močno zdelal. Ko sva končno prilezla do Kredarice, se mu je zdelo, da brevirja zaradi utrujenosti ne bo mogel dobro zmoliti in me je skoraj jokaje prosil, naj mu pomagam. Rad sem mu ustregel in še enkrat molil.

Z Jožetom sva tedensko menjavala - tako smo rekli - dežurstvo. Dežurni je opravljal krščevanje, poroke in pogrebe. Tega osrečujočega dela je bilo v letih Jožetovega kaplanovanja obilo. Statistika izkazuje, da smo imeli letno okrog 146 krstov, 43 porok, 89 pogrebov, na domu je prejel sv. zakramente 255 bolnih in ostarelih, brez tistih, ki sva jih nekaj let za prve petke oskrbovala v Domu ostarelih na gradu. Kako zvesto se je naš kaplan pripravljal na pridige! Redno si jih je izpisoval in vadil. Kadar je imel svoje okno odprto, so mimoideči že mogli prisluhniti homiliji za prihodnjo nedeljo. V družbi je bil razpoložen sogovornik, tudi z "vici" je rad dvigal razpoloženje.

Ceprav zatirana in preganjana - ali pa prav zato - je Cerkev v Sloveniji v tistih časih versko in duhovno cvetela. Tudi naša petrovska župnija. Ob nedeljskih božjih službah polna božja hiša, odrasli so zasedli tudi sprednje klopi, med njimi pa množica veroučencev, mogočno ljudsko petje. Pol ure pred začetkom božje službe sva že redčila vrste vernikov pred spovednicama.

Tisti, ki ste te čase sodoživljali in še živite, kajne, da je bilo tako?

In v tistih letih še nihče ni imel avtomobila.

Ni bilo verskega tiska, ne zunanjih verskih prireditev. S kaplanom Jožetom sva doživela zelo srečen dan, 1. junija 1947, ko smo se posvetili Brezmadežnemu Srcu Marijinemu. Vsak dan meseca maja smo se na ta praznik pripravljali. Ob jutranji šmarnični pobožnosti smo brali primerna mesta iz knjige "Fatima", zvečer sva o posvetitvi govorila. Župljani so vzeli posvetitev zares in množično prihajali. Dan pred posvetitvijo smo razglasili za strogi post in ga napolnili z molitvijo rožnega venca v družinah. Ljudje so v nedeljo, na dan posvetitve napolnili cerkev sv. Petra. Pred slavnostno okrašenim kipom Brezmadežnega Srca Marijinega in evharistično navzočnostjo Njenega Sina smo Ji posvetili vso župnijo, vse, ki v njej prebivajo in vse, ki pridejo za nami. Obljubili smo Ji, da ne bomo z grehi žalili Njenega Sina, ki je že vse preveč žaljen in si prizadevali za resnično življenje v veri.

Leta, ko je Jože Čeh pri nas kaplanoval - devet jih je bilo - so bila leta najhujšega terorja in preganjanja. Pogosta zasliševanja podnevi in ponoči niso grenila življenja samo meni, ampak tudi njemu, pa moji sestri Justi in nečakinji Anki, prepovedali so nam verouk tudi v cerkvi, prepovedali pobiranje ofra, prisilno vselili tuje ljudi v vse boljše bivalne prostore župnišča, nas sramotili po časopisih. Živeli smo zelo revno. Če sva s kaplanom kak tisočak prihranila, sva ga kmalu "odrajtala" za plačilo "zmontiranih" kazni. Pri tem si mi, dragi kaplan Jože, zvesto stal ob strani predvsem z duhovno podporo molitve, opogumljanja in neuklonljivosti. Ko sem oznarju neke sobote vsaj navidez napol obljubil, da bom drugi dan s prižnice izjavil da "življenje damo, Trsta ne damo" in sem te potem vprašal, kaj naj storim, mi nisi odsvetoval, ampak prepovedal počenjati kaj takega.

Ker naš Jože v septembru 1954 spet krivično odmerjene kazni ni hotel plačati, se je poslužil možnosti, da jo odsluži v Ljutomerskem zaporu. Štirinajst dni je prebil tam. Ljutomerčani so tiste dni pogosto čuli, kako je v celici z mogočnim glasom prepeval Marijine pesmi. Toda ko si se vrnil, dragi Jože, me je popadel strah. Kar precej te je tistih štirinajst dni duševno zamajalo. Odtlej so se ti, pater Simon, šibila ramena, ko si Gospodu pomagal nositi križ.

Kapele v župniji Križevci

Zadnjih nekaj let v Stopinjah predstavljamo kapele in križe, znamenja vere naših prednikov, ki jih skrbno ohranja sedanji rod. Letos je na vrsti župnija Križevci pri Ljutomeru. Ker je v župniji veliko znamenj: kapel, križev in drugih znamenj, so tokrat v sliki in besedi predstavljene le kapele.

Banovci

BANOVCI

"Bravci: Bodite pozdravljeni v imeni Jezusa no Marije

Sporočilo na naše vnuke no vnuk vnuke."

Tako se začne prvo od treh pism, ki je kot časovna kapsula shranjeno v kupoli zvonika banovske kapele. Drugo pismo je napisano 1908, tretje pa 1980.

Banovci se od leta 1968 ponašajo s termalnim kopališčem, ki je posledica iskanja nafte leta 1985, ko so na dveh mestih v globini 2500 m odkrili termalno vodo s temperaturo 52 stopinj Celzija.

Sloves turističnega kraja daje vaščanom še dodatno motivacijo za lepo urejeno okolje. Če se pripeljemo iz smeri Veržēja, nas v drugem ostrem ovinku pozdravi kapelica, zgrajena v čast Devici Mariji ter Svetemu Florijanu. Zgradili so jo vaščani leta 1863. Svetemu Florijanu so ob nastanku kapele naši predniki bili hvaležni, ker jih je do tistega časa obvaroval ognjene nadloge, "či glih naši gomainski sosedja večkrat od tote nesreče obiskani so." Čeprav je sosednja vas Veržēju, spada v župnijo Sveti Križ. Govorice, da bi pripadala v župnijo Veržej, so bile že v času "mirlubnega cesarja Franca Jožefa I." - se pravi ob nastanku kapele. Večina vaščanov pa vseeno hodi k maši v Veržej.

Boreci

BORECI

Bilo je pred 101 letom: "Najrajši je maševal pri Marijinih oltarjih, veselilo ga je, če je mogel kje blagosloviti kako kapelico ali kip Lurške Marije. V svoji, domači vasi je vzpodbudil rojake in tudi znatno pripomogel, da so ob veliki cesti pozidali lično kapelico lurške Marije. Kjer je bila prej grda mlaka, stoji sedaj na visokem prostoru lepa kapelica z zvonikom." Zapis je iz leta 1903, ohranjeno, zapisano delo gospoda stolnega kanonika doktorja Ivana Križaniča, našega Borečara. Po ustnem izročilu je v temelje vgrajeno toliko kot je gleda iz

zemlje. Graditelj je neznan. Po izročilu naj bi bil najprej postavljen most in ob njem postavljena kapela, ravno s pomočjo Križaničevih. Kapela je bila posvečena Mariji Lurški, tako je ostalo. Prva prenova je bila opravljena leta 1930, vodil jo je pokojni Franc Ivanjšič iz Borec. Sledilo je

pleskanje in nov zvon 1968. leta. Škoda, da ni več zunanjih dragocenih fresk. Na teh so bili svetniki, nad pročeljem sveti Ciril in Metod, tako kot v župnijski cerkvi. Lahko bi torej kapelici rekli podružnica farne cerkve. Naslednja prenova pod vodstvom gospoda Viktorja Slavinca, je sledila 1988. leta z izolacijo, novim ometom, novim oltarjem in strešno kritino. Prebarvali so zvonik, naslikali svetnike in ornamente, prvotne štukature so se ohranile. Urejeno je elektrificirano zvonjenje, pleskanje in obnovljena so vrata, kar je bilo nujno potrebno. Brez kapele in zvona naše življenje ne bi bilo izpopolnjeno.

Bučecovci

BUČEČOVCI

Kapela v Bučecovcih je nastala leta 1890. Posvečena pa je Mariji in nosi napis: V ČAST MARIJI DEVICI, BREZMADEŽNO SPOČETI.

Leta 1908 je bil v Bučecovcih velik požar. Škoda je bila zelo velika. Zgorele so čisto vse hiše, razen kapelice, ki je ostala nedotaknjena.

V drugi svetovni vojni so Nemci leta 1944 odpeljali zvon. Nekaj let kasneje so dali vaščani izdelati nov zvon.

Skozi leta so vaščani popravljali manjše stvari v kapelici in stroške krili sami. Leta 1997 pa je bila kapelica potrebna večje obnove, ki so se je vaščani z zavzetostjo lotili. Nekaj so postorili sami, za ostala dela pa najeli mojstra. Stroške, ki so pri tem nastali, so plačali vaščani sami. Blagoslovitev kapelice je bila 22. junija 1997.

Sedaj, skrbno obnovljena, je kapelica v ponos vasi in hkrati tudi svetišče vaščanov Bučecovcev.

Bunčani

BUNČANI

Potrebo po kapelici so vaščani Bunčan začutili leta 1890, zato so jo še istega leta z lastnimi sredstvi zgradili. Kapela je posvečena Lurški Materi Božji. Kdo je bil arhitekt in kdo izvajalec del, ne ve nihče, predvidevamo pa, da je bil iz neposredne okolice, saj je bilo v tistem času zgrajenih več podobnih kapelic.

Kapelica je nepoškodovana preživela prvo svetovno vojno, v drugi pa so Nemci leta 1944 odnesli zvon. Zato so vaščani leta 1947 dali izdelati nov zvon,

katerega botra je bila Otilija Petovar.

Okoli leta 1950 je ljudski slikar Juš Janežič iz Veržeja onovil freske in prebarval fasado.

Leta 1970 je ponovno obnovil kapelo mojster Anton Krpič iz Kuzme v Prekmurju, ki je opravil zidarska in pleskarska dela. Denar in material za obnovo so prispevali vaščani sami, en del pa je prispeval tudi takratni verženski župnik Jožef Pušnik. Ob tej priložnosti je bila obnovljena pločevina na zvoniku. To delo je opravil mojster Markovič s Cvena.

Za popolno obnovo fasade in izolacijo sten so se ponovno odločili leta 1981. Zamenjali so tudi kritino na kapeli.

Zidarska dela je opravil mojster Jože Vrbnjak iz Logarovec, pleskarska dela pa Edo Kralj. Marjan Mulec je izdelal tudi električno zvonjenje.

Zadnje obnove kapele so se vaščani lotili leta 1997. Pleskarska dela je opravil mojster Drago Ficko iz Kamenščaka. Kleparska oziroma keramičarska dela pa sta opravila domačina g. Kodba in g. Ivančič. Delavci krajevnne skupnosti Veržej pa so uredili okolico kapele. Slovesno je bila blagoslovljena maja 1998.

Sedaj je kapela v ponos vasi, za njeno urejenost pa že dolga leta skrbi Rozalija Milec.

Dobrava

DOBRAVA

Dobrava je majhna, mirna vasica, ki stoji v idilični pokrajini med pomurskimi polji, stran od regionalne ceste Radenci-Ljutomer. Vanjo dospete, če zavijete v Stari Novi vasi pri vaškem gasilskem domu na desno. Čeprav je vas zelo majhna, pa njeni prebivalci premorejo toliko moči duha, da imajo svojo kapelo. Vsa dokumentacija o postavitvi kapele se je izgubila, zato je tukaj zapisano le tisto, kar so nam pripovedovali naši predniki.

V kakšen namen je bila kapela postavljena nam ni znano, znano je le, da je bila zgrajena leta 1899 in je posvečena Srcu Marijinemu. Marijin kip je darovala Marija Bohanec, rojena Vajda, okrog njega pa je bil venec iz cvetja, katerega pa je bilo treba ob zadnji obnovi odstraniti zaradi drugačnega oltarja. Vaščani so tudi kupili zvon, ki pa so ga Nemci v drugi svetovni vojni odvzeli. Zato so po končani vojni kupili novi zvon, ki je bil blagoslovljen v farni cerkvi v Križevcih leta 1947. Leta 1961 je bila v kapelo napeljana tudi elektrika, ki pa so jo ob prenovitvi leta 1978 zaradi prevelikega prispevka po nekaj letih odklopili. Zaradi vlage pa je z nekaj leti spet začel v notranjosti odpadati omet, zaradi tega so se sedanji gospo-

darji odločili, da jo za njeno stoletnico obnovijo. Tako je bila v celoti obnovljena. Dobila je novo ostrešje, novo poslikavo in električno zvočenje. Obnova se je pričela 9.6.1987, končana pa je bila leta 1999. Blagoslovljena je bila 25. julija. Blagoslovitev je skupaj s sveto mašo opravil naš župnik Štefan Vinkovič. Po slavnostnem dogodku pa smo vaščani priredili majhno pogostitev za vse, ki so se sv. maše udeležili. Posebej pa so dobili vabila vsi tisti, ki so kdaj živeli v Dobravi, pa so odšli daleč po širnem svetu. Vabilu so se večinoma vsi odzvali. Posebna vabila pa so dobili še tisti, ki so kakor koli pomagali pri obnovi kapele ali pa pri sami blagoslovitvi.

Marijo pa prosimo naj nas s svojim Sinom še naprej čuvata in razlivata na nas svoj blagoslov.

Gajševci

GAJŠEVCI

Kot graditelj kapele, ki stoji na hribčku ob cesti Logarovci-Radoslavci se omenja Alojz Jelen, takratni posestnik v Gajševcih. Zgrajena naj bi bila leta 1845. Leta 1962 so vaščani obnovili ostrešje in prebelili stene kapele. Ker pa je bila premajhna in dotrajana, so jo leta 1997 nameravali porušiti in postaviti novo, a jim spomeniško varstvo tega ni dovolilo. Kapelo so tako še istega leta v celoti obnovili, tako, da sedaj stoji v ponos svojemu kraju.

Grabe

GRABE

Grabe je zelo majhna vas v križevski fari, vendar je ne morete zgrešiti, če hočete obiskati Gajševsko jezero. Tik ob cesti pred jezerom stoji tudi zelo lepo urejena vaška kapela, ki je posvečena Sveti družini. Zgrajena je bila leta 1912, od takrat pa so jo vaščani kar trikrat obnovili.

Le malo katera vas je lahko ponosna na 3 duhovnike, ki so odšli iz rodnega kraja oznanjat vero tudi v druge kraje, dva od njih še živita. Prvi je gospod Jakob Žaber, ki sedaj živi na Gorenjskem in seveda gospod Jože Šomen, ki pa je misijonar v daljni Afriki.

Grlava

GRLAVA

Ko se iz Banovec pripeljemo v vas Grlava, nas skoraj na začetku vasi ob cesti pozdravi novogotska kapela. Zgrajena je bila leta 1912. Na oltarju je kip žalostne Matere Božje. Prva svetovna vojna ni prizanesla niti kapelici. Prvi zvon, simbol vsakega božjega hrama, je bil po petih letih vzet iz zvonika za vojaške potrebe. Drugi zvon je bil nameščen leta 1928. Leta 1943 je druga svetovna vojna uničila še tega. Tretji zvon je bil blagoslovljen 14. junija 1951 in se iz zvonika oglašja še danes. Kapela je bila večkrat obnovljena.

Urejeno ima tudi električno zvonjenje. S svojim lepim videzom in visokim zvonikom, ki je največji v župniji (razen cerkvenega seveda), krasi našo vas.

Iljaševci

ILJAŠEVCI

Kapela v Iljaševcih je bila zgrajena leta 1871 ob glavni prometnici, kot je bilo v navadi. Že leta 1879 so jo prenovili. Kasneje je bila spet prenovljena leta 1921, ko so že prizidali zvonik. V letu 1923 je župan Skuhala nabral prostovoljne darove za novi zvon. Zvon, ki je bil vlit v livarni v Ljubljani in je tehtal 34 kg, so blagoslovili jeseni. Boter pri blagoslovitvi je bil vaščan Alojz Saboti. Oboje, kapelico in zvon pa je blagoslovil gospod Weixl. Prvi zvonar je bil sosed Alojz Vaupotič. Po elektrifikaciji vasi sta v kapelico dala napeljati elektriko Franc

Makoter in Anton Petovar. V letu 1983 je bila kapelica spet prenovljena, tako freske, zunanost, kot tudi Marijin kip. Na pobudo dobre vaščanke Terezije Saboti, smo v letu 1997 pridobili električno zvonjenje. Terezija je sama darovala 200.000 SIT. Dela je izvajal g. Marjan Mulec. Uredili smo tudi okolico kapelice in jo tudi preplekali.

KLJUČAROVCI

Kaj reči o kapeli, ki stoji v 700 let stari vasi? To, da je "rosno mlada". Zgradili so jo komaj 1968 na pobudo vaščanov. Ti so do tedaj blagoslavljanje jedil opravljali ob križu, ki je nekoč stal tam, kjer sedaj stoji kapela. Ta služi predvsem šmarničarjem, ko ti slavijo Marijin mesec

Ključarovci

Kokoriči

maj. Kapela s svojim zvonom, od nedavna z električnim zvonjenjem, Ključarovčare zbuja in zaziba v spanec. V naši vasi imamo tudi t.i. 12 apostolov. To so bogatejši kmetje v vasi, ki so nekoč ustanovili srenjsko ali pašno skupnost. Vsako leto imajo na dan blagoslavljanja jedil neke vrste slavlja. Gostitelj in njegova družina skrbita od tistega dneva naprej eno leto za kapelo. Upamo, da se bo ta lep običaj obdržal še dolgo naprej.

KOKORIČI

V prelepi vasi, ki jo obdajajo polja, travniki in gozdovi, stoji majhna kapelica. Mnogokrat nas cesta pelje mimo te kapelice, pa nam mogoče čas ne dopušča, da bi si jo tudi ogledali. Vsekakor pa si jo je vredno bolje ogledati. Ko boste stopili vanjo, boste začutili božjo ljubezen in trdo delo vaščanov, ki so jo zgradili. Zgrajena je z njihovimi rokami ter njihovo dobro voljo.

Zgrajena je bila leta 1891. Čeprav je majhna (dolžina 4m, širina 3,5 m in višina 12 m), je zelo lepa. Pred njo stoji zele-

na lipa, ki je simbol življenja. Leta 1963 pa so namestili tudi zvon, ki tehta kar 56 kilogramov. Znamenito pa je, da so imeli pred kapelo dva stebra, na vsakem pa se je nahajalo po 6 apostolov. Stebra stojita še danes. Nekoč je kapelico krasila slika Svetega Duha, danes pa slika Cirila in Metoda. V notranjosti je oltar z Marijino podobo. Kapela je bila prenovljena za 100. obletnico, in sicer leta 1983.

Kapela je dom naše matere Marije, kot tudi vseh nas, zato nas vaški zvon opozarja, da je ta kapela naše pribežališče, kjer bomo našli uteho.

LOGAROVCI

Logarovci, ki ležijo na območju, kjer se ščavniška dolina zlije z Murskim poljem, so imeli do nedavna le majhno kapelico, ki jo je začel načenjati zob časa. Med vernimi vaščani se je porodila misel, da bi postavili novo, večjo kapelo. K tej misli je veliko pripomogel g. župnik,

Logarovci

ko je na veliko soboto ob blagoslovitvi jedi priporočal gradnjo večje kapele z zvonom. Tako so začeli z deli leta 1982, kljub nasprotovanju takratnih krajevnih in občinskih oblasti, pa tudi nekaterih vaščanov. Proti koncu gradnje sta se dva najhujša nasprotnika pomirila in darovala za kapelo. Nova velika kapela je bila tako blagoslovljena že leta 1984 in je prava majhna cerkvice ter največja kapela v križevski župniji.

Lukavci

LUKAVCI

Lukavci so ena izmed večjih vasi v župniji Križevci. Kot taki imajo tudi lepo, a ne preveč veliko kapelo. Nasploh za naše kapele velja, da so srednje velike, s po 4 okni, Marijinim oltarjem, nekaj klopmi in zvonom. To velja tudi za lukavško kapelo, ki stoji sredi vasi v križišču. Tam je bila na žalost priča že mnogim prometnim nesrečam, ki so se vrstile vse od leta 1872, približno takrat so kapelo sezidali na pobudo škofa Nahtigala, pa vse do današnjih dni. Upamo lahko, da bo kapela, ki je posvečena Mariji, služila še rodovom za nami. Če bo te seveda dočakala.

Stara nova vas

STARA NOVA VAS

Kapelica, ki stoji v središču vasi, je bila postavljena leta 1805 in to najbrž v manjšem obsegu. Pozneje so dozidali stolp z zvonikom. Prenovljena je bila leta 1972, 1982 in nazadnje leta 1995, ko je ponovno elektrificirana in opremljena z avtomatskim električnim zvonjenjem. Zvon ima 60 cm premera in 50 cm višine. Njene sedanje mere so 430 cm x 300 cm. Njen prvotni stil je novogotski.

Namen postavitve kapelice ni znan.

Domneva se, da je bila postavljena v prvotnem pomenu za pomoč vaščanom pred katastrofami.

Kapelica je posvečena Mariji.

V Stari Novi vasi imajo tudi kapelico, ki stoji ob cesti Stara Nova vas - Bunčani. Postavljena je bila leta 1892, prenovljena leta 1924, 1972 in 1998/99. Zgradil jo je Franc Osterc sam in na svojem zemljišču, zaradi lastne zaobljube, in sicer naj bi na tem mestu ubili in okradli kramarja z domačim platnom. Ta kramar pa naj bi na tem mestu strašil mimoidoče. Ob začetku gradnje kapelice pa je nehala strašiti. Sedaj pa si to zemljišče lasti Brumen. Kapelica obsega 390 cm x 300 cm. Kapelico je krasil prelep kip Marije, ki so ga na žalost ukradli.

Šalinci

ŠALINCI

Vas, ki leži nedaleč od zdravilišča Banovci, ima najmlajšo kapelo v križevski župniji. Kapela je bila zgrajena na pobudo župnika in vaščanov leta 1997. Naslednje leto je bila posvečene škofu Antonu Martinu Slomšku. Kapela, ki sedaj služi šmarničarjem, blagoslavljanju jedil in mašam, pomeni tudi dokončno povezanost vasi. Vaščani so bili brez nje razdeljeni na 2 polovici: eni so bili pri križu, drugi pa so šli v Kristance. Sedaj je tega konec. Načrt za kapelo je naredil dipl. inž. Aleksander Šmidlehner iz M. Sobote. Stil je času primeren, je znamen-

je konca drugega tisočletja. Lesen kip škofa Slomška je izdelal domačin Davorin Cmrekar. Notranjo opremo si je zamislil Peter Požauko. Čeprav zelo moderna, se čudovito vklaplja v vaško okolje.

Vučja vas

VUČJA VAS

Kapela v Vučji vasi stoji ob magistralni cesti Križevci pri Ljutomeru-Radenci, ob njej pa je lipa. Prvo kapelo v Vučji vasi so zgradili leta 1876, pred tem pa je na tem mestu stal križ. To prvo kapelo je krasil lesen "turen", ki pa je ob močnem vetru padel sosedom na vrt. Leta 1924 so kapelo prepleskali, leta 1984 pa so jo v celoti obnovili. Blagoslovili so jo 9. septembra istega leta, vendar jo je 15. februarja naslednje leto podrl vlačilec. Vaščani so tako zopet morali zavihati

rokave in postaviti novo. Tako so leta 1986 postavili čisto novo kapelo, ki še na srečo danes služi svojemu namenu. Načrte zanjo je naredil dipl. inž. Aleksander Šmidlehner. Zaradi ceste je pomaknjena v stran od prvotne.

Zasadi

ZASADI

Tam v daljavi nas siva cesta, ki se vzpenja proti nebu, pripelje v Zasade. Prečudovita vasica šteje le 31 hiš, od tega je naseljenih 17. V Zasadih, ki je edina hribovita vas v naši župniji, biva jo po srcu dobri ljudje. V tem hribovitem okolju pa stoji kapelica, na katero so vaščani zelo ponosni. Tam se večkrat letno vaščani tudi zberejo.

Kapelica je bila zgrajena leta 1940. V njej stoji kip Kristusa Kralja: posvečena je prav njemu, zato je podoba Kristusa Kralja naslikana tudi na kapeli. Ker je kapelico sčasoma načel zob časa, so jo leta 1994 obnovili, leto kasneje pa so naredili še električno zvonjenje. Vaščani so težko zbrali sredstva za obnovo kapele, žrtvovali pa so tudi mnogo prostih ur dela. Finančno pa so jim priskočile na pomoč tudi sosednje vasi kot so Bučočenci in Kupetinci.

Pravljica kapela v vasi je odraz pobožnosti. Domačine popelje v nov dan vaški zvon in jih hkrati kliče, da počastijo svojega zavetnika Kristusa Kralja.

Zbral Štefan Vinkovič

Franc Kuzmič

Pesmi Viktorja Černyja

Viktor Černý

Pomlad se je poslovila, zakorakali smo v poletje in v soboškem muzeju se je oglasila gospa, ki se je predstavila kot Dragica Liehen iz Maribora. Sicer je že prej izrazila željo, da ima pri sebi doma shranjene očetove pesmi - in da je bil oče nekoč kantor pri Sv. Juriju na Goričkem - in bi rada te podarila muzeju. Sprva sem mislil, da gre za notno gradivo, priredbe in drugo, kakor je v kantorskem poklicu običaj. Toda ko je pokazala in izročila omenjeni zvezek s pesmimi, sem prepoznal, da gre dejansko za

poezijo.

Z zanimanjem sem prelistal in si ogledal pesmi v zvezku s trdimi zelenimi platnicami nekdanjega malega formata. Pesmi so bile napisane s kaligrafsko pisavo, celo okrašene po svoje z vinjetami in drugim. Na naslovnici je na etiketi zapisano: "Moje zabavne Pesmice za ljudske sloje. Č. V." Zvezek je do konca "izkoriščen" s pesmimi, celo na notranji strani platnic.

Res gre za pesmi, ki jih je za "ljudske sloje", kakor je sam poimenoval, napisal in celo na koncu opremil s kazalom, ki pa ni popolno, saj ima le 26 pesmi. Kazalo je pozneje dopolnil z oznako "Opomba".

Černyjeve pesmi so običajno zelo dolge. Najdaljša je pesem z naslovom Svetovna vojna, šteje 142 kitic.

Zanimivo in skoraj že pravilo je, da književniki spregovorijo o svojem rojstnem kraju ali kraju, kjer so preživljali mladost. S to tematiko je zapisal pesem prav tako Viktor Černy.

MOJ ROJSTNI KRAJ (odlomek)

Tam, kjer sonce odpre oko,
ožari se zjutraj nebo,
Tam sem nebo jaz zagledal,
prve znake življenja dal.

Stoji še lepa cerkvena,
tega kraja spomenica.
Gleda na hribe, doline,
hrani vse moje spomine.

V njej so mi orgle zapele,
mene k molitvi vabile.
V njej sem slišal te glas resen,
naj bodem kristjan resen.

Vsako jutro je zvona glas
zoro poslal na moj obraz.
Zbudil sem se k molitvici,
zdahnil k Mariji Divici.

Od tu se težko ločiti,
drugi dom svoj izvoliti.
Drugod še mile oblake
nespoznamo mi za take.

Zato rojstni kraj moj dragi,
edino si dom moj pravi.
Tebe tudi ne pozabim,
ko zemeljski dom odstavim!

In Benedikta zvonovi
naj donečimi glasovi
Ta moj rojstni kraj slavijo,
vernike v svet raj vabijo.

Pesem Moj rojstni kraj se nanaša na Benedikt v Prekmurju, kjer je bil Viktor Černy 14. aprila l. 1888 rojen. Najprej se je šolal v domačem kraju Kančevci, nato v Köszeu, učiteljišče pa je končal v Čakovcu na Hrvaškem. Prvo njegovo službeno mesto je bilo pri Sv. Sebeščanu (Pečarovci), in sicer okrog leta 1911. Takrat se je tudi poročil. Med prvo svetovno vojno in vse do razpada avstroogrske monarhije je služboval kot

učitelj na Dolnjem Seniku, kjer je opravljal seveda še službo kantorja. Poučeval je v nemščini, madžarščini in prekmurščini. V stari Jugoslaviji je dobil najprej mesto pri Sv. Juriju na Goričkem (1919-1934), kjer je bil šolski upravitelj in organist, nato v Mačkovcih (1934-1941), spet pri Sv. Juriju (1941-1945), nato bil upokojen ter še naprej deloval tu kot organist vse do smrti 7. 4. 1966. Pokopan je v Murski Soboti.

Po izjavi hčerke Dragice je zelo veliko pisal, predvsem pesmi in šolske igre. V omenjenem zvezku je veliko prigradskih pesmi, pisal pa je seveda tudi po "naročilu". Sam se ni imel za kako velikega pesnika. Na platnicah je še nalepljen listek, na katerem je zapisal: "Pesniška prirojenost je ni, vsakega lastnost. To je dar posebnosti, priznanje umetnosti!"

Prav tako zanimiva je pesmica s Černyjevega kraja službovanja - Sv. Jurija.

TEMELJNI KAMEN CERKVE SV. JURIJ

Oh, mesto ljubo, ki boš dalo trošt nam,
verno vabilo nas k molitvam.
Tu se bo daroval aldov večnosti,
ovčice vabil k ljubeznosti.

Mesto smo že dali tu našim željam,
zdaj se odpovemo vsem greham.
Naj te častimo tu na gosti,
Jezus, Gospod večne milosti.

Blagoslov se naj glasi pravim grudam,
kje se pot pripravi ovčicam.
Željni smo vsi Tvoje večne radosti,
podeli nam Bog te milosti!

Daj svoj trošt zdaj Jezus nam vsem farnikom,
ki si najlepši trošt vernikom.
Vodi nas v našem deli Oče sveti,
da mo ednok v nebo sprejeti!

Spodaj je Viktor Černy pripisal: "Ta pesmica je položena v temeljni kamen za spomin. Spisal: Č. V." Kdo se tega spominja in komu je znano, da ima jurjevska cerkev v svojih temeljih skrito to pesem?

Černy je prav tako romantično opeval naravo. Oko mu je potovalo po prelepem Prekmurju, ga nekako vznemirilo in svoja čustva je prenesel na papir. Potrudil se je z rimo, kot ljudski verzifikatorji pač radi delajo, včasih celo na račun besedila.

Med domoljubne pesmi spada pesem Ledavski glas, kjer se pesnik

sprehaja v mislih po pokrajini in zgodovini Ledavskega dola. V trinajsti kitici je zapisal:

Ne zapustimo tud mi
naše prekmurske zemlje.

Tako nam srce bije,
dokler ti sonce sije.

Sprehodili smo se po pesniški zapuščini Viktorja Černyja. Spominjajo se ga gotovo starejši prebivalci, predvsem v krajih, kjer je služboval, posebno pri Sv. Juriju na Goričkem. Gotovo še živijo tisti, ki jih je učil v šoli. Morda niso niti vedeli, da je njihov učitelj pisal tudi pesmi.

Štefan Trajbarič

Pri lončarski peči

Bil je zdolgočasen, poletni popoldan, ko se sredi razbeljenega mesta komajda kaj premakne. Urica časa med dvema sitnima obveznostima mi je omogočila, da sem se lahko pred pusto ljubljansko vsakdanjostjo vsaj za nekaj časa umaknil med starodavne oboke Mestne galerije. Razlog za mojo odločitev ni bila le bližina, kjer sem se takrat nahajal, niti blagodejen hlad, ki je človeka varoval pred popoldansko soparico, pač pa plakat pred vrati, ki je naznanjal, da v galeriji tokrat razstavlja umetniške fotografije Jože Kološa - Kološ, doma iz Murske Sobote. Kot navdušen fotoamater sem na fotografske razstave itak rad hodil, če pa pride kdo iz rodne pokrajine in prinese s seboj še kopico lepih podob iz krajev, kjer ti je tekla mladost, potem tega, seveda, ne smeš prezreti!

S posebnim zadovoljstvom sem se zato napotil v razstavne prostore, ki se nahajajo v eni izmed starih meščanskih hiš na Mestnem trgu. Kar prijalo mi je, da drugih obiskovalcev v tistem luknjastem času skorajda ni bilo; tako sem se v nekolikanj skrivnostni tihoti lahko z mislimi še bolj potopil v globoko sporočilnost Kološevih slik. V prvih dveh sobah je bila razmeščena umetnikova klasika iz predvojnih časov, ki sem jo deloma že poznal: mehka pokrajina zasanjanih blatnih kolovozov, zgarane kmečke ženice z jerbasi, slikovite s slamo krite domačije, navihani pogledi romskih deklet... Pretekli čas, ki se ga človek nikoli ne naveliča!

Sledil je nekoliko manjši prehodni prostor, kjer se je že od daleč videlo, da po zidovih visijo sami portreti. Ne da bi pogledal drobne napise na zidovih, ki so pojasnjevali vsebino razstavljenih slik, sem se nenadoma znašel sredi navzkrižnih moških pogledov z vseh štirih zidov (črne-bele slike so bile približno v naravni človeški velikosti). Prvotno brezbržnost mi je v hipu presunilo presenetljivo spoznanje: "Pa saj to so

ja ..."

Kar mravljinci so me spreleteli, ko sem se zavedel, da vame str-mijo sami Filovčani. In to ne kdorsibodi, ampak le znani lončarji iz mojih otroških let, ki jih že 20-30 let ni več med živimi!

Neverjetno, kako v takem primeru človek hitro obriše prah s spomina in s kako jasnostjo se povrnejo predenj dogodki izpred nekaj desetletij! V hipu sem se spomnil tudi domačih imen vame strmečih obra-zov in pred oči so mi začeli prihajati davni dogodki, povezani z njimi: Petrin Janoš so se navihano smejali kot vedno in zdaj zdaj bodo iz roka-va stresli kako šalo; Zelenkov Pucko imajo odprta usta, kot da pravkar razglašajo vaščanom kaj iz svoje bobnarske malhe (človek je bil dolga leta vaški bobnar); Petkov Farkaš strmi prestrašeno, kot da ga je šele zdaj presenetila zavezniška bomba v Gajskih goricah (to se je med vojno res zgodilo!); Jurjin Števek bolešno in utrujeno strmi izpod umazane lončarske kape in najbrž razmišlja, kako bi odšel kam na bolje (kasneje se je res preselil v Francijo)... itn. Cela vrsta obrazov, ki za širši svet sicer niso bili nič posebnega in o katerih ne piše zgodovina, ki pa so veliko pomenili za strnjeno vaško okolje predvojnih in medvojnih Filovcev, v katerih je bilo lončarstvo daleč najbolj razširjen poklic.

To srečanje z nekdanjimi filovskimi lončarji mi kasneje ni dalo miru. Kološeve fotografije so mi znova in znova prihajale pred oči, z njimi pa tudi nešteto dogodkov iz mojih mladih let, ko so bili ti očanci še glavni "igralci" razgibane lončarske vasi, od česar pa je do danes večino-ma ostal le spomin. In še ta slabo ohranjen, ker le redko zabeležene bogate običaje in zanimive dogodke tistih časov starejši nepovratno odnašajo v grob. Kološeve fotografije filovskih lončarjev so tu redka in zato toliko dragocenejša izjema. Tudi ta zapis ima namen, da vsaj drob-tinico tistega, kar se je nekoč dogajalo med filovskimi lončarji, ohrani zanamcem.

Še za časa druge svetovne vojne smo otroci v šoli po nalogu učiteljice našeli v vasi prek 60 lončarjev. Včasih jih je bilo še več, tako da je bil rek, da "imajo v Filovcih lončarja skoraj pri vsaki drugi hiši" upravičen. Eden od razlogov za tak razvoj lončarske dejavnosti je gotovo v dejstvu, da se je ob vznožju vinorodnih gričev nad vasjo (Gaj, Filovski breg, Trnasko) našlo dovolj kakovostne lončarske gline. Verjeti je tudi domnevi, da naziv kraja Filovci prihaja iz besedne zveze "V ilovici".

Zemljo si je lončar običajno pripravljal sam, tudi večče obliko-vanje najrazličnejše posode na z nogo poganjanem "kolbarju" se je največkrat odvijalo v tihoti vlažne in z glino zapacane čumnate. Postopek lončarjenja se je preselil na plano šele, ko je bilo potrebno posušeno suro-vo posodo (lonce, vrče, pütre, kropnjače ipd.) znositi do kopaste peči, ki se je zaradi požarno-varnostnih razlogov nahajala navadno na prostem, za sadnim vrtom, precej odmaknjena od hiše. Posodo so skrbno zložili v peč, zazidali vstopno odprtino in začeli z žganjem. Drva so nalagali v tri odpr-

tine, enakomerno razporejene po krožnem obodu dna peči, za izhod dima in potreben vlek pa so služile manjše okrogle line tik pod krovnim obokom.

Lončarska peč: V takih kopastih pečeh so filovski lončarji stoletja žgali svojo posodo

zvedeli marsikaj novega, se nasmejali dovtipom in z znanci ter sosedi kratkomalo preživeli lep večer. Ker so ob taki peči ljudje včasih prebili tudi po več ur, so si težili lakoto s pečenim krompirjem in koruzo, nekateri so si z zaseko mazali kruh, žeji pa so se največkrat postavili po robu z domačim "špricarjem". Starejši so radi posedli na stoleke, ki so jih prinesli s seboj, ali pa na kako priročno sedalo, ki se je znašlo v bližini peči, medtem ko smo mlajši dogajanja ob peči opazovali stoje, ali čepe pekli krompir in koruzo. Bilo nas je povsod dovolj; zlasti radi smo nastavljali ušesa tam, kjer se je kaj zanimivega pripovedovalo. In tega je bilo veliko: od navadnih vaških čenč pa do hudo resnih zadev, ki jih je bilo tudi takrat vse polno.

Moški so najraje malo "popolitizirali", ošvrknili oblast, ki se je po njihovem mnenju do kmotov zmeraj vedla mačehovsko, se jezili nad goljuživimi trgovci in mešetarji, zvedeli za zadnje cene živine in kmetijskih pridelkov ipd. Med drugo svetovno vojno so tisti redki, ki so ostali

Več ur trajajoče žganje posode se je odvijalo navadno v pozno popoldanskem in večernem času. Ker je bilo doma takrat veliko ljudi in ker še ni bilo elektrike, niti drugih strojev in pripomočkov, ki današnjemu človeku jemljejo čas, je bila ena od običajnih oblik vsakodnevnega srečevanja sosesčine ob najbližji lončarski peči, kjer so tistega večera žgali posodo. Ko se je zmračilo in so ljudje opravili vsakodnevna opravila, so se radi odpravili "k peči". (Na vprašanje "Kam greš?" se je odgovor zmeraj glasil: "K peči"; če pa so te vprašali "Kje si bil?", si odvrnil: "Pri peči").

Shajanje ob lončarskih pečeh je bil za Filovčane torej nekak družaben dogodek; prilika, kjer so se ljudje pogosto in zelo sproščeno shajali, si povedali, kar jih je težilo,

Črna pütra, simbol filovskih lončarjev, je služila za shranjevanje pitne vode. Voda, ki so jo pili skozi luknjico v ročaju, je ostala dolgo hladna.

doma, na dolgo in široko in napol šušljaje komentirali najrazličnejše dogodke na bojiščih, ugotavljali kje Nemcem in Madžarom trda prede, kako strašno orožje da so "Stalinove orgole", kaj je dejal neki "Čurčil" itn.itn.

Zelo radi smo poslušali očanca, ki se mu je po nekem čudežu uspelo vrniti s Soške fronte in ki je zato pogovor zelo rad zapeljal v čase 1. svetovne vojne. Ves razvnet je govoril o tem, kako krvavo je med tisto strahotno morijo tekla reka Pijava in kar ježili so se nam lasje, ko je podrobno opisoval, kaj vse se je nesrečnim vojakom dogajalo med neskončnimi boji. Mož je sicer pod vplivom dišeče šmarnice svoji pripovedi verjet-

no marsikaj dodal, vendar če je bilo le polovico tistega o čemer je govoril res, je moral doživeti pravi pravcati pekel na zemlji.

Ženske so se tiščale bolj skupaj in - če so začele pogovor o čem, kar naj ne bi bilo za širšo okolico - so utišale glasove, se šušljaje hihitale, kimale z glavami, vzdihovale ipd. Dasiravno otroci pri takih pogovorih nismo bili zaželeni, smo vendarle marsikaj ulovili v svoja radovedna ušesa. Kar z odprtimi usti smo vsrkavali vase neštete zgodbe o coprnica in drugih skrivnih dogodkih, ki bi se naj dogajali v neprodirni temi dolgih zimskih noči. Čeprav smo pri verouku velikokrat slišali, da tisto o čarovnicah ni nič res in da je verovati takim zgodbam celo greh, smo razvlečenim, skrivnostnim pripovedim, kjer se je preprosta kmečka pamet neverjetno razživila, vendarle radi prisluhnili.

Mladim je, seveda, rojilo po glavah kaj drugega in tudi oni otrok niso radi trpeli v svoji bližini. Kdo koga rad vidi, ali celo z njim hodi, je takrat veljalo za nekako skrivnost in še najmanj zaželeno je bilo, da o tem čvekamo otroci, ki večinoma itak nismo dojeli za kaj pravzaprav gre. Tudi z rezgetajočim smehom pospremljeni dovtipi naj ne bi bili za naša ušesa.

Čas je ob peči hitro minil in kar žal nam je bilo, ko so lončarjevi začeli pripravljati posebna smolnata drva in gnote svežega blata. To je namreč pomenilo, da se žganje bliža h koncu in da bodo peč vsak čas zamašili. Vsi smo poznali postopek, po katerem se je prišlo do znane črne filovske posode: pod razbeljeno posodo so naložili svežnje zelo smolnatih

drv, ki so med gorenjem razvijala obilico gostih saj; vse odprtine na peči (kurilne in dimne) so nato hitro zamašili s priročno opeko in pripravljenim blatom ter na ta način preprečili vstop svežemu zraku. Ogenj v peči je zaradi pomanjkanja kisika postopoma ugašal (strokovnjaki bi dejali, da je prišlo do suhe destilacije), fini delci saj pa so se zažirali v ognjeno žarečo površino lončevine in jo trajno obarvali sivo-črno. Ko so čez dan, dva ohlajeno peč odprli, je bila posoda sicer zelo sajasta, vendar - ko so jo obrisali - se je zalesketala z značilnim kovinskim sijajem.

Obiskovalci smo se medtem seveda že davno razšli. Pa ne za dolgo: če ne danes, pa bodo gotovo jutri kje v bližini že spet žgali.

Dr. Lojze Števanec

Nastanek in razvoj petanjske slatine

Poleg svečane blagoslovitve zvona, ki se bo oglašal iz stolpiča mrliške vežice in pel zadnjo popotnico vaščanom, smo bili priče blagoslovitve obnovljene kapele, ki je zadnje počivališče družine Vogler-Toplak. Svečano blagoslovitev zvona in kapele je opravil ob asistenci domačega župnika pomožni škof dr. Jožef Smej.

Kapela je zgrajena v lepem, estetsko čistem slogu in je danes okras petanjskega pokopališča. Njena silhueta pritegne pogled številnih potnikov, ki jih pot pripelje mimo in vsakokrat tudi nas, ki gremo večkrat mimo nje. Brez kapele bi pokopališču nekaj manjkalo.

V kapeli so našli zadnje počivališče ustanovitelji in lastniki petanjske slatine.

Kot se navadno dogaja pri usodnih stvareh, je bil tudi petanjski vrelec odkrit po naključju: Profesor Josef Voglar, biolog, pedagog, politik in priznan strokovnjak, po rodu Avstrijec, je deloval na Dunaju. Zaradi radikalnih političnih nazorov je pri oblasteh prišel v nemilost: izgubil je službo in položaj. Ker mu ni preostalo drugega, se je preselil na posestvo svoje žene v Motvarjevce. Niti on niti njegova žena nista bila vešča pri opravljanju obsežne posesti s številno služinčadjo, zato ju je vedno pestilo pomanjkanje denarja.

Profesor Voglar ni hotel ali pa ni mogel prekiniti zvez s stroko, zato je občasno potoval na Dunaj s konjsko vprego. Na dolgi poti je večkrat počival. Ko se je z brodom prepeljal čez Muro, si je eno takih počivališč izbral v gostilni Koš, pozneje Obalica.

Med sprehodom je opazoval kmetice, ki so iz preprostega zajetja sredi travnika polnile vodo v vrče in pütre. Zatrjevale so mu, da je to zelo dobra voda in se odlično meša z vinom. Nekaj vode je odnesel s seboj na Dunaj, kjer so analize pokazale bogastvo mineralov in ogljikovega dioksida. Porodila se mu je ideja, da bi vodo zajel in tržil, posebno, ker mu posestvo ni prinašalo dobička. Realizacija zamisli pa ni bila enostavna:

Vrelci so bili na meji med Avstrijo in Madžarsko. Meja je potekala po dvorišču poznejše petanjske slatine. Velik hrast, ki še stoji na dvorišču pred bivšo Obalovo gostilno, je bil meja. Pod gostilno Koš je bil živi rokav Mure, ki je pogosto menjavala svoj tek, dokler je niso regulirali.

Okoliški travniki in gozdovi so bili vaška last, s katero je opravičalo enajst petanjskih kmetov. Njihovi potomci še živijo. Po dolgotrajnih pogajanjih je težave mej in lastniškovm rešil. Nekja zemljišča je odkupil in začel zdelom.

Zaradi denarnih zagat je moral prodati družinski nakit, ki ga je podedovala žena, in denar vložiti v realizacijo zamišli.

Profesor Voglar je imel deset otrok. Polovica jih je umrla že v otroški dobi, nekateri so se odselili. Ostala sta najstarejši sin Pepi in Hans.

Vila Voglar, danes Toplakova vila, je bila zgrajena leta 1900. Okrog vile je bil park z izbranimi drevesi in grmovnicami, ki jih je zasadil takrat mednarodno znan vrtnar Vogt, Švicar po rodu, poročen s profesorjevo hčerko. Voglarjeva-Hansova vila, danes AOP, je bila zgrajena leta 1934.

Prve steklenice mineralne vode so prišle na tržišče 1883. leta, štiri leta po Radenski.

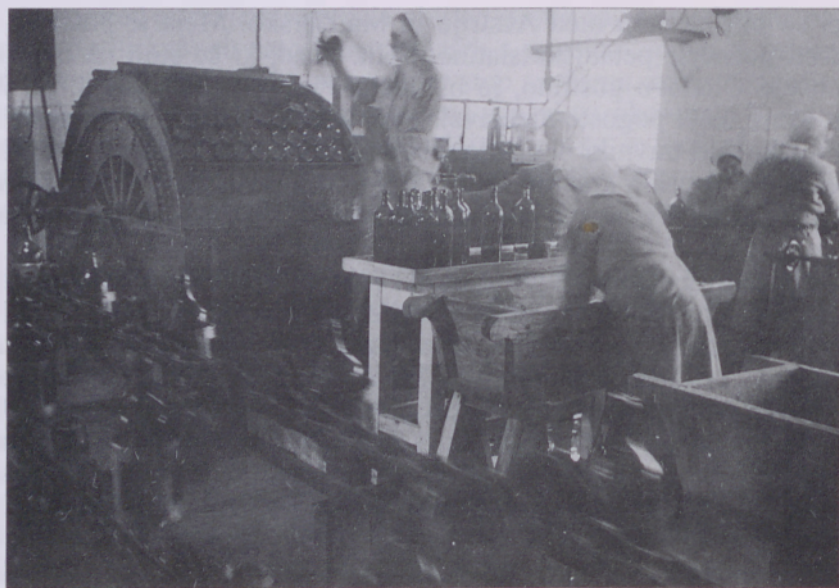
Profesor Voglar je umrl leta 1905. Posmrtno ostanke so položili v grobnico blizu sedaj stoječe kapelice na Petanjcih. Kmalu po njegovi smrti so jo Voglarjevi začeli graditi. Točnega datuma dograditve in arhitekta, ki jo je projektiral, ne poznamo.

Podjetje je prevzel sin Pepi.

Mlajši brat Hans se za podjetje ni veliko zanimal. Potoval je, se ukvarjal z lovom in avtomobili, ki so se začeli pojavljati in so postajali prestižni simbol. Kot zanimivost naj povem, da so Voglarjevi imeli prvi avtomobil v teh krajih. Prirejali so celo srečanja avtomobilistov, ki so prihajali iz Gradca, Dunaja in Madžarske. Obstaja fotografija takšnega srečanja iz leta 1911.

Tako je vso breme podjetja ležalo na plečih Pepija, ki so ga po vrhu vsega še pestile razne nesreče. Po rojstvu prve hčerke Margite mu je umrla mlada žena, tako da je še gospodinjstvo obležalo na njegovih ramenih. Kmalu se je drugič poročil, vendar mu druga ženi ni bila v veliko oporo, ker je stalno bolehal. Podjetje se v ostri konkurenci s sosednjo Radensko, kjer so že gospodovali Vilčniki, ni prav razcvetelo.

Voglarjevi, podobno kot Höhnovi s Hildebrandom v Radenski, niso bili trgovci, zato sta podjetji, tako eno kot drugo, bolj životarili. Razcvet se je v Radenski začel s prihodom Vilčnikov iz Hrastnika. Posebno gospa Vilčnik, ki je bila močna, avtoritativna osebnost, je podjetje organizirala in posodobila, kar je uspešno nadaljevala njena hčerka Vilma, poznana kot Šarička. V Radenski seje poleg polnjenja mineralne vode naglo razvijalo zdravilišče. Voglarjevi so v tej konkurenci izgubljali. Pepi je bil bolj ali manj osamljen. Knjigovodske posle mu je opravljal

Boben za pranje steklenic v času pred 2. svetovno vojno

nečak Emil Vogt, sin vrtnarja, po poklicu je bil kmetijski tehnik. Hčerka Margit, ki mu je že v najstniških letih vodila gospodinjstvo, se je poročila z Jožefom Toplakom in odšla v Lendavo, kjer sta prevzela trgovino Toplakovih staršev in jo uspešno vodila.

Pepi Vogler je pravilno ocenil svojo nemoč. Poklical je hčerko Margit domov in prepustil podjetje zetu Toplaku, sam pa se umaknil na posestvo v Motvarjevce.

Pod novim vodstvom se je razvoj Petanjske naglo vzpenjal. Toplak je proizvodnjo posodobil, organiziral in kot spreten trgovec uspešno tržil. Njeni proizvodi so se našli na mizah Budimpešte, Dunaja, celo Londona in Milana.

Iz dokumentacije je razvidno, da so dnevno nalili do 12 tisoč pintnih steklenic slatine, 15 do 17 tisoč litrov, kar je z današnjo proizvodnjo neprimerljivo. Zgrajeno je bilo prvo skladišče v Murski Soboti, ki ga je uspešno vodil znani Jula Ritoper - Jula Bači. Slatino so prevažali z vozovi, vlakom in pozneje z lastnim avtomobilom, ki ga je leta dolgo vozil Ludvik Rakuša. Od leta 1914 pa do 1945 je z enim konjem vztrajno, počasi prevažal po šest zabojev slatine vsem znani Šentag. V podjetju je bilo redno zaposlenih okrog 55 delavcev. V sezoni so uvedli tretjo izmeno in dodatno zaposlili še okrog 20 delavcev. Tako je Petanjska slatina desetletja igrala pomembno vlogo v gospodarskem in socialnem življenju kraja, kjer so mnogi našli edino možnost zaposlitve v domačem kraju.

Po vojni je bilo podjetje nacionalizirano in priključeno Radenski.

V kapeli, ki jo je, ne da bi posegal v njeno prvotno podobo, obnovil Jože Toplak mlajši, zadnji potomec velike družine Voglar - Toplak, so pokopani:

Profesor Josip Voglar, ustanovitelj petanjske slatine in njegova žena Teophila; njuna sinova: V. Hansi - Ivan, V. Josip - Pepi, ml., njegova druga žena Klara; njuni otroci: Pepi in Mizi ter hčerka Margit iz prvega zakona, njen mož Josip Toplak starejši in njun sin Feri. Pred grobnico je pokopan sin profesorja Voglarja, Anton, ki je umrl še kot otrok.

Jože Zadavec

Fotokronika

V imenu Svete Trojice je papež Janez Pavel II. na Betnavski poljani v Mariboru v nedeljo, 19. septembra 1999, z apostolsko oblastjo razglasil, da se škof Anton Martin Slomšek odslej imenuje blaženi in se njegov god obhaja na krajih in po ustaljenih pravnih predpisih vsako leto stiriin dvajsetega septembra. Ugodil je sveti oče slovenskemu ljudstvu, kakor si je za častitljivega božjega služabnika želelo od njegove smrti do danes.

Na velikem odru sta bila velika napisa dveh osrednjih misli iz zakladnice Slomškovega duha: Sveta vera bodi vam luč - materin jezik pa ključ do zvelicavne narodove omike.

Ko je papež Janez Pavel II. na mariborskem letališču stopil na slovenska tla, je od dveh mladih prejel slovenski šopek v znamenje, da ga Slovenija sprejema prisrčno in z vso spoštljivostjo.

Sveti oče je s papamobilom obšel vso tisto plapolajočo množico ob pritrkovanju zvonov ter veličastni zborovski pesmi Jubilate Deo, iz ust 2500 cerkvenih pevcev ter spremstvu pihalnega orkestra (Maribor, Pošta).

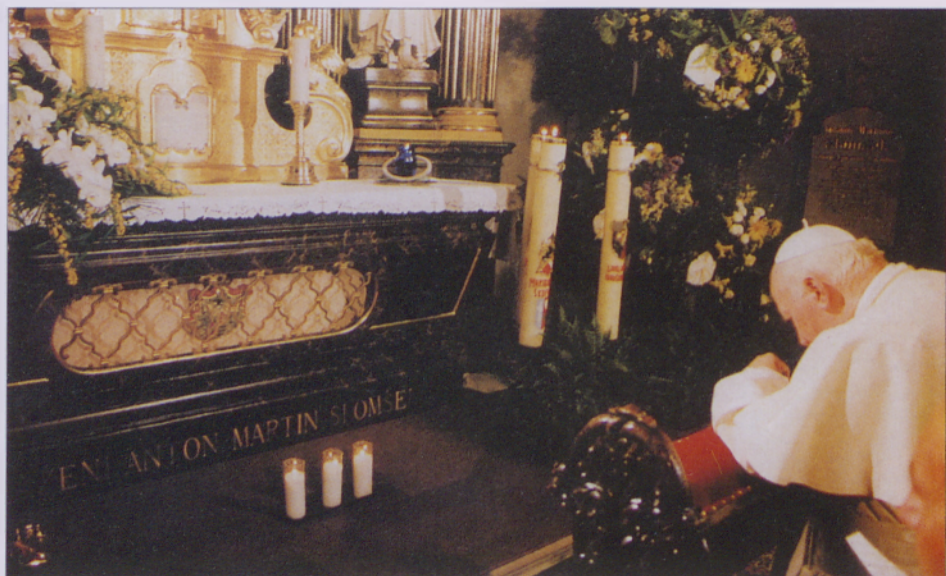
Kristusov namestnik na zemlji papež Janez Pavel II. je maševal skupaj s štirimi kardinali, nadškofi, škofi in duhovniki. Bilo je 55 škofov iz različnih dežel, 800 duhovnikov, 800 redovnic, 2100 mašnih strežnikov, 2000 skavtov, 1500 invalidov, vseh zbranih vernikov na Betnavski poljani pa domnevajo, da je bilo 200.000 - iz Slovenije, zamejstva, zdomstva in izseljenstva.

Pettisočcvetna preproga rdečih hegonij in stocvetna vezenina sončnic je vodila od vznožja visokega odra do duritvenega oltarja.

Najlepša in najdražja med slovenskimi pesmimi Marija, skoz' življenje je naznanila slovo od vsega, kar se je velikega in nepozabnega, slovensko verskega in krščansko globokega dogajalo na Betnavski poljani v nedeljo, 19. septembra. Oglašalo se je le še zvonjenje, vmes pa pevci, glasbeniki in ansambli, ki so oblikovali že nedeljsko pevsko-glasbeno jutranjico ter tako ustvarjali duhovno ozračje za najlepši dogodek slovenske cerkvene zgodovine.

Pred odhodom je papež Janez Pavel II. molil na grobu blaženega Slomška, zatem pa nagovoril 340 delegatov slovenske sinode, višje redovne predstojnike, 74 bogoslovcev ter malteške viteze, predstavnike državnih in drugih oblasti ter 22 rektorjev podonavskih univerz.

Sklepno dejanje drugega obiska papeža Janeza Pavla II. je bilo na mariborskem letališču. Ze drugič - prvič v maju leta 1996 - se je vpisal v Zlato knjigo mesta Maribor. Zupan Boris Šović mu je v spomin izročil cepljenko 400-letne trte. Po zasebnem srečanju med papežem in predsednikom RS Kučanom je bilo slovo pred vstopom v "zračni čoln" Alitalia. Večerno slovo predstavnikov naše državne oblasti ter občestev krajevnih Cerkve so domačijsko poslovenili cerkveni pevci treh mariborskih župnij.

V zboru 2500 cerkvenih pevcev so sodelovali tudi pevci iz Porahja in Koroške ter naši rojaki iz Clevelanda.

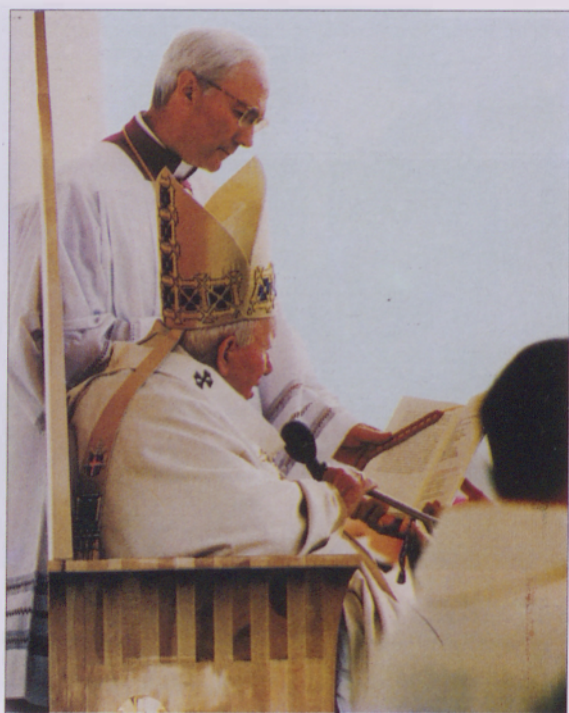

Sveti oče, vsi Vas po slovensko pristrčno pozdravljamo kot Kristusovega namestnika in Petrovega naslednika, kot papeža, ki ima rad slovenski narod. Pozdravljamo Vas kot očeta predrage Slovenije, saj ste jo pred sedmimi leti prav Vi prvi priznali pred svetom in dali vsem drugim voditeljem držav zgled, da so Vas posnemali (škof dr. Franc Kramherger).

"O Bog, blaženega Antona Slomška si v svoji sveti Cerkvi postavil za škofa, da bi tvoje ljudstvo po Kristusovem zgledu spodbujal k bratski edinstvi. Na njegovo priprošnjo nam podeli, da ti bomo vedno služili v svetosti in pravičnosti. Po našem gospodu Jezusu Kristusu, tvojem Sinu, ki s teboj v občestvu Svetega Duha živi in kraljuje vekomaj. Amen" (glavna mašna prošnja)

"Iz novega blaženega žari predvsem lik krščanske svetosti. Po vzoru Kristusa je postal usmiljeni Samarijan slovenskega ljudstva in pozorno skrbel za oblikovanje duhovnikov in vernikov. Z apostolsko gorečnostjo, ki nam je še danes vzgled, se ni utrudil pri delu za evangelizacijo, ko je navdihoval ljudske misijone, ustanavljal in spodbujal številne bratovščine, vodil duhovne vaje ter širil ljudske pesmi in duhovne spise. V pravem pomenu besede ga lahko imenujemo 'katoliški pastir', ki so mu cerkveni predstojniki zaupali pomembne pastoralne naloge tudi v drugih predelih tedanje države" (Janez Pavel II.)

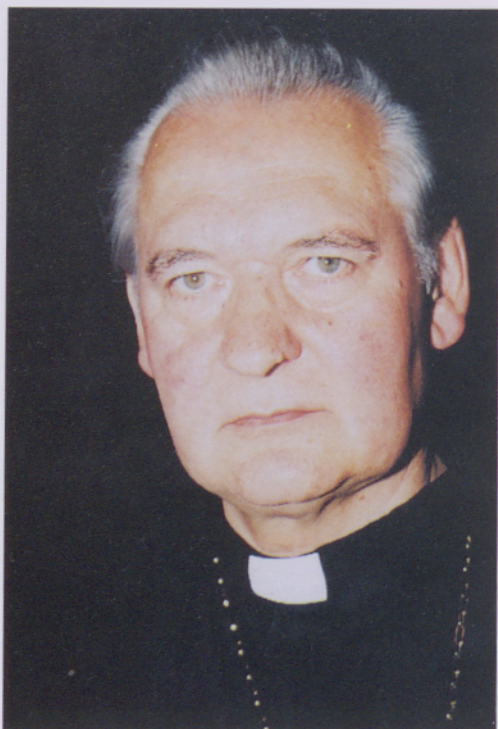

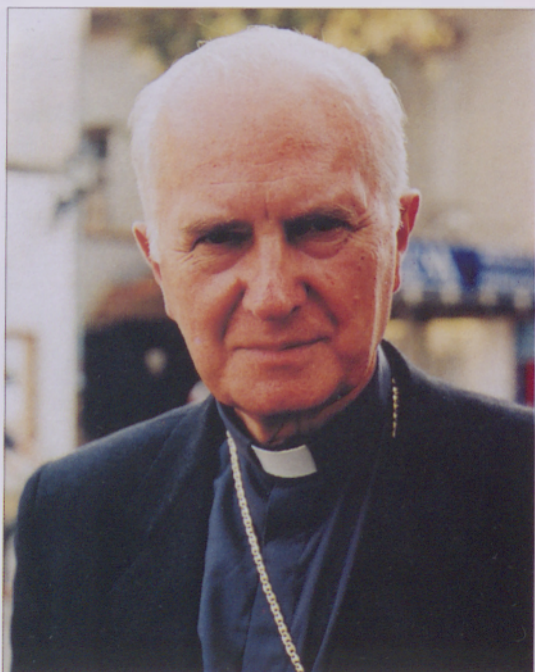
Razni umetniki po vsej Sloveniji so začeli slikati blaženega Slomška. Na natečaj v Mariboru se je prijavilo 75 slikarjev, ki so si vsak na svoj način zamislili blaženega Slomška. Za hišno kapelo v Martjancih ga je naslikal (olje na platno) akademski slikar Stefan Hauko, za cerkvi v Sošanju in Svetem Križu nad Belimi Vodami pa slikar Jože Zel (na fotografiji). Ob Slomškovi razglasitvi za blaženega na Betnavski poljani pa je bila ob oltarju povečana slika, ki jo je za Slovenik v Rimu naredil akademski slikar Stane Kregar.

Simbolni darovi svetemu očetu: umetnina iz žlahtne medenine v obliki grškega križa (darilo mariborske škofije), rezbarski relief Staneta Jarma Slovensko drevo (darilo ljubljanske nadškofije), klekljani idrijski prti za cerkev sv. Petra v Rimu (darilo koprške škofije), kristalna posoda z motivi Slomškove domačije ter Slomškov relikvijarj (Ponikva-Slom).

Škof Mihály Mayer: Kdo se ne bi veselil tega dogodka: razglasitve škofa Antona Martina Slomška za blaženega. Sele s tem dejanjem vesoljne Cerkve je krajevna Cerkev v Sloveniji dokazala svoje pravo krščansko obličje. Naj slovenska mladina spozna, kdo in kaj so bili veliki možje njegovega naroda. Skoraj nemogoče je nasteti, koliko svetnikov in blaženih ima Madžarska, kajti med njimi so prenekateri, ki so bili sicer madžarskega rodu, pa niso nikoli živeli na Madžarskem. V Beltincih je župnijska cerkev, ki je posvečena madžarskemu svetniku: Ladislavu. On se je zavzel, da je bil prvi madžarski kralj Stefan - pokristjanil je Madžare - v letu 1083 razglašen za svetnika. Hkrati z njim je razglasil za svetnika tudi kraljevega sina Imreja ter njegovega učitelja opata in škofa Gellerta. Z razglasitvijo za svetnike je sv. Ladislav Madžarom krščanstvo vcepil v srce.

Škof István Konkoly: Srečanje na Betnavski poljani mi bo ostalo v trajnem spominu. Bilo je zares čudovito. Slovenci ste svetega očeta sprejeli z nepopisnim veseljem in z veliko ljubeznijo. Pred osmimi leti smo ga tudi mi pri srčno sprejeli. Zelo sem vesel, da sem bil danes med vami.

Nadškof Marjan Oblak: Doživel sem čudovito bogoslužje. Bilo je neprecenljivo lepo: Slovenska Cerkva v petju, množica kot veličastni večglasni zbor. To je bilo zame doživetje občestva vesoljne Cerkve, predvsem božjega ljudstva vse Slovenije. Tudi mi Hrvati imamo svetnike: Nikolo Tavelića in Leopolda Bogdana Mandića. Imamo blažene: kardinala Alojzija Stepinca, Avgušтина Kažotića, Hozana Kotorsko, Jakoba Zadranina in druge. Imamo prave mučence, žrtve zadnje vojne in po njej. Kaj za narod pomeni svetnik ali blaženi? On je njegov priprošnjik, zavetnik, varuh. On je za narod nepreklicni dokaz, da se svetost doseže na zemlji, ne v nebesih, da se svetnik poraja iz doslednega krščanskega življenja v času zemeljskega bivanja.

Kalite zrna v dragi prekmurski zemlji

Prekmurje pred 80 leti priključeno k matični Sloveniji

Bil je veliki dan pri sv. Benediktu na Goričkem, v nedeljo, 18. julija. Prvo slavlje ob 80. obletnici priključitve Prekmurja k matični Sloveniji. Ob grobu prekmurskega Mojžesa, narodnega, verskega in kulturnega buditelja, duhovnika in dekana Franca Ivančiča, ob cerkvi sv. Benedikta sta škofa dr. Franc Kramberger in dr. Jožef Smej v spremstvu 60 duhovnikov vodila evharistično bogoslužje v zahvalo in v spomin dolgi vrsti duhovnikov, ki so edini bili zaslužni, da so se ogrski Slovenci, tisočletje ločeni od svojih rojakov drugih slovenskih pokrajin, spet priključili matičnemu narodnemu tkivu.

Med zahvalnim bogoslužjem je škof Kramberger blagoslovil cerkev ob sklenjenih prenovitvenih delih ter uspešnih arheoloških izkopavanjih (odkriti temelji dveh cerkva, prve, ki so jo domnevno pozidali benediktinci v letu 1094, odkrit tudi opečnati zid, ostanek benediktinskega samostana).

V zamenju jubileja je bilo tudi srečanje duhovnikov Pomurskega pastoralnega področja v Veliki Polani, najprej v župnijski cerkvi Srca Jezusovega, zatem pa ob grobu prekmurskega mučenca, polanskega župnika Danijela Halasa, zverinsko mučenega in umorjenega ob koncu vojne.

V soboto, 14. avgusta, je bila v Beltincih pred župnijsko cerkvijo sv. Ladislava veliko jubilejno slavlje ob priključitvi Prekmurja k matici Sloveniji. Skupaj s 60 duhovniki je maševal mariborski pomožni škof dr. Jožef Smej; maše so se udeležili tudi predstavniki državne oblasti: predsednik RS Milan Kučan, predsednik Državnega zbora Janez Podobnik ter podpredsednik vlade Marjan Podobnik. V duhu okrožnice Izkažimo čast slavnim možem je škof Smej v mašnem nagovoru pregledno ozemlje zavese spomina na duhovnike, ki so pripravljali pot, da je Prekmurje lahko postalo ozemeljsko nedeljivi del slovenskega naroda.

Jubilejno slavlje v Beltincih je bilo upravičeno predvsem zato, ker se je prvo nedeljo po "osvoboditvi" 17. avgusta, prvi slovenski ljudski tabor začel z mašo za domovino. Takšen je bil takrat uvod v srečanje, "kakršnega še slovensko Prekmurje ni videlo in kakor si sijajnejšega in veličastnejšega niti bujna domišljija predstavljati ne more" (je zapisal dr. Malija Slavič). Nad 20.000 "vrlih Prekmurcev" se je bilo takrat zbralo in izrazilo "svoje nepopisno veselje in globoko hvaležnost, ker je rešeno iz tisočletnega narodnega suženjstva".

"Prvi temelj slovenske države mora biti vsaj vključno dekalog, to je deset božjih zapovedi," je v svojem nagovoru poudaril škof dr. Smej. Drugi: "Kristjani darujemo sveto meso za domovino. To je največji dar. S tem storimo več kakor vsi shodi in rajanja..." Tretji: "Sofska vrata morajo biti odprta tudi duhovniku, katehistu in katehistinji z diplomom Teološke fakultete v roki. Gre namreč za veliko stvar: za religiozni pouk in vzgojo."

V gaju ob beltinskem gradu je bil tabor s kulturnim programom: mavrica prekmurskega življenja včeraj in danes - v pesmi, glasbi, jeziku, domači ohrti in peki, dobri kapljici in gostoljubni postrežbi. Prijazno je vse nagovoril župan Jože Kavaš, za njim pa tudi predsednik RS Kučan, z valom ploskanja pa so predvsem nagradili slavnostnega govornika, predsednika Državnega zbora Janeza Podohnika.

Pri Pomurski založbi je izšel zbornik *Naše Prekmurje* (uredil Viktor Vrbnjak); vsebuje zbrane razprave in članke, ki jih je napisal bibličist dr. Matija Slavič. "Če ne bi bilo Slaviča in njegovih sotrudnikov, bi prekmurske Slovence leta 1919 zadela usoda porabskih, koroških in primorskih Slovencev," je zapisano v uvodu zbornika. Zbornik je edinstveni pregled zgodovinskega spomina, kako se je Prekmurje pridružilo drugim slovenskim pokrajinam.

Zasledovane duhovne smeri v tretje tisočletje

Kje so naše stopinje, kje so naša obzorja?

V letu 1999 je Cerkev v Sloveniji prejela 25 novomašnikov, ki so bili posvečeni na praznik svetih apostolov Petra in Pavla, trije so bili iz Prekmurja.

Med 25 slovenskimi duhovniki jubilanti v letu 1999 sta bila iz Prekmurja dva bisero-mašnika - Jože Gutman iz Bogojine ter salezijanski duhovnik Martin Maroša iz Melinca - ter zlatomšanik iz Razkrižja Mirko Flac (Čile). Maroša je ob svoji 60. obletnici mašniškega posvečenja za tisk pripravil pesniško zbirko Bog je moj pristan.

Najlepši, najbolj sončen dan za koprsko škofijo je bil v soboto, 11. septembra, ko je škof Metod Pirih z blagoslovom Cerkve odprl nove šolske prostore in kapelo Škofijske gimnazije v Vipavi. To je "viden spomenik požrtvovalnosti, dobrote in ljubezni primorskih duhovnikov in vernikov", kot je v svojem slavnostnem nagovoru dejal rektor zavoda prof. Vinko Lapajne. Načrti so se porajali pet let, uresničili pa so se v pičlih petnajstih mesecih. Nastal je "prostor kulture, umetniškega ustvarjanja, vzgoje k modrosti, domačnosti, mladostnih iskanj, prijateljskega druženja in ustvarjalnosti".

V šolskem letu 1999/2000 je 1364 dijakov in dijakinj vpisanih na štiri katoliške gimnazije: A.M. Slomška v Mariboru (359), Skofijska klasična gimnazija Ljubljana Sentvid (637), Skofijska gimnazija Vipava (160), Gimnazija Želimlje (208). "Kakovost šole je ogledalo zrelosti samega naroda" (škof Pirih). "Katoliška šola kot ustanova je milost, ki je darovana Cerkvi na Slovenskem" (nadškof Rode).

"Obiskovati srednjo šolo, biti gimnazijec, to ni le pridobivanje in zbiranje ocen, to je način, kako živimo svojo mladost... Te šole žele biti pamet in ljubezen, skladnost uma in srca... Mladost je lepa, če jo zaznamujeta radovednost in ustvarjalnost." V tem duhu živijo in delajo na katoliških gimnazijah, ta duh preveva sklepne akademije ob koncu šolskega leta.

Profesorski zbor na štirih katoliških gimnazijah v Sloveniji šteje okrog 130 ljudi. Prvi "Slovenski dan profesorjev katoliških šol" je bil v soboto, 23. oktobra 1999; udeležilo se ga je blizu 100 profesorice in profesorjev.

Na povabilo mariborskega škofa dr. Franca Krambergerja je apostolski nuncij nadškof Edmond Farhat, v torek, 20. aprila, obiskal Škofijsko gimnazijo Antona M. Slomška. Nuncij Farhat se je srečal tudi z mariborskim županom Borisom Šovičem, s katerim se je med drugim pogovarjal tudi o denacionalizaciji in prostorski rešitvi za škofjsko gimnazijo.

Z dnevom slovenskega kulturnega praznika '99 se je za številne slovenske duhovnike, katehiste in katehistinje začel tradicionalni Katehetski teden - 29. po vrsti. Obsežen zbornik vseh predavanj je odstrl zaveso z vseh perečih vprašanj o duhovnih poklicih v našem času.

Na Chiemskem jezeru na Bavarskem je bila 29. maja srečanje Cerkve na Slovenskem in Cerkve na Bavarskem, to je bila zhvalna daritev za dar vere slovenskemu narodu in s tem za vstop med omikane evropske narode, med katerimi je v 1250 letih krščanstva ohranil slovenski narod svojo istovetnost. Dvojezična slovesna maša je hotela biti spomin na zgodovinski dogodek, ko sta kneza Gorazd in Hotimir pred letom 750 na Chiemskem jezeru prejela krst in bila pobudnika pokristjanjenja tedanjih karantanskih Slovencev.

Pred velikonočnimi prazniki '99 so na škofjeloških ulicah ponovili sloviti Škofjeloški pasijon kapucinskega patra Romualda Marušiča. Legendarni kapucin je z zgodbo Kristusovega trpljenja (13 slik, 20 prizorov - na štirih prizoriščih) zaposlil vse slovenske medije tiska in etra. Ta kulturni projekt Post '99 je Škofjeločane stal 32 milijona SIT. Iz najbolj oddaljenih krajev, tudi iz Prekmurja in Prlekije so avtobusi vozili ljudi, ki jih je gnala želja, da bi videli in doživeli znameniti Paisjon v najstarejšem ohranjenem gledališkem besedilu v slovenščini.

V začetku avgusta '99 je bilo tradicionalno srečanje slovenskih misijonarjev, ki so bili letos na kratkem dopustu v domovini. Osrednje srečanje je bilo pri Sv. Juriju ob Taboru v Savinjski dolini. Med njimi je bil tudi hurundijski misijonar iz Beltincev salezijanski duhovnik Jože Mlinarič. Maševal je mariborski škof dr. Franc Kramberger. Dostlej je Cerkev na Slovenskem dala 600 misijonarjev.

Pri Ruski kapeli pod Vrščem je bilo v nedeljo, 25. julija, spominsko molitveno bogoslužje za 300 ruskih ujetnikov, ki jih je marca 1916 ob gradnji vršiške ceste zasul snežni plaz z Mojstrovke. Slavlja se je udeležil tudi državni in politični vrh RS. Delegacijo iz Moskve je vodil arhimandrit Teofan, polkovnik Arkadij Bobrov, veleposlanik Ruske federacije v RS Tigran Katahanov ter štirje pravoslavni bogoslovci.

Pred cerkvijo Marije misijonarke v Tarčizmu pri Vidmu je bilo v soboto, 21. avgusta, tradicionalno romanje treh dežel Alpe Jadran. Skupaj s 60 duhovniki so maševali štirje škofje sosednjih krajevnih Cerkva na čelu z videmskim nadškofofom Alfredom Battistijem. V uvodu je ljubljanski nadškof in metropolit dr. Franc Rode med drugim dejal: "Evropo je naredila skupna krščanska tradicija. Ze stoletja je krščanska kultura resnična vez med nami. Te kulturne enotnosti ne bo moglo nadomestiti nobeno politično ali gospodarsko združenje."

Večdnevni shod mladih in odraslih - Draga '99 - v parku Finžgarjevega doma na Opčinah pri Trstu je pokazal, da je ta svobodna tribuna še vedno vest vsem, ki poskušajo sooblikovati podobo slovenske stvarnosti ob vstopu v tretje tisočletje. Drage '99 se je udeležilo tudi več mladih Prekmurcev, predvsem tisti, ki študirajo na fakultetah Univerze v Ljubljani.

Za Krog pri Murški Soboti je bil zaznaven kulturni dogodek izid zbornika Krog skozi stoletja (Franc Vogrinič), ki mu je spremno besedo napisal mariborski pomožni škof dr. Jožef Smej. Zbornik je izšel ob 150. obletnici vaške cerkvice sv. Florijana, predstavitev pa je bila v Kulturnem domu, v četrtek, 23. septembra. Številni obiskovalci so prisluhnili predvsem besedam škofa Smeja, ki je duhovito obujal spomine iz časa svojega dušnopastirskega delovanja v murskosoboški župniji iz srečanj s takratnimi Kroužancari.

Veliko duhovnikov iz mariborske škofije se je v Katoliškem domu prosvete v Tinjah na Koroškem udeležilo štiridnevnih duhovnih vaj (od 26. do 30. septembra), ki jih je vodil Alojzij Matej kard. Ambrožič, nadškof v Torontu v Kanadi. Vseh prijavljenih je bilo nad 120. Dom jih je lahko sprejel le nekaj nad 80. Stirje dnevi v kardinalovi šoli duhovnosti so vsem udeležencem ostali v neizbrisnem spominu.

V atriju Slovenske akademije znanosti in umetnosti, na dvorišču ob Gospodsvetski ulici v Ljubljani je na večer 2. julija nastopilo devet pevk iz Porabja. Poleg njih so ta večer nastopili tudi slovenski pevci in godci iz Benetije. Poslušalcem so vnovič potrdili, da prave podobe slovenskega naroda ni brez ljudske pesmi, brez pesmi preprostih ljudi, brez njihove dragocene pesemske pripovedi, v katerih se narečne besede prepletajo z besedami knjižnega jezika.

Srečanje redovnic in redovnikov na teološki fakulteti v Ljubljani.

Hčere, sinovi in vnuki slovenskih izseljencev so gostovali s koncertom slovenskih pesmi na sedmih krajih Slovenije. Pevsko turnejo so končali v nedeljo, 24. oktobra v marijinskih stolnici.

Edinstvena razstava "Zakladi slovenskih cerkva" v Narodni galeriji v Ljubljani se je vključila v pripravo na papežev obisk ter razglasitev škofa Slomška za blaženega. Slavnostni govornik ob odprtju je bil ljubljanski nadškof in metropolit dr. Franc Rode.

Jože Zadavec

Ostati in biti Slovenec v Porabju

Znanstveni in narodnostni razgledi prof. Marije Bajzek iz Budimpešte

Po mnogoterih preizkušnjah v preteklosti Porabja tam še vedno živi peščica bolj ali manj zavednih Slovencev. Zadnja leta je Porabje navzven za-znamovalo kar nekaj presenetljivih dogodkov. Tranzicija je tudi Porabju prinesla malce več "zraka"; odprle so se meje, stiki, tudi tisti najbolj osebni so zaživel, ustanovljena, izvoljena so bila nova združenja. Toda najbolj zaskrbljujoče je to, da sta za narodnostno bit najpomembnejši ustanovi - Cerkev in šola - v zatonu.

Prof. Marija Bajzek Lukač

Njen konjiček je znanstveno delo; z njim se ukvarja v prostem času, poklicno pa s tolmačenjem in prevajanjem. Tako ji ure in dneve krojijo drugi. Njena magistrska naloga, ki jo pripravlja, zajema gornjeseniški govor. Dejavnosti v Košičevem skladu pa opravlja skupaj z

možem, ki je docent na Filozofski fakulteti Univerze v Budimpešti. Njuno največje veselje pa sta njuna dva otroka, ki oba odlično govorita slovensko in vsako leto komaj čakata počitnic v Sloveniji.

V Monoštru se je bila Marija rodila januarja leta 1960. Gimnazijo je obiskovala v Budimpešti, v Ljubljani pa je na Filozofski fakulteti diplomirala iz slovenskega jezika s književnostjo ter srbskega in hrvaškega s književnostjo. Od leta 1992 se ukvarja s prevajanjem, pred tem pa tudi s časnikarstvom. Svoje študije in prevode je objavila v publikacijah Košičevega sklada, kmalu pa bo izšel tudi Murkov zbornik v Mariboru, v katerem bo objavljena tudi njena študija o rokopisni Vendski (prekmurski) slovnici Avgusta Pavla. Njeno osrednje zanimanje je sedaj slovar; to delo je zelo zamudno. Trdno upa, da bo v kratkem vendarle uspela zbrane besede slovarsko urediti ter tako ta bogati besedni zaklada Gornjega Senika ohraniti tudi prihodnjim rodovom.

Gornji Senik nekoč in danes - v času otroštva... Med spomini na Porabje, predvsem na Gornji Senik v mojem otroštvu na koncu šestdesetih, se mi vrtijo prizori, ki sem jim bila priča na Janezovem bregu, kjer je stala očetova domačija in nekaj let tudi moj dom. Ljudje so po seniških gričih živeli drugače, imeli so drugačne navade kot tisti v dolini. Mi smo se še kopali v soncu, ko je dolino že prekrila predvečerna senca. Pri nas so vsako leto rodile češnje, v dolini pa je bil ta sadež prava redkost. Gričevje, slaba zemlja, suša je zahtevala od teh ljudi veliko več truda, napora, sodelovanja. V dolini, kjer je živela moja stara mama in kasneje tudi naša družina, je bilo življenje malce lažje. Njive so bile rodovitnejše, gozdovi bogati z lesom, ljudje bolj umirjeni pa tudi bolj osamljeni, vase zaprti. To razliko sem vseskozi čutila in kasneje med prebiranjem del Jožefa Košiča - duhovnika na Gornjem Seniku v 19. stoletju - spoznala, da je ta razlika med hribovskimi in dolinskimi Prekinurci vedno obstajala.

Gornji Senik je bil zaprta, revna vas. Nekaj sto metrov stran od moje rojstne hiše na meji z Avstrijo je bila z minami varovana železna zavesa, kjer so padli tudi pripadniki madžarske vojske. Na jugoslovanski meji min in bodeče žice takrat ni bilo več. Bili so le spomini na žrtve, ki so padle na mejni črti za časa informbiroja. Možnosti za zaposlitev tako rekoč ni bilo, redko kdaj je bila kakšna priložnost za sezonsko delo. Živeli smo izredno revno in skromno. Električno smo dobili okrog leta 1965, do takrat je bila petrolejka. Doma in v vasi smo govorili slovensko, madžarska beseda se je slišala le, če sta se želela starša o nečem pogovoriti brez vednosti otrok. Eno leto pred mojim začetkom šole so v vasi odprli vrtec, ki je imel za glavno nalogo, da moje vrstnike nauči madžarsko. Sama vrtea nisem obiskovala, ker sem morala doma skrbeti za ohromelo babico in mlajšega brata.

Toda prvi september leta 1966 je bil obvezen prvi šolski dan tudi zame in se je bilo treba spoprijeti z madžarsko abecedo, pisanjem, bran-

jem in madžarskim okoljem, saj so bile naše učiteljice brez izjeme vse Madžarke. Bile pa so izredno prijazne, razumevajoče do našega neznanja madžarščine. Kljub začetnim primanjkljajem znanja madžarščine smo uspešno zaključevali osnovno šolo in šolanje nadaljevali brez večjih zaostankov. Večina mojih vrstnikov je ta šok, ki smo ga doživeli zaradi neznanja jezika večinskega naroda, premostila tako, da se je kasneje s svojimi otroki pogovarjala izključno le madžarsko, zato se je v osemdesetih letih podoba v vasi spremenila: od takrat naprej skoraj ni bilo več prvošolčka, ki bi govoril slovensko.

V osnovni šoli smo se učili tudi slovensko, tedensko 4 do 5 ur. Prehoda med domačim narečjem in knjižno slovenščino ni bilo. Brali smo ne preveč zanimiva berila, se učili na pamet neznanih besed in slovničnih pravil, naši starši pa so ugotavljali, da te "slovenščine" sploh ne razumejo. Moje osemletno učenje slovenščine ni bilo dovolj, da bi v srednji šoli brez težav prebrala kakšen krajši slovenski roman.

Stiki s Slovenijo ... so se razvijali prav tako počasi. Šele okrog leta 1969 je prišla prva skupina na gostovanje in tudi njih nismo razumeli, saj so prišli iz notranjosti.

Določene spremembe je opaziti od konca osemdesetih naprej. Po padcu železne zavese je svoboda zajela tudi Porabje, od vseh strani zaprta pokrajina je postala odprta, preveč odprta. Neposredne stike z matično domovino omogoča mejni prehod. V vasi pa je vsako leto več tujcev, ki se naseljujejo v zapuščenih domačijah in na veliko kupujejo zemljo. Kaj bo s Slovenci, ko bodo tujci tvorili večino?

Pred osemdesetimi leti je bila odcepitev Prekmurja od tisočletne vključenosti v kulturni, politični in verski ritem svetoštevanske krone; Porabje je ostalo... Porabje je bilo ves čas tesno povezano z zgodovino, kulturo, politiko, vero Madžarske. V ljudeh je tudi danes čutiti to navezanost, kljub temu da govorijo slovensko in so navezani na lokalno slovensko kulturno tradicijo. Mislim, da je to povsem normalno, saj so v teku zgodovine doživeli marsikaj slabega, grenkega in za njimi je tudi 40 let socializma, ko so se deklarirale določene narodnostne pravice, od prebivalcev Madžarske pa se je pričakovala absolutna lojalnost državi, v kateri so živeli.

Danes je težko reči, kaj bi Porabju prinesla priključitev matičnemu narodu pred 80. leti. Ekonomsko verjetno ne bistveno več, saj če pogledam današnji razvoj Goriškega, ne vidim bistvene razlike. Kulturne, čustvene predosti bi sigurno bile. Porabskim ljudem bi bile priznane scene grenke izkušnje, ki so jih bili deležni kot pripadniki narodne manjšine. Biti iskreni manjšinec brez računice nikoli ni bila lahka naloga, še zlasti ne danes, ko cveti etnobiznis.

Dejstvo, da so se slovenstvo, slovenski jezik in kultura ohranili v tem od sveta zaprtem kotičku, je pravzaprav pravi čudež. K temu je verjetno veliko pripomogla hermetična izoliranost vse do konca osemdesetih

let. Ostati in biti Slovenec v Porabju po letu 1919 ni bila enostavna naloga. Znano je, da je Porabje ostalo brez lastnega izobraženstva, inštitucij in brez prekmurskega zaledja. Kasneje pa so sledili časi, ki niso bili naklonjeni narodnostnim manjšinam.

Kaj je pri vsem tem v Porabju najbolj usodno? ... To zadeva predvsem Cerkev in šolo. Po smrti duhovnika Kūharja na Gornjem Seniku in nasploh v Porabju ni mogoče trajno urediti slovenskega bogoslužja, za porabske Slovence ni in ni slovenskega duhovnika. Pred leti smo si s skupnimi močmi priborili vsaj slovensko nedeljsko mašo. Vem, da tudi to ni malo, toda s tem smo vaščane postavili pred dilemo. Od takrat eni iz principa vztrajajo pri madžarski maši, drugi pri slovenski, tretji pa pri obeh, da se ne bi zamerili seniškem madžarskemu duhovniku. Še bolj žalostno pa je to, da otroci hodijo le k madžarski maši, ker se jim prizna le ta. Vsi ostali obredi potekajo v madžarščini. Ne vem, če je to to, kar s(m)o si želeli.

Vse to se nam dogaja, ker je Gornji Senik le majhna vas, ki težko uveljavlja svoje interese, njeni vodilni ljudje in šefi slovenskih državnih in drugih organizacij pa izgleda nimajo dovolj posluha za tako pereče probleme.

Podobno se dogaja tudi s šolami. Šoloobveznih otrok je vsako leto manj, državne podpore za vzdrževanje šol prav tako. Samouprave, ki so njene vzdrževalke, pa postajajo vedno bolj revne. Na koncu 20. stoletja v naših šolah zaradi pomanjkanja sredstev, denarja za plače učiteljev, združujejo razrede in hkrati poučujejo v petem razredu matematiko, v šestem pa madžarski jezik. Učitelji in manjšinski voditelji pa se čudijo in negodujejo, da starši svoje otroke prepisujejo v monoštrsko šolo, ker jim želijo zagotoviti enake možnosti, kot jih ima večina učencev na Madžarskem! Ob vsem tem pa se s končano osnovno šolo za večino otrok konča spoznavanje s slovenskim jezikom, ker srednje in poklicne šole dajejo prednost drugim jezikom, gimnazija v Monoštru pa nudi ne preveč učinkovito fakultativno inačico pouka slovenščine z možnostjo mature. Zanima me, kdaj bo kdo spoznal, da je lahko znanje slovenščine v tem koncu Madžarske prava dragocenost, blago, ki se lahko dobro proda na trgu delovne sile. Zaenkrat le jamramo, da nismo sposobni zagotoviti tajnice, ki bi znala voditi korespondenco tudi v slovenščini. Tako torej se nam majeta oba pomembna stebra. Kaj nam ostane, če se bosta oba podrla?

Tretji steber bi utegnili biti gospodarstvo... Žal pretekla leta na gospodarskem področju v samem Porabju niso prinesla nobenih sprememb. Že en sam manjši obrat v Porabju in možnost zaposlitve v Sloveniji, tudi sezonske, bi imeli blagodejne učinke. Ker tovrstnih možnosti ni, veliko ljudi dela v Avstriji in jasno postavlja v ospredje znanje nemščine, za slovenščino pa pravi, da znanje le-te nima nobene koristi.

Morda se bodo našle prave rešitve šele v združení Evropi. Ko nas

ne bodo ločevale meje, bo verjetno vse lažje. Vprašanje je le ali bodo Porabci znali živeti z novimi možnostmi?

Ena izmed oblik uspešnega premagovanja teh usodnih okoliščin je verjetno tudi Košičev sklad... Sklad smo ustanovili januarja 1993. To so bili še dokaj euforični časi in na Madžarskem je bil takrat velik poudarek na civilni družbi, na civilni iniciativi. V Porabju je bilo takrat še vse v zametkih, naša pobuda je to mrtvilo vzdramila. Zvezo Slovencev, ki do takrat ni bila preveč aktivna, so kar naenkrat razglasili za krovno organizacijo. Ta kvazi vloga je trajala do leta 1994, do volitev predstavnikov v slovensko manjšinsko samoupravo, do formiranja slovenske državne samouprave, ki je po veljavni madžarski zakonodaji legitimen zastopnik porabskih Slovencev. Porabski Slovenci so imeli naenkrat dve organizaciji. Ena je imela določene izkušnje iz preteklih let in precejšnjo materialno podporo matične domovine, druga pa legitimost volilcev in zakonska pooblastila ter normativno podporo madžarske države, ki so ji dodelili po številčnosti manjšine in njeni moči uveljavljanja pravic in interesov. Ta razdvojenost dominira še danes in ob njej hira vse ostalo.

Zveza Slovencev ima še vedno absolutno prioriteto v matični domovini, vsa materialna pomoč pripada izključno njej, vsi ostali subjekti, ki skušajo delovati v interesu Slovencev na Madžarskem pa pobirajo drobtinice, ki se dobijo na raznih razpisih madžarskih fondacij. Košičev sklad torej deluje v tej materialni bedi in preziru "krovnih" organizacij ter pristojnih za zamejske Slovence v matični domovini. Kljub temu preziru smo v šestih letih delovanja naredili veliko. V času, ko smo imeli boljše finančne razmere, smo štipendirali veliko število porabskih učencev, jih motivirali za učenje slovenščine, smo se borili za slovensko bogoslužje, šolam smo kupili kompletno računalniško opremo s slovenskim urejevalnikom besedila Word, spodbujali in sofinacirali smo šolske ekskurzije v Slovenijo, organizirali smo simpozije, tabore, v okviru katerih smo zbirali narečno blago, izdali smo številne pomembne publikacije itd. Ta splošna ignoranca še vedno traja, izgleda, da manjšinski prostor ne prenese pluralizma, kvečjemu le goli boj za materialno korist in okoriščanje izbranih.

Slovenistika kot iskanje novih možnosti... V zadnjem letniku gimnazije se je pokazala možnost študija v Ljubljani. Takratni meddržavni sporazum je za pripadnike manjšin v matični domovini omogočal le študij na filozofski fakulteti. Tako sem se odločila za študij slovenske književnosti in jezika ter srbohrvaške književnosti in jezika. Začetki so bili na slovenistiki izjemno težki, saj sem se študija lotila brez potrebne podlage poznavanja jezika in književnosti. Pravo veselje v študiju sem našla šele kasneje, ko sem vpisala magistrski študij iz slovenske dialektologije. To področje sem podrobno preštudirala, opravila vse predpisane izpite in se lotila dialektološkega slovarja gornjeseniškega govora. Na slovarju še vedno delam. Projekt je precej zahteven in zanj bi potre-

bovala veliko več časa, ki mi ga primanjkuje zaradi drugih službenih obveznosti. Za vse, kar sem do sedaj na tem področju dosegla, sem iskreno hvaležna mentorici prof. dr. Zinki Zorko, ki mi je vseskozi stala ob strani in ki me še vedno spodbuja, da slovar končam. Med tem delom sem se seznanila s kolegi dialektologi, ki se ukvarjajo s podobnimi nalogami. Tudi oni so mi pripravljeni kadarkoli pomagati in se skupaj veselimo dosežkom na tem področju znanosti.

Smer znanstvenega dela je torej dialektologija... To je slovar seniškega govora. Od leta 1993 sem sekretarka Košičevega sklada, ki si je med številnimi drugimi nalogami zadal tudi spodbujanje znanstvenega dela, sodelovanja med Madžarsko in Slovenijo. Tako smo organizirali dva znanstvena simpozija. Prvi je bil posvečen Jožefu Košiču, drugi pa širšim madžarsko-slovenskim jezikovnim in literarnim stikom. Gradivo obeh simpozijev smo objavili v zborniku ter z njima madžarski in slovenski strokovni javnosti posredovali dragocene informacije. Objavili smo izbor Košičevih del, knjigo o vendski problematiki in dvojezični zbornik študij o slovensko-madžarskih literarnih stikih. Stroka je pokazala veliko zanimanja do našega dela tako na Madžarskem kot v Sloveniji. V strokovnih krogih so bile naše knjige prav tako lepo sprejete. Naš prvi simpozij smo organizirali v Porabju v Števanovcih z namenom, da bi Jožefa Košiča in njegovo delo predstavili v kraju, kjer je deloval, in da bi bilo Porabje tudi prizorišče znanstvenega dogodka. Druga smo organizirali skupaj z Oddelkom za slavistiko Univerze Loránda Eötvösa v Budimpešti z željo, da bi spodbudil sodelovanje med Budimpešto, Mariborom in Ljubljano. Sadovi tovrstnega naprežanja so zaenkrat zelo skromni. Prek časopisja in drugih virov spremljam dogodke v Sloveniji, smeri zanimanja slovenske javnosti in žalostno ugotavljam, da Madžarska, Budimpešta ne sodita v ta krog zanimanja. Določeno zanimanje je mogoče spodbuditi s pomočjo osebnih stikov, prek prijateljev. Kakšne spontane radovednosti, težnje po povezovanju pa ni.

Med slovensko manjšino na Madžarskem in matično domovino seveda obstajajo številne druge oblike sodelovanja. Želela sem ponazoriti sodelovanje, ki naj bi presegalo zgolj folkloristične okvire. Velikokrat se namreč dogaja, da manjšine predstavljajo kot folkloristični okras madžarske kulturne palete. Zunanji opazovalec pa ima vtis, da manjšina drugega ne zmore in niti nima potrebe po višji kulturi.

Pomembna pridobitev je samostojen slovenski tednik ... *Porabje* je dvotednik. V času Demokratične zveze južnih Slovanov v takratnih "Narodnih novinah" je bilo namenjeno le malo prostora in pozornosti Slovencem na Madžarskem. Samostojen slovenski tednik je bil moj predlog na prvi ustanovni skupščini Zveze Slovencev, kot alternativa zamisli, ki je predvidevala le skromno fotokopirano lokalno glasillo. Zaenkrat izhaja dvotedensko, delno s podporo Slovenije. Tovrstna podpora je vsekakor dobrodošla, vedeti pa je treba, da se ostali narodnos-

tni tedniki na Madžarskem financirajo v celoti z madžarskimi sredstvi. Osebnostno menim, da bi morali izkoristiti vse vire, ki nam pripadajo na Madžarskem, sredstva iz Slovenije pa uporabljati tam, kjer jih primanjkuje, recimo prav v šolstvu.

Kaj stori Cerkev na Madžarskem za Porabske Slovence...

Dandanes zelo malo ali nič, zato je takšno stanje na cerkvenem področju najbolj zaskrbljujoče. To nemogoče stanje traja že več kot deset let, ki je lahko glede uporabe slovenščine v cerkvi usodno. Od časa do časa se pojavljajo nove obljube. Ne vem, zakaj se pristojni univerzalne katoliške Cerkve niso mogli dogovoriti o zamenjavi duhovnikov, saj madžarska skupnost v Prekmurju prav tako potrebuje madžarskega duhovnika. Zakaj niso sedanjega duhovnika v Števanovcih, ki je porabski Slovenec in odlično obvlada tako domači govor kot tudi knjižno slovenščino, postavili za slovenskega duhovnika porabskih slovenskih vasi. V zvezi z njim so bili razni izgovori, vendar sem mnenja, če bi to nalogo dobil od svojega nadrejenega, bi jo tudi pošteno opravljal in porabski Slovenci bi mu bili hvaležni. Sam pa bi opravil zgodovinsko poslanstvo. Porabski verniki zadnja leta z velikimi upi pričakujejo Ferenc Merkliaja. To je, se zdi, zanje zadnje upanje. Kaj, če bo njegova namestitev v Porabju ostala prav tako prazna obljuba? Če ga mislijo namestiti na Gornjem Seniku, zakaj so ga potem iz Ljubljane poslali študirat v Rim? Če zato, ker menijo, da je posebno nadarjen, potem mu predvidevajo tudi znanju, izobrazbi primereno službeno mesto.

V različnih časih - tudi zelo težkih - so v Porabju službovali narodno zelo zavedni duhovniki ... Oni so nas najbolj reševali. Vsak je igral pomembno vlogo pri ohranjanju slovenstva v Porabju. Eni začasno niso bili zaželeni v Porabju, drugi so morali svoj kraj zapustiti za vedno. Kot kaže so bili ti odhodi usodni in vrnitev ni več mogoča. Med njimi je bil literarno najbolj ustvarjalen prav Jožef Košič, ki smo ga Porabcem odkrili leta 1993 ob ustanovitvi našega sklada. Upam, da so s pomočjo naših knjig njegove plemenite misli prišle do čim več ljudi. Od Štefana Tótha so verniki veliko pričakovali. Spominjam se, kako ponosno so o njem govorili, ko je ob duhovniku Kúharju postal novomašnik. Potem je bil tudi on premeščen v Števanovce in kaže, da tudi zanj ni vrnitve na Gornji Senik. Od Ferenc Merkliaja prav tako veliko pričakujemo, iskreno želim, da bi se škofova obljuba in želja številnih slovenskih vernikov izpolnila.

Danes tudi porabski mladini ni lahko... Tudi njih pesti splošna ekonomska beda. Številni so brezposelni od rane mladosti, tako rekoč iz šolskih klopi, drugi se zaposlujejo na slabo plačanih delovnih mestih v Monoštru. Veliko pa jih tudi zdaj tako rekoč za stalno odide iz Porabja s trebihom za kruhom. Med sabo se v glavnem pogovarjajo v madžarščini, toda presenetljivo mladi gornjeseničani razumejo slovensko in tudi spregovorijo, če jih človek nagovori v porabsščini. Oni so namreč že tista ge-

neracija, s katero so se starši doma pogovarjali le še madžarsko. Njihovo zanimanje do kulturne dediščine je živo, saj veliko mladih sodeluje v kulturnih društvih.

Vsak se z ljubeznijo spominja otroštva, mladosti... Četudi je bilo včasih zelo težko, se z ljubeznijo spominjam na tista leta, saj je majhna prijazna vas pomenila varnost, brezbirznost. Vsega tega ni bilo več v Budimpešti, kjer sem obiskovala gimnazijo. V svojem spominu hranim številne prijazne, iskrene, poštene ljudi, s katerimi sem se srečevala še kot otrok ob raznih vaških opravilih in kasneje ob zbiranju narečnega gradiva za diplomsko nalogo, novinarske prispevke in kasneje za slovar. Številni že dolgo niso med živimi, vsak dan jih je manj - stebrov slovenstva na Madžarskem. Prav od njih sem zbrala dragocene besede za svoj slovar. To so besede, oblike, naglasi, ki jih mlajši ne poznajo več.

Lojze Kozar ml.

Iz Porabja

Slovenski dom

Že dobro leto deluje Slovenski dom v Monoštru oz. slovenski kulturno-informacijski center. Odprt je bil 18. novembra 1998, isti dan tudi generalni konzulat. Na obe slovesnosti je bil povabljen mariborski škof dr. Franc Kramberger, a le kot častni gost, blagoslov ni bil predviden. Je pa zato madžarski predsednik Gönc v Slovenskem domu sklenil svoj govor z besedami: Bog vas vse blagoslovi! Obred blagoslova Slovenskega doma pa je 7. februarja 1999 ob navzočnosti treh duhovnikov, tudi monoštrskega župnika, opravil nedelski župnik Ivan Camplin.

Ob odprtju Slovenskega doma, v katerem deluje hotel Lipa in v katerem so prostori za radio in za druge dejavnosti, sta zbrane nagovorila predsednika Madžarske in Slovenije. Ko sem poslušal oba govornika, sem bil zelo vesel. Zvedel sem namreč, da je v Porabju vse najlepše, da Slovenci nimajo nobenih težav. Predsednik Zveze Slovencev Jože Hirnšek pa si je upal povedati resnico: Že dve leti prosimo za frekvenco za slovenski radio. Prehod Verica-Čepinci še zmeraj ni odprt, čeprav sta to obljubila oba predsednika že pred leti. Naštel bi jih lahko še več: nerešena vprašanja v vrtcih in v šolah, cerkvi, gospodarstvu in še kje.

Pod streho Slovenskega doma je lep razstaveni prostor. Prva razstava je bila posvečena duhovniku. Marija Kozar-Mukič je predstavila življenje in delo dr. Mirka Lenaršiča, župnika na Dolenjem Seniku, doktorja cerkvenega prava in priznanega umetniškega fotografa, ki pa je svojo življenjsko pot sklenil na madžarski župniji Nyögr leta 1966.

Od takrat se je v Slovenskem domu zvrstilo več pomembnih prireditev. Tako postaja Slovenski dom ena od oaz slovenstva v Porabju.

Oaza, ki v puščavi slovenstva prebuja upanje in ponos.

Odrta vrata

Kakšnih petdeset ljudi je 19. decembra 1998 naredilo "stopāj" proti domu. Slovenci v Mosonmagyaróváru so se zbrali k slovenski sv. maši. Prvič, odkar so se naselili v tem mestu na severozahodu Madžarske. Že dolgo časa so si želeli slovensko sv. mašo in končno so se jim sanje izpolnile. Najbolj srečen je bil organizator Kovačič Gjürec, nekoč doma v Ritkarovcih. Sedaj tam živi le 89-letna mati. On se le vrača, resnično in v sanjah. Za pravo, dokončno vrnitev je prepozno. Družina se je ustalila v novem kraju. Žena je Madžarka, trije otroci tudi. Le on ima slovensko srce, krvaveče slovensko srce. Z doma ni odšel, so ga odpeljali. Oče in mati sta se kasneje vrnila, on se ni smel. Ko bi se lahko, je bilo prepozno. Rodovitna črna zemlja je nase priklenila njega in čez sto Slovencev, večinoma doma z Gorenjega Senika.

19. decembra so njihova srca naredila "stopāj" proti domu. K temu je pripomogla slovenska sv. maša, pri kateri je pel zbor Avgusta Pavla. Goste in vse navzoče je pristrčno pozdravil domači župnik. Dobro želje je izrekla predstavnica mestne oblasti. Navzoč je bil tudi podžupan. Da, Slovenci imajo veliko prijateljev. Pomagali so jim pri organizaciji srečanja, sv. maše in koncerta, pa pri ustanovitvi manjšinske samouprave. Sicer pa: Slovenci jim tam niso nevarni. So le folklorna popestritev mesta. A vendar bi se lahko obnašali drugače: brezбриžno ali nasprotujoče. Hvala za prijaznost in odrta srce!

En "stopāj" sicer ne pomeni veliko. A "stopāj" lahko naredi srce. Taki "stopāj" pa se ne dajo izmeriti z metri ali kilometri.

11. junija 1999 pa je svoja vrata za slovensko pesem in molitev odprla cerkev sv. Martina v Sombotelu. Pri sv. maši so se zbrali Slovenci, ki živijo v Sombotelu in okolici ter njihovi madžarski prijatelji. To je še prav posebej razveseljivo. Na molitvene vzklike so odgovarjali le pevci zbora Avgusta Pavla. Madžari niso znali, Slovenci pa tudi ne, saj so od odhoda iz Porabja minila že desetletja. Ko pa je zbor pel stare cerkvene pesmi, se je slišalo petje iz klopi. Pesem ima močnejše korenine kakor beseda.

In še tretja cerkev je odprla vrata za slovensko besedo: cerkev Marijinega brezmadežnega Srca v Budimpešti. Od 3. do 5. septembra 1999 je v Budimpešti potekal narodnostni festival, na katerem se je predstavilo devet narodnih manjšin. Edino Slovenci so v okviru teh prireditev pripravili tudi sv. mašo, ki je bila zelo lepo obiskana, kar je navdušilo prijaznega domačega župnika dr. Varju Imreja.

Kaj imajo Slovenci na Madžarskem od teh svetih maš? Morda malce več ponosa, samospoštovanja. Morda jim bo sveta vera še močnejša luč, morda jim bo slovenska beseda dragocenejši ključ.

Tri cerkve v madžarskih mestih so v zadnjem letu odprle svoja

vrata za slovensko besedo. Kako lepo bi bilo, če bi vse ostale cerkve v Porabju odprle svoja vrata za slovensko pesem in molitev. Pa ne le ob slovesnostih, marveč vsako nedeljo, za vsak obred, za vsako srečanje. S tem seveda madžarska beseda ne bi bila odrinjena, saj je vsaka cerkev dovolj prostorna, da sprejme ne le slovensko in madžarsko besedo, marveč besede vseh narodov in ljudstev, kakor vabi k temu svetopisemski napis v gorenjeseniški cerkvi: Hvalite Gospoda vsi narodi.

Škof Smej je 9. oktobra 1999 blagoslovil ploščo v spomin Jožefu Košiču, ki bo, pritrjena na steno cerkve na Gorenjem Seniku, spominjala na tega velikega duhovnika in rodoljuba.

Nova maša

Na stopnicah domače hiše v Sakalovcih, v senci velikega oreha, ki obeta bogato pogačo, sta v nedeljskem popoldnevu, 20. junija 1999, oče in mati hkrati položila roki na glavo sina Ferenc Merkljaja, novomašnika, in hkrati izrekla blagoslov. Ne samo Merkljeva družina, praznovali so vsi v Sakalovcih, praznovali so Slovenci v Porabju. Na nekoliko dvignjenem terenu nad vasjo, na šolskem igrišču, so pripravili oltar in sedeže za množico ljudi. Dvojezična slovesnost je bila sicer bolj madžarska, a vendar se je slišala tudi slovenska pesem in molitev. Pel je zbor iz Letenya. Pel tudi slovenske pesmi. In zelo ubrano pel.

Novomašnik Ferenc Merkli z duhovniki ob oltarju.

Sveta maša v zelenju gozdov in sadnega drevja, ob mladem smrečju, ki raste na njivi, s ciganskimi hišami v ozadju, s soncem, ki se upiralo v hrbte vernikov in ščemelo v oči novomašnika. Nova maša za slovenski ponos v Porabju. Slovenec, ki študira na Gregoriani v Rimu! Nismo kar tako! Lahko dvignemo glave!

Novomašnik se je vrnil v Rim, da konča študij. Potem se bo vrnil v Porabje. Tako je obljubljeno. A čakati še dve leti bi bilo neodgovorno. Sicer pa en sam človek ne bo mogel rešiti slovenstva v porabskih župnijah. Zato bi odgovorni v Cerkvi že danes morali nekaj storiti, če že včeraj niso ničesar ali vsaj ne dovolj.

Nebo nad Porabjem se je stemnilo le zaradi sončnega mrka, zaradi nove maše pa sije nad Porabjem nova svetloba. Naj porabskega novomašnika spremlja Božji blagoslov, da bo nebo nad Porabjem tudi zaradi njegovega duhovniškega dela ostalo svetlo.

Martin Horvat

Med slovenskimi rojaki v Kanadi

Potovanje čez ocean je dandanes veliko lažje kot nekoč, in tako sem med slovenskimi rojaki v Kanadi lepo preživel del poletja 1998. Ko sem leta 1976 prvič potoval tja, je bilo vse skupaj veliko bolj zapleteno. Zdaj ni več potrebno imeti niti vizuma niti vabila ali garantnega pisma

nekoga, ki bi te povabil na obisk, saj zadostujeta samo letalska vozovnica in potni list. Prav tako ni potrebno iti na pot iz Zagreba, kajti za nas Prekmurce je bližje letališče v avstrijskem Gradcu (Graz), kamor je iz Prekmurja eno uro avtomobilske vožnje, potem pa lahko z letalom potuješ na vse strani sveta.

Če povzamem še nekaj dejstev o Kanadi (po Cambridgeovem "Podatkovniku", DZS 1995), država obsega 9.971.500 kvadratnih kilometrov, ima pa samo približno 28.000.000 prebivalcev. Katoličanov je 49 odstotkov, pripadnikov Združene Cerkve 18 odstotkov, anglikanske veroizpovedi pa je 12 odstotkov kanadskih državljanov. Uradna jezika sta dva - angleški in francoski, ker je 29 odstotkov prebivalcev francoskega porekla.

Polet iz Gradca preko Züricha do Toronta je bil prijeten in miren, prispeli pa smo natanko ob napovedanem času, kakor je bilo zapisano na vozovnici. Čeprav je potovanje s postanki trajalo petnajst ur, mi je hitro minilo. Čas sta mi krajšala nečak Peter in Vita iz Markišavca, ki je s starši prav tako potovala v Kanado. Ko so se letalska kolesa mehko dotaknila kanadske zemlje, je gotovo odleglo vsem, ki so med polctom čutili četu-di samo kanček strahu.

Sestro Tončko in njenega moža Štefana sem v Kanadi tokrat obiskal že petič. Takoj smo odhiteli po štiripasovnici, ki nas je vodila v

Pred slovensko cerkvijo sv. Vladimira v Montrealu

Toronto. Tam sta nas pričakali družini Fotivec in Balažic, ki živita v mestni četrti Scarborough. Kako pristrčno je bilo ponovno srečanje znancev, prijateljev in sorodnikov! Z nečakom sva jim izročila pozdrave, nekaj daril iz starega kraja, tudi nazdravili smo si. Nečak Peter je ostal pri Fotivčevi družini, nas pa je pot vodila proti zahodu Kanade, v kanadski London - k sestrični družini. Tam sta nas pričakala še nečakinja Mihaela in nečak Pavel. Postanek je trajal le en dan, saj nas je čakalo petdnevno romanje s Slovenci iz Londona, Hamiltona in Toronta.

Bilo je sveže petkovo jutro (31. julij 1998), ko smo se romarji zbirali in se pozdravljali. Nekateri smo se že poznali med seboj (sam sem npr. poznal sestrično Aniko), z drugimi pa smo hitro postali prijatelji, saj smo bili vsi namenjeni na romarsko pot k sv. Ani, ki leži blizu mesta Quebec v francoskem delu Kanade. Vzdušje v avtobusu je bilo prav takšno, kot ga poznamo pri romanjih Slovencev v matični domovini. Prepletala se je pesem, molitev, pa tudi šal ni manjkalo. Včasih smo tudi koga čakali, toda našega organizatorja Romana Trglavčnika to ni vrglo iz tira.

Na poti z zahoda proti vzhodu Kanade smo se ustavili v Montrealu, kjer so nas sprejeli tamkajšnji Slovenci skupaj s svojim župnikom Francem Letonjo in nam na slovenski cerkveni farmi postregli kosilo. To je prava oaza montrealških Slovencev, ki tukaj ob koncu tedna najdejo počitek in mir. Letovišče leži sredi gozda, ki je posejan s hiškami in razdeljen celo po ulicah, kot so Lendavska, Sv. Jožefa, Gračka, Martinova, Murska. Imajo športna igrišča, plavalni bazen in pokrito dvorano, kjer je redno - od Telovca pa do jeseni - vsako soboto in nedeljo sv. maša. V takšnem "raju" so nas Slovenci sprejeli in pogostili. Tudi moje sestrične (Agica in Anika) in bratranci (Vanek, Matija, Števek, Pišta) so bili tukaj. Sicer pa, če bi našteval vse, ki smo bili tam, bi se videlo, da smo bili Prekmurci v večini. Tukajšnji Slovenci so me zelo presenetili, ko so za Zavod sv. Miklavža v Murski Soboti, v katerem je katoliški vrtec Lavra, darovali tritisoč petsto dolarjev, petsto pa je darovala folklorna skupina "Rožmarin", ki je leta 1997 s plesi navduševala gledalce po vsej Sloveniji. V življenju nas čaka veliko lepega, tokrat pa sem bil, kot ničkolikokrat doslej, presenečen tudi sam. Najrajši bi kar ostali tukaj, a bili smo romarji, ki smo bili namenjeni k Jezusovi babici.

V Quebecu sem srečal še eno sestrično - Micko in njenega moža Vaneka. Kako lepo, ko najdeš sorodnike, kamorkoli prideš!

Srečanje v cerkvi sv. Ane je bilo 2. avgusta 1998. Našemu avtobusu so se v dveh avtobusih pridružili še Slovenci iz Montreala. Bili smo torej kar velika skupina. Romarska opravila so si lepo sledila: najprej spoved, nato sv. maša, križev pot in osebna molitev. Sam bi poudaril dvoje: lepe spovedi, ki so bile pravi pogovor in iskreno iskanje najboljše smeri v življenju, ter križev pot, ki se je vil od cerkve sv. Ane navkreber sredi kanadskih javorjev in se končal pri zadnji, petnajsti postaji ob

Jezusovem odprtem grobu.

Nazaj grede nas je pot peljala seveda v obratni smeri (Quebec - Montreal - Toronto - Hamilton - London). Ustavili smo še pri TROIS-RIVIERES, CAP DE MAGDALENE, kjer je otok Lurške Matere Božje. Tukaj smo v poznih večernih urah imeli procesijo z lučkami, podobno procesijam z lučkami v Lurdu. V največji zbranosti smo molili v latinskem, francoskem, italijanskem in angleškem jeziku. Za marsikoga in za marsikaj smo molili ter se zahvaljevali Materi Božji.

Na poti do kanadskega Londona smo si še veliko povedali in drug drugega vzpodbujali za nadaljnje življenje. Dobro razpoloženi smo se na koncu romanja poslovili s prijaznimi stiski rok, kanadski Slovenci pa tudi z načrti, kam bodo poromali v zadnjem letu tega stoletja.

Z večino romarjev smo se ponovno srečali še pri nedeljski sv. maši (9. avgusta 1998) in na pikniku v društvu "Triglav". Predsednica društva gospa Magda Razpotnik, ki je nekoč prva spodbudila Slovence, naj soboškemu katoliškemu vrtcu LAVRA pomagajo pri gradnji, mi je izročila dvatisoč petsto dolarjev. Denar so zbirali zelo iznajdljivo - nekateri so darovali pecivo, ki so ga nato prodajali ob kavi.

Na prekmurskem proščenju Marijinega vnebovzetja (16. avgusta 1998) v letovišču Večerni zvon pa je bilo moje osrednje srečanje s Prekmurci. Že ob vstopu na farmo-letovišče, ki je za naša pojmovanja precej veliko, sta nas pozdravili slovenska in kanadska zastava. Letovišče

Pevski zbor na farmi društva "Večerni zvon".

Odbor društva "Večerni zvon" ob proščenju Marijinega vnebovzetja.

je lepo urejeno in negovano, ima bazen, dvorano in nekaj hišic, povrh vsega pa na griču stoji še kapelica. Kakor da bi se v letovišču Večerni zvon moral prej posloviti od vsega zemeljskega, če želiš priti do posvečenega prostora. Tako je razumeti simboliko vsakdanjega v primeri s transcendentnim na tej slovenski farmi, ki leži severovzhodno od Toronta. Najprej me je pozdravil predsednik društva Jože Ritlop, sicer doma iz Črensovec. Predstavil mi je ves upravni odbor društva. Emil iz Hotize je takoj dodal: "Da boš vedel: v odboru smo sami Prekmurci." Vsak od njih je na proščenju bil zadolžen za kakšno delo, saj so pričakovali kar 700 ljudi!

Počasi smo se začeli vzpenjati v smeri Marijine kapelice, kjer sva somaševala z lazaristom Tinetom Batičem. Presrečen sem bil, ko sem pred seboj videl množico Slovencev, ki jim denar in materija nista zakrila božjega. Vesel sem bil, da sem smel pred to množico izgovarjati Jezusove besede: "Vzemite in jejte ..." Ko pa je pevski zbor zapel Marijine pesmi, se mi je zdelo, kot da bi bil pri Mariji pri Gradu ali v Turnišču. Da, pevci, ki jih vodi Alojz Žižek iz Turnišča, so mi povedali, da se zberejo in zapojejo samo enkrat na leto, in to ob Marijinem vnebovzetju. Tak zbor bi si prav gotovo zaželela vsaka župnija v Sloveniji.

Po maši sem se srečal še z mnogimi rojaki iz različnih prekmurskih vasi: iz Hotize, Velike Polane, treh Bistric, Črensovec, Trnja, Žižkov, Turnišča in raznih krajev z Goriškega ... Vsak od njih je želel

vedeti kaj o svojem kraju. Zanimivo in lepo pa se mi je zdelo, da je vsak vedel ime sedanjega župnika v njegovi rojstni župniji.

Po duhovnem obredju je potekal še kulturni program: nastopila je folklorna skupina NAGELJ iz Toronta, ki je v letu 1999 praznovala štiri-desetletnico delovanja. Zato so obiskali Slovenijo. Prišli so tudi v Mursko Soboto (julija 1999) in h kroškemu brodu, kjer jim je lovsko društvo iz Kroga v organizaciji soboške župnije sv. Nikolaja pripravilo kosilo. Dva dni pa so bili gostje Kulturnoumetniškega društva Hotiza, kjer so imeli tudi zelo uspešen nastop. Za en dan so obiskali tudi Goričko, kjer so v Sotini nastopili na gasilski prireditvi.

Ob koncu mi je na proščenju Večernega zvona njegov upravni odbor izročil šest tisoč dolarjev za Zavod sv. Miklavža v Soboti. Bil sem presenečen nad tem, koliko so ljudje darovali od svojega. Res je tudi, da gre zahvala odboru društva ter Matiju Balazicu in Fotivčevi Lizi. Slednja je imela priložnost videti, kaj smo naredili z denarjem takrat, ko je julija 1999 bila s svojima sestrama na obisku v Sloveniji. Poleg vseh že naštetih se zahvaljujem še Ženski ligi iz Toronta, Društvu sv. Jožefa, Francu Slobodniku in drugim Prekmurcem iz Hamiltona. Posebej bi se še zahvalil družini Franca Stadlerja iz Bakovec za prisrčen sprejem. Žal se s Francem Stadlerjem ne bova več srečala na tem svetu, ker je umrl v letošnjem letu (1999), potem ko je ženi in otrokoma povedal, naj se imajo radi, in se za vedno preselil k Njemu, v katerega je veroval. Vedno več naših rojakov, ki so odšli na delo v tujino, večinoma "samo za nekaj let", ima podobno pot: nekaj zaslužka za življenja, nato pa najdejo svoj mir v tuji zemlji. Sicer pa ni pomembno, kje se naša pot konča: glavno je, da se srečamo pri Njem, pri Stvarniku, ki nas je priklical v življenje.

Z bogatimi spoznanji in številnimi lepimi doživetji se je končalo moje bivanje med kanadskimi rojaki in izseljenci, ki radi sprejemajo obiske in so vsakogar iz domovine veseli. Tudi med mojim obiskom je bilo tako: prisrčno, veselo, domače in po naše gostoljubno.

Stopinje za spomin

Vilko Novak

Lojzetu Kozarju v spomin

Oj, Lujzek Martinec, prijatelj predrági, najbóuši,
kama odišau si, kama se skrú,
ka nega te nindri viditi, najti?...

Hvala, da prišau si vóščit mi srečo,
ne si čakau odlóga!! - čútu si konec,
ki se je blízau neviden, grozéči...

Sedela pri stoli sva tiha,
bolelo me tvoje trplénje

iz lendavske vóze - hvala za njó Ti!

Hvala za knige Ti vse, v šterih odkrívau

Goričko neznano si, dago, lübléno;
najnoga roda začétek!

Prek Takšega praga z Maternov rutov pokázau si Pejpa,
šteroga skrbna Babična dlan je vzgojila.

Hvala za vse reči spremne,
za štere si proso si me,
hvala za hvalo, štero od tebe
zaslúžu san ali nei...

Hvala za vse naše poti
 z Vidov pokójnov pa z Vānekon,
 gda smo spoznávali našo zemlou..
 Spomin njih živé v Stopinjah.
 Hvala za vogrsko trpljenje med bojnov,
 hvala za smej tvoj, vesele oči,
 prijazne, dobrotne oči..
 Čakam Tvoj jubilej,
 če prlé ne sréčava se
 na Večnon Goričkon, na Svēton Goričkon,
 ge seničkoga Jānoša družba
 pa patra Cirila čāka na nas!

O, Vekivečnost, strašna, odrešilna reč!

Za ka smo živeli - dopunjeno bo!

Hvala ti, Lujzek, za faro odrānsko,
 ki ti si jo stvoru
 z mlajšin, ki vzgóju naslednika v njem si!
 Za cerkev prelepo iz Plečnika šole,
 za freske Krégarove.
 Živi večno, Lojze predragi,
 pripravi nan pot za sebon...
 Fara odrānska, vāri dostojno
 njegov spomin pa cela
 Slovenska Krajina!...

Jožef Smej

Spomini na Lojzeta Kozarja (1910-1999)

Quum moriar, medium solvar et inter opus
 (Ovid, Amor., II, 10, 36)
Pendent opera interrupta, minaeque
Murorum ingentes
 (Vergil, Eneida, IV, 88)

Že dolgo prej je bila načrtovana tista sredo, 28. aprila 1999, da bi v Ljubljani čestitali dr. Vilku Novaku ob njegovem 90-letnem življenjskem jubileju. Okrog pol enajstih so se z avtom pripeljali v Maribor Ivan Camplin, Lojze Kozar st. (odslej brez st.) in Lojze Kozar ml. Prisedel sem in tako smo bili ves popoldan v Ljubljani skupaj z Vilkom Novakom. Lojze je bil pri salezijancih na Rakovniku v družbi svojih učencev in učenk (sedaj duhovnikov in č. sester) dobro razporežen. Načrtoval je, kako bo še naprej pisal in prevajal pesmi Avgusta Pavla. S poljubom miru

Marija in Jurij Kozar

novembra, v soboto. Krstni botri: Karel Wiener, poljedelec in žena Terezija, rojena Sukič, Martinje 35.

Birma: 5. junija 1923.

Kozarjeva domačija

("pozdravite se med seboj s svetim poljubom", Rim 16, 16) se je Lojze poslovil od Vilka Novaka. Na poti domov smo v avtu odmolili častitljivi del rožnega venca in lavretanske litanije.

Naslednji dan, v četrtek 29. aprila zgodaj zjutraj ok. 1.30, je naš Lojze v odranskem župnišču zadet od srčne kapi končal svoje zemeljsko popotovanje.

Pa se ozrimo na njegov začetek. Po krstni knjigi gornjeseniške župnije se je Lojze narodil v petek 11. novembra 1910, zjutraj ob petih (kako natančna krstna knjiga!). Krstitelj Ivan Perša, župnijski upravitelj v Gornjem Seniku, je zapisal, da je novorojenček - deček in zakonski. Starši: Jurij Kozar, poljedelec iz Martinja in Marija, rojena Črpajak, prav tako iz Martinja. Bivališče in hišna številka staršev: Martinje 28. Krst je bil naslednji dan, 12.

Nikoli nisem vprašal Lojzeta, zakaj mu starši niso dali imena Martin, ko je pa vendar prišel na svet na martinovo in tudi na dan njegovega krsta je bil Martin. Kalendar Srca Jezušovoga za leto 1910 beleži: "11. november, Martin püšpek; 12. november, Martin papa."

Ko je bil Lojze star 3 leta in 4 mesece, mu

je umrla mati. Sestre ni imel, le dva brata, Jožcfa, ki je umrl kmalu po rojstvu, leta 1904, in Vendela, rojenega 1909 (umrl februarja 1999).

Lojzeta je vzgajala babica po očetu, Elizabeta, rojena Sukič. Izguba matere, in sicer v tako nežnih letih, diha iz marsikaterere njegove knjige. Čeprav ni imel mačeha, je dobro orisal psiho otroka, sirote. Dvogovor med otrokoma, ki sta ostala brez matere, se takole konča:

- Zdaj je naša (namreč mačeha). Ata so jo vzeli za našo. Ubogala jo bova, ker tako želijo ata. Toda zapomni si: Nikdar ji ne bova rekla mama. Hočeš? Ne boš pozabil tega?

- Ne bom.

(Takšen prag, 1962, str. 7).

Kozar med služenjem vojaškega roka v Kragujevcu (tretji z desne v prvi vrsti; drugi z leve je Štefan Zver, bivši lendavski župnik)

Dobro se spominjam, kako sta se o tej Kozarjevi knjigi pogovarjala škof dr. Maksimilijan Držičnik, in stolni kanonik dr. Alojzij Ostrc. Škof je vprašal kanonika: "Kako je to mogoče, da otroka v Kozarjevi knjigi nikoli ne rečeta mačehi mati?" In kanonik je odgovoril: "Tudi jaz nikoli nisem rekel svoji mačehi mati." S tem ni rečeno, da mačeha ne bi bile dobre, toda mati je le ena. Tako sta škof in kanonik končala svoj pogovor.

Oče Jurij Kozar (umrl 15. marca 1940) je nemalo pripomogel k temu, da je sin Lojze postal duhovnik in pisatelj. Očeta Jurija namreč Novine 23 (1936) 39, 2 pod naslovom "Zakaj spomin za letošnje novomešnike" predstavijo kot vnetega širitelja prekmurske verske periodike, predvsem Marijinega lista, in to še v času, ko je Prekmurje spadalo pod Madžarsko. Novine, Marijin list in Kalendar Srca Jezušovega je

oče Jurij dobival v gornjeseniškem župnišču pri župniku Gezi Tüllu. Čeprav je bil Tüll po materi Nemec, rojen 1881 v Neumarktu ob Rabi, je dobro obvladal slovenski jezik. V Gornjem Seniku je kot župnik služboval od 1913 do 1928. Umrli je 30. novembra 1966 v Kisunyomu. Ko sem bil marca 1945 pri njem v Kisunyomu, smo vsak večer molili rožni venec v slovenščini. To molitev je opravljal Tüll v slovenščini skupaj z gospodinjo, ki je bila doma iz Martinja.

Novomašna procesija k Sveti Ani

Po osnovni šoli se je Lojze odpravil v Mursko Soboto. Za sprejem v gimnazijo je bil potreben sprejemni izpit. Sam pripoveduje, kako sprejemnega izpita ni opravil, ker ni znal analizirati stavka. Toda prof. Sušnik mu je to neznanje spregledal in kot gojenec Martinišča je bil sprejet v gimnazijo.

Šest razredov gimnazije je končal v Murski Soboti. Nato je srednješolski študij nadaljeval na Ptuj. V Izvestju državne realne gimnazije kraljeviča Andreja na Ptuj za šolsko leto 1931/32 najdemo, da je s prav dobrim uspehom končal 8. razred gimnazije. Za maturitetno nalogo iz srbohrvatskoslovenskega jezika (sic) je bil predpisan naslov: "Tudi naša država ima vse pogoje za razvoj materialne in duhovne kulture."

Ali si je takrat mislil, kar je pozneje tudi uresničil, da ima namreč tudi odranska vas vse pogoje za razvoj materialne in duhovne kulture?

Po mašniškem posvečenju v Mariboru 5. julija 1936 je v nedeljo 26. julija pel novo mašo v cerkvi sv. Ane v Boreči. Nato je kot semeniški duhovnik eno leto opravljal službo prefekta v dijaškem semenišču v Mariboru. Sledila so kaplanska leta v Trbovljah, Hrastniku, Brežicah in

Novomašnik z očetom in teto Julijo

Prosenjakovec, potem ko je dobil Kozar za omenjeno delo mednarodno knjižno nagrado. Madžarski prevod ima naslov *Az elmozditható gyer-tyatartó*.

Po vojni, sredi maja 1945, se je Kozar vrnil v Prekmurje. Ivan Jerič, generalni vikar za Prekmurje, je Kozarja imenoval za zapisnikarja duhovniških konferenc. Prva konferenca za duhovnike obeh dekanij, lendavske in soboške, je bila v ponedeljek 28. maja 1945. Kozar je zapisal: Znova naj se tiska Marijin list, papirja - tako poroča župnik Vojkovič - bi bilo dovolj za pol leta; glede molitev v cerkvi je bilo določeno: v dobi dveh mesecev naj se uvede molitev v knjižni slovenščini; v pomoč naj rabi knjižica Skupne molitve pri javni službi božji; knjižico je maja 1939 izdal in založil dekanijski urad Turnišče; nujno mora iziti njen ponatis; (ponatis je res izšel, vendar brez navedbe kraja in datuma).

V zapisniku dušnopastirskega razgovora duhovnikov generalnega vikariata za Prekmurje z dne 3. julija 1945 v Murski Soboti je Kozar zapisal, da Marijin list še zmeraj ni izšel, ker je oblast zaplenila ves papir, ki ga je pod vodstvom župnika Vojkoviča imela tiskarna Svete Družine v Murski Soboti.

Ivan Jerič je Kozarja s 1. junijem 1945 imenoval za župnijskega

Turnišču.

Med vojno je kaplanoval na Madžarskem, in sicer v Hosszuperesztegu (1941-1942) ter v Kőrmendu (1942-1945). Iz Kőrmenda je pisal v Turnišče pisma z leposlovno vsebino. Pisma so bila namreč polna lepo zvenečih pesmi v prekmurskem narečju. Te pesmi smo brali še v drugi polovici leta 1945, ko sem bil kaplan v Turnišču.

V Kőrmendu se ga verniki še danes radi spominjajo. Tam so dali prevesti v madžarščino in založili izid zadnjega poglavja njegovega romana Premakljivi svečnik. Omenjeni del je mojstrsko prevedel benediktinec prof. Ede Kúhar, domačin iz

upravitelja v Veliki Polani. To službo je opravljal le 5 mesecev. S 1. novembrom 1945 je bil imenovan za ekspozita v Odrancih. Kot ekspozit, nato župnijski upravitelj in župnik se je vse do konca razdajal odranskim vernikom. Pozidal je župnišče in pripravil material za zidanje cerkve. Takratna oblast je material zasegla in z njim pozidala Zadržni dom. Lojze je moral iti v zapor. Po trimesečnem zaporu v Lendavi mu je bilo zabranjeno izvrševanje duhovniške službe. Beltinski župnik Janko Škraban pa se ni oziral na to prepoved. In tako je Kozar kaplanoval v Beltincih dobra dva meseca in se nato vrnil v Odrance.

L. Kozar z bratom Vendelom in bratrancem Vendelom

Materiala za novo cerkev ni bilo več, zato je Lojze postavil dovolj veliko leseno barako. Pred blagoslovitvijo te zasilne cerkve sem kot soboški kaplan imel v Odrancih tridnevnico. To je bilo v dneh od 9. do 12. avgusta 1951. V soboto 11. avgusta sta prišla dva moža od notranje uprave in

hotela preprečiti slovesnost blagoslovitve zasilne cerkve. S svojo navzočnostjo sem pripomogel k temu, da se je blagoslovitev v nedeljo 12. avgusta lepo izvršila. Blagoslovitev je opravil dr. Alojzij Ostrc, stolni kanonik.

V Odrancih so zidali novo cerkev po načrtih prof. arh. Janeza Valentinčiča, Plečnikovega naslednika. V soboto 12. marca 1966 sem si kot soboški župnik ogledal zidanje cerkve. Povzpel sem se čisto na vrh in videl, da je obok že na pol dozidan. Nehote sem pomislil, kako je to mogoče, da zidajo obok iz opeke brez opaža. Toda zidavo je vodil Martin Horvat iz Beltincev, izkušen zidarski mojster, ki je pred več leti nadziral zidanje bogojanske cerkve.

V ponedeljek 14. marca 1966 je prišla v Odrance petnajstletna Smilja. V Soboti zaradi službe staršev ni mogla prihajati k verouku, zato smo se s starši dogovorili, da jo bo odranski župnik pripravil na prvo obhajilo in birno. In ta okoliščina je tisti usodni ponedeljek rešila Lojzetu življenje, sicer bi bil tudi on pod ruševinami. Ponesrečence so pripeljali v soboško bolnišnico, kjer sem jim podeljeval zakramente. Nobeden od svojcev ni niti z besedico potožil, zakaj se je zgodila ta nesreča, saj so

vendar zidali božji hram. Prav tiste dni sem bil poklican na notranji odsek zaradi verskih filmov, kot pripomočkov za pouk v veri. Imel sem priložnost, da sem organom varnosti razložil, da nesreče pri zidanju cerkve v Odrancih ni povzročilo to, da so zidali brez opaza, ampak mraz, ki je prav takrat pritisnil. Zidarjem in delavcem se je mudilo, ker so nameravali čimprej oditi na delo v Avstrijo. Zdi se, da sem s tem oblikoval javno mnenje, kajti to so upoštevali tudi sodniki na sodni obravnavi. Bil sem navzoč. Prof. Valentinčič je izjavil, da je bolan in da ima doma družino in naj ga nikar ne mučijo s tem, da bi bil priča. "Krivdo" za nesrečo, za 8 človeških žrtev, je vzel Kozar nase. Obsojen je bil na zaporno kazen, ki so mu jo pa kmalu spremenili v pogojno.

ln tako je prišlo leto 1969. Škof Držečnik je Kozarju ponudil službo stolnega kanonika v Mariboru. Ni hotel sprejeti: Skliceval se je na svojo starost (takrat je bil v 59. letu) in pa da rajši ostane na vasi. Prišla je vrsta name. Nisem se mogel izgovarjati na starost (11 let sem bil mlajši od Kozarja) niti ne na to, da sem rajši na vasi, ker sem bil že tako v mestu.

Še en spomin, grenak bolj zame kot za Kozarja. V intervjuju s prof. Jakobom Emeršičem sem v Oznanjenju V (1986) 4-9 povzdignil Miška Kranjca na visoko umetniško raven. To mi je Kozar poočital. Danes, po ponovnem branju Kozarjevih del, bi skoraj dejal, da Kozarjeva dela prekašajo Kranjčeva, posebej če upoštevamo izjavo Dušana Pirjevca: "Miško Kranjec je bolj pripovednik kot umetnik. Njegovim romanom lahko odvzameš ali dodaš kolikor hočeš, pa se jim ne bo nič poznalo."

V petek 30. aprila 1999 je škof dr. Franc Kramberger blagoslovil Lojzetov grob na odranski božji njivi, potem ko sem se v homiliji med mašo poslovil od njega.

"Ko prišel odhoda bo čas, sredi dela naj smrt me odveže," tako prevajam Ovidovo vrstico, navedeno na začetku. Ovid je bil sodobnik Jezusa Kristusa. Morebiti prav takrat, ko je Ovid zapisal to vrstico, je starček Simeon v jeruzalemskem templju zapel: "Zdaj odveži, gospodar, svojega služabnika..." Smrt je našla Kozarja sredi dela in sredi molitve. "Nedokončana dela visé, okrasni nadzidki zidov," tako prevajam Vergilovo vrstico, navedeno na začetku.

Smrt je pretrgala Kozarjeve načrte. Mladí, kdo ga bo nasledil?

Vilko Novak

Pomen Lojzeta Kozarja za slovensko slovstvo in njegovo mesto v njem

Čeprav naju loči le eno rojstno leto, je Lojze Martínez v resnici mlajši od mene približno osemnajst mesecev, torej skoraj dve leti. Nihče me ni naprosil, naj napišem te vrste, toda letošnja spomladanska bolezen me je opomnila, da ne bom "večno" živel v današnji obliki. In ker sem Kozarjeva dela stalno spremljal prav v Stopinjah, se čutim dolžnega, da tudi v njih na glas povem, kdo in kaj je Lojze Kozar v slovenski knjigi kot predstavnik Prekmurja, Slovenske krajine. To še posebej zavoljo tega, ker taka ugledna dela (tudi s hudimi napakami), kot so npr. Slodnjakovi Obrazi... kajpak ne omenjajo njegovega imena. Kolikor vem, najdemo njegovo ime le enkrat kratko omenjeno v Slovenski književnosti 1945-1965, ko piše B. Paternu v sedmih vrstah o Kozarjevi prvi povesti Takšen prag (str. 359).

Zato se ob pisateljevi devetdesetletnici upravičeno sprašujemo: ali je to pravično?! Ali res predstavljajo Prekmurje v našem slovstvu le Miško Kranjec, manj Ferdo Godina, omenjajo pa včasih še druga, manj pomembna imena, ki so napisali po eno ali dve knjigi. Pa tudi to ni prav, da naši dnevniki, posebno tisti iz Sobote, niso pisali ne o njegovem delu, ne o življenju in pomenu.

Da je okoli Lojzeta Kozarja vse bolj tiho, čeprav so njegova dela bila objavljena v tisočih, celo več desetstisočih primerkih npr. pri Mohorjevi družbi, druga pa komaj v tisoč izvodih - gre prek njih šola, tisk, pregledi slovstvenega dela. Pribijam, da to ni prav in ne pravično.

Ce primerjamo Miška Kranjca s Kozarjem, vidimo to razliko, da je jezikovno prav tako nebogljen, nekultivirani Miško imel srečo in ga je Klekl spravil v Ljubljano, v katoliški zavod Marijanišče, kjer so posebej skrbeli zanj, za njegovo učenje knjižne slovenščine. Tu je Miško prišel tudi hitro v stik z domačimi in tujimi pisatelji, ki so močno vplivali nanj, tako da je - dve leti starejši od L.K. - že zelo zgodaj začel pisati kratke povestice v Novine (že jeseni 1925 nas je prof. dr. Slavič na cesti, ko nas je peljal z železniške postaje po Miklošičevi cesti v Križanke, opozoril nanj. Nedvomno je bil Miško pripovedni talent, toda odpovedal je ob umetniškem oblikovanju tvarine - zato so mnogi njegovi teksti čezmerno dolgi. K temu ga je vabila tudi aktualnost dogodkov okoli njega: revolucija 1918-19 (z Rdečim gardistom), nato vojna 1941-45 in povojni čas, ko je zabredel v časniško poročanje. Tudi zunanji vplivi, ki so videli v njem nekaj novega in posebnega, so ga vzpodbujali in pridobili za svoje revije ter založbe. Ko bi bil Miško le polovico tistega napisal, kar je objavil in bolj premišljeno, bi bil njegov uspeh večji.

Tudi Kozar ni imel dobre slovenske šole in je prišel v gimnazijo že nekoliko starejši, bil je pa občutljiv za vse okoli sebe in bolj dovzeten

za notranje kot za zunanje doživljanje, čeprav se zunanjih dogodkov ni izogibal. Tudi on je začel skromno nastopati s krajšimi spisi v krajevnih narečnih publikacijah, pozneje tudi v mohorskem koledarju. Tedaj je bil že mariborski bogoslovec. In bolj se je posvečal glasbi kot vodja pevskih zborov na svojih kaplanskih postajah. Tako ga je madžarska zasedba l. 1941 in premestitev dosegla še brez knjižne objave, pač pa ga je življenje v tujih krajih seznanilo z novo snovjo. Ko se je l. 1945 vrnil v Prekmurje, ga je zajelo delo za postavitve nove cerkve, ki ga je odvracalo od pisanja. Kozar je svoja dela skromno ponujal Mohorjevim družbam v Celju in Celovcu, potegovalo pa se je zanja tudi koprsko Ognjišče, tako da so nekatera njegova dela bila objavljena dvakrat pri različnih založbah. Zavoljo obilnega poklicnega dela so njegova dela rasla počasi, šele l. 1962 je v Slovenskih večernicah izšla njegova prva knjiga, **Takšen prag**. In že tu je - v nasprotju z Miškom, ki je videl in doživljal le svoje "močvirje", med Muro in Polano, kakor ga sam imenuje - Kozar pokazal slovenskim bralcem docela novo pokrajino, Goričko do Rabe, ki ga je Matija Malešič v Kruhu le mimogrede omenil. Na več mestih spregovori Kozar o značilnostih te pokrajine: "Gorički svet je zares čudežno lep, zlasti, če ste tam doma in poznate vsako drevo na obzorju, izza katerega ali za katerim je danes vzšlo ali zašlo sonce, če ste kdaj ob blizu slišali, kako klokota in cinglja voda v potočku, ki se preliva in vijuga med zlatimi potočnicami - če ste doživeli sto tisoč drobnih lepot, ker ste imeli odprte oči, predvsem pa srce." V Pakovi mreži, ki se dogaja v tujini, pa se takole spominja domače pokrajine: "V vasi pod Srebrnim bregom so večeri nenavadno tihi... zvon, ki visi na pokončnih hrastovih tramih... Hiše so do slemena pogreznjene v belino cvetočega drevja, borov gozd objema vso vas, odkoder so vidni obrisi daljnega Pohorja in Graških planin - proti rabski dolini je sivkast mrak." In vrstijo se pesniški opisi zemlje okoli vasi. In vrstijo se imena krajev okrog Gorenjega Senika, na naši in avstrijski strani, nam manj znana imena Dobra, Ženavci, Borinje, Vilika, Vrbno, Svetica...

In kraje ob Muri z Murinim tokom, mrtvicami, opisuje v povesti **Vezi in Zanke**, ki se sicer povečini dogaja v Nemčiji.

Ne le v pokrajinskih opisih, tudi v besedju je Kozar predstavil svoje Goričko, tako npr. že v naslovu svoje prve knjige **Takšen prag**. Kozarjeve zgodbe v knjigah so izvirne, nič dolgočasne, večkrat kar nenavadne, kar dokazuje, da pisatelj dobro pozna ljudi, prepletanje njihovih usod. Kozarja predvsem odlikuje dobro poznavanje notranjega, duševnega življenja njegovih ljudi v knjigah. Ne gre mimo njih le z nekaj stavki, marveč nadrobno opisuje njihove borbe in težave, utemeljeno v njihovem značaju in življenjskem okolju.

Tvarno in vsebinsko prinašajo Kozarjeve knjige mnoge novosti. Iz vaškega družinskega, največkrat ponesrečenega (alkohol, prepiri) življenja se razvijajo nasprotja med glavnimi osebami.

In kot smo že večkrat zapisali ob vrednotenju njegovih knjig - Kozar je nedosegljiv mojster v prikazovanju otroškega življenja, posebno zaupščenih, otroških usod. Tako nadrobno se je menda le še Ivan Cankar pogl(bil v duševnost otrok in bi bila zanimiva primerjava med njunima deloma s tega vidika. To pisateljevo mojstrstvo se uveljavlja zlasti v knjigah **Materina ruta** (Celovec 1971, druga izdaja Koper 1973) in v njenem nadaljevanju **Topla babičina dlan** (Koper 1986). Glavna oseba v obeh delih pa je nezakonski fantič Pejp, ki se ga vsi otesajo, sprejme pa ga v svoje varstvo bedni samotar Miška, prav tako izobčenec iz družbe. Živita v preprosti koči ob robu gozda in tako je vsa knjiga prežeta z mehkim doživljanjem narave z gozdovi in njihovimi živalmi, z vživljanjem otroka Pejpa v to naravo in človeško življenje - to je pesem o dobrem človeku, izgnancu iz krivičnega življenja. Take podobe ne najdemo v našem slovstvu.

Kakor se je Ferdo Godina dotaknil zdomskega življenja (Nada, vrni se), tako se je tudi Kozar že v svoji drugi knjigi **Pajkova mreža** (Mohorjeva družba 1968), v kateri Veronika zavoljo neznosnih domačih razmer odide v Francijo in služi najprej v bogati hiši z otrokom hromcem, v katerega duševnost in boj z okolico se pisatelj nazorno vživlja. Povest je polna napetih prigodb o dekletu, ki se ji nastavljajo na pot najrazličnejše zanke, s katerimi se junakinja Veronika uspešno bori, tako da je to povest o njenem notranjem življenju. Pisatelj je rešil spomin na enega od tisočev primerov naših zdomcev v zadnjega pol stoletja.

Kranjčevim zgodovinskim delom ob stran moremo postaviti Kozarjev roman **Licenciat Janez** (v dveh delih, Mohorjeva družba 1975), v katerem obravnava sicer v slovenski zgodovini in zavesti docela neznan pojav, da so v 17. stoletju zavoljo pomanjkanja duhovnikov po reformaciji uvedli tim. licenciato, tj. pooblaščenca, ki so opravljali nekatere cerkvene obrede, npr. sklepanje zakonske zveze, krščevanje, niso pa seve smeli maševati in spovedovati. Ob teh licenciatih je pisatelj razpletel več zgodb, tako predvsem monostrsko bitko, razmerje podložnikov do zemljiške gosposke, predvsem pa razmerje med katoličani in evangeličani.

Kozar nam je s poznavanjem zgodovine in ljudi, z bujno domišljijo prikazal stvarno, neolepšano, trdo življenje naših ljudi pred nekaj stoletji in desetletji.

Zbirka krajših povesti je knjiga **Kamen in srce** (Nova mladika 1971 in v knjigi), v kateri je pokazal različne usode s poznavanjem človeške duševnosti.

V povesti **Premakljivi svečnik** (Družina 1985) rešuje vprašanje duhovniškega življenja, ki se ga dotlej tudi nihče ni lotil v taki širini in tako nadrobno.

V **Neuničljivem upanju** (Mohorjeva družba, Celje 1990) pa pisatelj na občudovanja vreden način pripoveduje o vseh ovirah in

Knjige Lojzeta Kozarja

nasprotovanjih zidavi cerkve v Odrancih ter o svojem zaporu zavoljo nje. Marsikdo je že pisal o lastnem življenju - najznačilneje pač Ivan Cankar - toda nihče tako odkrito o dogajanju pred stoletji in v zadnjih desetletjih predvsem na Goričkem in v Porabju. V sodobno življenje je segel predvsem z dvema knjigama o zdomcih, s knjigo o težavah in stiski mladega duhovnika in z zvestobo učiteljice, ki se uspešno upira političnim pritiskom, tako kot on sam ob zidanju cerkve z "neuničljivim upanjem".

Kozarjevo pripovedovanje je živahno, domiselno, večkrat duhovito, humorno. Oboje temelji v dobrem poznavanju ljudi, od domače družine, kjer ga je brez matere vzgajala babica, do večjih skupnosti, v katere se je zelo uspešno vživljal. Zato moramo ob celotnem pregledu pisateljskega dela Lojzeta Kozarja spoznati in priznati, da le-to prinaša v naše slovstvo mnogo novega in veljavnega, novo pokrajino z novimi ljudmi ter drugačnimi zgodovinskimi dogajanjem, kot jih poznamo v drugih naših pokrajinah, npr. prehod iz madžarske oblasti v slovensko, kar je posebej vplivalo na šolo. In samo veseli smo, da Kozar ni postal žrtev te slabe prehodne šole in da ga je profesor Franc Sušnik nevede rešil slovenski knjigi in kulturi.

Franc Kuzmič

Bibliografija Lojzeta Kozarja za obdobje 1992 - 1999

Letos aprila umrli duhovnik in pisatelj Lojze Kozar je v zakladnico slovenske pisane besede prispeval izjemen delež. Bibliografija njegovega dela je bila objavljena ob njegovi 80-letnici v Stopinjah 1992, 26-31. O Kozarju in njegovem delu je vsaj dvakrat pisalo tudi Ognjišče, in sicer: Pisatelj Lojze Kozar, Ognjišče 1973, 7, 18-20; Odranski župnik Lojze Kozar, Ognjišče 1986, 6, 7-10; kar v prejšnjem delu bibliografije nisem omenil. Zadnji intervju s Kozarjem pred smrtjo (Tokrat niso gledali, ali je vmes breg ali dolina) je bil objavljen v Vestniku 1. 4. 1999 na str. 12.

Tokrat sledi nadaljevanje bibliografije od 1992-1999.

Delovna soba L. Kozarja, v ozadju knjižnica

I. LEPOSLOVJE**a) Samostojne publikacije**

Njene postaje. Ljubljana (Družina) 1996. 270 str. ; 20 cm

Moji konjički. Ljubljana (Družina) 1999. 201 str. ; 20 cm

b) Poezija**Lastna**

Kam me neseš, mati? (odlomek), v: Poti k Bogu 7. /Odranci/ 1994, notr. ov.

Plavam, v: Poti k Bogu 15. /Odranci/ 1996, 1. ov.

Prevodi

Avgust Pavel: Nekoč je oče hodil tod, v: Stopinje 1993, 81-82

Avgust Pavel: Štejem prelite solze revežev, v: Stopinje 1994, 109-111

Avgust Pavel: Izgubil sem svojo dušo, v: Stopinje 1995, 111-112

Avgust Pavel: Znati pokopavati - blažena modrost, v: Stopinje 1995, 112-113

Avgust Pavel: O ne bolijo me odhajajoča leta!, v: Stopinje 1996, 54-55

Avgust Pavel: Stal je v naliveu, v: Stopinje 1997, 124

Avgust Pavel: Začarano gorsko jezero, v: Stopinje 1998, 89

Avgust Pavel: Žalost se potepa z mano, v: Stopinje 1998, 88

Avgust Pavel: Kot luknjast šotor je moje mačehovsko življenje, v: Stopinje 1999, 135-136

Avgust Pavel: Tudi jaz bom umrl, v: Stopinje 1999, 134-135

Avgust Pavel: Tako pojem psalme v naročju slepe doline. Iz madžarščine prevedel Lojze Kozar. (Odranci, samozaložba) 1999. 135 str.; 20 cm. Prevod dela: Vak vólgy ölen igy zsolozsmázok.

c) Proza

Cosynsov balon na Goričkem, v: Kalendar Srca Jezušovoga (Črensovci) 1935, 17-28

Jastrebi nad domačijo, v: Dom in svet. Zbornik 1991. IV. Maribor (Slomškova založba), 87-93

Marija z Ogerskega gre, v: Stopinje 1992, 133-135

Escrito en la palma de Dios, v: Racconti del Serra L'Edizione del Premio Letterario Internazionale Biennale Scuola S. Rocco - Venezia, 3 Ottobre 1992, 159-170. (Prev. Andrej Rot)

Napisan na božjo dlan, v: Racconti del Serra. L'Edizione del Premio Letterario Internazionale Biennale Scuola S. Rocco - Venezia, 3 Ottobre 1992, 139-147

Tracciato sul palmo di Dio, v: Racconti del Serra. L'Edizione del Premio Letterario Internazionale Biennale Scuola S. Rocco - Venezia, 3 Ottobre 1992, 149-158. (Prev. Ivan Pojavnik)

Written on God's hand, v: Racconti del Serra. L'Edizione del Premio Letterario Internazionale Biennale Scuola S. Rocco - Venezia, 3 Ottobre 1992, 171-181. (Prev. Lama Bračič)

Zoženi krogi, v: Dom in svet. Zbornik 1992. V. Maribor (Slomškova založba), 107-111

Zlata skrinja, v: Mohorjev koledar 1992 (Celje), 182-184

Advent nekoč in danes, v: Poti k Bogu 3. /Odranci/ 1993, 21-23

Drašev božič, v: Poti k Bogu 4. /Odranci/ 1993, 19-22

Moji konjički. Pacient, v: Stopinje 1993, 102-107

Pijano brezumje, v: Dom in svet. Zbornik 1993. VI. Maribor (Slomškova založba), 122-128

"... in ste me sprejeli", v: Stopinje 1993, 97-102

- Vesele večernice, v: Mohorjev koledar 1993 (Celje) 177-179
 Čisti račun - mirna vest, v: Poti k Bogu 5. /Odranci/ 1994, 21-22
 Čvekanje, v: Stopinje 1994, 118-120
 Tatjana, v: Dom in svet. Zbornik 1994. VII. Maribor (Slomškova založba), 94-100
 Trdno zaupanje, v: Poti k Bogu 8. /Odranci/ 1994, 17-18
 Zlato na asfaltu, v: Stopinje 1994, 115-118
 Eden kamen me teži..., v: Dom in svet. Zbornik 1995. VIII. Maribor (Slomškova založba), 127-133
 Mak in čebele, v: Stopinje 1995, 118-121
 Padec z nebotičnika, v: Stopinje 1995, 126-130
 Danijeva smrt, v: Stopinje 1996, 72-77
 Skrivnostni napotek, v: Zlata lestev do nebes. Zbirka najlepših pripovedi o angelih. Ljubljana (Družina) 1996, 53-56
 Az elmozditható gyertyatartó. (Premakljivi svečnik), v: Az elmozditható gyertyatartó. Kőrmend (SOKA) 1997, 14-24. (Iz izd. 1985, 310-323)
 Hiša ob meji, v: Stopinje 1997, 103-107
 Postružnik, v: Dom in svet. Zbornik 1997. X. Maribor (Slomškova založba), 152-157
 Naš oča, v: Poti k Bogu 23. /Odranci/ 1998, 5-7
 V travi za ogradcem, v: Poti k Bogu 23. /Odranci/ 1998, 7-8
 Zlata škrinja, v: Slovenski koledar 1998. Letopis Slovencev na Madžarskem, 145-149. (Prispevek v porabščini.)
 Vilček, v: Stopinje 1998, 89-96
 Celica št. 3 - Samica, v: Poti k Bogu 24. /Odranci/ 1999, 24-27
 Pejnova nedelja, v: Stopinje 1999, 166-174
 Tigriš (Odlomek iz knjige Moji konjički), v: Družina (Ljubljana) 48 (1999) 24 (13. VI.), 16

č) Članki, razprave

- Misijonar Jožef Keréc v Kalendarju Srca Jezušovoga (KSJ) in Marijinem listu (ML), v: Zbornik simpozija o msgr. Jožefu Kerécu. Ljubljana 1992 (KC), 97-114
 Štefan Tratnjek, v: Stopinje 1992, 43-45
 Slovenska vernost, v: Poti k Bogu 7. /Odranci/ 1994, 22-24
 Slomškova Blaže in Nežica v nedeljski šoli in Košičev Zobriszani Szloven i Szlovenka med Múrov i Rábov, v: Košič in njegov čas. Budapest 1994, 89-95
 Pomen Novin za Slovensko krajino, v: Kleklov simpozij v Rimu. Celje (MD) 1995, 115-127
 Bitka pri Monoštru, v: Stopinje 1995, 79-84
 Vpliv Marijinega lista na prekmurskega človeka, v: Kleklov simpozij v Rimu. Celje (MD) 1995, 107-114
 Dr. Vilko Novak v Stopinjah, v: Stopinje 1999, 122-127

Slovensko Porabje, v: Dom in svet. Zbornik 1989. II. Maribor (Slomškova založba), 186-189

II. VERSTVO, RAZMIŠLJANJA

- Božični čas, v: Poti k Bogu 4. /Odranci/ 1993, 3-5
 Cvetna nedelja, v: Poti k Bogu 1. /Odranci/ 1993, 7-9
 Kam pa zdaj?, v: Poti k Bogu 2. /Odranci/ 1993, 3-4
 Ob koncu, ki je nov začetek, v: Poti k Bogu 3. /Odranci/ 1993, 3-4
 Poti k Bogu, v: Poti k Bogu 1. /Odranci/ 1993, 3-4
 Starost in veselje, v: Poti k Bogu 2. /Odranci/ 1993, 12-14
 Družina in kultura, v: Cerkev v sedanjem svetu (Ljubljana) 28 (1994) 1-2, 25-27
 Obiskala nas je kraljica miru, v: Poti k Bogu 7. /Odranci/ 1994, 20-21
 Romanje, v: Stopinje 1994, 23-24
 Moj pogled na cerkveno glasbo, v: Cerkveni glasbenik, 1994, 10/12, 87
 V Gospodovo hišo pojdemo veseli, v: Poti k Bogu 6. /Odranci/ 1994, 3-5
 Vzgoja v družini, v: Poti k Bogu 7. /Odranci/ 1994, 2-4
 Strpnost, v: Poti k Bogu 10. /Odranci/ 1995, 1-2
 Trojno pričakovanje, v: Poti k Bogu 12. /Odranci/ 1995, 1-3
 Darila, v: Poti k Bogu 13. /Odranci/ 1996, 2-4
 Izaijeva napoved Odrašenika, v: Poti k Bogu 16. /Odranci/ 1996, 1-2
 Papež in njegov križ, v: Poti k Bogu 14. /Odranci/ 1996, 8-9
 Marija med nami, v: Poti k Bogu 19. /Odranci/ 1997, 1-2
 Poštenost, v: Poti k Bogu 17. /Odranci/ 1997, 1-4
 Sodobna morala, v: Poti k Bogu 18. /Odranci/ 1997, 1-3
 Bogokletniki, v: Poti k Bogu 20. /Odranci/ 1998, 22-23
 Mala pot sv. Terezije Deteta Jezusa, v: Poti k Bogu 20. /Odranci/ 1998, 7-9
 Otroška vzgoja pred porodom, v: Poti k Bogu 22. /Odranci/ 1998, 1-4
 Sveta Terezija Deteta Jezusa, v: Poti k Bogu 20. /Odranci/ 1998, 5-7
 Težave sodobnih družin, v: Poti k Bogu 22. /Odranci/ 1998, 22-24
 "Vsi ljudje se rodijo svobodni...", v: Poti k Bogu 23. /Odranci/ 1998, 12-14
 /Odlomek iz neke novomašne pridige/, v: Poti k Bogu 25. /Odranci/ 1999, hrbtna stran

III. NEKROLOGI, SPOMINI

- Ferdu Godini v spomin, v: Stopinje 1995, 192-193
 Profesor ing. arch. Janez Valentinčič 1904-1994, v: Stopinje 1995, 184-186
 V spomin p. Cirilu M. Zveru, v: Stopinje 1995, 186-187
 Moji vtisi ob papeževem obisku, v: Stopinje 1997, 26-30
 Pogreb Matere Terezije, v: Stopinje 1998, 132-134
 Martinišče naše pribežališče, v: Salezijanski vestnik, 1 (1991), 3+5

Daljna obzorja, v: Prehojena pot. Dijaški dom M. Sobota 1999, 24-26

IV. POROČILA, OCENE KNJIG

Naša misijonarka v Braziliji (=Agata Kociper). Pogovarjal se je Lojze Kozar, v: Stopinje 1994, 146-149

Kleklov simpozij v Rimu, v: Stopinje 1995, 142-144

Naše korenine, V: Poti k Bogu 15, /Murska Sobota/ 1996, 32-33

Stopinje v drugem četrtsotletju, v: Stopinje 1997, (3-4)

Frank Bükvič: Vojna in revolucija, v: Stopinje 1992, 168-169

Bogdan Novak: Lipa zelenela je, v: Stopinje 1992, 169-170

Marjeta Novak: Nepovabljeni rožnati gost, v: Stopinje 1992, 170

Marjeta Novak: Posebne nežnosti, v: Stopinje 1992, 170

Bogdan Novak: Lipa zelenela je, v: Stopinje 1993, 172-173

Franc Puncer: Duhovnik v taborišču smrti, v: Stopinje 1993, 171-172

Jože Zadravec: Zbogom, Ariadna, v: Stopinje 1993, 169-170

Jože Zadravec: Na gredicah moje dežele, v: Stopinje 1994, 222-223

Tone Kuntner: O domovina, v: Stopinje 1995, 195-196

Ivan Zelko: Zgodovina Prekmurja, v: Stopinje 1997, 174-175

Martjanska pesmarica, v: Stopinje 1998, 167-169

Jože Zadravec: Zorenje na gredicah moje dežele, v: Stopinje 1999, 321-322

Zbornik simpozija o msgr. Jožefu Kerecu, v: Stopinje 1994, 223-224

Franc Puncer

Lojzetu Kozarju

Dragi Lojze, škoda, da nisi počakal na slovesno razglasitev Antona Martina tukaj na tej zemlji. Gotovo bi kaj lepega napisal ob tej enkratni vseslovenski uri. Osebe v tvojih knjigah so po večini doma onkraj Mure, nisi pa bil v čustvovanju ozek, da ne bi posvetil svojega tako plodovitega pisateljstva tudi velikemu Slovencu Slomšku. Sicer pa ste Slovenci v nebesih, kjer imate slavljenca med seboj, gotovo še lepše slavili.

Tudi na Betnavi je bilo zelo lepo, vendar je pa hkrati res, da se ta "veledogodek" tukaj na zemlji premnogih "vernih" ni kaj prida dotaknil, jih ni vžradostil in ne potegnil iz vsakdana. Kakor oni povabljeni v Svetem pismu imajo vsi po vrsti zase tehten izgovor. Paleta teh je zelo široka in pisana: ne se izpostavlja, Cerkev je na slabem glasu, kaj si bodo sosede iz ulice o meni mislili, kaj bo moj šef rekel, sicer pa je za vsem tem denar in oblastiteljnost, udeležba stane, borimo se za materialni obstanek, prav ta dan nekaj načrtujemo, tudi drugi se ne zanimajo, doma na televiziji se bo lepše videlo, na cesti in prizorišču bo gneča, tam

Uredniki in izdajatelji Stopinj ob Kozarjevem grobu.

bo ogromno ljudi, kaj če pride do nemirov... Vsem tem izgovorom pa botruje v glavnem prevelika zazrtost v tuzemsko in ugašajoča vera v posmrtno življenje, življenje brez molitve in nedeljske maše, nepoučenost, brezbrižnost do Cerkve in slovenskega naroda.

Ti pa, Lojze, oprosti mi, ker sem v spisu, ki ga hočem posvetiti tebi, zašel na stranpot. Spoznal sem te, ko sem leta 1936 vstopil v bogoslovje, ti pa si bil takrat že semeniški duhovnik. Največ sem te videval v družbi Tratnjeka, dva tiha, skromna, neizstopajoča, študiju in molitvi predana mlada duhovnika. Nisem si seveda predstavljal, da bosta prav vidva nekoč v najbolj svinčenih časih prva po vojni zgradila novo božji hiši v svojih župnijah in da bo iz tebe zrasel eden izmed najplodovitejših pisateljev svojega časa. Naj tu omenim, kako sem ob tisti nesreči ob gradnji odranske cerkve občudoval tvojo moč, se ti celo čudil, ker sem bil prepričan, da bi mene v takem položaju strlo. Potem so mero-dajni poskrbeli za nadaljne trpinčenje tebe nesrečnega.

Ko je škof Držečnik ustanovil prvo škofijsko komisijo, in to za pastoralno sociologijo, je Ostrce kmalu pritegnil tudi tebe in kar hitro si postal najbolj delaven član ekipe, zlasti na področju statistike.

Bi Stopinje doživele srebrni jubilej in še zdaj živele, če ne bi bilo glavnega urednika Lojzeta Kozarja? Kot svetovalec in vzpodbujevalec si bil vedno vztrajen, širok in potrpežljiv, predvsem pa tisti, ki je nosil glavno breme, da so Stopinje izhajale.

Drugi v tvoj spomin pišejo in še bodo, jaz bi ti povedal samo še tole: Zdi se mi, da vseh tvojih knjig še nisem prebral. Si jih ti preveč napisal ali pa sem bil jaz - bolj verjetno - premalo vnet za branje.

Emanuela Žerdin

Zaustavljene stopinje

V spomin Lojzetu Kozarju

Šel je popotnik po stezi življenja.
Čez hribe, doline,
čez strme čeri
ga pot je vodila.
On pa je šel za Svetlobo,
na rami nosil Kristusov križ,
v rokah kelih zveličanja...
Šel je popotnik
čez ravne prekmurske vasi.
Delil je Kruh življenja,
a spod njegovega peresa
na ljudi je blagoslov rosil.
Bile so to besede,
iz besed knjige blagoslovljene,
nežne kot prekmurska duša,
široke kot ravno polje,
trdne kot kmečki korak.
Zdaj pa je zaustavljen njegov korak
besede so zanemele,
roka s peresom mrtva leži...
A duh živi!
V knjigah naprej govori,
čez ravnico našo
kot beli golobček leti!
Počivaj, popotnik,
sredi odranskih žitnih polj!
Počivaj v Luči večnosti,
poslušaj zven večne Besede-
in poglej včasih dol na nas,
prosi blagoslova nam vsem,
ki še zdaj živimo
od bogastva tvojega življenja!

Lojze Kozar

Molčeče sence

V Mohorjevem koledarju 1954 je izšla prva Kozarjeva črtica Zveneča sinjina. Urednik Janko Moder je uvrstil v Koledar le to prvo od dveh pod skupnim imenom Utrinki iz mladosti. Druga črtica Molčeče sence je obležala neobjavljena. Prva zgodba je polna napetega pričakovanja, ki se končno prelije v eno samo zvenečo sinjino, ko oče končno le pride iz vojske in stisne otroka k sebi. Molčeče sence so pravo nasprotje. Oče se poslavlja, dopust je minil in mora nazaj v vojsko. Otrok, pisatelj sam, ki je ostal že brez mame, sedaj izgublja še očeta. Ta žalost meče molčeče sence v njegovo srce. Zgodba je do skrajnosti žalostna in pretresljiva, obenem pa ponuja spoznanje, da je lahko le tako močno doživeta bolečina majhnega otroka v odraslem pisatelju porodila takšen literarni biser.

Kadar mi pride na misel tisti davni jesenski popoldan, imam predvsem vtis žalostno-rumene pokrajine. Vse je bilo zmedeno, brez trdnosti in brez smisla.

Vem, da so bila v skednju nabrana jabolka, v košu iz šibja so

ležala vseprek in se košatila v prekrasnem zlatu z nežnimi krvavimi progami. Ose, muhe, čebele in druge žuželke so imele na njih svoje bogate pojedine.

Sonce je grelo prijetno toplo, kakor babičina dlan pozimi, ko sem s premrlimi rokami prišel s ceste, kjer smo se otroci šli vojno s strelskimi jarki in ročnimi granatami iz trdo stisnjenega snega in je moje mokre in ozeble prste vzela med svoje roke.

"Listje na drevju je bilo rumeno..."

Listje na drevju je bilo rumeno, vmes zlato, rjavo, bakreno, skratka, vse možnosti mešanja rdeče barve z rumeno je narava izkoristila in jo kakor potraten slikar nametala na jablane, hruške, na živo mejo iz gabra in bukve, na hraste, breze, češnje ter stotero vrst drevja in rastlin.

Buče na kupu pred hišo so bile čisto rumene, samo nekatere so imele malo rdečkastega nadiha, druge pa so bile okrašene z lepimi smaragdnozelenimi progami, ki so bile pri peclju močno poudarjene, potem pa so med zlato poplavo nenadoma usahnile. Ležale so tam, kakor da je nekdo ukradel množico sonc in si jih v zabavo zmetal na kup. Koruza je razkazovala svoje zlate zobe, obešena na dolgem drogu pod napuščem vegaste hiše. Iz stiskalnice za sadje se je širil vonj po sladkem moštu, ki se je mešal s trpkim vonjem krompirja iz kleti.

Sonce je metalo svoje mlačne žarke na tiho, izumrlo vas in če ti je žarek padel na lice, se ti je zdelo, da padajo nanj rahlo in neslišno debele, mlačne solze od nekod z višave.

Tu in tam se kaka ženska muči z oranjem. S sklonjeno glavo se

opoteka za plugom, krčevito drži za ročice in vendar je brazda za njo vsa zveržena, kakor bi star, onemogel velikan s tresočim se prstom potegnil po zemlji. Mož in fantov ni, vsi so v vojski.

Tudi moj atek se poslavlja.

Že dva dni skoraj nič ne govori z mano. Samo gleda me zamišljeno in v očeh mu berem veliko skrb. Na skrivaj sem že vprašal babico, ali mora atek zopet nazaj, pa me je samo pobožala, nato me pa z narejeno jezo nagnala:

"Kaj vprašuješ, norček, to še dolgo ne bo. Teci pa mi prinesi s travnika suho gobo, ki ustavi kri. Urezala sem se v prst in jo rabim."

Sel sem in premišljeval, zakaj je babica tako čudna in misli, da jaz ničesar ne opazim. Saj nisem slep, da ne bi opazil njenih objokanih oči. In ona, da bi razložila zakaj so rdeče, mi hiti razlagati, da peče kruh in se peč kadi, da ji kar solze silijo v oči.

S tem razlaganjem samo potrjuje mojo sumnjo. In zdaj me je nagnala iskat gobo, ko vendar vem, da se je urezala že včeraj in ni rabila gobe, ker je bila samo mala praska. Vem, ni hotela, da bi bil pri njej.

In predvsem, da ne bi tako prestrašeno in izgubljeno pogledoval od enega do drugega, ko skoraj nobeden ne spregovori besede.

Po vsem, kar se v hiši dogaja, vidim, da se atek odpravlja. Že včeraj je teta ves dan sedela v sobi in šivala in videl sem, da samo za ateka. Babica pa je pekla kruh in trde pogače, take kakor smo ateku že mnogokrat poslali v lesenem zaboju z velikim napisom.

Zdajle, ta popoldan sem dognal do kraja. Zmuznil sem se v sobo neslišno, da so me opazili šele, ko sem stal pred odprtim lesenim kovčkom, v katerega je teta med hlipanjem zlagala atekovo obleko.

Atek je stal s sklonjeno glavo ob mamini skrinji.

Slutil sem že prej, kaj se pripravlja, vendar sem bil ob tem pogledu ves iz sebe. Stekel sem k ateku, se ga z vso močjo oklenil okrog nog in med sunkovitim jokom ponavljal po desetkrat:

"Ne smeš, atek! Ne pustim, ne pustim!"

Samo bežno sem slišal, kako me atek tolaži, boža in obljublja, da kmalu zopet pride, da ne gre za dolgo. Toda vem, da je to samo tolažba in da ateka zopet dolgo, dolgo ne bo domov.

Nekako me odpravijo iz sobe in zatečem se v skedenj za koš z dišečimi jabolki in se tam skrijem. Nikogar nočem, da bi me videl, da bi me tolažil. Skozi reže iz šib spletenega koša vidim vse, kaj se v hiši in na dvorišču dogaja, mene ne more videti nihče. Tu se lahko po mili volji izjočem, ne da bi bilo potrebno brisati solze. Naj kar tečejo, saj je na svetu zanje toliko prostora.

V hiši se zdaj več nihče ne pretvarja. Babica hodi hlipaje iz kuhinje na dvorišče, nato zopet v sobo in skrbno pazi, ali je teta vse prav zložila. To in ono še popravi in z jokavo prepirljivim glasom daje nasvete, nato se zopet umakne v kuhinjo in se v temnem kotu znova hudo razjoče.

Skozi odprta vrata vidim posamezne tetine kretnje, ki je kovček že napolnila in zdaj povezuje veliko culo. Tedaj prihiti od nekod Jožek, moj starejši brat, ves zaripel v obraz, gotovo od dolgega joka, pohiti v sobo in vidim, kako tišči v culo svojo zimsko kapo s spuščeni uhlji - njegovo največje bogastvo.

Teta se obotavlja, ne ve kaj bi, končno s težavo, s stisnjenim glasom opozori ateka:

"Jožek hoče, da bi vzel s seboj njegovo kapo."

Vidim, ali bolj slutim, kako drhtijo ateku koti ustnic. Vzame kapo iz cule in boža brez besede zdaj kapo, zdaj svojega starejšega dečka, ki krčevito joka z obrazom obrnjen v kot. Nato atek počasi obesi kapo nazaj na njeno mesto na levi ogel tetine omare.

Zdaj ne morem več obstati v svojem skrivališču. Zvlečem se ven, stečem v sobo in iz kota izpod klopi privlečem svoje orglice in jih z ihto, globoko sopeč stlačim v culo med kruh in jabolka.

Atek samo gleda, ničesar ne reče, kakor da se ne more odločiti. Potem seže med jabolka in brska med njimi. Primem ga za rokav in ko se ozre vame, pusti iskanje.

Vsi molčimo. Resnična bridkost se ne more izraziti v besedah.

Jožek se ozre in atek mu pomigne k sebi. Z eno roko objame njega, z drugo mene in se usede na svoj rjavo pobarvani kovček. Potem posadi bratca na desno, mene pa na levo koleno, kakor tolikokrat, ko smo molili večerno molitev.

V meni je nastala sveta tišina. Vse, kar bo zdajle sledilo, bo kakor slovesno posvečenje.

"Bosta ubogala babico in teto, dokler zopet ne pridem domov?"

Vidim, da mi gleda v zadnje koticke mojega, včasih zelo trmaste-ga srca. Ne upam si reči ničesar, samo malo pokimam.

"Kajne, da se ne bosta med seboj sovražila in se pretepala?"

Oba odločno odkimava.

"In bosta vsak večer molila? Vsak večer tudi za mamó in - " ateku se je glas prelomil "mene, ateka?"

Tu ni bilo več kaj prikimati, samo skriti svoj obraz na atekovi rami in se zdaj, dokler je to še mogoče, tam izjokati za dolge, neskončne dni njegove odsotnosti.

Čas je tekel in se ni nič oziral na našo bolečino, ali pa je tekel s tako hitrostjo prav zato, ker je dober in usmiljen, da bi čimprej prestali.

Atek se je oblekel v svoj modri jopič z rumenimi našivi in v rdeče hlače, obul si je visoke črne škornje in s tem postal že nekam tuj in odmaknjen.

Bratu so oblekli njegov nedeljski suknjič. On in teta bosta spremila ateka polovico poti do postaje. Teta bo pomagala nositi, da je pa ne bo strah nazaj, saj je ura že štiri popoldan, bo šel Jožek z njima. Babica bo nesla kovček do konca vasi, jaz pa naj bi ostal doma, tako so odločili. Zahteval

sem, da grem tudi jaz tako daleč kakor Jožek, toda niti slišati niso hoteli o tem. Vzrok, da nimam suknjiča, noči so pa že zelo mrzle.

Ogorčen in žalosten sem se skril zopet za koš z jabolki in tam tiščal skrčene pesti na usta, da nisem vpil kakor ranjena zver. Slišal sem, kako so me klicali in iskali, da bi se poslovil od ateka, pa se nisem oglasil. Atek je stopil še v hlev, vem da je šel pobožat Šeko. Babica me je medtem zopet in zopet klicala z jokavim glasom, ki mi je vzbujal jezo, toda nisem se oglasil. Atek je malo počakal, potem pa rekel:

"Gremo v božjem imenu. Če ga ni, naj bo, bo vsaj slovo malo lažje."

Brat je v svojem nedeljskem suknjiču stopal nekam slovesno prvi, za njim teta s težko culo na glavi, potem babica, sklonjena pod kovčkom.

Atek se je na koncu dvorišča še enkrat ustavil, z dolgim pogledom objel še enkrat svojo domačijo, nato se je naglo, sunkoma okrenil in odkorakal za ostalimi, ki so bili že na cesti.

Nastala je popolna tišina. Vsak šum se je potopil v rumenilo tega jesenskega popoldneva tako popolnoma, da je bil atek že kilometer daleč, pa sem še vedno natanko slišal njegove korake. Pridržal sem sapo, ukrotil srce, da je bilo neslišno in z upomom poslušal, kako atekovi koraki hitijo v rumeno nejasnost, v vedno redkejšo nejasnost, dokler se niso nekje v brezobličnosti razblinili popolnoma.

Tedaj se mi je v srcu zbudila nepremagljiva želja videti ga še enkrat, vsaj na skrivaj. Zvlekel sem se iz svojega skrivališča, stekel sem med njivami okoli za hrib in dasi je bila moja pot daljša, sem prehitel vse naše in se skril v grmovju ob poti, kjer bodo prišli mimo. Tam sem čepel neopažen in gledal, kako so šli drug za drugim žalostni in nemi mimo mene. Jok me ni več davil, pač pa je vstala v meni čudna odločnost: hočem z atekom. Če gre lahko brat, ki je samo leto starejši od mene, grem lahko tudi jaz. Suknjič? Kaj naj v tej žalostni uri suknjič pomeni!

Ko so bili z atekom že precej daleč, sem stopil na cesto in šel za njimi. Želel sem samo, da se nihče ne bi ozrl in me opazil. Toda bili smo na koncu vasi, atek in babica sta obstala in babica je kovček s svoje glave preložila na atekovo ramo. Zagledala sta me.

"Ti nesrečno dete," je zaklicala babica med jokom, "kaj pa hodiš za nami!"

Usedel sem se na cestni rob. Nisem jokal, gledal sem, kako se atek poslavlja od babice, nato pomaha še meni z roko in odide za teto in bratom. Babica se mi približa, vidim, da ji ustnice drhtijo, prime me za roko in me vzdigne.

"Pojdi, otrok, greva domov. Še prehladil se mi boš v sami srajci brez suknjiča."

Vdano in pokorno sem šel z njo skoraj polovico poti do doma, tedaj sem se pa nenadoma iztrgal babici iz rok in zdirjal po cesti v smeri, kamor je odšel atek. Babica me je dolgo zateglo klicala z najlepšimi

imeni, pa je nisem poslušal, nisem se ustavil, tekel sem in tekel, da me je začelo v životu zbadati.

Sonce se je že dotaknilo obzorja in dolge sence so sporedno ležale čez cesto kakor težke ovire iz prozornih hlodov. Toda kmalu so izginile, ker je sonce zdrknilo za hribe. Cesta se je vila navzdol po hribu skozi obširen gozd, iz katerega je zavel sovražen hlad in se oplotal mojih nog kakor mrzla kača.

Vse je utihnilo, drevje, kamenje, štori in sence, vse strmi samo vame s sovražnim pogledom, sliši se samo moje sunkovito dihanje in udarjanje mojih bosih podplatoč ob gladki pesek na cesti. Pod drevjem se je zgoščeval mrak in zdelo se mi je, da v njem hiti sporedno z menoj nešteto hudobnih bitij, ki preže na to, da obnemore ali pa me zagrne tema, zato sem tekel po sredini ceste, da bi me njena belina varovala.

Čisto izgubljen, prestrašen, zapuščen in beden sem tekel z zadnjimi močmi, misleč, da gozda ne bo nikoli konca in komaj rahlo se spominjajoč, da sem nekoč nekje imel varen dom z atekovo navzočnostjo, zdaj pa sem obsojen, da za to varnostjo hitim nekam daleč skozi temo in njene strahove, in moje srce kriči in vpije za njo, pa njegov glas ne more predreti razdalje do njega, ki se oddaljuje vedno bolj in bolj in ne ve, v kaki strašni stiski je njegov sinko.

Končno se je na eni strani gozd prenehal in glej, tam na ovinku rahlo sije rdeča barva atekovih hlač. Obroč, ki mi je stiskal srce, je počil, neko težko breme je padlo z ramen, strahovi so se razblinili in nad seboj sem zagledal svetle zvezde. Naenkrat sem bil srečen, da sem se nasmešnil, saj sem bil tako varen v atekovi bližini. Mirno sem hodil kakih petdeset korakov za ostalimi vsak trenutek pripravljen, da se skrijem v jarek, če bi se kdo ozrl.

Bili smo že v bližini neke vasi, ko se je teta nenadoma ozrla in kar otrpnila od presenečenja. Opozorjen na nekaj posebnega se je obrnil tudi atek in me zagledal, kako sem otrpel stal na cesti, v mraku, brez suknjiča v jesenskem hladu, še ves zasopel, s strmečimi očmi.

Vsi trije so se ustavili, atek je položil kovček na cesto, me tiho poklical in mi pomahal, naj pridem bližje. Nisem se ganil, niti koraka nisem napravil. Tedaj je atek pustil tam sredi ceste svoj kovček in se napotil nazaj proti meni.

V meni je vstala želja, da bi pobegnil domov, pa čeprav sam v temi, skozi gozd, toda druga misel je bila močnejša.

"Še enkrat naj me atek prime, pa čeprav me natepe. Da, ko bi me natepel, saj sem zaslužil."

Od pričakovanja sem bil ves bel v obraz in sem se tresel po vsem telesu.

Atek se je ustavil pred mano in je rekel strogo:

"Zakaj nisi ubogal? Zakaj nisi ostal doma?"

Hlastal sem za zrakom, kakor da me davijo trde roke, končno sem

ga z muko ujel toliko, da sem izdaval iz sebe:

"Rad bi te še enkrat videl. Nabij me, atek, samo dovoli, da grem s teboj. Samo malo še."

Atek se je sklonil k meni in me dvignil. Jokal sem samo z ječanjem, brez solz, nekako tako kakor stoka bolnik. Nikdar me ni atek tako močno stisnil k sebi in tako krepko poljubil kakor zdaj. Potem smo šli v temi dalje, tesno drug poleg drugega, jaz z roko v roki z atekom. Kje je bila zdaj tema, strahovi, zapuščenost? Vse je bilo pozabljeno.

Teta se je spomnila, da me gotovo zebe. Vzela je ruto, ki je bila zvita v svitek, da je cula ni tako tiščala in mi jo ogrnila okoli ramen in vratu. Ruta je bila velika, jaz pa droben in majhen in me je kar zadosti grela.

Večerni zvon je zapel svoj pozdrav nebeški Devici in mi štirje napol nemi popotniki smo onemeli še bolj, le naše srce je žalostno pozvanjalo v čast mogočni Materi, Tolažnici žalostnih. Na koncu sem pristavil še očenaš za mamo, kajti za ateka danes še ne bom molil, saj je še tukaj, čutim njegovo varno bližino in slišim njegov odločni korak.

Prišli smo do Gaja onstran Senika, do mesta, kjer se je bilo treba ločiti. Luna je prikukala izza obzorja in v njenem bledem svitu sem videl atekov obraz. Bled je bil, lica so mu drhtela, v kotu oči se je svetila vlaga, pa se mi je vendar tako ljubo nasmehnil, da sem se moral nasmehniti tudi jaz, čeprav so mi po licih tekle solze. Dolgo sem se oklepal ateka z obema rokama okoli vrtu, končno sem ga moral le izpustiti. Postavil me je na tla tako zelo rahlo in nežno, kakor ni znal nikoli nihče drugi. Napeto sem premišljeval, da mu moram vendar zdaj še nekaj reči, brez besede vendar ne bo odšel, pa sem iskal zaman po svojih možganih, nič mi ni prišlo na misel.

Preden sem se prav zavedel, je bil atek že dvajset korakov daleč, takoj nato petdeset. Tik pred ovinkom je malo postal, se obrnil, pomahati ni mogel, saj je v eni roki nosil kovček, z drugo pa je držal culo na glavi, nato se je nekje za ovinkom potopil v morje mesečine.

Midva z bratom sva še dolgo stala tam sredi ceste ob teti, uboga, s praznim srcem, ki niti jokati več ni znalo, in najini drobni postavitci sta metali dolge ter žalostne sence za atekom.

Kako smo prišli nazaj domov, nič prav ne vem. V rahlem spominu mi je s tega povratka samo en prizor, da smo se vračali mimo župnišča in nas je nekdo, ali gospod župnik sam ali kdo drug skoraj s silo spravil v kuhinjo, kjer smo morali nekaj popiti, menda kavo in da se jaz nisem dal spraviti v kuhinjo, ničesar nisem hotel vzeti, držal sem samo kos kruha, ki mi ga je nekdo po vsej sili stlačil v roko. In vem še to, da je nekdo skoraj na glas zajokal, ko me je zagledal naslonjenega na podboj, brez suk-njiča, s čudno ruto okoli ramen, kako sem bled, izmučen, žalosten in zaspan z razprtimi očmi strmel v svetlobo petrolejke, ne da bi kaj videl, in tiščal v roki podarjeni kos kruha.

Štrkov Jožek

S črvivoga prečnjeka
edne stare škrinje

Po stranskij potāj na novi stopāj

Nanízilo se nebou k materi zemli i jo napūnilo s svetlostjov bože názočnosti. Z áldovi nove svēte měše je nadignolo naše trūdne kměčke duše v visočine vekivečnij vrednót. Skuzé so me pobile, ka te v ton splavávanji milošče bože nega med nami, draga sestra, kakšté jo vživleš tan nepretrgoma v svōjen posvēčenon stāni.

Ne čūtin se vrědnoga, ka ti jes pišen od toga slāvja, da mi pa to nálogo nalóžila naša rodovina. Naj ti teda prōban to fčíniti, kelko de s slovami mogóče podāti občūtke nadzěmelske rādosti.

Po dūgij pripravaj, sejkanji i žaganji lisā, tēsanji i hōblanji blānj za stōle pa klopj (Vānekov brat se špājsau, ka delamo Noetovo bārko) postávlanji sēneine i slāvólōkov smo se konči včākali vėlkoga dněva. Nebou je bilou kak krštāu, pout do cěrkvi lějka kak šče nigdar nej.

"Glávniva 'kelnara' sva bilā mūva s Pišton..." (fotografija je le ilustracija, predstavljā pa prizor z nove maše L. Kozurja)

Pred měšov smo se slikali pred farofon, cejla rōdbina z našin slāvlencon na srejdī. K oltāri so novomešnika sprevodili naš dikān Jerič, predgali so njemi pa g. Tkālec, salezijānec z Gomil, ne ven či jij

pómliš, zdaj so ravnátel dijačkoga závoda v Zagrebi. Povdárjali so, kak je dúhovniški stán zavelko zeti ži na ton, šče bole pa na òvon svejti. Dúhovnik je praj več kak očácie s svetoga písma, zato ka má oblást pozvati na svejt Jezuša. Gnešnji slávenec je tak ži strti dúhovnik z Gomíl, pa de ga drúgo leto nasledúvau ži peti-Ednjákov gospód. Zdaj je kak bogoslovec búu Svétkovomi za ceremonějra (kij vse na rendi má tak v cérkvi kak na premíciji). Znaš Ana, gda nan je Vanek dáu na kunci svoj novoméšni žegen, je cejla cérkev zospéjvala pésen, štera krasij obòuk tórniške cérkvi - **MARIJA NEBESKA KRALICA**...Glás se s stotérnij grl zdigávau tak močno, ka san se zbojau: ve zidóvje razpókajo, kak jerihonski v svétion písmi od silnij tromb gromoglasnij!

Po meši smo šli v prošeciji prti našoj okínčanoj vési. Na poti so nas tú pa tan šče pozdrávlali žitni kríži s késno požetij njiv, znábiti kak naznanílo Vaneki, ka de v nóvon stáni trbело s kríži živeti, zednin pa kak nejmi pozdráv bože naráve. Kak da bi šli v Jeruzálem na cvetno nedelo, tak slovesno smo korákali pod okinčenimi slávoloki! Domá na dvouri so bili na rendi pozdrávni góvori v vesníckon, rodbínskon i hížnon imeni. Nej samo od žensek, skúzno je bilou túdi vnougo moško okou. Kak da se radúje cilou súnce, tak obilno se nagnolo nad nás i našo dolíno. Počújsnolo se ži ober škoule, gda se začnolo gošćenje. Od toga ti nun písau, se razmi, ka so prišle na sto same dobroute, ve so pa glávne kúharce bile s fárofa. Pijače pa túdi nej sfálilo, tak ka nej trbело čúde delati! Glávniva "kělnara" sva bila mŭva s Pišton, ve sva mela velki podrk, národ je búu žeden od velke hice, šče bole pa od močno zabeljenij jestvín. Kumaj sva zadolela nositi nej samo v litraj, liki šče v velikij vrčaj kak v Káni Galilejskoj. Nouš vórvala: vína so lidjé spilij kak najmenje, čiglij je bilou prvovrstno goríčko; največ sva s Pišton stočila malinovca, přeci razrějdčenoga (tak so lekaj priporáčali čerensovski plivánuš). Nikak je liděn bole pásala tá dičinja pijača. Kaj-kaj sta nama pomagala Strkov svák pa Džiránov sósíd, znaš ka lústva bilou kak za dvej eli trij mlatídve. Senčina je bila rastégnjena po cejlon dvouri pa šče v klíč zasúknjena.

Popoudné je nouvi mešnik oprávo večérnice v domačoj kapejli. Pozvánci so se razžíveli, gda se sunce ži malo nagnolo tantá nad Lipo: oglásila se pesen, fčási na dvej krajaj naidnouk. Veselílo se stáro i mládo, nájbóle kakpa mládi rod, posvárbice pa dijácje z drúžbani, šteri so se večkrat fkúper slikali pa so víšiši školášje z bogoslóvcami vřed natákali děklan i trinckali žnjimi. Eli da bi tíj znála, kak je té mládi škólani rod vónáfčeni za takše slávnostne prílike, kelko špájsov znájo pa fsefelé prekšénosti, to je nej za povédati! Kak smo vžívali, gda smo poslúšali njíve takzváne dijačke lintanije O-ve-ne-ra-bi-lis Bar-ba Ka-pu-ci-no-rum: to je po latinski, Ednjákov gospod so mi ovádili, ka to znamenúje po naše O častivre-

jdna bráda kapičinarov. Eden je "mólo" naprej, vsi drúgi so pa múvili zanjín kak ódgovor, na kunci so pa te cejlo lintanijo večglasno vózospéjvali s trikrat zdígnjenov vížov, tak ka vse rúm šou tantá prti Glóbančan. Nega pa li lepšega na svejti, kak adna nova meša (s premícijov). Na njój se razveselij vsakše čúteče človeško srcé. Cilou pa naše kméčko, kij smo tak glóboko odspódi eli déleč od toga šakraméntuma (šestoga po rédi).

Dobrovólnosti, špajsov i smeha je bilou na vrhé. Radúvali so se túdi stári lidjé, cilou domača mamca, štera so se včakali 82 lejt. Kak bi lejko bila šče tíj med nami, Ana, odséljena kotríga naše ród-bíne! Új da nan pa žau bilou za tebé! Ká so te denok Vógri nej pústili?! Ve je pa tou nedúžno veselje, štero človeka dúhovno nadígváve! Znaš Ana, takša premícija z novov mešov je predpódbá nebéš, vóri! Vsa pozvána drúžba se radúvala, veselje je bilou na vríji, tak ka so me skuzé pobíle od dúšne genjenosti. Obrno san se k svaki Strkovomi: čújte, dragi svak, ká právite, ta meli gda svejta túdi najnívi familíji tou nezarensko srečo, kak jo vžívle gnes Svétkova? - Bógzna, či mo toga vrejdní - so si zdéjnoli svák. Stárali so se, ka praj njúv díčárec préveč nebógaven, záto san njín šteu navdéhnoti malo batrívnosti: - Samo nájte, ve je pa prvejšnji ministránt, níkaj se ne bojte! Vúgniva si kupico, ka nama Góspodní Boug spuni najíno skúpnó želóu! Ne otrújajva se veselíti i vúpanje gojítí! -

Kumaj sva spílá, čújeva odzvúna velíkánski smej. Múva bojk vó s pójate, pa varava ódeleč Štejfa Tsigánovoga, kak pregáda g. novomešníci pa káže rastrgane púncúle i črejvle, štere je stépeu vó z žakla. Pri ton deli se na ves glás góspódi nevolívu, kakši kvar je tou za vés, ka je vózoškólani šujster povrgeu svój stán i pobegno v drúgoga, góspóckoga. - Što mi zdaj té šče hajdi jáke bòčkore pokrpa pa potúmpla?! Jes san se pa ži gájiu na tou, ka mi tou fčínjí níšče drúgi kak vrli sósíd Svétkov Vanek, vózefčeni šujster! - Da bi ga šeka brsno-la! Povejte lidjé, kij šent mi zaj té razštélane saré vkúpzašíje?! Kama naj lejčen na stára lejta za šujstron?! - Med kúnckanjún se té najvékši véški prekšenjáak stépaú pa lovúu za vlasé, te pa pòkau vkúp z razpáraními sarámi, ka se práj zdígávau žnjíj. Góspódje so se držáli za červóu od smeha pa se vleklí krej od prahúj. Noví mešník Štejfi: on je priprávléní zetí s seof na prvo kaplánsko mesto túdi šóštaráj s pánklinon, kopítí i vsóv škerjów, či de njemi Štejf vse tou pelau na kócaj s svojín žaklon vřed. Špájs z véškin šóštarájon so dokunčali g. Tkálec tak malo po hrvacki: - Úmjesto šíla i kopíta nova mísa ponosíta! - Lekaj uní kánijo spravítí Vaneka na Hrvatsko.

Svétkova držína je rejsan postála pozdígnjena kak maloštera drúga, pa de šla znán po pouti Kélenčove híže, štera je dála materi Cérkvi ži dvá mešníka. Znaš ka máta Ana pa Jožko dva díčáka, eden se ži škoula, mlajši pa odi kumaj manjúštrivat. Kak de z našín

Nácekon bôgzná, ve pa rad lûka v knige, kak san ti že pisau.

Po Štějfovon špájsanji so držali guč g.dikán. Vse san nej čüu, kaj-kaj san pa zgrabó, bár tou, kak je gněšnjega novoméšnika rějsan nišče nej trücau eli silo v tě stán, záto pa zánjega nemre nišče pravi-ti, ka "šiba novo mašo póje" - to je povejdano tak po štájarski, po naše: zospějvle, mi bi pravili ráj: sfüčka. Kak so to vöpovedali, kre kraja stola, ge so siděli víšiši školašje, eden brékne: - Hej, šiba novo mašo pojěj!! - Lidjé kakpa v smej, g. dikán pa g. Kleklin sta si pa nikaj potüu gučala. Študent je stano pa šteu šče nikaj zabrüsiti, da so ga pa Ednjákov gospód potišali pa dolpotěpkali. Znaš Ana, mládi rod ka se škoula, bár eden táu, šče biti bole svěcki, pa se škoula za drüge svěcke stáliše, fiškáliše, vučitele, profěsare, dõktore i tak děle. Tě tñdi trběj na svejti. Eli ništerni od tej se vlěčejo krej od Cěrkví pa so lekaj (kak právijo g. Kleklin) napravili cilou nikše družstvo pajdášov komu-nistične Rusije. Pomisli, kak je šatan dóbo na svojo strán, trběj moli-ti za njé, kij so vójznili. G. dikán so šče povdārili, kak je Svetkov gos-pod poslũno glás našega Zveličtela "žetev je velka, delavcov pa malo" pa ráj zapiũsto svoj ži zagvišani stáliš pa šou v drügi, podoben stáliš, samo dúhoven, ge de liděn krpau pa vküpfěrcau zblõjene pa rastr-gane dúše. - Zafálimo Bogi - so doküñčali guč dikán Jerić - ka se v zádñjen časi vrstijo nové měše v našoj Krajíni adna za drügov, rávno to nan je potrebno: novi dúhovni poklici, kongresi, žíva kultúra na vėsi v kršćánskon dúhi - to de trdna i hasnovíta Mažinõtova línija naše Krajine pred pretěčin boljševiškin komunízmon. - Ploskali smo njin, Svetkov gospod so se njin pa zafálili za slávnosten guč. - Prefájni, samo prekrátek je búu srěčen děn, gda so žarki z neběs sñjali na našo vės. Mati Cěrkev je dobíla, müva s Pišton sva pa zgúbila nájboušega pajdáša, naj bo, ve njeni vöščíva vėkšo srěčo s cejlóga srca. Tebi pa daj Bog nove měše tála!

Zbogon stani. Jožko

Od škegna do škegna na správišči vėških ženk - pa kij šent se po pěkli šěče

Najprle eden vrouči pozdráv z domáče vėsi. Pišěš mi, sestra draga, kakše veselje san ti napravo s svojov pisarijov, ka si šče Běrcovo pa drüge nũne razvedrijla žñjöv. No, fálabougi! San lekaj li nej zabáдав písau.

Naděle me spitávleš, či so se trij sposvájene ženke ži změrile, eli se šče izda ogrzávlejo medseof. Dugo nej bilou čüti nikaj, adno nedělo pa so prišli Manka Štrkova knán glědat grobni spomínek možěvi, šteroga so naróčili s cementa. San njin ga napravo, se njin povido, cilou pa zláte slove nanjen, samo so se stárali, ka de pokójno-ga preveč težo. San jñj potroštau, tě njin pa naša skühala těj pa přeci

žganice čapuknula notri. Mamci je včasí farbo natirala v líce i dár zgovornosti na jezik. Hapili so našelci pripovídati z gode i nevole ž njúvoga kunca vési. Dugo so bilé ženke vsaka za sebé, so nej odile vójs, té se pa Bára Strínina sprsila, ka naprávi domá málo gošćenje pa pozové oběj pajdašici z "rómanja" v toplíce vučkovečke pa šče oběj sósídnivi Manki, Jóžkovo pa Metčécovo. Za zmirítev si trběj malo przaděti, sósídnivi Manki pa musáj potroštati po čúdnój "štělin-gi", štera se dogodíla preminóči tjeden pa odpělala pár děčkov z vési v delěšnjo Francijo. Metčécova se stárala za vnúkon Štěvekon, Jóžkova pa za Jóžkon Bálašvin; obá sta povrgla domáčijo i odišla slúžit v tůhinski orság. Z drůgimi děčki vréd vúpata nájtí tan bouši falat krůja pa sta nahála tů svoje domáče i to nej za leto eli dvej kak regrútje, liki bogzná kak dolgo, či nej za sigdár. Sto se ne bi stárau za njimi?

Tak je Bára sprestrla ponjáo na škegni i dala pozváti imenůvane peršone na máli škegenski máu. Tou bi naj bilou správišče dol-njegomilskih ženk pod Bárinin ravnitelstvon, na štěron bi se naj vse spogljalo, změřilo i potroštalo. Metčécova Manka je prněsla vrček vína z Merkánjovij goríc, Jóžkecova Manka pa faláčke stárij gěrp, štere je sin Jóžkec ži vózvrto, eli je v kótekaj lůknjic šče izda ostálo majčko mēda za cécanje, tou pa našin mamcan jako pásalo. Vse bi bilou vrédi kak se šika, či bi rějsan vse prišle vkůp. Eli Manka Štrkova se vógúčala, ka jo dišij, té se pa Treza Bedrníkova tůdi nej podůfala tá. Ve bi se záto dalěj preprosíti, či ne bi zvědili od dicé, ka je priplájsala tá vójs Gejta Makova, vrstníca Jóžkove Manke. Rávno je šla trávo brát v Oplejtar, pa ódeleč našnófala medečino, gda je Manka nesla gerpé po pódstinji. Vrgla je travnják na plout i šla za njóv, čiglij jo Manka nej zvála. S škegna se čúlo níkše nevólno kůnckanje.

- Bog mój oča mój, gě ži zdaj naš Števek, nigdár ga nun več vídila - je jóčič zdihávala Manka Metčécova. Bára je mogla dugo sůkati jezik, ka jo je potíšala, nájhole s ten, ka děčki šče jako radi pridrčejo nazáj, ědni májo ži šóce, nódó mogli brezi njij pa ródnoga dóma, kak štrki nej brezi svojega gnějzda. Eden cajt je Manka múčala, té pa pá v jóč:

- Pa da ne bi bár Bálašov gavalějr zospějvau tějste žalovíte "Le pojd' Marija z mēnov na nówi moj dom"! Je znau hůncvut, s ken nas správi v jóč. -

- Samo náj, un je dobro mislo, - je bránila svojega kršćenca Jóžkova Manka, - ve pa znaš ka un prvējšnji pēsmar v cěrkvi pa je denok fále vřejdno, či se zmislo na Marijo, naj děčke sprevódi v delěšnji svejt. Bogzná či tan ne zablódijo, se pokváriojo pa na Bogá pozábijo. -

- Ká bi děčki, děkle děkle se ti spēsajo - je brěknola Gejta

Makova, - služeeke dekle. Une so prava nesreča, gda se v svejt podajo. Ne bi je smeli pistiti na tühínsko, za nikši svejt nej! Vse se spesajo tan, vse!

- Ej pa ka bi se pokvarile vse - je štela stáviti Gejto Strinina Bára, - či se je tvoja sneha, so li nej vse za nikoj! - Eli Gejta li svoje tñrala dele:

- Té küse tépeške bi trbèlo spozaprejtì eli je pohabiti, njin vse žensko vòzrèzati, òvak samo fačuje kotijo eli šče hùše - ži v ùtrobi deco vmàrjajo. Tou lèkaj zdaj navelci činijo pogospòdene ženske v tejstij orsàgaj, za njimi pa dekle z vesníc, kij so se v svejt potèple pa bi se rade otèple dicè, gda šòrke gràtajo. To je kùga vmàrjanja žive dicè, nikaj drùgo!! -

- Kà ti denok bròdi po sejroj glàvi, ve ti jo pa znàn nej víno zavrtelo, dède bi trbèlo stráj zèti, šteri ženske tak po pèsje nagànjajo i v grej napelàvlejo, - je brànila Ejvin rod Bara pa zèla Gejti vrèek z rouk.

- Vídin, ka vaj víno podežgalo, iden po kisèjlo vodou eli soda-por, ka malo razrèdčimo to močno pijàčo - je stànola gor Manka Metčècova pa odsràjala domou.

Bára je žaljala, ka nej prišla Manka Štrkova, bi bole znàla Gejti jezik zavèzati, ponòvno je stírala Vincija po njou, eli pá zabàdav. Štrkova je znàla, kakšega guča je Gejta pa ži zatògavolo nej šla. Gejta pa li dele mòtala svoje i grdila na tühínsko potèpene dekle. Bára se ži navòlila poslušati pa njoj sponèsla:

- Ej Gejta, kak moreš denok pri dobron jèli pa pili vòmetati s sebe takše grdostije?! - Jòžkova vrstnícà jo podprla, ka rèko naj rāj cèca pa liže, Gejta pa li deła nikaj mùvila, dokeč jo nej Bára stàvila sten, ka li nej vse zgùbleno, ka rèko cèrkev pošila tá tùdi pope med naše delavce, uni màjo pàzko na njè pa skrbijo za njùve dùšne potrejbe.

Pomàli so se ženke naccècale sladkòče z gerp, šče bole pa vína goričkoga. Bára se na čemere bole nakrèsala, ka nej mogla zazvati kcój tretje Manke pa Treze. Malo nažgàna je hápila spèjvati pèsen od dvej šoularov s čarne šoule. Najprle od kèlnaric, štere vodou med víno mèjšajo - pri ton je zbočki glèdala Manko Metčècovo, gda je ravnò mèjšala víno s sodapòron - tè pa bole naglàs kitico od skvar-jenij žensk:

“Kama tejste matere pridejo, štere živo deco zapràvlajo?”

“Tejste matere v pèkeo pridejo, se sèpatà špancejrajo...”

- Gròn se ti špancejra! - je bole skričala kak povejdala razkòr-jena Gejta, - bi rada znàla, kij šent se po pèkli šèče, Bog i bogme! Da bi ga gròn, kij je tou pèsen vkùpsklau! - Tè se pa kak toča z nèbe sùn-jàvalo žnjè, kak do té vlačùge kaštigane na òvon svejti, kak do je žgàli vsi vrazjè i to na tiston táli tejla, s šterin so činile grej na svejti.

Báрино spējvanje národne pesmi je čüu tüdi škónik, šteri se medten pripelo k Jožkeci, prvomi rojári v dolénjon kráji (prinjen se fčüu té meštrije). Gda je Jožkec šou vö opomejnat ženske, je stöpo žnjín na škëgen, ka bi bole čüu malo čüdno Báрино vüjanje znáne pesmi:

- Ej Bára, se ti nej jezik malo smëu? - je stavo zažárjeno pës-marco. - Práva pesen se tak glasij, ka tiste matere čáka v pékli vékša kaštiga: "svetlóbe nigdár ne vídijo."

- Na víš, tou zaslužijo, nej pa ka bi je Bog šče nagrádo za grej! -je poprijela Gejta, zadovolna, ka je dobíla pomočníka.

- Samo se paščíte vöpocécati gerpë, ka moje fčélíce ži vöšejo sladko pašo - je pretrgau guč skrbliúi rojár, - ite ráj kama notri. - Kak da bi ga čüle, svojega vértá, so fčelé rêjsan hápile nadletávati sladko medecíno, tak so se njín ženke ögnole na Metčëcov škëgen. Škónik je šou za njimi, Bára njemi mogla zospëjvati pesen do kunca, un si pa nikaj spišávau dol. Gejta je po dobroj jüžini li ödšëpësala s travn-jákon na njivo.

Na Metčëcov škëgen je prišla keój šče Treza Bedrníkova. Tú so si ženke sële dol samo za krátek cajt, dečki so se nájmre hápili svín-jkati na dvöuri pa zagnáli tákšo rabúko, ka so se nikaj nej rázmile. Mogle so se odseliti na trëtji škëgen, v débëlo senco pod góste Bedrníkove jabláni. Treza je prnësla kúkarčne vlëjvanke, Bára ocvrëjte fánke, Jožkova Manka pa novu lúnček medüj. Zdaj so vüpale, ka pride tüdi trëtja Manka, Štrkova Magdíčka. Od toga ti napíšen drgóč, zdaj ži naša brečij, ka trbëj iti v Džóte na njive. Té papëre si vkúper zakápči pa kstráni deni, ka za pár tjednov té nouve keój prištëjpleš. Müva z Verúnov sva zdráviva, óca pa mati vglávnón tüdi, samo včási sta malo nevólniva. Zbögon stani - Pišta

Správno goščénje, s prešëcávanjon kak rišiti grünt i zagvíšati ödvëjtek Štrkovoga roda

Zdaj san pri gorícáj v našoj ober sto lejt staroj rámbi (z nóvin peciklinon, pomisli, friškin kak mótor), vodou san natóčo pa galíc namóčo, tak ti lejko znápišen dële prípuvist z dolénjij Gomíl. - Strínina Bára je zgúnila zdaj Jožkovoga Ferënceka po Štrkovo Manko z naznanilon, kakše dobróte jo čakajo na sósídnoj trati. Mogeu je šče keójdjáti, ka je Gejta Makova ži povrgla njüvo správnö goščénje pa tak ostanejo samé: trij Manke z Bárov pa Trezov. Morejo pa rišiti velka véška pitanja i dugóvanja.

Manka Štrkova se zdaj nej mogla več vögučati, cilou nej, gda je čüla za novo pörçijo Jóžkovoga méda. Eli golij rouk tüdi ona nej štëla iti na goščénje pa je velëjla vnúkeci, naj njoj natóči v pivníci lúnček goričkoga. Díčák je bougau, sán pa nej šteu iti tá, ka se njemi

praj vnouža čouvati stāre hrbte zgrbane.

- Mešo si vōnahāla, - se je pošengārila Strinina Bāra, - prišla si kumaj k večernici. No, naj ti bou, glāven māu mo mēle kumaj zdaj.

Bāra je dobro znāla, ka Štrkīci paše vse, ka je sladko, nājbole pa medeni namāz na vlējvanke eli kifline, to sta pa s Trezov tūdi pripravili za cejlo tēpsijo. Pri takšen māli je Štrkīca pozābila na vse zamere za nazāj pa za naprēj i bila pri vouli brbrati cejli mili dēn.

Za Bāro je bilou glāvno tou, ka Štrkova nej vōovādila sīni, kak grdo se una spozābila v svojen žējaston srdi zavōlo potrējte pūtre pa njēnomi "piceki" pohūjšlīve nāvuke dāvāla.

- San se ži bojāla, znāš, ka prle merjēvi, kak se zmērivī - je hāpila prēsti Bāra. - Naj zāto najprlē požalūjen svoj pregrējšek napelāvānja k bōžnomi ponāšanji, vūpan, ka ga tvōj "picek" nej poslūno.

- Ne ven či nej, rāvno vūvi s Trezov sta njemi zmējšali glavou pa ga oženili tak napōu, - zdējne Manka Štrkova.

Smīleni Boug, ve pa znān nej hāpo ži dūpkati za tistov diklīčkov, Bōžikov eli Žūžikov, - se strsne v svēton strāhi Bāra.

- Mīsliš Mārtikov, to zāto nej. Liki āto je dikāni na pītānje, kā de žnjēga, gda de velki, sagurno zabrūso: "Ženo bon se!" Dikān kakpa v smej, zvonār pa škōnik tūdi, Števan je pa zanejmo od začūdenja. Nājrāj bi ga splūskau, eli se zdržau, sledkar so njemi pa dikān prebrānili ga krišpati, ka rēko dičāk dūno to tak za špājs. Sin je tūžen, si mīsli, ka njemi dičāk s ten šče napēkati, jes san pa tūdi žalostna, za oba vkūper. -

- Nikšij strahōv ne mej, Manka drāga, - jo poglādi Bāra, nazādnje de vse kak trbēj. - Gda si je pārkrāt gūtnula z Mankinoga lūnceka, je grātala nej samo erdeča, liki tūdi rečliva:

- Manka moja drāga, esi poslušaj: Oča Bog je nej nikši fūdaš v eden rōg, on mā vsefelē žvēgle, nej samo edne. Vēlke svetske vōrgule! V to formo on v svojen krālestvi nebēskon ne nūca samo pōpov, liki lūdiij fsefelē drūgiij stālīšov, kak je komi zmōžnosti dāu...

- Bormeš tak, - je potrdila Treza, - na tou rejč se pijē! -

- Zāto pa, - se nej dāla stāviti Bāra, - kā mo se bōfale mē za dičākovo pōpōvstvo, podvōrimo si brēzi tē mantrāče! -

Manka Jōžkovica se na pozāvanje k pītji zbidīla: - Tak je, pa nīkak ināči! - Kumaj je spīla, nāskori pā vtūnila v drējmež.

Zdaj se Bāra pričūjsala blīže k Manki pa njoj šapūtala na vūho:

- Znāš ka, Manka, či mūvi kak pajdašici tak sčista trejzno premīsli - po ton kak se dičāk dikāni gōrpōpičo - ve se nama dēčekc lējko mīli: či bi mōu šče kakšega brāčeka, bi šče bilou, eden bi se škōlau, drūgi bi ōstau na grūnti. Tak pa nej samo, ka prideta grūnt pa imējtek v lūcke rokē, liki van prējde tūdi odvējtek! Se vašima tou

ne vidi škoda? Pa či ži dičaki ne dišij kmečko delo, ste gvišni, ka de popóvski stán po njegovej vouli? Znaš, či de posili šou za popa, de nesrečen sán pa šče drugin de slab zgled, povej či nej?! -

Sósídnivi Manki pa Treza so Bári prav dalé, Štrkova se pa malo zamíslila, te pa ovádila, ka ži sama to premišlávala pa túdi obej z dičakovov máterjov sta tou zgrúntávali. Eli kómi denok spúniti volóu, stářišon eli dičaki? Un šče nima právoga spoznánja pa ga šče dugo nóde móu. Zdaj se Bára okorájžila, kak da je v bistróči goričke pijače najšla právo rišénje za edne pa drúge:

- Nájbouše bi bilou za vse, či bi se vaše gnejzdo napúnilo šče z édnin štrkecon. No povejte, či nej, - je bardusnula dřejmajóči Manki, štéřivi sta se strsnili i glasno potrdili Bářino modřuvanje.

- Ve je pa věřstvo zadósta vėlko, - je nadalúvala Strinina přédgarca - ka vsen dójde, nikomi nou trbélou iti po svejti! Či sta s pokójnin samo nej zoságala sína pa njegovo ženo, ka se od stráha več ne podúfata v tou.

- Vgúnila si, zgódilo se rávno tou, Boug nama ne zěmi za grej. Hidou sva jiva mēla ži pri trétjen ditěti. Ne ven či se nej moj poslušni sin přesělo v štaló rávno zavólo nájnoga neskúnčanoga ogrzávanja. Samo to van ovádin tak na vúho, bógvári, ka bi štera to raztróbila po vési!

Bára pa Treza sta Manki Magdički zagvišali svoje múčanje, sósídnivi Manki sta pa od dvójnoga vína obtěřšeni ponóvno zakinkali, zdaj ži bole ležečki kak sidečki.

Naj samo smřčijta, - si zmúvi Bára zadovolno, - njivi tou ne briga: tan je dicé ka vse šamřij. -

- Ja ja, kelko so je Bógec dáli - jo dopúni Manka Štrkova.

- Pa divjóst i nespámet znapitij rókov - dūne kćój Treza.

Či bi bila zaj tū Gejta Makova, - odvrné Bára, - bi te jako ošónala, znáš Treza. Ona má grozno hidou nej samo dekle na túhin-skón, liki rávno tak kmečke stářiše na velkij grúntaj, šteri se bránijo dicé, ka se ne bi zěmla převeč razfrčkala. -

- Tak je túdi praf, po nóvoj šěgi! - je trdo zabijla rejč Treza Bedřnikova.

- Jes san túdi dugo tak mislila, jes pa mój pokójni, - je z nikšín pomilúvanjon djála kćój Manka Magdička, oba sva se navdihávala s takšov (nes)pámetjov, Bog nama grehe odpústi. -

- Tou nou tak pólajci šlo, ta mogla jako požáljati, pa grej na òvon svejti dólbaliti - je klúnkala na Mankino vejst Strinina spoved-níca. - Purgatòrium vama ne vújde. - je šče djája kćój.

- Te pa mísliš, tak štimaš, ka tej nájini grějeķi ne spádnejo skóz řešeto bóže smílenosti? - opíta pajdašico Manka Štrkova.

- Níkak nej, - odvrné tá, - záto ka so tou velke grěhote, nej máličke. Bõrmeš tak! Bogzná kakše moke trpij ži zdaj tvój stáři zavò-

lo toga. Tj pa šče maš priliko, Manka drága, ka to popraviš, se za té nezarenski grej odkúpiš. Eli je nej zadosta, ka knapi dvóriš pa ga vsega skušuješ...-

- Šče políže ga, poscánca - jo sune Treza.

- Tak kak ti mláde teoce, gda se skótijo, - njoj zabrúsi nazáj Manka.

- Uj da pa lažes! Srán te boj! - plúne Treza. - Nikaj drúgo ne fčínin, séden si knjin pa je pokrijen s svojov šorkov jánkova, ka je ne zebe, márše se ne skoti z gúnjov, krava je ne pokrije, záto je moje delo Bougi dopadljivo, tvoje pa nej, ka boš znála! -

- Dosta ogrzávanja! - brékne Bára, - tú smo zatou, ka zapečátimo mér, nej pa ka mečemo vó svoj čemér. -

- Jes san túdi za tou, čiglij me jezik srbij, ka misliš, ka štimaš, v kakšo fórmu se naj šče odkúpin? - píta s svétin stráhon Manka Magdička, k Bári obrnjena.

- V takšo, ka sína pa ženo ponóvno fkúpspráviš. Zdaj sta takrekóč ločeniva, tak na pou. Tj moreš zadrótati té počeni lunec hižnoga svéstva pod vašov stréhov! -je zaokróžila svoj prédgarski tanáč Strinina Bára. Manka je vse zazéjvala od groze, kakši velikánski tétet njoj pajdašica nakláda na njéna vkúpspádnjena stára pléča.

- Kak jiva naj jes správin vkúp, - se bráni trdokórno, - či je pósteu v velkoj hiži krédi samo za baráte? No dúni, kak naj nevěsto správin v štaló na blánte? Či se razprásnen, nóde šla tá. -

Kak ste vútjnjeni, bože mili, - si zdéjne Bára, - nájjakšo pósteu šparate za baráte, štéri prikréšejo kván dvakrat na leto, hižni vért pa more cejli čas prdihávati tisto vonjúgo v štali. Nespámet! -

Ne grdí mi sína! - jo z zdignjenim gláson opómni Manka, - óvak pelisnen v trávo tou káplico bóžo! Sin mój je jako poštváni slúžábnik cěrkve. Kak je prišeu plazéjrani z boja pa naháu tan edínoga brata, je póstau zvúnreda pobóžen pa si je sánrad zébrau takše ležišče, znaš, na to priliko kak sin bóži, gda se kak nájpozadnějši človik naródo na té nevaláni svejt. -

- Nikaj se ne repěnci, Manka, jes ga štíman, tvojega sína, vsa čest njégovoj odíčenoj slúžbi. Samo njemi moreš vphati v kenjico, ka je denok nej pop nej barát, liki óženjeni možák, pa je dužen se po tón ravnati pa pri ženi spati! - Zadnji stávek je dúnola tak glasno, kak da bi ga stréskali vó nìgdašnji strogi plivánuš Sákovič s prédgance. - Ka je Bog združo, toga naj človik ne lóči! - je pribíla keój.

- Rávno tak kak práviš; múvi sva túdi za tou, - sta bréknoli v eden glás sósídnivi Manki, zbújenivi za krátek čas v stráhi, ka ne bi kaj zamúdili. Manka Štrkova pa si siróta nej znála kaj, eden čas je stúnjala, té se pa strósila, kak da bi jo preblísnola réšnja miseu:

- Ka bon jiva pa šenta správlala vkúp, prestárivera sta za nóvi odvějtek, tak eden kak drúgi. Ona šče bóle kak on, čiglij sta obá

adnoga leta. Ži zadnje dejte je sirouta kumaj živa donosila skoro ži pri 40-ij.

- To te naj ne skrbij, za to se brigajo tan ober nás, odket živlén-je shaja, - je počila pajdašico Strinina Bára. - Očák Abraham je būu zmóžen očinstva v visikij lejta - je pršútala Manki na vūho, ka ne bi čūu šče što drūgi. - Tak ti poven Manka, ka pri dēdaj nega nevoule; či njin količkaj brše krv po stárij žilaj, so v ton táli jáki kak plemen-jáki. Hūše je pri starejšij ženskaj. Eli gē je molba v hiži, tan se lejko vse zgodij. Eližabeta, Marijina tetica, je v kesnij lejta porodila, pa šče vnóge drūge ženske v svēton písmi. Vōri vōri, Bog je vsega zmožen. -

- Manka Strkíca se zamíslila, nej njoj tékno več nej Jožkov mēd nej Trezine vlējvanke, v svojoj sējroj glávi je bródila samo tou: tij lejko hrbraš, báta-dráta, s svojín namázanín jezikon, eli nóde šlo tak pólejci! Je pa bíla seadno zafálna pajdašici, ka njoj v svojoj predikácii li pokázala adno rešítev, s štérov se ona lejko odkúpi na óvon svejti. Bogme, próbala de jo bócati, pa či se posreči eli nej. Či se trófi, ta rešeniva nej samo grúnt i imējtek, liki túdi njēni "picek", ka nou žrtveni ágnjec od staríšov pritrúcane voule, noude musáj rávno njemi iti v nezaželēni stán, či má bole gústuš za kój drūgoga. Či pa nikaj nóde s toga, pa bár pokáže dobro nakanēnje, to pa Bog túdi more zēti na znānje. Zafálila se je Bári za rešnji tanáč, namázala dva falata vlējvank pa jiva počila vkúp za "piceka", naj vídi mlajše, ka njemi mamca dobro vóšči pa se naj počótka...

Sūnce je zajšlo ži za kapejlo, gda je dokūnčala Manka svojo prípuvist na kapūri. Ti bi gvišno rada znála, draga Ana, eli se je dobrosrčnoj Manki posrečilo kaj zrendati po Bárinon tanáči. San jo túdi jes nej pozábo opítati.

- Vse se šče nej navrglo po Bárinon, se znán túdi noude: san pa doségnola, ka dičárec ne spij več pri materi. Síni san pa vbíjla v pišlivo glavou, ka je on kak bóže stvorēnje nikaj nej ménje kak kakši barát, záto naj ide lipòu v velko ižo spát pa gótova meša! Dugo me nej poslūno, nazádnje pa li privòlo, s ten ka baráton odstópi mesto, gda pridejo. - S pripovidávanjon so si Manka ponóvno oléškali dúšico. San njín šče ednók natočo dišēči tej. - Na víš, túdi zdaj na kunci zdig-nen kúpico pa nazdrávin tak tebi kak našín vrlín mamcán: Bog daj, ka bi šče dugo živele pa nan žítek lepšale! Naj nas vedríjo šórke janke, cilou pa trij gomílske Manke! Zdaj so si mūjle dúšice v to fórmu, kak so si prle zribale grintava téjla v žvēplastij toplicaj. Tij sestra v kmičnon kloštri pa se pá malo nasmej, zdrava boj pa zbogon stani.

brat Pišta

Narodno slavje je narodovo zdravje

Oglašán se ti znouva, sestra moja, prle kak san dóbo ódговор. Si míslin, naj vídijo túdi tvoje óčij, za té svejt zaprějte, kà se prínas vrějdnoга dogodij. V začetki preminóčega tjedna je bilou v našoj okroglíni nóvo slávje, svěcko i cerkvěno: vėlko národno zborúvanje (takzváni tábor) na 20-lejtnico oslobodjěnja i prikápčenosti Prekmurja (=Slovenske Krajine) k materi Sloveniji. Zědnin pa na 25-lejtnico shajanja našij domačij Novin.

Slávje so napravili v sósidnoj věsi Čerěnsovcaj. Tá vės je na vėlko gorizěta odtistijmau, kak prebívajo tú gospód Kleklin i tú vrějvlejo Novine v našen maternon jeziki (pa šče Marijin líst i Kalendár Sřca Jezušovoga). Uni so zrendali té veličastni "osvėtek lúbězni". Za tou priliko so vės okinčali z venci, cmějrami i zastavami, bíla je oplětena kak záročnica pred zdávanjon. Na noč pred "osvėtkon" so kóřili krejse pa pokali z móžarami. V nedělo zarán so Žižkanje zaigrali búdnico po vúlícaj, ka je šou rúm po vsej vesnícaj okóli. Na slávje je nej prišlo samo prósto kmečko lústvo, líki túdi góspoda: nájvíšiša slovenska svetna i cerkvěna oblást, san minister i národní voditeu Korošec, bān Natlačěn i odposlānec kenzoškofa (imě san pozábo). Na děle poslānci i dúhovniki Slovenske Krajine.

Najprle je búu slávnostni mimohód, góspoda ga je glědala z balkóna Narodnoga dóma (visikoga na štok kak v váraši). Zapřva se zvrstíla konjěnica (50 kunjov z jahači), vsa v pāntlikaj, za njimi so se pelali tak pomālí biciklisti z okinčanými peciklinami (jězero jij bilou), té je korákala školska mladína z zastavicami, za njimi stanóvska družstva děčkov pa díkeo, dobrovólci Slovenske Krajine, širítelje Novin, družstva izsěljencov, národne nóše z dóžnjeki, pozvačíní z vsov svátbov, za tějmi so se pa pelala koula, na šterij so kazali fsefele kmečka opravila i národne šege: teríce, přelje, mlāci, mlínarje, kováči, tesārje itd. Vse je sprevájalo vėlko národno navdúšenje. Lústva se nej dálou přestěti, óber 20 jězěr jij lěkaj bilou, vse je máhalo i kríčalo "živio!"

Ob 10-ij je bíla slověsna měša na vedříní (na okinčanoj tribúni) štero je slúžilo več dúhovnikov i bogoslóvcov, pevske zbóre so vodili trijě organisti (=škóniki). Po měši je bilou vėlko zborúvanje. Odprli so ga g. Kleklin z vesělin naznanílon, ka je náš národ v tej 20-ij lejtaj zadóbo več pravíc, kak prle v jězero lejtaj. Za Kleklinon so měli slávnostne guče šče vsi navzóči světní i cerkvěni oblastníki, vsi so čestítali i voščili našima národnima vodíteloma Kleklini i Korošci. Vlādnin pozváncon so zróčili darila: dóžnjek i vřtaník s cvětjon i cmějři, nazādnje so šče deklamějrali (čerěnsovska mladína). Na konci proslāve je jězerojězěrna vnožína lústva navdúšeno zospějvala "Hej Slovenci, naša rejč slovenska živo klíje".

Kaj takšěga, draga sestra, naša Krajína šče nigdār nej vídila. San minister je povědau, ka je to letos nájvěkše slávje v cějloj

Sloveniji. Šče nebòu se veselilo i oblijavalo tábor z zlatimi žarki. To je bilou právo sprotolétje našega národa, čerensa na vratnícaj Slovenske Krajíne.

Naj zveselij šče tebé, ti vošči brat Jožko

Cirkumbedêrum za Štrkovov Mankov

Nej mi je za písanje, draga Ana, eli ti moren nazvejstiti: naša mamca (Števanova mati Manka) so po krátkon betegi mrlí; na cintor sta jîj sprevòdila g. díkán pa g. kaplán, škónik je po stároj šegi v mamčinon iméni jemáu slovòu od družine i ròdbine. Tak nas je viš letos po vèlkon radúvanji, Svètkovoj premíciji, zadèjla túdi žalost.

Za mamcov žalùjemo vsi, najbole kakpa sin Števan. Smo nej vòrvali, ka jîj tak friško posejka. Zádñjivi dvej leti so se rejsan stárali, ka jîj sešèron smíca pa šče díšj, da so pa močni bilij pa smo mislili, ka do betegi protistáli. Znán, ka tebé najbole skrbij: Števan njin ži ov mejsec spravo spòvid pa slédnje mázanje - šli so pripravleni na ov svejt. V zádñjij zdihlájaj so siní šepùtali: - Zató se ne koli, či nóde šou za popa. -

Viš, sestra draga, tak je hápila smrt kositi túdi v našoj vulici, med našimi mamcami: od trej sósidñij Mank sta ži dvej mrlèj, prva Jožkova Manka, za njimi naša,, čirávno so bilij šče jako radoživi. Z našin najmlájšin sta se najbole vkùpzalá. Kak so me siròuta záprva navdájali z grenčinov, tak so mi slédkar, gda se díčák ži naródo, přeci olèkšali breme sagdanèšñij skrbij i nevól. Vnúkeca so nej samo štimáli, liki šče razvájali. Tak so ži na ton svejti zadoščúvali za prvejšnje zandíranje - Bog njin ne zèmi za grej, kak túdi možèvi (dedeki) nej, naj se jiva ráj smilùje i njima dá večni mèr i pokoj. Gda do se slúžile gregorijánske meše, ti naznánimo. šče ti kaj moli zanjij.

Veruna

Naj van šče jes dènen kcój pár vrstíc, tetica. Nemren se potròštati po smrti naše vrle mamce. Znábíti što míslí, odpádnola je sùha vejka družine, nega nevoule. Samo jes znán, ka bi šče mamca radi živèli, čirávno so ži dúga lejta mogli jábuka z nožon strúgati. Meni so sigdár kaj dali, nazlúk eli skrmá, cilou v zími so gdašte prvlèkli pogáčno jáboko vò s strožáka. Túžno je v hiži brezi njîj. Žmetno mi je, ka se njin nun mogeu zafáliti za njúvo lùbeznívost i dobrotlívost. Naj jîj Jezuš smílèni postávi na desno strán, po sódbi pa zdigne v nebésa; tan naj se srècajo s svojimi drágimi i vžívlejo žnjimi neskùnčano ráдост i slást nebeškoga gošćenja!

Šče to: V písmi vùčeki spitávlète, kak mi ide v škòuli. Zaidnók šče kamatá, samo me svádi, pa nej samo mené, ka se moremo fèiti

srbski. Naše slovenske čitanke so pune srbskoga čtenjá. Pa šče tá njüva pisáva, vsen nan ide trdo žnjóv. Stárišje nas tróštajo, ka so se oni mogli fčiti vogrski, tak se praj moremo mi zdaj srbski (šajtravi tróšt, jeli?). Vučitelice nan právijo, ka se moremo nafčiti srbski zavòlo soldačije, gda nas pošlejo tá vojsko služít. Kak dečki právijo, v ton táli Srbi rávnajo z nami Slovenci.

Pišite mi kaj, tetica, ste mi ži dugo nej.

Vas pozdrávla - Jožek

Lojze Kozar ml.

Po pecivo

Bil je pač takšen dan. Posebnega dela ni bilo, sicer pa delo zmeraj lahko počaka. Tako pravijo pametni, izkušeni ljudje, kakor je Žlarin Francko. In pravi tudi, da je od dela še konj crknil. In jaz mu verjamem. Zato pač delam le toliko, kolikor je nujno potrebno. Saj je življenje tako kratko, pa bi še ta kratek čas zapravil za garanje! Čemu potem sploh živiš, če samo delaš in nimaš časa uživati to, kar si prigaral. Zato sem tisto jutro odšel k sosedu, da malo poklepeta. Ni ga bilo doma, žena je rekla, da je šel kupit nek del za kosilnico.

"No, vidiš", sem si rekel, "če ne bi imel kosilnice, bi zdaj lahko doma sedel. Ni pa nujno, da doma, lahko bi kam stopil. Kakor na primer jaz."

"Žlarin Francko pravi, da je od dela še konj crknil. In jaz mu verjamem..." (fotografija ne predstavlja osebe iz zgodbe)

In sem stopil v gostilno. Ljudje imajo pač svoje opravke, čemu bi jih motil! V gostilni pa nikogar ne motim, tam imajo vsi čas. Tokrat je bila gostilna prazna. Moral sem nekajkrat zaklicati, da je od nekod prišla gostilničarka, starejša žena. Predme je postavila enega kozoroga in že odhitela, češ da imajo neke delavce.

"No, zdaj še v gostilni ne bo časa za pogovor," sem mrmral in srkal pivo. Lotevala se me je slaba volja. Niti pivo mi več ni dišalo.

Tedaj pa je vstopil nek mož, že malce sivolas, a vedrega, mladostnega obraza. Oddahnil sem si. Vsaj nekdo, ki ima čas. Mož je povedal, da mu je ime Viktor in da gre v Monošter po pecivo, ki so ga tam naročili za krstitke.

"Ženske imajo doma že tako preveč dela in skrbi, pa še drago je vse od sladkorja do orehov, na Madžarskem pa je pecivo zelo poceni. Samo naročiš, vzameš pripravljeno škatlo in odpelješ. Za ta denar bi doma komaj kupil sladkor. Sicer meni ni do peciva, ampak ob taki priložnosti že mora biti na mizi, pravijo naše ženske. Sicer pa naj bo, to je za vnuka, za malega Aleša. Toda žejen se težko vozim, zato sem se ustavil v gostilni. Doma mi ženske tako ne dajo piti. Če spijem kozarec vina, že vpije žena, da samo lokam, da bom vse zapil, zato sem se ustavil tukaj, kjer je mir. Pa kaj bi ti to razlagal, ti tega tako ne razumeš, si še premlad."

"No, gospod," sem ga spoštljivo nagovoril. "Mlad sem bil nekoč, ko sem hodil po mitingih. Ko sem v soboto zvečer odšel od doma in sem jutraj ljudi, ki so šli k maši spraševal, po kateri cesti pridem domov. Skoraj tako je bilo. S pajdašem Gregorjem sva bila na mitingu ali pa na veselici, kakor hočete. Tista noč je nekam prehitro minila, nekdo je zemljo hitreje zavrtel in kar naenkrat je bilo jutro. Jaz sem vmes v kotu tudi malo zadremal, morda za pet minut ali celo manj. Ko sem odprl oči, je bila dvorana prazna in muzikanti so pospravljali instrumente. Tako pa ne bo šlo, sem si rekel. Potegnil sem največji bankovec iz žepa in naročil muzikantom, naj zaigrajo še eno pesem. In so, seveda, kdo pa ne bi. Tudi jaz bi, če bi mogel in znal. Tako pa sem le poslušal, svojo muziko, muziko za moj denar in spil pivo, da sem se malo zbistril. Pivo je steklo po grlu, muzika je utihnila, denarnica se je posušila in moral sem se odpraviti domov. Gregor je sedel zunaj na stopnicah in dremal. Zdramil sem ga in stopila sva na cesto. Tam pa je pajdaš začel delati težave. Na vsak način je hotel na desno.

"Kam pa rineš?" sem se jezil. "A si pozabil, kje sva doma? Po tej cesti nikoli ne prideva domov."

"Ne poučuj me! Nisem pijan kakor ti. Za mano!"

Ne prepiram se rad, sploh pa ne s pijanimi ljudmi, zato sem stopil za njim. Če greš ti, grem še jaz, saj je vseeno kam, ne mudi se mi domov. Cesta je bila prazna, ljudje so še spali. Na koncu vasi pa sva pred hišo zagledala nekega moža.

'Povejte temu teletu,' sem pokazal na Gregorja, ki je hodil kakšnih deset korakov pred menoj, 'da po tej poti ne prideva domov.'

Mož nama je oprezno pokazal ravno v nasprotno smer, kakor sva šla, in se oziral, kam bi pobrisal, saj ni vedel, kaj bo storilo 'tele'. 'Tele' pa se je pohlevno obrnilo in šla sva nazaj skozi vas. Ko sva prišla do gasilskega doma, kjer je bila veselica, je 'tele' zavilo noter. Jaz seveda tudi. Saj sva postala že oba žejna. Škoda, da so muzikantje že odšli, Gregor je imel še neki drobiž, toliko da je vsak dobil eno pivo. Potem pa sva se zares odpravila proti domu. Srečala sva nekaj ljudi, ki so šli k rani maši. In Gregor je vsakega vprašal, če greva prav. 'Tele' je pač tele, kaj sem pa mogel. Vidite, gospod, to je bilo pred dvajsetimi leti. Takrat smo bili mladi. Sedaj pa mi je dovolj tale šank in pa kakšen prijazen človek, ki ne govori preveč."

"Zdaj si se že tako razgovoril, da si gotovo postal žejen. Ana, daj vsakemu še eno pivo. Ti pa, Drago, če še želiš kaj piti, mi nikar ne go-vori 'vi, gospod', saj sem ti rekel, da je moje pošteno ime Viktor."

Poštenjake spoštujem. Zato sem naročil še vsakemu eno pivo, da sva spila na prijateljstvo.

"Če imaš čas, lahko greš z menoj!" me je povabil Viktor.

"Za pajdaša zmeraj," sem rekel in že sva se peljala proti prehodu. Ne naši ne Madžari se niso zmenili za naju, zato sva kar naenkrat bila v Monoštru. Škatla peciva je bila že pripravljena, Viktor je plačal in odnesel pecivo v avto.

"Stopiva tjale v gostilno na eno pivo," sem povabil novega pajdaša. Tam pa so seveda imeli več piv, ne le za vsakega eno, zato sva tudi spila več. Koliko, ne vem, to ni moja skrb, natakaj naj se ubada s štetjem. Bilo je že pozno popoldne, ko sva se odpravila iz gostilne. Usedla sva se v avto in se odpeljala. Ker sva si že v gostilni povedala vse, sem bil sedaj prost. Zaprl sem oči in zadremal. Viktor pa je vozil. Verjetno je bila cesta precej ovinkasta, ker me je stalno premetavalo. Zdaj sem se naslanjal na vrata, zdaj sem spet lezel v Viktorja, da me je nalahno odrival, za krepkejši odziv ni imel moči.

Zbudil sem se, ko je Viktor močneje zavrl, kajti cesta je skoraj preveč zavila v desno, bolj kakor Viktor. Na srečo sva ostala na cesti.

"Kaj sva že čez mejo?" sem vprašal.

"Mislim, da še ne. Nisem še opazil carinikov."

"Pa se že dolgo voziva."

"Ti spiš in sanjaš. Bova že prišla."

"Kaj pa na Seniku sva že bila? Tam bi se lahko ustavila pri Cifri. Eno pivo bi mi sedaj dobro delo."

"No, saj bom ustavil."

In sva peljala naprej. Pa ni hotelo biti Senika, ne Dolenjega ne Gorenjega. Namesto Senika pa sva čez čas zagledala tablo z napisom: Körmend 5 km.

"Ti, pajdaš, mislim, da sva zašla. Kõrmend je nekje na drugi stani Monoštra, nekje proti Sombotelu ali Pešti," sem ugotovil.

"Nič hudega, zapeljem malo naprej in tam obrnem. Če že misliš, da sva zašla."

"Nič ne mislim, tako je."

"Nisem prepričan. Kaj ni tam prehod?"

Prehoda ni bilo, bila pa je policija. "No, zdaj samo še vaju rabiva!" sem zagodrnjal. Viktor je moral pokazati dokumente. Tudi mene so nekaj spraševali, a jaz sem pameten in sem kar ponavljal, da ničesar ne razumem. Tako se najlaže izmažeš!

Viktorja sta policaja povabila v svoje vozilo. Ne vem, kaj so počeli, a čez čas se je vrnil en policaj, se usedel v Viktorjev avto in odpeljal za policijskim. "Ti kar pelji," sem si rekel. "Se boš že naveličal."

In res se je kmalu. Zavil je na neko bencinsko črpalko in tam ustavil. Odšel je v policijski avtomobil in vsi trije so se odpeljali. Kaj pa zdaj? To so pa čudni ljudje. Nič ne povejo kam in zakaj, samo odidejo. Ni druge pomoči, moram počakati, da se Viktor vrne. Pa se ni vrnil Viktor, temveč policaj in še nekdo. Seveda šele po dveh urah. Ta drugi je bil prevajalec, ki je tolkel neko hrvaščino. Postavili so mi nekaj nepomembnih vprašanj, kje sva bila, kaj sva počela. Kaj pa vas to briga! Nazadnje mi je tolmač rekel, da sem prost in lahko grem.

"Kako grem? Kaj pa Viktor?" sem vprašal.

V odgovor je policaj samo pokazal z roko, da je Viktor pod ključem.

"Tako pa ne bo šlo. Brez pajdaša ne grem nikamor. Skupaj sva prišla sem, skupaj bova šla domov."

Po kratkem posvetu je policaj odšel v svoj avto, prevajalec pa se je usedel v Viktorjevega. Jaz pa seveda zraven. Tako smo se odpeljali v Kermedin pred neko gostilno s prenočišči. Prevajalec mi je pokazal, naj grem noter. V gostilni sem seveda našel pajdaša Viktorja.

"Kaj pa počneš tukaj? Pohiti, meja se bo vsak čas zaprla, potem pa bova morala nad Hodoš domov."

"Le mirno. Jaz sem že najel sobo, kjer bova prespala. Danes tako ne moreva domov. Šele jutri ob desetih mi bodo vrnili dokumente."

"Kaj, si znorel! Jaz moram domov, nič nisem povedal, kam grem. Pa kaj tvoji nimajo jutri zjutraj krsta?"

"Bodo že počakali. Kaj pa moreš, če je tako! Pridi, tam zadaj imajo kegljišče!"

"Kakšno kegljišče! Ne moreva domov, čakajo naju, sploh pa tebe, ti pa misliš le na zabavo!"

A Viktor se ni vznemirjal. Ker jaz nisem hotel, je sam odšel v kegljišče. Pozno ponoči je priropotal v sobo in zaspal kot medved. Jaz pa skoraj vso noč nisem mogel spati, kar naprej sem se prebujal. Vstal sem že ob šestih. Ko sem pajdaša ob sedmih budil, je le mrmral, da je še čas.

Šele ob pol devetih se je zavlekel pokonci. Spila sva vsak eno kavo in odšla na policijsko postajo. Šele ob pol enajstih so Viktorja poklicali v neko sobo. Dolgo ga ni bilo ven. Končno se je prikazal na vratih in rekel, da mora plačati kazen. Midva sva pa imela le še nekaj drobiža, ostalo je šlo za prenočišče.

"Povej, da nimava denarja," sem rekel. "Morajo naju spustiti."

Viktor je spet še v sobo prepričeval, a njegovo posredovanje ni bilo uspešno. Sicer pa ne vem, kako se je Viktor držal. Jaz bi jim že povedal, kar jim gre. On pa je verjetno le mencial in mu je bilo vseeno, kako bo.

"Veš kaj, moral boš iti k nam domov po denar."

"Si znorel! Kako pa naj grem. Naj vozim avto brez vozniškega izpita? Naj grem peš?"

"Tale tolmač te bo peljal z mojim avtomobilom."

Slabe volje sem prisedel k prevajalcu in sva se odpeljala. Vidiš, če nisi buden, gre vse narobe. Včeraj ne bi smel zaspiti. Pa sem se zanesel na Viktorja. Jaz bi takoj opazil, da se ne peljeva po pravi poti. To 'tele' - oprosti, Viktor, da te tako imenujem, ampak drugače ne morem - pa vozi naravnost v Kermedin in to po sredi ceste, naravnost policajem pod nos.

Na mejnem prehodu je voznik ustavil in rekel, da naprej ne sme peljati in da se bom tu že znašel. Nekaj sem hotel ugovarjati, pa me je kar porinil iz avta, obrnil in odpeljal. Bil sem jezen, da bi železo grizel. Peš sem se odpravil čez mejo. Madžari niso nič spraševali, naši pa so silili vame z bedastimi vprašanji: Kje sem bil, zakaj hodim peš, kaj se je zgodilo? Komaj sem se jih otresel. Prikreval sem do gostilne. Tam je stal bratranec Milan.

"Hej, Drago, od kod pa ti? Pridi, greva na pivo!"

"Najprej me pelji na Šurkašev breg."

"Le kaj boš tam! Iskal pamet?"

"Ne sprašuj, ampak pelji, če si pajdaš!" sem rekel s takim naglasom, da me je samo pogledal in se spravil v avto. "Zdaj samo pelji, ti bom že povedal kako in kaj!"

Pri Viktorjevih doma je bilo vse pokonci. Že prejšnji dan je bilo vse narobe, zjutraj pa, ko Viktorja ni bilo od nikoder, so spraševali na vse strani, tudi na policijo. Krst je vsecno bil, čeprav je šlo vse narobe in je botra na vprašanje, kako je ime otroku, odgovorila kar Viktor namesto Aleš. Nekaj kosila so sicer pripravili, a nihče se ga še ni dotaknil. V to tesnobno razpoloženje sem planil z novico, da je Viktor na Madžarskem in da mora plačati toliko in toliko kazni.

"Saj sem rekla, da bo vse narobe, če bo on šel," se je razjezila žena. "Pa ne, da sta vidva kje skupaj pila?"

"Kaj, pila? Danes še jedel nisem ničesar, ne da bi pil!" sem povedal delno resnico in se hitro odpravil do avtomobila, da žena ne bi kaj več spraševala. Sem že kar videl siromaka Viktorja, ko se bo vrnil!

Sinova sta medtem že nabasala denarnici in vsi trije smo se odpeljali v Kermedin. Tam pa od vrat do vrat.

"Tukaj izpolnite ta obrazec. Tukaj tega. Tukaj plačajte ta znesek, zdaj plačajte to vsoto. Zdaj odnesite listek v prvo sobo."

Ko je bilo vse opravljeno, izpolnjeno, podpisano, plačano in je Viktor končno dobil svoje dokumente, je bil že skoraj večer.

Sinova sta se odpeljala s svojim avtomobilom, jaz pa sem prisedel k Viktorju in sva se peljala za njima.

"No, vidiš, pa bo pecivo vseeno prispelo," je čez čas rekel Viktor.

"Seveda bo, le da bo prispelo z enodneвно zamudo in bo nekoliko dražje."

In res je bilo precej dražje. Viktor ni plačal le več bencina, ni plačal le prenočišča in kazni, plačal je tudi doma. Vsi, žena, oba sinova, pa tudi snaha, boter in botra so ga na tesno privili. Moral je vse po pravi- ci povedati in morda je naštel še nekaj steklenic piva več kakor sva v resnici spila. Od takrat ga več ne pošiljajo po pecivo v Monošter, pa tudi drugam ne in tudi po drugih nakupih ne hodi. Varno je spravljen doma, kjer vsi budno pazijo nanj.

Od takrat spet sam podpiram šank, razen če se priklati kak človek, ki se mu zahoče prijazne družbe ali če slučajno nimam doma kakšnega dela. To pa ni prav pogosto.

Sem pač tak: Z vsakim človekom sem dober, za pajdaša bi dal vse. A prijateljstvo gor ali dol, po pecivo več ne bi šel, ne z Viktorjem in ne z nikomer drugim.

Lojze Kozar ml.

Vohun s Srebrnega brega

Več znaš, več veljaš. Tako pravijo. A ne vsi. Nekaterim je takoj sumljivo, če nekaj veš. In če si komu sumljiv, je kratka pot do tega, da v tebi vidi sovražnika. Nevarno je tudi, če nekaj imaš, ali če hočeš nekaj dobrega storiti. Seveda med normalnimi, dobrimi, poštenimi ljudmi se ti ni treba bati. Če pa zaideš med ljudi, ki si ustvarijo misel, da nekaj so, ki si domišljajo, da imajo ne le pravico, marveč nalogo, drugim vladati, potem kaj hitro zaideš v težave. Ti ljudje namreč živijo v strahu, da se njihova namišljena veličina razblini. Zato povsod vidijo sovražnike in zato se zapletajo v mnoge krivice in zla dejanja.

Ko sem se vrnil iz Francije, sem nekaj imel, sem nekaj več znal, sem hotel nekaj dobrega storiti.

Naučil sem se kar dobro francosko govoriti. Ne tako kakor moj sosed Vendel, ki mi je drugi dan po prihodu v Solesmes navdušeno povedal: "Jaz pa francosko že precej razumem." Čudil sem se, dokler se nisem srečal z njegovimi "Francozi" - poljskimi delavci, ki so seveda go-

vorili poljsko. Za mojega soseda je bil pač tuj jezik tuj, in če pride v Francijo, je ta tuj jezik zanj francoščina, čeprav bodo z njim govorili Poljaki ali Čehi.

Sicer pa doma francoščine nisem kaj preveč uporabljal. Uporabljal pa sem svojo francosko pridobitev. Iz Francije sem namreč pripeljal kolo. Veliko bogastvo, ki ga še nihče v vasi ob Srebrnem bregu ni imel. Dobro, da sem ga kupil v Franciji, kar nekaj mesecev pred prihodom domov. Tako sem se lahko tam dobro naučil kolesariti. Če bi se šele doma učil voziti, bi se mi vsa vas smejala. Tako pa so me vsi občudovali, ko sem se pripeljal iz Sobote, z železniške postaje.

Pozneje je domov prikolesaril tudi moj sosed Vendel, pa še nekaj drugih fantov iz vasi. Nekajkrat sem se udeležil tudi kolesarskega tekmovanja. Držal sem se načela, da je važno sodelovati, zato svilene srajce, ki je bila glavna nagrada seveda nisem dobil. Vendel pa jo je in bil na to sila ponosen.

Kolesa nisem uporabljal za zabavo, temveč za veliko bolj pomembne reči. Ena od njih je bila pravzaprav povezana z mojim "vohunstvom". V času med obema svetovnima vojnama smo sicer lahko hodili na

"Kolo sem uporabljal za pomembne reči. Ena od njih je bila 'vohunstvo'."

Gorenji Senik, vendar ni bilo vse tako lepo in enostavno. Nad Slovenci v Porabju so bedeli skriyni nadzorniki, ki so budno pazili, da kdo ne bi ogrozil krono svetega Štefana. Prekmurje so že itak izgubili, zato je bilo potrebno paziti, da se med Slovenci v Porabju ne bi kaj skuhalo. Prinašati v Porabje slovensko literaturo je bilo skrajno sumljivo, če že ne nevarno. In ravno to sem delal.

S kolesom sem se odpeljal v Črensovce h gospodu Kleklu. Ker sem bil ves zadihan in prepoten, so mi najprej lepo postregli, nato pa so na mizo nanosili slovenske katekizme, molitvenike in druge knjige. Zložil sem jih v nahrbtnik in se odpeljal domov. Na Senik sem odšel peš, saj ni daleč, dobre pol ure. Peš sem šel tudi zato, ker bi se s kolesom težko peljal po gozdni poti. Poštije (poštija=glavna cesta) sem se namreč hotel ogniti, predvsem pa obmejne kontrole. Ne vem, kako bi pogledali moške na meji, ko bi odprl nahrbtnik. Tako pa sem po gozdnih poteh srečno prišel na Senik in gospodu Vinceju predal naročene knjige. Čeprav so gospod Vince bili Hrvat z gradiščanske Presike, so dobro govorili naš jezik in spoštovali kulturo slovenskega ljudstva. S kakšno ljubeznijo so jemali v roke slovenske knjige, kako jim je žarel obraz, ko so v rokah začutili duhovno hrano za svoje slovenske vernike! Večjega veselja jim verjetno ne bi mogel narediti!

Vračal sem se s praznim nahrbtnikom. Seveda po poštiji, čemu bi skrival prazen nahrbtnik. Toda malo naprej od pokopališča, sta mi prišla naproti dva žandarja.

"Kje si bil in kaj носиš?"

"Hotel sem kupiti tobak, pa sem doma pozabil denar, zato se vračam s praznim nahrbtnikom," sem pograbil prvo misel, ki se mi je v sili porodila.

"Fant, pamet v roke! Kar tako ni dobro hoditi po svetu!" je rekel starejši in me tako pogledal, da nisem vedel, kaj misli s svojim opozorilom. Ali mi želi dobro, da naj ne bom tako pozabljiv, da bi si delal nepotrebna pota? Ali me opozarja, naj se ne ukvarjam s trgovino? Ali vidi v mojo dušo in ve, da sem se mu zlagal? Kakorkoli, ko sta žandarja izgini-la za ovinkom, sem upošteval njun nasvet in vzel pamet v roke. S poštije sem zavil v gozd in v zavetju gozda varno prečkal državno mejo in prišel domov. Tako pot s knjigami v nahrbtniku sem večkrat opravil, a vedno s pametjo v roki, zato so moji obiski ostali skriti pred madžarskimi žandarji.

Iz Francije sem prinesel še drugo dragocenost - fotoaparat. To je bilo še večje čudo kakor kolo. Najprej sem fotografiral na steklo, šele pozneje sem si priskrbel tak fotoaparat, ki je delal posnetke na film. Vznemirljivo je bilo fotografirati: ljudi, pokrajino, hiše... Še bolj očarljivo pa je bilo razvijati film in delati slike. Vse se je dogajalo v poltemi, le drobna rdeča luč je brlela v kotu. V posodi z razvijalcem so druga za drugo nastajale raznovrstne podobe. Nastajale so iz nič, iz nevidnega

zapisa na steklu ali na filmu. Iz temnega premaza na steklu ali na filmu se je izoblikovala hiša ali drevo ali človek. Kako vznemirljivo! Kakor, da bi gledal Stvarnika, ko je ustvarjal svet! A vendar te podobe še niso bile prave. Svet, ki se je prikazoval na filmu, je bil narobe svet. Sence so bile svetle, nebo pa temno. Belina naše tučance (tučanca = iz zemlje zbita hiša) je bila na filmu povsem črna, le vrata in okna so postala svetla. Šele pozneje, ko sem izdelal slike, je narobe svet spet postal naš pravi, domači.

Koliko čudežev se je dogajalo v zatemnjeni sobi! Kakšne podobe so vstajale pred mojimi očmi! Fotografiral sem tudi Cosynsov balon, ki je pristal v Ženavljah.

In preko mojega brata je za mojo fotografsko vnemo zvedel tudi nek profesor v Ljubljani. Pripravljal je knjigo o slovenskih narodnih manjšinah in je rabil fotografije. Naprosil me je, če mu lahko priskrbim nekaj slik iz Porabja: kakšno cerkev, domačijo, pokrajino...

Najprej sem si rekel: Nič lažjega kot to. Potem pa sem začel pre-mišljovati, kako bi to izvedel. Iti v Porabje ni bilo težko. Toda s seboj nesti velik in neroden fotoaparat je pa že težje! Na meji bi me gotovo kaj nadlegovali. Če grem skozi gozd, pa lahko kjerkoli naletim na žandarje in Bog ve, kaj jim bo padlo v glavo. Zato sem neke nedelje vzel pamet v roke, pustil fotoaparat doma in odšel peš v Monošter. Hotel sem pri fotografu naročiti nekaj posnetkov. Toda fotograf v Monoštru je bil Madžar, zato se nisem hotel izpostavljati. Odšel sem v Slovensko ves, k znancu Bediču.

"Poznaš v Monoštru še kakšnega fotografa?"

"V Monoštru je samo eden. Vem pa za enega na Dolenjem Seniku. Je Nemec."

Nemec ni nevaren, k njemu lahko grem, sem si rekel. Našel sem ga doma in je takoj obljubil. Vesel, da je šlo vse po sreči, sem stopil v cerkev, ker je ravno pozvonilo k maši. Nato sem se po poštiji odpravil proti domu. Malo pred Gajem, o katerem sem slišal veliko pripovedovati, predvsem slabega, o roparjih, ki so v tem samotnem kraju napadali popotnike, sem zagledal dva žandarja. Bila sta še daleč od mene, toliko da sem videl petelinja peresa za klobukom. Neki glas mi je rekel: "Fant, pamet v roke! Hitro stopi v gozd!" Čemu naj grem v gozd, čemu naj se skrivam, saj nisem storil nič slabega. Mirno sem stopal naprej.

"Stoj!" se je zadril starejši žandar, ko sem se približal na deset korakov. Mlajši pa je uperil puško vame.

Začudeno sem pogledal, saj kaj takega nisem bil vajen. Gotovo je kakšen nesporazum. Vedel sem le nekaj madžarskih besed, zato nisem mogel ničesar povedati. Sicer pa žandarja niti nista spraševala. Pokazala sta mi cesto nazaj proti Monoštru. Tako sem se v varstvu dveh žandarjev vrnil na Dolenji Senik. Odpeljala sta me na žandarmerijsko postajo. Tam je bil nekdo, ki je znal tudi slovensko in je prevajal.

"Kje si bil?"

"Pri maši."

"To nas ne zanima. Kje si še bil?"

"Pri fotografu." Zakaj bi lagal, najbolje je povedati po resnici. Kaj pa je to, če sem bil pri fotografu!

"Tudi to vemo. Povej, zakaj si bil tam."

Kaj naj bi rekel? Da sem tudi jaz fotograf in da sem šel k njemu po film ali po kakšen nasvet ali kar tako na obisk? Kar koli si bom izmisлил, bo narobe. Zato sem povedal po pravici.

"Kakšen profesor neki, kakšna knjiga!" se je zadrł mož v uniformi. "Ti si vohun. Povej, kdo te je poslal! Kaj ti je naročil!"

Nič ni pomagalo zatrjevanje, da je res to, kar sem povedal. Oni je kar naprej ponavljal: Vohun si!

"Če meni ne verjamete, pa vprašajte Forgošno Rozo na Gorenjem Seniku. Ona me pozna, ve, da imam brata, študenta, da je tudi on govoril o knjigi, ki jo pripravlja profesor v Ljubljani."

"Bomo videli!" se je zarežal spraševalec in pomignil žandarjema. Mlajši mi je roke zvezal z verigo in me sunil skozi vrata. Odpravili smo se proti Gorenjemu Seniku. Jaz v sredi med žandarjema, z zvezanimi rokami in mlajši je držal konec verige v roki. Tako smo gonili živino na sejem!

Med potjo sem imel čas premišljevati. "Kaj neki se dogaja? Zakaj so me obdolžili vohunstva? Kaj pa, če je fotograf kaj povedal, kaj namignil? Gotovo, drugače ne more biti. A zdaj se bo izkazalo, da je vse skupaj le pomota. Kakšen vohun neki! Jaz pa vohun? Kaj pa naj bi sploh vohunil? Za koga? Čemu?"

Forgošno Rozo sem že od daleč zagledal. Sedela je na klopi pred hišo. Seveda po nedeljskem kosilu se počitek prileže. Ko nas je opazila, se je prestrašeno umaknila nekam za hišo. Žandarja sta zaman razbijala po vratih in klicala. Sicer se pa kaj preveč niti nista trudila, da bi našla mojo pričo. Onadva sta že vedela, da sta ujela veliko ribo! A ukaz je ukaz in morala sta ga izpolniti. Vsaj na zunaj.

"Nazaj!" je ukazal starejši in odpravili smo se nazaj proti Dolenjemu Seniku. Pri zadnjih hišah smo srečali Črnkino Ano iz Martinja. Hotel sem ji povedati, kaj se dogaja, pa je starejši žandar zavpil: "Tiho, nobene besede!" Mlajši pa je še bolj zategnil verigo. Ana me je vsa prepadena gledala in čez pol ure je že pol Martinja vedelo, da so me žandarji zvezanega v verigah odpeljali.

Po kratkem postanku na Dolenjem Seniku, sta me žandarja odpeljala v Monošter. Spet ista vprašanja: "Kdo me je poslal? Kaj mi je naročil?" Ker z vprašanji niso dosegli namena, da bi priznal hudodelstvo, so se lotili bolj preizkušenih metod. Moral sem se sezuti in sleči do nagega. Preiskali so vsako gubo moje obleke, drezali v čevlje, da bi našli kaj obremenilnega.

"Priznaj: vohun si!" se je pred me postavil mišičasti žandar.

Komaj sem odkimal, že me je zadel tak udarec, da sem padel po tleh. Nato so po meni padale brce, zabeljene s kletvami. Ko se je žandar upelial, je sedel za mizo, drugi pa mi je velel, naj vstanem. Komaj sem se dvignil. Bil sem poln bušk in odrgnin. Kri mi je tekla iz nosa in iz ran po vsem telesu.

"No, boš še tajil?"

"Nisem vohun," sem šepnil. Kaj več nisem mogel niti povedati. Pa bi tako ali tako bilo zaman.

Žandar me je odpeljal po dolgem hodniku do nekih vrat, jih odklenil, me sunil v temo, za mano vrgel nekaj cap in vrata zaklenil. Ostal sem sam, v majhnem, temnem prostoru. Sesedel sem se kakor prazna vreča.

"Kaj se dogaja z mano? Zakaj me pretepajo? Kaj sem storil tako strašnega?" Bolj kakor udarci in brce me je bolel moj bedni položaj, to ponižanje. Oblile so me solze in tekle po licih. Nisem jih brisal, čemu le. "Bodo doma zvedeli, kaj je z menoj, kje sem? Kaj bo rekel oče? Kako ga bo to prizadelo!"

Nato sem zaspal, kar na tleh, saj v sobi ni bilo prav ničesar. Spal sem slabo, kar naprej sem se prebujal, sanjal in bledel. Po dolgem času sem zaslišal ropot, nekdo je odprl vrata in v tesno sobo je planila svetloba. Nekdo je stopil čez prag, na tla položil posodico z nekakšno juho in spet zaloputnil vrata. Poskušal sem jesti, a mi ni šlo. V temi nisem videl, kaj jem, okusa pa nisem imel nobenega. Morda je bilo v juhi nekaj kock krompirja. Solze so mi silile v oči in odložil sem posodo po nekaj žlicah. Jest na tleh, v temi, neko brozgo! Še naš pes doma je lepše postrežen!

Minila sta še dva strašna dneva. Nikogar ni bilo blizu, le enkrat na dan sem dobil tisto juho. Potem pa sta se pred vrati spet pojavila dva žandarja.

"Poberi se, greš z nama!"

Upal sem, da domov, da me bodo izpustili. Toda žandarja sta me odpeljala na železniško postajo in vstopili smo na vlak.

"Kam? Domov gotovo ne. Proti Martinju ni železnice."

Sedel sem na klopi med dvema žandarjema. Vlak se je končno premaknil in se počasi odzibal proti vzhodu. Pozno popoldne se je ustavil v Sombotelu. Žandarja sta se dvignila in me odpeljala v veliko poslopje, kjer sta me predala ljudem, ki imajo več izkušenj z vohuni. Najprej so me zaprli v sobo, v kateri je bilo že nekaj zapornikov.

Nato se je začelo zasliševanje. "Priznaj, vohun si! Če priznaš, te bomo izpustili. Kajti ti nisi kriv, mi bi samo radi vedeli, kdo stoji za tabo!"

Priskrbeli so mi hrvaškega tolmača, ki je bil blag in razumevajoč človek.

Nisem imel kaj priznati. Povedal sem to, kar sem govoril že od začetka, to, kar je bilo res. Oni pa dan za dnem: "Priznaj, da si vohun!"

Dnevi so minevali in bil sem popolnoma odrezan od sveta. Nisem

vedel, kaj se zunaj dogaja. Nisem vedel, če doma vedo, kje sem, kaj se je z menoj zgodilo. Če bi vedel, bi mi bilo lažje. Doma so seveda takoj zvedeli, da so me žandarji vklenjenega odpeljali v Monošter. Oče je takoj šel poizvedovat, kaj se je zgodilo, a so mu povedali le, da ne more do mene, ker preiskava še ni končana in da ga bodo o razsodbi obvestili. Nisem vedel, kako se je oče potegoval zame, kako so mu v oči stopile solze, ko je bral v Kleklovih Novinah:

"Jako velika žalost je obišla našega širitela Kozar Jürija, ar so Vogri zgrabili njegovoga vrloga sina Vendelina na Seniki i ga kak vohuna (špijona) zbili i zaprli. Dečko je z legitimacijov šo prek i proso fotografa za fotografije, te ga pa ovado po krivičnom. Vüpamo se, ka se izkaže njegova nedužnost."

O, koliko lažje bi prenašal ječo in zasliševanja, če bi vedel, da nisem sam, da mnogi mislijo name, da se trudijo za mojo izpustitev.

Po dveh tednih neprestanih zasliševanj, so mi končno dali mir. Mislim, da so uvideli, da govorim resnico, da torej nisem vohun, da se je tisti dolenjeseniški fotograf zmotil. Seveda tega niso priznali. A še dobra dva tedna so me držali za zapahi. Potem pa sta nekega dne pred odprtimi vrati spet stala dva žandarja.

"Domov greš!" To je bilo vse, kar sta mi rekla. Ni bilo nobene sodbe. Niso me obsodili, niti se niso opravičili, da so me po krivem imeli za zapahi in me nadlegovali in mučili. Takrat sem seveda bil presrečen, da grem domov in na krivico, ki se mi je zgodila, sploh nisem mislil.

Žandarja sta me odpeljala na vlak, sedaj sem prosto sedel ob žandarju, roke mi več nista zvezala z verigo, kakor takrat, ko smo se vozili v Sombotel. V Monoštru smo spet obiskali žandarmerijsko postajo, kjer so mi vrnili moje stvari, nato pa smo se peš podali proti Seniku in proti meji.

Ko smo prišli na mejo, je eden iz žepa potegnil nek papir in prebral mojo obsodbo: "... dokler bo krona svetega Štefana, ne smeš na naše ozemlje..." Torej vendarle kazni: izgon iz države. A zakaj, če nisem kriv? Kajti če bi bil kriv, me gotovo ne bi kar tako izpustili. Torej še ena krivica, ki me je doletela. Sicer me pa pod krono svetega Štefana sploh ni vleklo. Na Senik bom pa gotovo še kdaj šel, saj je ta moja župnija krsta čisto na obrobju Štefanove krone, če ni že nekoliko izven nje. Pa tudi v gozd, ki je ostal na drugi strani državne meje, bom še hodil, saj ni treba vsem razlagati, kdo sem in kakšno kazni so mi naložili.

Toda motil sem se. Krona je bila trdno postavljena in Senika varuhi niso izpustili izpred oči. Pa tudi name niso pozabili. Žandarji in vsi drugi, ki so skrbeli za varnost madžarske države, so dobro vedeli, kako nevaren sem kroni svetega Štefana in so budno pazili, da nisem stopil na njihovo zemljo.

A vendar sem stopil. Šest let kasneje se je začela druga svetovna vojna. Madžari so krono svetega Štefana raztegnili tudi na Prekmurje. In

nekega dne me je madžarski notar dal poklicati k ritaru. Ker je to bilo doma v naši vasi, sem šel. Notar je sedel za mizo v prednji sobi in ko sem vstopil, mi je rekel: "Zdaj si madžarski državljani, glej, da boš pameten!"

Zabrnelo mi je po spominu. Ali nisem teh besed že nekoč slišal? Seveda, žandar mi je rekel, ko sem nosil knjige na Senik: "Pamet v roke!"

Zunaj mi je ritar šepnil: "Slišal sem, da bodo Madžari naredili preiskavo, ker imaš veliko slovenskih knjig. Skrij jih!"

Res smo imeli doma veliko knjig, predvsem mohorske. Precej sem jih res skril, a preiskave ni bilo. Toda nekega dne sta se na dvorišče postavila dva žandarja.

"Le kaj bi spet rada?" me je streslo.

"Slišali smo, da imate radio in poslušate London!" Bila sta dva starejša žandarja, verjetno naveličana vsega, zato sta me tako prijazno nagovorila. Prav nič v stilu prejšnjih srečanj.

Res sem imel radio. Sestavil pa sem ga sam. Na tuljavo sem navil tanko žico. Vstavil kristal, ki se ga je dotikala tanka igla. Radio sem povezal z anteno, žico, ki je bila razpeta med hruško in staro jablano za hišo, si nataknil slušalke in toliko časa premikal iglo po kristalu, da sem ujel pravo postajo. Prav lepo se je slišal tudi London. Poslušali smo od-daje v vseh jezikih. Le tako smo vedeli, kaj se v resnici dogaja v svetu, katera vojska napreduje, katera izgublja.

"Seveda imam radio," sem mirno rekel. "Kar poglejta."

Vstopili smo v sobo, kjer sem imel radio, se ga dotaknil z desni-co, toliko, da sem premaknil kristal.

"A temu pravite radio?" sta se začudila žandarja.

"Saj je radio, ampak sliši se le Gradec, pa še to bolj slabo. Kar poslušajte!"

Drug za drugim sta si nadela slušalke, jaz pa sem naravnal kristal tako, da je le šumelo in se je le kakšna beseda nerazločno slišala. Saj so me pa ravno madžarski žandarji učili, naj vzamem pamet v roke!

"To kar poslušajte!" sta rekla in se poslovila.

Potlej sem imel mir. Tudi zato, ker je vojna minevala in je kroni svetega Štefana kazalo vse slabše. Nazadnje se je skotalila na tla, v prah in izgubila svoj sijaj. Oblast pa je ostala, zdaj taka, zdaj drugačna, zme-ranj pa zagledana vase in v strahu pred namišljenimi sovražniki.

Da se s "Slavskega" ne bi več v Porabje podajali vohuni, in da izpod okrnjene krone svetega Štefana, iz tega raja, ne bi bežali njeni pre-bivalci v gnili zahodni, kapitalistični svet, so oblastniki mejo dobro zavarovali. Postavili so minska polja, postavili trojno žično ograjo, preo-rali širok pas zemlje, ki so ga nekajkrat letno rahljali, postavili visoke stražarske stolpe, s katerih je budno oko stražarja spremljalo vsak premik ob meji. Svoje ljudi ob meji, predvsem Slovence, so iz varnostnih razlo-gov preselili globoko v notranjost krone. Počeli so še marsikaj drugega, nespametnega, krivičnega in še danes se teh razvad ne morejo znebiti.

Zato vam pravim, kakor ste me naučili: "Fantje, pamet v roke!"
Jaz sem jo vzel, zato ostajam na svojem Srebrnem bregu, srečen in zadovoljen, kljub nikoli poravnanim krivicam, ki ste jih storili v svoji zaslepljenosti.

Vladimir Kos

Pesmi

Ni boljšega prijatelja

Ta tvoj srca utripajoči dih
oživlja svet, oživljajoč nebesa.
Oprosti mi tako brezbarven stih -
bo kdaj ljubezen tekla mi s peresa?

In vendar te imam po svoje rad,
ki rad imaš pojočega človeka.
Saj Ti si ustvarjalsko - Božje mlad,
vesel, ko pesem z naših src priteka.

Človeško čutiš v vseh razsežnostih,
ker v tvojem Svetem Duhu ni nasprotij.
In dal si nam Marijo - hvala Ti! -,
mogočno v Božje Matere dobroti.

Kdo ve za boljšega prijatelja?
In vendar se te toliki bojijo:
Žele si svet brez tvojega srca.
Z "razsvetli jih!" končam to melodijo.

Ob vodi

*(V slogu japonske haiku pesmi
s 5, 7 in 5 zlogi.)*

Zelenečih vrb
harfe veter ubira
speči vigredi.

Svetovni dogodek

Morda se boš čudil, še ti se čudila,
da pojem o važnejših dogodkih sveta -
ne nujno o tistih le s sodov črnila
za prve besede iz ust časnika.
V ozadju dogodkov velikih (in malih)
Vsevedni, Vsemočni prisoten je duh.
Od dne, ko so z njim se od sreče smejali

na sredi sovražnikov, spletk in potuh.

O, binkošti prvih dogodek svetovni!
Odtlej ni brez njega obratov zemljé:
Dogodke usmerja nebeško nesnovni,
najraje je tam, kjer ga ljubi srcé.

Ne boj se! Človeku ne jemlje svobode:
Po njej je vsak - človek, po njej ni - žival.
In vendar usmerja vse naše usode,
da zmaga na koncu usmiljeni kralj!

Morda se ne čudiš več moji tej pesmi,
ki v binkoštnem dnevu zajema napev.
O, da bi se zlila s trobentico v vesni -
ves svet je zdaj vesnin vstajenjski odmev.

Neko jutro v Beltincih

Še ni velikonočnih vin zlatnine,
in vendar svod v tramincu se iskri,
drevesa dvigajo roke v višine,
ker dober človek beltinski še spi.

A ptički simfonijo žvrgolijo,
trobentice se z zvončki vadijo -
dotlej da ceste z vzdihom se zbudijo,
dotlej da psi z dvorišč zalajajo.

Le potok se brezbarvno v dalje vije,
k obzorju, kjer ga čaka prag neba:
a brez predstavnikov birokracije,
ki komaj kdaj to grudo prepozna.

V zvoniku bije ura praznik dela,
potem se še zvonovi oglašé,
tako kot nekdanj, ko sta še sedela
sam Blaž in Neža v "indašnjih" klopch.

Ne, ni še tistih barv za ples zlatnine,
ki dnevu zagori vstajenjskemu.
A gruda že drhti, drhte ravnine,
in zbor žafranov v Beltincih z mostu.

Beltinski plesalci

(ob nastopu v Tokiu decembra 1998)

Kako se vrtijo
s srcā melodijo,
še kretnje in gibe
združujejo v vibe
navzgor in navzdol!

Kako zaživijo,
kar v ples spremenijo,
držec v ravnotežju
življenje v omrežju,
veselje in bol.

V tem ritmu so griči,
ravnine in ptiči
in Mure valovi,
orkester z vetrovi,
molitev zvonov.

In noše so pesem,
začarana v plese,
v ljubezni povesti
o daljah ob cesti
prekmurskih domov.

Na zdravje, plesalci!
Na strune igralci!
Kot kapljic zlatnina
slovenskega vina
je vaš blagoslov.

Lahno se vrtite,
se v parc družite -
na plesnih valovih
Ljubezen naj vnovič
pusti svoj naslov.

Misli se ne jokajo

Se čudil sem in še ljudem se čudim,
ki pravijo, da vse, prav vse je snov...
A vsak - brez misli - nem se z zvokom trudi,
ne more z njim v umevanje domov.

In snov je bor, ki vetru prisluškuje.
In snov morje, njegov plešoči val.
In zrak, ki ladjin "Zbogom!" posreduje.
In kaplja na rokavu, solz kristal.

A misli se ne svetijo v večeru,
ne jokajo, ko ladja z dnevom gre.
V galebov krikov hripavem nemiru
le misel za vrnitve nade ve.

in bila je vojna na Balkanu 1999

1.

Kot beli šotor je razpeto
trpljenje čez Balkan.
Kdo te je preklel, Balkan?
Kdo usodno začaral?
Te res nihče več ne ljubi?
A mnoga ljudstva tu živijo,
ki sanjajo samo še o miru,
a vojne kar naprej divjajo...
Vrnite se, golobi miru,
nazaj na Balkan!
V Bosno, kjer še zmeraj
otožno šumi reka
"Bosna ponosna";
v Srbijo, kjer ljudje kot ti in jaz
v bunkerjih se skrivajo;
na Kosovo, s krvjo obrito Kosovo,
kjer so široka polja
in dobri siromašni ljudje.
Vrnite se, golobi miru,
vrnite se nazaj na Balkan!

2.

Sosestra je moja na Kosovu doma...
Sosestra je moja pela nekoč:
"Oj Kosovo, nana ime
- Oj Kosovo mati moja"
in je trpela hudo, ker je tako malo ljudi,
ki njen narod ljubijo...
Sosestra je moja zdaj od žalosti bolna.
Že mesec dni nič ne ve,
kje je mati, kje brat in njegovi otroci,
ali njihova vas še stoji,
ali sploh še kdo poje tam
"Oj Kosovo, nana ime"...
Sosestra je moja od žalosti bolna,
jesti ne more, ponoči bedi,
srce ji krvavi...
Kje je mati sestre moje?

5.

Ko bombe govorijo, strune molčijo...
A strune albanske ječijo, ne molčijo,

Kdo je požgal vas domačo sestre moje?
Kje doni zdaj neizpeta pesem dežele njene:
"Oj Kosovo nana ime..."

3.

Še nikoli ni bila tako lepa pomlad!
Rože cvetijo kot še nikdar,
cvetoče česnje dišijo kot takrat,
ko bil si še mlad...
Še nikoli ni bila tako lepa pomlad!
A na Kosovu bombe lomijo mlade veje
in južni veter čez požgane vasi veje,
tudi tam je pomlad...
tam bi tudi nekdo ljubil rad...
Ali mrtev na cesti leži,
z odprtimi očmi v modro nebo strmi
in vejo, ki je padla na njega,
namesto deklice objeto drži...
Še nikoli ni bila tako lepa pomlad,
še nikoli ni ležalo toliko zlomljenih vej
a pod vejami široko odprtih oči
sredi izsušenih blatnih mlak...
Še nikoli ni bila tako krvava
kosovska pomlad...

4.

Rada bi bila stara, usahljih oči,
da nič ne vidim, da me pravzaprav ni,
da ne vem kaj se pri sosedovih godi,
da ne vem kdo spet
tam na cestah mrtev leži...
Pa nisem stara...
Srce me boli,
ker sem del teh ubogih ljudi
a pomoči od nikoder ni in ni...
Zdi se mi, da je že tisoč let
prelepi Balkan uklet...

sredi bomb otožno pojo,
da se sliši tja gor v nebo...
Nihče nima tako žalostnih pesmi,
nihče ne igra tako žalostno na gosli
kot tisti, ki so na Kosovu doma!
Njihove pesmi jočejo in trpijo,
kot da srce naroda v sebi tiščijo
in samo to govorijo,
kako ljudje albanskega naroda trpijo...
Strune albanskih gosli so kot hrana,
če jih ni, je duša lačna, sama,
če so tu - namesto srca jočejo, ihtijo,
saj ljudje niti solz več svojih nimajo.
Sturne albanske sredi bomb ječijo,
otožno pojo, da se sliši tja gor v nebo...

6.

Kakšna velika noč!
Zvonovi pojo jasno in glasno!
Ljudje v crkvice kamnite hitijo,
sestre pirhe pisane delijo,
a nič ni tako kot nekoč...
Sredi maše sirene zaječijo,
nad nami bombniki letijo,
sredi veselja smeh na ustnicah zamre...
Fantje v hoste se skrivat bežijo,
ulice so prazne, sosjede molčijo.
Vojna je!

7.

Črna Gora, ljubezen moja!
Četudi po domovini večno hrepenim,
te rada imam, z mislijo nate zaspim.
Črna Gora, povej:
Zakaj spet temni se modro nebo,
zakaj drhti naročje tvojih ponosnih gora?
Kamenje belo vpije, kriči,
ponosni ljudje imajo ugasle oči -
le kdo te je ranil, Črna Gora,
ljubezen moja?

O, že tisoč vojn si preživela,
že tisočkrat te tujina zaslužnjit hotela,
a nisi se vdala!
Bodi hrabra tudi nocoj, Črna Gora,
ko letala lepoto tvojo kazijo.
Glej, zate dvigam
pred belim oltarjem roke,
zate utripa moje srce!
Ne daj se, Črna Gora, ljubezen moja!
Ne daj se!

8.

Generali so za vojne,
politiki za sporazume,
a jaz sem za MIR!
Ko gre z roko v roki
braz z bratom prek ceste.
Jaz sem za MIR,
ko namesto bomb
zvezde padajo z nebes
in otroci prižgejo ljubezni kres.
Da, za MIR sem,
ko bom spet z vlakom potovala
od Maribora do Skopja
in stiskala roko vsem,
ki dobro mislijo.
Jaz sem za MIR!
Kot milijon drugih na Balkanu,
ki sovraštva moč poznajo
in trpijo, trpijo zelo
in si samo MIR želijo...
Jaz sem za MIR!

9.

ALBANKA SEM!
Zaradi tistih Albancev,
ki jih poznam
in jih srčno rada imam!
ALBANKA SEM!
Zaradi trpljenja, ki me ubija,
zaradi nedolžne krvi
po celem Kosovu prelite!
ALBANKA SEM!

Zaradi naroda, ki trpi,
zaradi prezira do teh ubogih ljudi!
ALBANKA SEM!
Zaradi otrok, ki samo albansko govorijo
in imajo otroštvo polno solz.
ALBANKA SEM!
Zaradi beguncev, ki jih ne marajo,
zaradi tistih, ki bolečine njihove ne razumejo!
ALBANKA SEM! Unë jam Shiptarë!

10.

Leto 1999.

Zadnje leto tisočletja.

V Ameriki kupujejo drage vstopnice

za zadnjo noč dvajsetega stoletja.

V Angliji bogate spomenike

do neba gradijo.

V Nemčiji že nove marke

za novo tisočletje delijo...

A tukaj na Balkanu ljudje

od zvokov siren že živce gubijo,

v begunstvo čez mejo bežijo,

ali pa mrtvi na cestah kot smeti ležijo...

Tukaj na Balkanu

se bodočnosti bojimo,

si nazaj v prvo tisočletje želimo...

Stanislav Koštric

Prihodnji čas

Samotna zijalka

v skalovju

kot topel dom.

Po lovski stezi

se vzpenjam

v odrešenost.

Kot mladoporočenca

med medenimi tedni

koprim v prihodnost.

Notranja bolečina

Pomladno sonce

sredi februarja

kot predigra

majskega veselja.

Samota,

ki ubija

kot privid.

"Tako sem žalosten

kakor izigrana zaročenka!"

Tiha samota

Še zadnji objemi
na ozarah večnosti.

Uveli spomini
zagrenjeni preteklosti.

Trpka sedanjost
v krvavih dlaneh.

Navidezna izgubljenost
ob obali na čereh
in
tiha samota
še nedotaknjena

Torzo

Zgodaj zjutraj,
utrujen
od prečutih noči
kot zapozneli vlak
na slepem tiru
brez voznega reda.

Zaman iskanje
v globini
lastne biti,
ko padejo v hipu
zadnje ovire.

Kot igra biserov
zadonijo
v molku
pozabljene besede.

Miroslav Slana - Miros

Nekomu moraš reči bog

POSTAVLJAMO si tabernaklje
za zlata teleta
postavljamo oltarje
svoji nadutosti
dvigamo zvonike s pogledom k soncu
a vidimo mrak -
 zidamo templje za bogove
 pa ne znamo moliti niti enega -

NE znamo več božjega jezika
malikujemo svoje minljivo drobovje
na križpotju lesni črvi grizejo
trnovo krono
srce trohni na križu
asfalt je pogoltnil travnik z rožami -
 tam smo otroci
 spletali venec Devici -

POSTAVIMO si dušni oltar
 čist in jasen kot sonce
 za ljubezen prijatelja - boga
 ker nekemu
 človek mora reči bog
 da ne tuli sam
 v gluho nemo vesolje -
 našel sem ga v mladih rodovih
 ko nabirajo pobožnost
 jutranje rose -

Terezija Luk

Mati, prihajam k tebi

Mati, prihajam iz hrupa življenja,
 utrujenost prevzema moje telo,
 a še posebej dušo.
 Težko je mirno sprejeti vse,
 ker se nam zdi vsak dan poln dela in boja.
 Stvari, s katerimi smo se tako lepo razočarali,
 ljudje, s katerimi bi bili radi dobri, nas zavračajo,
 tisti, ki jim pomagamo v stiski,
 nas skušajo izkoriščati.
 Zato prihajam k tebi, mati,
 kajti v meni hodi negotov otrok,
 a pri tebi sem močna in polna zaupanja.
 Samo ob misli, da imam tako mater,
 se mi vrne pogum.
 Čutim, da se opiram na tvojo laketo,
 da me tvoja volja vodi.
 Tako moram mirno nadaljevati pot.
 Popolnoma me prenovi,
 da lahko bom videla lepo stran življenja.
 Podpiraj me, da bom mogla hoditi brez strahu.
 Daj mi roko, da bom vedno našla pravo pot,
 blagoslovi me, da bo moja navzočnost
 v svetu znamenje tvojega blagoslova.

Stanislav Raščan

75-objetnica rojstva profesorja Vladimirja Kosa

Profesor dr. Vladimir Kos je rojen 2. junija 1924 v Murski Soboti, je jezuit in že trinaširideseto leto misijonar na Japonskem. Do leta 1995 je predaval na jezuitski univerzi Sofija v Tokiju, ki velja za eno najboljših japonskih privatnih univerz. Na univerzi je predaval fundamentalno teologijo, nekaj časa poučeval nemščino in angleščino, potem je prevzel predavanja iz filozofije v angleškem jeziku.

Od vsega začetka svojega dela na Japonskem je cden izmed voditeljev organiziranega socialnega dela. Po obvezni upokojitvi pri 70-letih se posveča svojemu socialnemu delu še z večjim zanosom. Skrbi za dom za otroke iz neurejenih družin in za onemogle ostarele. V dnevni oskrbi imajo tudi brezdomce.

Je avtor sedmih pesniških zbirk in pisec številnih filozofskih, teoloških in literarno kritičnih esejev, tudi kratkih zgodb. Večina njegovih pesniških zbirk je izšla v Argentini, nekatere zbirke v begunskih taboriščih v Avstriji. Leta 1960 je v samozaložbi izdal pesniško zbirko "Dober večer, Tokio", edino knjigo v slovenščini, izdano na Japonskem. Letos aprila smo doživeli tudi njegovo prvo izdajo pesniške zbirke "O, svetloba, voda, zrak!" v Sloveniji.

Po mnenju nekaterih literarnih kritikov gre za največjega živečega pesnika slovenske emigracije. Profesor Kos je bil zaradi političnih razlogov petdeset let zamolčan in osamljen ter brez državljanstva. Šele leta 1995 je dobil slovensko državljanstvo po posredovanju brata karikaturista Boža Kosa in je prvič obiskal Slovenijo. Na žalost mu je eno leto prej umrla mama, ki je bila preko pisem včasih edini živ stik s slovenskim jezikom.

Leta 1997 je izšla pri mariborski založbi Obzorja njegova knjiga Eseji z japonskih otokov. Leto kasneje je ista založba izdala zbirko izbranih pesmi Cvet, ki je rekel Nagasaki. Gre za najbolj izpopolnjen izbor Kosove poezije s spremno študijo Franceta Plibernika.

Na povabilo rektorja Univerze v Mariboru, profesorja dr. Ludvika Toplaka, je profesor Kos predaval kot gostujoči profesor v Mariboru spomladi 1998. Spomladi letos pa ga je profesor dr. Andrej Bekeš, predstojnik Oddelka za Azijske študije na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, povabil kot gostujočega profesorja v Ljubljano. Profesor Kos je namreč tudi redigiral japonsko-angelski slovar, ki je bil večkrat ponatisnjen. Profesor namreč velja za posebno dobrega poznavalca kitajskih pismenk ter vzhodnjaške religije in filozofije.

Profesor Kos je v svojem delu in življenju bil ves čas zavezan ideji o samostojni slovenski državi in je bil zaradi tega 50 let brez državljanstva. Ni hotel namreč sprejeti jugoslovanskega državljanstva, jugoslovanske oblasti pa so preprečile, da bi mu bilo podeljeno japonsko državljanstvo. Zato mu velja tudi za to pokončno držo čestitati.

Vsi, ki imamo priložnost, da se lahko srečujemo s profesorjem Kosom na Japonskem in tisti, ki ga poznajo preko pesmi po celem svetu, se mu pridružujemo v mislih ob njegovi 75-letnici 2. junija 1999.

Franček Maršič

Martin Maroša - biseromašnik

Široko nasmejana usta, prijazne in navdušujoče oči, nekoliko v pobožnosti sklonjena glava, tako morda ob prvem srečanju spoznamo enega od letošnjih biseromašnikov, Martina Maroša.

Pravi, da je Melinčar. Rojen je bil sicer v Združenih državah Amerike (Chicago), pa mu niso napovedovali ravno dolgega življenja. Že v najnežnejših letih se je z mamo in bratom napotil nazaj v domači rodni kraj, pozneje pa je za njimi prišel še oče.

Preden je začel spoznavati številke in črke je spoznal salezijance v Veržeju, njihovo ljubezen do otrok in mladine, predvsem pa njihovo pobožnost do Marije in evharistije. To ga je prevzelo in navdihovalo skozi vse življenje.

Imel je veliko srečo, da je razen enega leta pod madžarsko šibo, v

šoli in na poti svoje mladosti srečeval vedno dobre in prizadevne učitelje, ki so v njem razvijali več in bolje kakor bi bili dolžni zaradi svoje borne plače. Pomagali so mu, da bi se čimbolj in vsestransko pripravil za življenje.

Je bila to samo sreča ali že kar neke vrste božja dobrota, ki ga je prehitela, da bi ga pripravila na njegovo življenjsko poslanstvo?

Zaradi globokih stikov s salezijanci v Veržeu in močne vernosti v domači družini mu ni bil problem, da ga je salezijanec Jožef Radoha povabil v Italijo, da bi se tam pripravil na salezijanski duhovniški poklic in za delo v misijonih. Še preden je bil posvečen v duhovnika se je odpravil na dolgo in naporno pot proti Ameriki, tokrat proti Južni Ameriki ali bolj natančno proti Čilu, ki so mu postali za 45 let druga domovina. Prostranstva te države so omogočale tudi njemu brezmejne možnosti delovanja. Enkrat bi ga lahko videli, da je lahko cele tedne jahal ali se vozil s kamionom po planjavah in farmah in prinašal veselo oznanilo evangelija priseljencem, ki so bili nemalokrat pobegli kriminalci, pa tudi Indijancem. Drugič bi ga lahko občudovali pri načrtovanjih in gradnjah misijskih in župnijskih postojank ali salezijanskih zavodov, potem bi ga srečali kot usmiljenega Samarijana med bolniki ali najbolj revnimi, pa zopet kot voditelja in profesorja šole z dva tisoč dijaki, ali kot župnika 50.000 vernikov v razbojniškem predelu mesta.

Vedno in povsod pa: salezijanec in duhovnik, doma iz Slovenije. Njegova življenjska izkušnost in prekaljena pobožnost, široka razgledanost in dobrota srca tudi danes, ko skriva svojih 87 let, privablja mlajše in starejše iz bližnje in dalnje okolice v Veržej na pogovor ali spoved, ali pa preprosto na urice klepetanja. Za vsakogar si vzame čas, vsakomur ima kaj povedati, predvsem pa vsakogar spodbuja k bolj zavzetemu in bogatemu človeškemu in duhovnemu življenju.

Njegovo letošnje obhajanje biserne maše zatorej ni bilo samo njegovo praznovanje. Bilo je priložnost za skupno zahvalo Bogu in Mariji za njegov dar poklica številnih vernikov in prijateljev, ki so ga s pobožnostjo spremljali pri slovesnih daritvah svete maše v domači župniji Beltinci, v domači vasi Melinci in v sedanjem domačem kraju Veržej.

Želja in voščilo vseh je bilo, naj ga dobri Bog in nebeška Mati Marija še dolgo ohranjata med nami, da nam bo v zgled in oporo s svojim življenjskim optimizmom in s svojimi neštevilnimi urami molitve in spovedovanja.

Skratka, da bo z biserom svojega življenja in delovanja pomagal vsakomur, s katerim se srečuje, spreminjati tudi njegovo življenje v blaženo in biserno.

Odhojene stopinje

Jožef Smej

In memoriam: Ludvik Duh in Alojzij Gabor

Ludvik DUH

V četrtek 4. decembra 1997 je v soboški bolnišnici (Rakičan) sklenil svoje zemeljsko popotovanje Ludvik Duh, ljutomerski župnik in prodekan v pokoju.

Rodil se je 13. junija 1906 v Ključarovcih, župnija Križevci pri Ljutomeru. V duhovnika je bil posvečen 5. julija 1936 v mariborski stolnici.

Pogreb je v soboto 6. decembra v Ljutomeru vodil podpisani. Od pokojnega so se poslovili njegovi nekdanji kaplani, duhovniki domačini, župljani, mladina in predvsem njegov naslednik Izidor Veleber. Zahvalil se mu je za pastoralno pomoč, nasvete in molitev. Po dolgi poti od župnijske cerkve skozi mesto vse do pokopališča je dolgoletnega ljutomerskega župnika (1959-1982) spremljala množica vernikov. Na pokopališču je poleg drugih molitev in pesmi odmevala pesem moškega pevskega zbora: *Ecce quomodo moritur iustus...*

Več o Ludviku Duhu glej Stopinje 1977, 184-185 in Stopinje 1987, 136-140.

Alojz GABOR

Rodil se je 20. aprila 1911 na Petanjcih, župnija Tišina, v globoko verni in narodno zavedni družini. Njegovega očeta je vzgajal Jožef Klekl st. kot domačin bogoslovec s Krajne in pozneje kot Ivanocyjev kaplan na Tišini. To je Klekl opisal v Novinah 23 (1936) 39, 2 ob Gaborjevi novi maši pod naslovom: Zakaj spomin za letošnje novomešnike.

Po osnovni šoli se je Alojzij s kolesom vozil v Mursko Soboto, kjer je končal nižjo gimnazijo. Višje razrede je obiskoval na državni realni gimnaziji na Ptuj. Po petih letih bogoslovja v Mariboru je bil 5. julija 1936 v mariborski stolnici posvečen v duhovnika.

Sledile so kaplanske službe: Sv. Marjeta niže Ptuja, Sv. Jurij v Prekmurju, Sv. Pavel pri Preboldu, Beltinci in leta 1943 vnovič Sv. Jurij v Prekmurju, kjer je po vojni, 1. avgusta 1945, postal župnijski upravitelj, 8. julija 1951 pa župnik.

V pastoralni nam je bil najprej vzor kot oznanjevalec božje besede. Neminljivo versko resnico je znal obrniti na aktualne potrebe. Bil je reden in vesten duhovnik tudi pri rednem poslovanju v župnijski pisarni.

Alojz Gabor

V gorečnosti za božjo hišo je obnavljal župnijsko cerkev sv. Jurija in podružnično cerkev Marije Snežne v Fikšincih in štiri sorazmerno velike vaške kapele.

Leta 1989 je stopil v zaslužen pokoj, vendar je po svojih močeh še pomagal v pastoralni, posebej v spovednici.

Zaradi gangrene so mu morali amputirati obe nogi nad kolenom. Preizkušnjo je prenašal tako, da nam je "dal zgled Tobijeve potrpežljivosti kakor svetega Joba" (Tob 2, 12).

V zahvali ob svojem zlatomašnem jubileju je zapisal: "Gospod, hočem, ker hočeš ti (...). Hočem, dokler hočeš ti (...). Starost je počasen prehod v samoto, ko si sam s svojim Bogom." V zahvali za biseromašni jubilej pa je zapisal: "Gospod, dal si mi preživeti mnoge in hude stiske (...). Nisem vreden tega izrednega jubileja, ker zdaj ne morem dosti storiti, samo še z molitvijo in žrtvijo."

Na trojiško nedeljo, 30. maja 1999, je dopoldne še opravil najsvetejšo daritev, zvečer pa odmolil večernice in sklepno molitveno uro s pomenljivim Simconovim slavošpevom: "Gospodar, zdaj odpuščaš svojega služabnika po svoji besedi v miru..." Nato je v svoji sobi v župnišču pri Sv. Juriju v Prekmurju legel k počitku. V ponedeljek zjutraj, na praznik obiskanja Device Marije, ga je Hilda Fric, ki mu je stregla, našla mrtvega. Ne vemo, ali je Gospodar življenja prišel ponj ob drugi, tretji ali četrti nočni straži, našel pa ga je pripravljenega.

Pogreb je pri Sv. Juriju v Prekmurju v torek, 1. junija, vodil podpisani.

Do zadnjega kotička napolnjena župnijska cerkev je pričala, s kako ljubeznijo so se jurjevski župljani s svojim župnikom Martinom Vöröšem poslovili od svojega bivšega dolgoletnega župnika.

Še isti dan so pokojnika pripeljali na božjo njivo njegovega rojstnega kraja. Med besednim bogoslužjem je škof Smej imel homilijo. Ob odprtem grobu pa se je poleg domačega župnika in drugih poslovil od pokojnega njegov sošollec Štefan Kušar, biseromašnik, župnik v Črešnjicah. Ganljivo je bilo, kako je ta bivši duktorec v bogoslovju znal po abecednem redu na pamet naštetih vseh 19 kolegov svojega letnika iz bogoslovja, od katerih sta sedaj še dva dejavna župnika, eden pa je v Duhovniškem domu v Avstriji.

Jurjevski župljani so vrsto let videvali, kako sta zakonca Fric ob nedeljah in praznikih peljala na vozičku upokojenega župnika v cerkev. Z njegovim odhodom v večnost ga niso izgubili. Na petanjski božji njivi ob kapeli s pomenljivim napisom RESURRECTURIS (Tistim, ki bodo vstali) oznanja še naprej, da smo božji otroci, otroci vstajenja.

Jožef Smej

Frideriku Gumilarju v spomin

Friderik Gumilar

Le pogledimo v naše Stopinje (večjo vrednost imajo, če hranimo vse letnike, od 1972 naprej)! Sebeščanski župnik Friderik Gumilar je bil reden sodelavec Stopinj. V Stopinjah 1982 najdemo fotografiji: Blagoslovitev kapele v Šalamencih in Telovska procesija v Pečarovcih ter tudi kot vsakič poročilo o župniji; v letniku 1995 tri fotografije: Prenovljeni Farni dom v Pečarovcih, Birma v Pečarovcih in Biserna poroka Štefana in Kristine Šeruga iz Šalamenec; v letniku 1996 tri fotografije: Romarji v Sveti deželi, Prvoobhajanci in Biserna poroka Karla in Neže Celec; V letu 1997 tri fotografije: Prvoobhajanci in osmošol-

ci, Prenovljena zunanjsčina cerkve sv. Sebeščana in Mašno slavlje ob 200 letnici župnije; v letniku 1998 pa kar pet fotografij: Cerkveni pevski zbor, Zlatoporočenca Alojz in Ana Bagari ter Peter in Valentina Fujs, Prvo obhajilo in izpoved vere, ter Gumilarjeva kapela na Kukojski (str.232).

Prav v tej hiši na Kukojski, v kateri je tudi kapela, so v soboto 9. oktobra 1999 zjutraj našli Friderika Gumilarja, upokojenega sebeščanskega župnika, mrtvega. Po zdravnikovih ugotovitvah bi naj izdihnil ok. 1.30h.

Rodil se je 13. aprila 1938 v Dolnjih Slavečih, in sicer v številni verni družini. Že v mladosti je slišal Gospodov glas in se mu odzval. Kot frančiškanski redovni brat je opravljal službo zakristana v baziliki Matere usmiljenja v Mariboru. Z izredno pridnostjo je končal srednjo šolo in se vpisal v mariborsko bogoslovje. Vzgoja, ki jo je dobil pri frančiškanih, mu je pomagala, da je kot bogoslovec in pozneje kot škofijski duhovnik širil vedrino asiškega svetnika. V duhovnika je bil posvečen 29. junija 1970 v mariborski stolnici.

Sledile so njegove duhovniške službe: duhovni pomočnik v Podčetrtku in Olimju; kaplan pri Sv. Križu v Rogaški Slatini in v Brežicah. Aprila 1975 je prišel k Sv. Sebeščanu v Pečarovce, kjer je kot župnijski upravitelj in župnik deloval 22 let vse do svoje upokojitve 1. avgusta 1997.

Lepo obnovljena župnijska cerkev, nova ekumenska kapela Sv. Petra v Šalamencih, predvsem pa njegovo oznanjevanje božje besede, delitev zakramentov, obiskovanje bolnikov, njegova skrb za lepo

cerkveno petje, njegovo prizadevanje za edinost kristjanov, za bratsko sožitje med katoličani in evangeličani, vse to je zapisano v božji knjigi življenja.

Od 1. avgusta 1997 pa vse do svoje nenadne smrti je bival v svoji hiši v Dolnjih Slavečih. Ta hiša stoji prav blizu njegovega rojstnega doma (te hiše ni več) in blizu rojstnega doma prvega prekmurskega katoliškega pisatelja Mikloša Kūzmiča (1737-1804). O tem govori tudi spominska plošča na hiši Friderika Gumilarja. V svoji hiši je gospod Friderik uredil lepo napol javno kapelo sv. Križa, v kateri je zbiral okolišnjo versko skupnost, maševal, opravljal molitveno hogoslužje, predvsem hvalnice in večernice tudi skupaj z verniki in prav tako molitev rožnega venca.

Kot upokojeni župnik je rad pomagal duhovnikom, ne samo v soboški dekaniji, marveč tudi po drugih župnijah mariborske škofije in ljubljanske nadškofije.

Kot dušni pastir na vseh postajah svoje duhovniške službe se je posebej odlikoval kot govornik. Neminljivo evangelijsko resnico je znal obrniti na aktualne življenjske razmere, zato ni bil vselej deležen priznanja, ker je pač povedal resnico, vendar je imel zmeraj dober namen. S svojim močnim glasom je znal voditi tudi ljudsko cerkveno petje. Češčenje Matere Božje mu je bilo zelo pri srcu. Tudi v ekumenski kapeli Sv. Petra v Šalamencih je hotel, naj bo Marijina slika na vidnem mestu, saj tudi evangeličani izpovedujejo v apostolski veroizpovedi, da je bil Jezus Kristus spočet od Svetega Duha in rojen iz Device Marije. Ker je bil velik Marijin častilec, ni naključje, da se je preselil s tega sveta prav v mesecu oktobru, ki je na poseben način posvečen Rožnovenski Materi Božji in tudi ni naključje, da je bil njegov pogreb 11. oktobra, ko smo do nedavnega obhajali Materinstvo preblazene Device Marije.

Na steno svoje hiše je dal naslikati tudi sliko blaženega Slomška.

Dekanu prelatu Martinu Poredošu je zaupal ustno in tudi pisno: "V svojem srcu nosim bolečino, vendar jo skrivam pod veselo zunanostjo. Moje življenje ni bilo z rožicami posuto, temveč trpljenje, preizkušnje, nerazumevanje, razočaranje ipd. Vse to sem osmisлил v duhovništvu. V vsem spolniti božjo voljo, te besede so mi bile neprestano v mislih. Najbolj sem bil vesel duhovniške družbe."

Pogreb je ob asistenci 67 duhovnikov iz vseh treh slovenskih škofij vodil podpisani. Sveta maša je bila zuffaj pred njegovi hišo na Kukojci v Dolnjih Slavečih. Evangeličanska Cerkev je poslala na pogreb zastopnico, duhovnico. Množica božjega ljudstva (čez 1000) je spremljala priljubljenega duhovnika na oddaljeno dolnjeslavečko pokopališče. V grobu svojih staršev čaka vstajenje.

Jožef Smej

Poslovil se je Štefan Dominko

V skrbno spisani župnijski kroniki turniške župnije najdemo v letu 1935 tale podatek: "Ker župnija ni imela rednega organista, je cerkveni odbor na svoji seji sprejel ponudbo Štefana Dominka iz Gomilic, ki je bil v Celju eno leto v orglarski šoli. Dne 8. avgusta 1935 je na novo izvoljeni organist Štefan Dominko podpisal službeno pogodbo in postal turniški organist."

Rodil se je 6. novembra 1909 v Gomilicah. Bil je priznan organist v vsej lendavski dekaniji. Leta 1939 je s svojim pevskim zborom sodeloval na primiciji novomašnika Jožeta Gutmana skupaj z bogojanjskim organistom Francem Maučecem.

V tedniku *Novine* 27 (1940) 46, 3 beremo: "V Murski Soboti sta se v nedeljo 10. novembra 1940 poročila Štefan Dominko, organist v Turnišču in Marija Vojkovič, sestra soboškega župnika Jožefa Vojkoviča. Poročne obrede je izvršil nevestin brat župnik."

V zakonu se jima je rodilo šestero otrok.

Dominko je organistovsko službo v Turnišču opravljal 50 let. Ob svoji 80-letnici je 16. decembra 1989 prejel škofijsko odlikovanje.

Po kratki bolezni je v četrtek 25. februarja 1999 končal svoje zemeljsko popotovanje.

V poslovilnem govoru je v soboto 27. februarja v imenu Krajeвне skupnosti Nežka Cigüt povedala tole: "Prsti organista Štefana Dominka so drseli po črno-belih tipkah orgel v turniški cerkvi. Petdeset let so verniki poslušali njegovo preigravanje cerkvenih melodij in spremljali njegovo vestno in dosledno vodenje cerkvenih pevcev... Na koledarjih so se naglo vrstila leta, letos novembra bi jih bilo 90. Molil je svoj življenjski rožni venec, menjaje vesele in žalostne jagode... Še posebej boleče in trpeče so bile lansko leto ob izgubi sina dr. Stanka."

"Organistova služba," tako je poudaril domači turniški župnik Lojze Ratnik, "je poleg duhovnikove službe najbolj vidna. Slovesnega bogoslužja ni brez petja. Petje dviga našega duha k Bogu. Petje ob spremljavi orgel, ki so kraljica vseh instrumentov, pa je tudi oznanjevanje verskih resnic, oznanjevanje, ki se globoko vtisne v dušo. Več desetletij je bil turniški cerkveni in mešani zbor na zavidljivi višini, daleč znan naokrog."

Pogrebne obrede je ob asistenci domačih treh duhovnikov, dobrovniškega in soboškega župnika vodil podpisani.

Za svojo zvesto službo naj prejme plačilo od tistega, kateremu so ob rojstvu prepevali angeli...

Dr. Marija Sraka

Marija Cimerman

V pripravo božičnih praznikov je odjeknila boleča vest, da se življenje katehistinje Marije Cimerman iz Gornje Radgone bliža svojemu vrhuncu in da počasi izgoreva v svojem darovanju.

V jutru, ko smo po cerkvah veselo prepevali "Slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem" in se veselili božje ljubezni, ki se je sklonila k vsakemu človeku na zemlji, na samo božično jutro, je Marija doživela svoje drugo rojstvo, rojstvo za večnost. Ob uri, ko se je po naših cerkvah darovala najsvetejša daritev, jo je Gospodar življenja poklical na svojo večno, neminljivo gostijo, na praznovanje božje ljubezni in božjega usmiljenja.

Marija se je rodila 2. novembra l. 1932 v Veržēju. Po vojni je kot mlado dekle prišla v Gornjo Radgono za pomoč v župnišču. Premalo ji je bilo skrbeti samo za materialno stanje, želela je tudi vzgajati. V najlepših letih svojega življenja se je odločila, da svoje življenje posveti mladim in odraslim. Takoj ob prvi možnosti se je v šolskem letu 1963/64 vpisala v dopisno katehetsko šolo v Mariboru in jo v šolskem letu 1965/66 zelo uspešno končala. Ker je videla, da ji je dopisna šola dala premalo strokovnega znanja za poučevanje in za zahtevno vzgojno delo, se je v istem šolskem letu vpisala na redni katehetski tečaj in tedensko obiskovala predavanja v Mariboru.

Ob začetku vpisa je ves čas že redno poučevala verouk. Vsa leta do upokojitve l. 1989 je poučevala tretji, četrti, šesti razred in predšolske otroke. Istočasno je bila gospodinja v župnišču, kar je za mestno župnijo zahtevno delo, saj zahteva celega človeka. Zavedala se je, da ni dovolj, če je z otroki le v učilnici. Vedno je bila navzoča tudi pri tistih mašah, kjer so bili otroci. Skupaj z njimi je sodelovala pri liturgiji, posebno s petjem. Za otroke je bila ta navzočnost močna spodbuda za sodelovanje, saj so v njej čutili ne le učiteljico, temveč tudi čutečo mater.

Ob vseh svojih obveznostih je vedno našla čas za osebno izobraževanje, za skupna srečanja, kjer smo se zbirale katehistinje in za naše duhovne vaje. Negovala je povezanost z ostalimi katehistinjami, jih rada obiskovala, a tudi z veseljem vsako sprejela v domačem župnišču. Za zvesto služenje Cerkvi je skupaj z drugimi devetimi katehistinjami, ki so prve delovale v mariborski škofiji, prejela iz rok škofa dr. F. Krambergerja Slomškovo odlikovanje.

Ob vsem delu in darovanju za župnijo jo je dolga leta spremljal križ kožne bolezni, ki ji je povzročal hude bolečine in neprijetnosti. Ves čas je ta svoj križ vdano nosila, posebno še v zadnjem obdobju, ko je prebila več časa v bolnišnici. Zadnja diagnoza, ki so jo zdravniki postavili, je bil benigni švanom. Po operaciji na nogi noga ni bila več stabilna, kar ji je povzročalo še dodatne bolečine in žalost, ker ni mogla prav hoditi in je

bila potrebna pomoč drugih. Celo življenje je delala za druge, ob koncu pa je sama potebovala pomoč drugih.

Pokopali smo jo 27. decembra, ob navzočnosti njenega brata Jožeta, ki je duhovnik v Nemčiji in več domačih duhovnikov na radgonskem pokopališču, saj je praktično vse svoje aktivno življenje preživela v Gornji Radgoni. Naj ji bo Gospod bogat plačnik za vse njeno darovanje in razdajanje v dobro mladih in odraslih kristjanov ter za njeno gostoljubnost v župnišču, ko je neštetim stregla pri mizi.

In še zapis Marinke Osvald:

V božični noči je v svoji tišini poslednjič prisluhnila rajskim strunam. Kdo bi si upal reči, da je bil božični dan le naključje, ko je Bog poklical svojo "Marijo Marto", naj se pridruži angelskemu zboru?

Da, svojo, ker mu je bila na poseben način predana, vas in vse življenje. Nekaj desetletij je bila gospodinja v župnišču v Gornji Radgoni, katehistinja, animatorka pri ljudskem bogoslužju otrokom, mladini in vsem ljudem dobre volje. Vsak, ki je pozvonil na župnijski zvonec, je od nje z dobrodušno razposajenostjo slišal svojo resnico.

Življenje ji ni bilo zavito v celofan, zato tudi njen dar ni bil v ovoju. Vse je bilo na odprti dlani, za odprto dlan.

Ob hudi bolezni smo dvomili o božji pravičnosti; vendar je njen ženin ni razočaral - na svoj rojstni dan je poklical Miciko k večni sreči.

Tri dni se je od nje poslavljala množica vernikov v Trstenjakovem domu, na poslednji poti pa jo je spremljala molitev petnajstih duhovnikov.

Hvala, Bog, za milosti in darove, ki si jih naklonil Miciki, da je lahko v življenju opravila svoje poslanstvo Marije in Marte v okviru možnosti, ki so ji bile dane v času in prostoru.

Jožef Smej

V spomin Tereziji Luk, sodelavki Stopinj (1926-1999)

*... in žgoči obup bi vedel le eno,
da davno je vse izgubljeno,
če ne bi učilo nas Pismo,
da vpisani smo v brezmejno srce
in pozabljeni nismo...*

(Terezija Luk)

Z navedenimi verzi, objavljenimi v Stopinjah 1999, 134, in s pesmimi, ki jih je poslala za Stopinje 2000, se je Terezija Luk poslovila. Bila je med prvimi, ki je svoje prispevke, predvsem pesmi, poslala na uredništvo Stopinj. Blagopokojni p. Pavel Berden DJ ji je v obširnem pismu odgovoril, naj svoje pesmi dobro opili, preden jih ponudi za obja-

vo in naj bo v pesmih zmeraj kaka verska misel. Terezija se je tega držala. Pesmi je dala v pregled podpisanemu, ki jih je vsebinsko in jezikovno popravil.

Rodila se je leta 1926 v Odrancih Heleni in Izidorju Hajdinjaku. Že v rani mladosti je okušala trdoto življenja, ko si je z dnino na grofovskih njivah služila vsakdanji kruh. Leta 1936 se je z družino, v kateri je bilo šest otrok, preselila iz Odranec v Mursko Soboto. Poročila se je s soboslikarjem Gezom Lukom. Vojna vihra ji je iztrgala očeta in brata. Oba sta umrla v koncentracijskem taborišču. Nato sta se poslovila še mati in mož. Svoja čustva, predvsem bolečino, je izlivala v svojih pesmih in tudi v proznih besedilih. Napisala je okrog 300 pesmi in okrog sto manjših proznih del. Imenovali so jo kar "ljudska pesnica". V zadnjih dvajsetih letih je svoje pesmi objavljala v Družini, Pomurskem vestniku, Kmečkem glasu, Delu in v Stopinjah. Odlikovala jo je tudi ekumenska širina, zato najdemo njene pesmi tudi v Evangeličanskem listu in Evangeličanskem koledarju.

Predvsem pa moramo poudariti njeno globoko vernost. Tako rekoč vsakdanja navzočnost pri maši in vztrajna molitev, saj se je njen dan začel in končal z rožnim vencem v rokah. Po upokojitvi je delala pri Karitas. V vseh ubogih, osamljenih in nesrečnih je gledala Kristusa in v dneh preizkušenj ga je gledala tudi v sebi.

V sredo, 30. junija 1999, na god Prvih mučencev rimske Cerkve, je nepričakovano (zaradi srčne kapi), a pripravljena, izročila Stvarniku svojo dušo.

Na soboški božji njivi kakor pšenično zrno, ki mora umreti v zemlji, čaka častitljivo vstajenje.

Knjige naših ljudi in o nas

Avgust Pavel, Tako pojem psalme v naročju slepe doline. (Originalni naslov: Vak völgy ölen igy zsolozsmázok). Iz madžarščine prevedel Lojze Kozar. Slidarnost d.d., M. Sobota 1999, 135 strani.

Lojze Kozar nam je v 90. letu svojega življenja spet podaril dragoceno knjigo. Spremno besedo Avgust Pavel in njegove pesmi - je napisal Vilko Novak.

Zdi se, da je bil Štefan Steiner prvi, ki je prevajal iz omenjene pesniške zbirke Avgusta Pavla. V Stopinjah 1972, 111-112, je objavil pesem *Mati moja - sveta sužnja*. Če primerjamo ta prevod s Kozarjevim prevodom, lahko takoj opazimo, da je Kozar Pavlovo pesem znova prevedel: *Moja mati, sveta težakinja*. Tudi Pavel Berden je prevajal iz omenjene pesniške zbirke Avgusta Pavla. V Stopinjah 1976, 73-75, je objavil dve pesmi *Mama nam je pripovedovala* in *Z dnevi še kako-tako mi gre*. Tudi ti dve pesmi je Kozar znova prevedel: *Ob robu gozda nam je mati pripovedovala* in *Podnevi še kako-tako mi gre*. Največ pesmi iz omenjene Pavlovc pesniške zbirke pa je v Stopinjah objavil prav Kozar. To pot pa imamo v Kozarjevem prevodu vse pesmi izbrane v eni knjigi.

Avgust Pavel (1886-1946) je pisal pesmi tudi v slovenščini (prekmurščini). Npr. pod psevdonimom Sinek Martinek je v Novinah objavil pesem *Ne de tak vsikdar, kak je bilô*. Pesem izraža Pavlovo slovensko zavest in pripadnost (prav te dni se je pri Pavlovi nečakinji s. Avreliji Pavel FBS našel Pavlov rokopis te pesmi iz leta 1917).

Svojo slovensko zavest je Pavel izražal tudi med vojno. V štu-

dijskem letu 1941/42 je poučeval slovenščino (ne vendščino) v sombo-
telskem bogoslovnem semenišču. Slovenščina je bila obvezna, tako za
nas slovenske bogoslovce kakor tudi za madžarske bogoslovce. Pri urah
slovenščine je bral svoje prevode Ivana Cankdarja in Silvina Sardenka.
"Madžari, kje imate vi v svojem slovstvu kaj podobnega?" je vprašal
madžarske bogoslovce. Spominjam se, da se je ob branju Silvina
Sardenka tudi jokal.

Sicer se pa vmimo h Kozarjevemu prevodu. Nočem biti literarni
cenzor ali kritik. Vendar kljub temu zapišem: S pretanjenim posluhom
mojstra - pesnika je Kozar prelil Pavlove pesmi v slovenski jezik. Prevoda
bi se bil veselil sam Avgust Pavel, če bi še živel na zemlji, saj bi mu bil
prav govo vseč, vseč prevod njegove prve pesniške zbirke: VAK VÖLGY
ÖLEN IGY ZSOLOŽSMAZÖK, A Nemzedék kiadása 1933.

Jožef Smej

Lojze Kozar: Moji konjički - Družina 1999

Na dvestotih straneh se nam ponuja veliko dobrega branja, pred-
vsem veselega, igrivega, takega, kakršni so leseni konjički na naslovnici.
Zgodbe, ki jih je Kozar objavljial v Stopinjah, so nekaj dni po njegovi
smrti izšle pri založbi Družina v knjižni obliki.

V letih po drugi svetovni vojni, ko Kozar v Odrancih ni smel v
vsej polnosti pastoralno delovati, ker ga je oblast ovirala pri poučevanju
verouka, pri vodenju pevskega zbora, pri gradnji župnišča in cerkve, se je
posvetil konjičkom. Bil je urar, zeliščar, rojár, že prej pa selivec, kolesar
in večkrat tudi pacient. To so obenem naslovi posameznih zgodb, ki nam
približajo svet, poln veselja in smeha, seveda, ko ga gledamo iz varne raz-
dalje. Obenem zgodbe razodevajo vso krutost takratnega življenja, tudi
neumnost tistih, ki so se postavili za voditelje ljudstva.

Konjičkom so dodani Moji psički, prisrčni opisi srečevanja s psi,
in razne druge zgodbe, večinoma šegave, pravo zdravilo za mračne,
žalostne dni.

lkml

J.Hradil: Madžarsko-slovenski slovar, Pomurska založba 1998

Najnovejši madžarsko-slovenski slovar je plod dolgoletne preva-
jalske prakse prof. Jožeta Hradila, neutrudnega slovarnika in književnega
prevajalca. Gre za obsežno leksikografsko delo (927 strani) z nad 50.000
izhodiščnimi gesli, ob tem pa vsebuje še nekaj čez 36.000 besednih zvez
v obeh jezikih. To je avtorjev že četrti slovar v zvezi z madžarščino, tretji
v večjem obsegu. Kot glavni vir za slovarsko gradivo so mu pri prejšnjih
slovarjih poslužili tujejezični slovarji, pri tem zadnjem pa je zajemal
besedišče v glavnem iz madžarskega razlagalnega slovarja v 7 knjigah
(1966).

Od prejšnjih se najnovejši slovar razlikuje v tem, da nima običaj-

nih označb, za katero besedno vrsto gre, kakor tudi ne oblikoslovnih določil, značilnih za standardno slovaropisno delo, zlasti večje. Tokrat se je avtor odločil drugače in kot poudarja v uvodu, je zdajšnji slovar namenjen dobrih poznavalcev madžarskega jezika, ne začetnikom. Ob tem pa avtor vendarle označuje homonime, frazeološka in pregovorna gesla, prav tako tudi strokovno izrazoslovje, zlasti medicinsko, deloma pa tudi naravoslovno in tehnično. Na ta način je slovar na zunaj preglednejši, besedilo bolj strnjeno in razvidno.

Slovarsko gradivo izkazuje v veliki meri sestavljavčevo samoiniciativnost in samostojnost, tako pri izbiri gesel kot pri oblikovanju slovenskih soznačnic. Načelno je to hvalevredno, pri tako kompleksnem delu, kot je slovar, pa je prevelika avtentičnost včasih na škodo leksikografskega dela. Tako je avtorju pri geslu "reformkor" prišlo do pomenske zastranitve. Kot ga je v kritičnem zapisu opozorila že Julia Bálint Čeh (Književni listi 7.1. t.l.), tu ne gre za "dobo reformacije", marveč čisto specifično za obdobje nacionalnih reform na Madžarskem v 2. četrtletju preteklega stoletja. Ko bi avtor zadevno geslo vzporedil s sorodnimi slovarji drugih avtorjev, npr. Lászla Hadrovicsa ali Emila Palicha, bi do napake na prišlo. Podobna izkrivljenost se zgodi lahko tudi pri besednih zvezah v madžarščini, če se sestavi po vzorcu slovenskega jezika, npr. "felhagyja az üzletet" (=opusti posel), kar se v madžarščini veže praviloma s 6. sklonom: felhagy az üzlettel. Zlasti pri tovrstnih delih večjega obsega bi slovarnik lahko znatno obogatil svoj slovar, ko bi v večji meri upošteval jezikovne klišeje iz vsakdanje rabe. Tako bi ob geslu "mennyország" (=nebesa) lahko navedel madžarski rek "a hetedik mennyországban érzi magát" s slovenskim sorodnim "počuti se v devetih nebesih".

"Fohászcodik" menda bolj pomeni moledovati kot moliti (h komu) ali vzdihovaje rotiti (koga).

Glagol "kiderül" bi ob naštetih moral imeti še soznačnico "se izkaže".

Izraz "mindahányan" bi se dal bolje posloveniti z "vsi od kraja".

Sestavljenki "rözsafüzér" se bolj poda splošnoslovenska označba "rožni venec", kakor pa gorenjska izraza "molek" in "paternošter" v ekspresivni rabi.

Če se je avtor držal načela, da je treba zgodovini na ljubo obdržati v slovarju izrazoslovje iz polpreteklega obdobja socializma oz. totalitarizma, bi kazalo privzeti še gesla nacionalsocializma oz. fašizma, s posebnim ozirom na madžarsko vejo kolaboracionistov nyilašev. V tem smislu bi veljalo označiti geslo "kitartás" z njihovim značilnim bojnim vzklikom "vzdržimo!", "vztrajajmo!". Podoben režimski vzklik je bil "szebbs jövőt!", saj nam je voščil lepšo prihodnost in bi ga že zato morali slovarsko registrirati. Načelno bi celo pri glagolu "hiv" ne bio odveč pripisati v oklepaju odmrlo, a zgodovinsko pomebno himnično obliko "hi" v zvezi "Hi a haza" (domovina kliče).

Kljub nadrobnim pomanjkljivostim tuintam, kakršne se sicer najdevajo v še tako popolnih slovarjih, je Jože Hradil opravil veliko delo, saj je zbral doslej najobširnejše madžarsko besedišče in mu poiskal ustrezne slovenske sopomenke. Na ta način je vidno obogatil izbor tovrstnih slovarjev, ki smo jih leta dolgo pogrešali na našem knjižnem trgu.

J. Ftičar

Evgen Car: Poredušov Janoš, Pomurska založba 1998

Knjižica o Poredušovem Janošu je zagledala beli dan, ko se je istoimenska monodrama (ali nemara bolje: monokomedija) Evgena Cara že stokrat uspešno zvrstila na odrskih deskah. S knjižico so gledalci hoteli podoživljati edinstveno predstavo v vsej njeni hudomušni ljudskosti, kot jim jo je znal pričarati avtor sam s svojim ognjevitim temperamentom.

A če je predstava že zablestela na odru, ni mogla in ne more v enaki meri tudi v knjižni obliki. V hitro se odvijajoči govorni vznesenosti mimobež poniknejo najrazličnejše besedne floskule (zlasti v komediji) enako tudi vse narečne zastranitve, medtem ko v knjigi ostanejo za vedno pred očmi in učinkujejo moteče. Narečni okoliš Dobrovnika, odkoder je avtor doma, je na meji goriškega in dolinskega prekmurskega govora, vendar z očitno prevlado slednjega. Avtorju posrečene veseloigre so se vrinile v besedilo nekatere besede iz sosednjega narečnega okoliša (ravensko-goriškega); le-te bo ob ponatisu sicer lične knjižice bolje nadomestiti z izvirnimi dialektizmi kraja, z docela domačimi izrazi. V obliki, kakršna hoče biti, bo treba izložiti tudi privzete knjižnoslovenske cvetke.

Nevzdržna oziroma neživa je že uvodna besedna zveza "naroudili so me", saj gre za neprehodni glagol. Namesto tega rečejo domačini: na svejt so me spravili, ali preprosto: naroudo san se... Enako je posiljena tudi oblika "roudo se je" namesto pravilne "naroudo".

Nepristne oz. narečno sporne so še besede in besedne zveze:

se je začalo - za pravilno: začnolo se je

je vscskouzi žmetno delau: sigdar, sikulisigdar, furt, nepretrgoma

se je hršo: se je štimau, postavlau, falo

naši vrli ognjegasci: gasilci

ženska mora tak plejsati: --more tak plésati

tejšnja oblast: tistoga cajta oblast, vremenita oblast (arh.)

zbešnjeni gori stanen: zbisnéjni..., ves bgsen

moji predrodniki: prejdniki

je stvorüvau svejt: stvárjau

dve ali več kupic: dvej eli več...

10.leten pojep: dičák, děčkec, dičárec

sva zavínula rokave: gorizasükala

mi je suza na ouko vdarila: ... skuza v očij cupnula, očij zaljala

se poklenckan po levoj strani života: prímen, drápnec, pošlátan po levoj strani teja

dedeki so se zdravili: ..vrščili
 sva trkala z dobrotečno pitino: trinckala
 človik se ne zavej: ... v pamet ne zeme
 či bi začau, ne bi mogeu enjati: ..začno, ..henjati

Po knjižnem jeziku privzete besede in besedne zveze:
 me je djala na mizo - za narečno: ..na sto
 z lojtrnikon so ga odpeljali: s koulami, v rebrnicaj
 pri župniki žegnana žena: pri plivanuši (plebanuši) zdana...
 je Stvoriteu oznaniu oznanilo: ..je lüden (liden) na znanje dau
 sva se na vrti objinola: ..v gredaj, v ográčeki
 takša mala štručka je bila: ..bačka, bačkica, kiflica pogáč(k)ica
 samo merkaj, ka se ne boš..najela: ..tak gledaj, pazi
 prva je nosila svilene štrunfle: ..svüüne
 san dau svoj doprinos našoj vojski: ..(dober) tau, zálog,
 dobročinenje (arh.)

kak se zagledajo štrki na dimniki: ..na louri
 grünt, šteroga sva ujčkala: ..vârvala, čuvala, radiva mela
 lejpe njive pa vinograde: ..gorice, vinske gorice
 marljivi pa vztrajni Prekmurci: dělavni, skrbľivi

Besedni vrinki iz hrvaščine:
 kak či bi z zatvora pobegnoli: ..z vouze..
 nedo naj zapisali z običnin klajbason: ..z navadnin

Za razne novodobne izraze (npr. seks, seksanje, seksati)
 menda ne premoremo sodobne narečne soznačnice oz. ni več v rabi; no-
 vejšega izvora je tudi demokracija in jo kaže pustiti na miru, pač pa
 imamo starinski izraz za parlament: spravišče; tako izraz kot ustanova sta
 spoštovanja vredna.

Z zdravo ironijo in žlahtnim kmečkim humorjem zabeljeno
 besedilo dodatno popestrijo in pritegnejo slike iz igralčevega gledališkega
 albuma (s portretom na naslovnici).

J. Ftičar

Matija Slavič: Naše Prekmurje, Pomurska založba 1999

V svoji zbirki Monumenta Pannonica je Pomurska založba izdala
 zbrane članke in razprave dr. Matije Slaviča, univerzitetnega profesorja
 na teološki fakulteti in prvoborca za severne slovenske meje, zlasti za
 priključitev Prekmurja k matični Sloveniji 1919. Z lepo knjižno izdajo,
 katere naslovnico krasi silhueta povezovalnega mostu med Slovenci na
 levi in desni strani Mure, hoče založba počastiti 80.letnico tega odločil-
 nega zgodovinskega dogodka.

Gre za skrbno urejen zbornik velikega formata (350 strani), v
 katerem je urednik Viktor Vrbnjak zbral domala vse Slavičeve spise o
 Prekmurju, raztresene po raznih tedanjih slovenskih glasilih in revijah.
 Knjiga ima tri osrednja poglavja. Prvo z naslovom Prekmurje se predstavi

je jezikovno izboljššan ponatis Slavičeve knjige Prekmurje iz leta 1921, z uvodno besedo zgodovinarja dr. Andreja Hozjana. V njej predstavi knjigo Slavičevih tekstov o Prekmurju kot "delno rehabilitacijo" njegove osebnosti, po krivem zamolčane v vsej povojni zgodovini, in kot najpomembnejše dejanje v čast priključitve Prekmurja k matičnemu slovenskemu ozemlju. Kot izvedenec za Prekmurje na mirovni konferenci v Parizu l. 1919 je hotel Slavič v svoji knjigi predstaviti zgodovino Slovencev kot celote in posebej prekmurskih Slovencev, ob tem še prekmurski jezik in slovstvo, narodno in kulturno življenje Prekmurcev, predvsem pa je skušal razgrniti diplomatski boj na imenovani konferenci za njihovo nacionalno osvoboditev. Knjigo je sklenil z orisom slovenske uprave v prvih letih osvoboditve.

Drugi razdelek zbornika nam predloči Publicistični in diplomatski boj za Prekmurje od l. 1918 naprej, kakor se je manifestiral v osrednjih slovenskih listih in publikacijah tega obdobja. Dodan je francoski povzetek osnovnega teksta skupaj s statistiko o tej pokrajini, kakor jo je izkazovalo madžarsko ljudsko štetje iz let 1890 in 1910. Tu je še prispevek iz zbornika Josipa Mala Slovenci v desetletju 1918-1928 in avtorjeva razprava Prekmurske meje v diplomaciji iz zbornika Slovenska Krajina 1935 (Vilka Novaka).

Tretje poglavje osredinja naslov Naše Prekmurje in pripadnost k slovenstvu. V ponatisu prinaša obsežnejši razpravi iz zbornika Slovenska Krajina 1935 (Narodnost in osvoboditev Prekmurcev) in iz Mladike 1923 (Naše Prekmurje). Sledi vrsta krajših člankov: o 200 - letnici prekmursko-slovenskega slovstva, o prekmurskem "prvoboritelju" Štefanu Kūharju, o prekmurskih obletnicah, o narodnostno-političnem razmerju Prekmurje - Hrvaška ter o Prekmurju v cerkveni statistiki. Vsebinski poudarek teh prispevkov je v tem, da Prekmurje je slovensko, ne more biti madžarsko in ni bilo nikdar hrvaško.

Zbornik zaključuje obsežna in tehtna razprava urednika V. Vrbnjaka o Slavičevem delu za Prekmurje. Razen tega nadrobno razčleni tudi njegovo življenje, narodnostno in kulturno delo, s posebnim ozirom na njegov prevod Stare zaveze Sv. pisma (prvi po hebrejskem izvirniku), kot tudi njegovi potopisni knjigi (V deželi faraonov 1914, Na Sinaj 1928). Svojo razpravo Vrbnjak razširi z orisom političnih in diplomatskih homatij po prvi vojni, zlasti v okviru propadle Avstro-Ogrske. V tem okviru nadrobno opiše vključevanje Prekmurcev v slovensko-jugoslovanske integracije in vlogo prekmurskih narodnjakov pri tem (Štefana Kūharja, Ivana Baše in bratrance Jožefa Klekla st. in ml.).

Zborniku je dodan reprint etnografske karte Prekmurja, kakor jo je članom pariške mirovne konference predložil M. Slavič, in nazorno prikazuje prevladujočo naseljenost Slovencev med Muro in Rabo; na njeni osnovi se je končno razmejitvena komisija odločila v prid slovenski delegaciji.

Z izdajo zbornika Naše Prekmurje je Matiji Slaviču ob 80-letnici njegovega boja za prekmursko-slovenske meje postavljen dostojen in trajen pomnik, kakršnega mu je slovenska javnost dolgovala dolga desetletja.

J. Ftičar

Panonska letna knjiga 1999 (Güttenbach-Pinkovac)

Panonski institut na Gradiščanskem je izdal že svoj 6. letopis - obsežen zbornik štirih sosednjih držav s panonskega področja: Avstrije, Hrvaške, Madžarske in Slovenije. Sestavljajo ga trije osrednji tematski sklopi: Narodi in narodnosti, Kultura in literatura in Panonska lirika. Zbornik je uredil dr. Robert Hajszan.

Vsebinsko težišče dokaj obsežnega almanaha (540 strani) je na 10. obletnici padca "železne zaves" med Madžarsko in Avstrijo, oziroma med nekdanjim "vzhodom" in "zahodom" (posebno poglavje).

Od približno 70 prispevkov najrazličnejše vsebine prevladujejo članki z zgodovinskimi, literarnozgodovinskimi in kulturološkimi temami. Žal je med vsem tem množtvom "čtiva" slovenskega bore malo: vsega trije članki. Vodja Pomurskega sejma v Gornji Radgoni ing. Janez Erjavec se je razpisal o vlogi in pomenu Radgonskega sejma za razvoj obmejnega sodelovanja (v izboru Igorja Zemljiča), dialektologinja dr. Zinka Zorko je predstavila sodelovanje Pedagoške fakultete v Mariboru z Visoko učiteljsko šolo v Sombotelu, strokovna svetovalka slovenskega šolstva v Porabju prof. Valerija Perger pa piše o obmejnem sodelovanju osnovnih šol in vrtcev. Od tujih avtorjev se slovenske tematike loti še Franjo Ostović, ki poroča o odprtju Slovenskega informativnega in kulturnega centra v Monostru jeseni 1998. Nekaj razprav se omejuje na dokaj pereč položaj štajerskih Slovencev v Avstriji v njihovem boju za obstoj in osnovne manjšinske pravice.

Zbornik, ki ga poživljajo in estetsko bogatijo barvni posnetki likovnih del madžarskega slikarja Pála Pétera Barteka, snovno zaključuje razdelek o panonski liriki. Tu je delež slovenskih avtorjev prav tako skromen - zastopana sta le Ernest Ružič s pesmimi iz zbirke Delibáb (Čari puste, Erd) in prof. dr. Vanek Šiftar s poezijo iz zbirke Pobiram orumenele liste. Slovenski del zbornika je uredil ravnatelj Pokrajinske in študijske knjižnice v Murski Soboti profesor Jože Vugrinec.

Zbornik ima trajno vrednost zlasti kot podoba življenja in kulture na Gradiščanskem, s posebnim ozirom na literarno tvornost tega področja tostran in onstran državnih meja. V prihodnje bi kazalo povečati delež in obseg slovenskih prispevkov in naslovu v treh jezikih enakovredno priključiti še slovenskega: Panonski letopis.

Jože Ftičar

Zbornik soboškega muzeja, Pomurska založba 1998

Najnovejši zbornik z vrsto člankov in pestro vsebino čedalje bolj opravičuje svoj naziv. Prvi sklop sestavkov (Irena Šavel, Franc Kuzmič) prikaže Nastanek (1955) in zgodovino soboškega pokrajinskega muzeja, nameščenega v starodavnem gradu. Sistematično raziskovanje pokrajine na obrobju slovenskega etničnega ozemlja se je začelo v 80-ih letih 20. stoletja. Raziskovanje samo in njegovi izsledki so podlaga za izdajanje posebne publikacije z gornjim naslovom: le-ta od l. 1991 zaznamuje 4 številke.

Franc Kuzmič razgrne predzgodovino Pokrajinskega muzeja v Soboti vse od prvih pobud (I. Baša 1915, Franc Bajlec, Vilko Novak 1928, Franc Gumilar in Vlado Škerlak 1934) do končne ustanovitve. Nato oriše razvoj etnografskega raziskovanja na terenu in arheoloških najdišč ter širitev muzejskih zbirk. Danes ima Pokrajinski muzej 4 oddelke: arheološki, etnološki, umetnostnozgodovinski in zgodovinski oddelek.

Kustos Jancz Balažic piše o zbiranju in pridobivanju eksponatov za zbirke Pokrajinskega muzeja ter njihovi obogatitvi.

Iz zapuščine prekmurskega zgodovinopisca Ivana Zelka je v zborniku objavljena njegova razprava Zgodovina soboške dekanije.

V poglavju o versko-prosvetnem delovanju duhovščine v pokrajini se Zelko razpiše tudi o župnijskih šolah in o rabi prekmurskega narečja kot učnega jezika v šolah na Prekmurskem, o učbenikih, molitvenikih in drugem katoliškem tisku - kot edinem ohranjevalcu slovenske misli. Pisec v tej zvezi poudarja, da je bila do prve svetovne vojne duhovščina edini nosilec slovenstva med izobraženci. V poglavju o luteranskem obdobju piše Zelko o razmahu luteranskih župnij in rekatolizaciji le-teh, o pomanjkanju duhovnih poklicev in licenciatih. Posebno pozornost posveti prosvetnemu in književnemu delovanju Mikloša Kuzmiča. Od njegovih versko-vzgojnih del sta pravo pomlad verskega čustvovanja posredovala dva molitvenika: Kniga molitvena staroslovenska (1783) in Betežnim i mirajoučim (1781). Prva je doživela kar 24 ponatisov, vsa njegova dela pa so bila 60 - krat ponatisnjena. Zelko piše še o knjižnozaložniških zvezah filologa Petra Danjka s prekmursko duhovščino, nato pa o madžarizaciji prekmurskih šol. Zanj sta si družno prizadevali madžarska država in višja cerkvena oblast. Madžarizacija je dobila krila zlasti po uvedbi dualizma 1867. Zmanjšale so se možnosti za tiskanje novih slovenskih knjig. Dr. Franc Rogač piše, da je v 80-ih letih 19. stol. "usahnil vrelec slovstva tega ljudstva". Zato so Slovenci v Prekmurju iskali čtivo drugod, pri Mohorjevi družbi. Pravi boj za slovenstvo pa se je razplamtel v času Franca Ivanocyja po letu 1893.

Od krajših člankov je v zborniku zlasti zanimiv Gorička mariška, o zgodovini t.i. železniške proge oz. vlaka iz Sobote na Goričko, na koncu pa prinaša ocene pomembnejšega zadnjega tiska s področja Prekmurja.

Jože Ftičar

Anton Vratuša: Iz verig v svobodo (Rabska brigada), 1998

Izčrpn knjižno memoarjev je izdalo Društvo piscev zgodovine NOB Slovenije; gre za pravečatno monografijo o taborišču italijanskega okupatorja na otoku Rabu. V prvem delu avtor predstavi okupatorjev teror nad interniranci - okrog 14000 Slovencev in Hrvatov s tedanje Ljubljanske in Reške pokrajine, v drugem delu opiše delovanje tajne organizacije OF v taborišču in sestavo bataljona v njem. Ta je po kapitulaciji Italije leta 1943 razorožil okupatorjeve stražarske enote in njegovo celotno posadko na Rabu. V 3. delu pa Vratuša opiše bojno pot Rabske brigade preko Cresa, njen pohod na Mašun, njeno razpustitev konec leta 1943.

Ob spominih, opisanih živo in doživeto, knjiga prinaša obsežno dokumentarno gradivo in številna pričevanja udeležencev - pisatelj karse-da nazorno opisuje kalvarijo slovenskih ljudi na tem obrobju taboriščnih dogajanj med drugo vojno. Rabska brigada se je formirala zunaj slovenskega narodnega ozemlja prostovoljcev - bivših internirancev na Rabu, z namenom, da se vključi in dejavno sodeluje v osvobodilnem boju domovine. Sestavljali so jo Slovenci, Hrvatje in Židi (o njih posebno poglavje). Po 3. oktobru 1943 je bila brigada formalno pridružena sestavnemu delu NOV in POS (XIV. in XVIII. divizija).

Kot interniranec na Rabu je Vratuša deloval najprej v taboriščni organizaciji OF, po razsulu Italije in samoosvoboditvi tamkajšnjih internirancev pa je postal namestnik komandanta Rabske brigade. Svojo knjigo je zato posvetil vsem mrtvim in še živim taboriščnikom na Rabu in borcem Rabske brigade ter skušal z njo zapolniti vrzel v doslej manj obdelanem skrivnem nastajanju te brigade v taborišču in njenem bojnem delovanju.

J. Ftičar

R. Brunelli: Ilustrirane svetopisemske zgodbe, Pomurska založba 1998

Izbrane zgodbe Svetega pisma stare in nove zaveze so izšle v lični bibliofilski izdaji velikega formata; predvsem za mlade bralce so prirejene na 52 tednov v letu. Poleg izbrušenega jezika v prevodu Jožeta Stabeja nam jih nazorno osvetlijo mojstrsko naslikane barvne ilustracije ruskega avtorja Mihaila Fjodorova. Le-te s čustveno poudarjeno izrazno podobo spominjajo na slog vzhodnokrščanskih umetniških ikon. Strnjeno Sveto pismo v besedi in sliki (vsega 126 strani) zaključuje primerjalna časovna preglednica svetopisemskih dogodkov. Knjiga je primerna ne le za mladino, temveč za vse, ki prvič sežejo po Svetem pismu, saj jim živo predoči nastanek krščanstva in poglobitve dogodke iz njegove zgodovine. Najbolj dobrodošla bo pa onim bralcem, ki jim ni do veliko branja (in teh je danes največ, žal), a bi radi spoznali glavno vsebino svetopisemskih sporočil.

J. Ftičar

Fran Sušnik: Prekmurski profili, Pomurska založba 1998

Ob stoletnici pisateljevega rojstva in v počastitev 80-letnice priključitve Prekmurja slovenskemu ozemlju je založba izdala ponatis prvotne izdaje iz leta 1929 z uvodno besedo Vilka Novaka; v njej je poudaril esejistično vrednost dela, njegovo trajno dokumentarno veljavo. Kljub časovni odmaknjenosti so Sušnikovi Prekmurski profili ohranili svojo zgodovinsko vrednost še danes ob koncu tisočletja, posebej še poglavja narodopisnega značaja. Zanimivo je, kako je avtor kljub svojemu kratkotrajnemu službovanju na soboški gimnaziji znal zadeti bistvo prekmurskih problemov v procesu družbene in kulturne integracije s slovenskim osredjem in označiti vodilne duhovne silnice Slovenske Krajine. Ob verskonacionalni dvojnosti Prekmurcev med obema vojnama odkriva avtor tudi že novodobni materializem, ki "davi religioznost" in redči število otrok v "modernih" družinah.

Prekmurje je Sušniku 10 let po priključitvi še vedno le Slovenska Krajina, nepozabni spomin s "slovenske božje poti".

J. Ftičar

Vladimir Kos: O, svetloba, voda, zrak!, Družina 1999

Najnovejša pesniška zbirka našega pesnika v izseljenstvu se pridružuje šestim že izdanim in prinaša sto "kratkih pesmi". Njihova tematika izhaja iz vodilne misli, strnjene v pesnikovo vizijo in molitev hkrati: **"O, razsvetli nas, Gospod, ki si Svetloba, da bomo umeli, kako zvestoba edinosti dela nas močne, in bomo živeli Slovencev državo"**.

Pesnik vplete svoj moto v akrostih; vsaka črka izhodiščnega stavka je začetna črka posamezne pesmi. V "edinosti" se prejkone skriva želja, preseči razdor, ki nas danes razdvaja kot narod, vendar pesnitev vsebinsko ni programska, še manj tendenčna, saj gesla avtor nadrobno ne razdela. Zamika ga dosti širša tematika; namesto da bi se zaprl v ozke nacionalne meje, ga pesniški navdih ponese v razsežnost vesolja in v himnični vznesenosti vzklika neskončni Modrosti, dobrotljivosti Stvarnika, ki nam je podaril svetlobo, vodo in zrak. Pred seboj imamo torej neke vrste odo, ki v slogu Sončne pesmi sv. Frančiška zapoje hvalnico naštetim naravnim prvina. Le-te so obenem naslovi treh delov zbirke (ponazorjeni tudi grafično) in povezovalni členi pesnikovega kozmosa. Boga odkriva p. Kos v celovitosti sveta, makro- in mikrokozmosa, naravne elemente družijo njihova prežetost z Božjim. Svet se mu razkrije v vsej svoji fizikalni soodvisnosti tako, da docela izvedensko - za pesnika nenavadno - govori o zapletenem fizikalnokemičnem sestavu določenih stvari in pojavov (npr. o elektromagnetnem valovanju, heliju, ionih, vodikovih protonih, o elektrodah, biloških procesih itn.). Pri tem se mu odkriva Bog ne le kot Stvarnik, temveč kot Konstruktor, ki giblje in uravnava vse te reči. Pesnik je izveden tudi v pridobitvah moderne tehnične civilizacije in njihovih možnih zlorabah, vendar v stihih o atomskem

dežju ne zapade črnogledim slutnjam kataklizme, marveč v zavesti božje previdnosti videva v teh jedrih "moč za nas", odkriva umotvore, "ki večno o Dobroti govorē".

Prvine narave pa ob znanstveno eksaktni razvidnosti zaznava tudi v njihovi zgodovinski vlogi na raznih koncih sveta, poudarjajoč njihov fizikalni učinek.

Temeljna izpoved Kosove nove pesniške žetve v razklenjenem, svobodnem verzu je torej širokogrudno odkrivanje izvora naravnih prvin, njihove moči in smotrnosti - vse v skrivnosti božje ljubezni. Vesoljske sile - celo naravne katastrofe - se prepletajo z nedoumljivo Umnostjo, vsega zaupanja vredno, saj vse preobrača končno človeštvu v prid. Odtod nadih vedrine in zaupanja, ki prevevata Kosove pesmi in zapuščata vtis, da smo dobili z njimi svojevrstno poezijo, izvirno in poživljajočo.

J. Ftičar

Pedagoški pogledi na Antona Martina Slomška, SŠM 1999

Slovenski šolski muzej je ob svoji razstavi z gornjim naslovom izdal ličen zbornik; v njem 15 avtorjev predstavlja svoje poglede na Slomškovo pedagoško dejavnost. V uvodnem članku prof. Slavice Pavlič izvemo, kako je Slomšek obiskoval tečaj za učiteljske kandidate in dobil spričevalo o usposobljenosti za domačega učitelja. Na celovškem liceju je nato naredil izpit iz občega vzgojeslovja. Postal je prvi učitelj slovenščine v celovškem bogoslovju. Že na prvem pastoralnem mestu (sv. Lovrenc, Bizeljsko) je ustanovil nedeljsko šolo, s čemer je nadaljeval tudi na naslednjih službenih mestih, posebno še, ko je postal škofijski šolski nadzornik. Leta 1842 je izdal učno-vzgojno knjigo Blaže in Nežica v nedeljski šoli. V njej je posebno skrb posvetil moralni vzgoji. Leta 1862 je začel izdajati list Drobtnice.

Akademik prof. dr. Jože Pogačnik se v svoji študiji razpiše o Temeljnih Slomškovega pedagoškega nazora. V njej poudarja njegov jezikovni demokratizem - po načelu, daje Bog dal "apostolom v vsih jezikih govoriti". Slomšek v svojih pridigah označuje materni jezik za božji dar in največjo svetinjo. Obravnava tudi žgoče vprašanje odnarođovanja: "pred Bogom ni razločka med Nemcem in Slovencem". In še: "od zvestobe domovini nihče ne more biti izvzet". Glede ločitve Cerkve od države v zvezi s francosko buržoazno-demokratsko revolucijo 1789. je Slomšek opozarjal: "Če bi ločili Cerkev od države in vzeli cerkvi vzgojo mladine, bi vzgojili brezbožno, puntarsko pokolenje, propadle ljudi, ki bi se ne bali Boga in tudi ne nobene oblasti".

Dr. Vekoslav Grmič piše o idejnih osnovah Slomškovega prizadevanja za šolstvo. V svojem sestavku poudarja, da so njegove zasluge za šolstvo na Slovenskem neprecenljive. Z nedeljskimi šolami pa je ohranjal slovenski jezik med ljudstvom. Glede vernosti Grmič trdi, da Slomšek "ni bil svetobežno naravnan ali usmerjen h kontemplaciji, ampak odprt tudi

za tostransko življenje". Našteje poglobitna Slomškova dejanja v službi izobraževanja Slovencev in prebujanja slovenske nacionalne zavesti. S svojim verskim in izobraževalnim delom je Slomšek narodnostno rešil Slovence na Štajerskem.

Dr. Franc Kramberger je objavil spis *Odsevi Slomškovega pedagoškega dela*. V njem poudarja njegovo skrb za mladinsko vzgojo: "naše šole ne smejo biti le učilnice, temveč tudi vzgajališča". Stebri Slomškove vzgoje: družina, šola, Cerkev. Poudarjal je tudi samovzgojo mladine, na splošno pa enakomerno izobraževanje "uma in srca", t.j. celostno vzgojo.

Prof. dr. Janko Čar oriše Slomškov vzgojni program, po katerem je dobil naziv "slovenski Pestalozzi". Razpiše se o vrstah šol pod nemško upravo in kako je narodnozavedna duhovščina čutila potrebo po ustanavljanju nedeljskih šol, zlasti Slomšek. Kot knezoškof je bil poslanec v graškem deželnem zboru in tam predlagal, naj bi bil uradni jezik v njem tudi slovenski. Naletel je na odpor in posmeh nemških liberalcev. Slomšek je načelno nasprotoval težnji, da prevzame primat v šolah posvetna oblast, (kar se je po njegovi smrti kmalu zgodilo l. 1869), češ da ta ni zmožna dobre moralne in etične vzgoje.

Dr. Vinko Škafar nam v zborniku odstre Slomškov prispevek k uporabi slovenščine v celovškem bogoslovnem semenišču, na bogoslovni šoli v Št. Andražu in Mariboru, nato pa oriše Slomška kot predavatelja homiletike. V tej zvezi navede še druge predavatelje v slovenskem jeziku.

O Slomškovi kulturi govora (retoriki) se razpiše dr. Slavko Snoj. V ta namen je Slomšek spisal prvi priročnik za javno govorništvo in nastopanje.

Dr. Majda Cencič oriše Slomškovo delo v povezavi s tedanjimi učitelji. Vodil in usmerjal jih je s pomočjo svojih knjig, pesmi, pridig in knjig za mladino. Na to temo se navezujeta tudi spisa dr. Majde Pšunder in mag. Mateje Horvat, slednje s posebnim poudarkom na vzgoji otrok in njihovem vedenju. Slomškovo opozorilo je aktualno tudi danes: "vsa posvetna učenost je brez vere blede luni podobna, ki slabo sveti".

O aktualnosti družinske vzgoje v okviru Slomškove pedagogike piše mag. Jurka Lepičnik-Vodopivec. Prof. Tatjana Hojan pa o slovenskem pedagoškem listu *Učiteljski tovariš* ob Slomškovi smrti, z odlomki iz njegovih del.

Zbornik zaključujeta spisa dr. Andreja Vovka. Kaj ima A.M. Slomšek opraviti s šolstvom (z navedbo osnovne literature o Slomšku) in dr. Ljubice Šuligojeve Slomškovo pedagoško izročilo za naš čas. Slednji izpostavlja življenjskost pouka kot upor mehaničnemu, brezdušnemu načinu učenja. Šola mora tudi vzgajati, sicer: "Kaj pomaga veliko znati...glave prebrisane, srca pa grdega biti". Po Slomšku je šolski čas za učence najdragocenejši, kdor ga "zamudi in se pridno ne uči, bo svoje žive dni in tudi v večnosti na zgubi".

Zborniku je dodan seznam Slomškovih del v Slovenskem šolskem muzeju.

J. Ftičar

Tvoje in moje stopinje

p. Miha Sekolovnik

Dom duhovnosti

Ob deseti obletnici blagoslovitve temeljnega kamna Doma duhovnosti Benedikt v Kančevcih je prav, da na kratko orišemo prehojeno pot. V začetku leta 1987 je bila s strani duhovnikov tukajšnjega pastoralnega področja izražena prošnja za graditev doma duhovnih vaj. 31. julija 1988 so kapucini prišli v Martjance. V Stopinjah 1988 je gospod dekan Martin Poredoš zapisal, da so "duhovniki izrazili pripravljenost pri tem sodelovati, to pomeni, da bi tja pošiljali na duhovne vaje mladinske skupine, ministrante, zakonske skupine, člane ŽPS in še druge župnijske skupine. Samo pod temi pogoji so očetje kapucini sprejeli župnijo Kančevci" (str. 77-78). Že 19. novembra 1989 pa je bil blagoslovljen temeljni kamen Doma duhovnosti pri Sv. Benediktu, ker je "versko, narodnostno in kulturno - zgodovinsko pomemben kraj zaradi mož, ki so tukaj živeli in delovali ali se v tej župniji rodili. Med najpomembnejše spadata Mikloš Kūzmič, ki je tukaj župnikoval od 1763. - 1804. leta ter rojak dr. Franc Ivanocy, verski in narodni buditelj, ki je pokopan na bedeniškem pokopališču." V listini je zapisano o potrebi in želji, da bi tudi severovzhodni del škofije - Pomurje dobil hišo za versko poglobitev, duhovne vaje, razna srečanja in predavanja.

Dom duhovnosti s cerkvijo sv. Benedikta

Kljub cilju, da bi Dom služil izobraževanju in oblikovanju odraslih, je največ udeležencev iz vrst otrok in mladostnikov. V preteklem letu (1998) je dom obiskalo 71 skupin z 2714 obiskovalci, od katerih je bilo 16 skupin birmancev (23%), 12 oblikovanih župnijskih skupin - ŽPS, pevski zbori (18%), 10 skupin mladih (14%), 8 skupin odraslih (11%), 8 skupin osnovnošolcev (11%), 8 skupin drugih programov - likovna kolonija... (11%), 4 skupine ministrantov (5%), 3 skupine prvoobhajancev in staršev (4%) in 2 skupini duhovnikov in redovnikov (3%). Zato smo temu prilagodili razporeditev prostorov. Tako imamo poleg načrtovanega števila eno ali dvoposteljnih sob še več prostorov s skupnimi ležišči. Dom ima sedaj na razpolago 120 postelj. Kuhinja je opremljena, v obednici pa je prostora za 60 ljudi. V Dom so gotovo največ finančnih sredstev vložili bratje kapucini, sedaj pa sredstva prihajajo od skupin, od skupnosti v Domu, dobrotnikov in dekanij.

Doslej je bil gotovo velik poudarek na fizičnem delu, pri urejanju nedokončanega Doma in okolice, odslej pa večjo pozornost zahtevajo programi, vsebine, cilji. Dom iz dobe gradnje-ustanavljanja prehaja v obdobje specializacije, iskanja svoje podobe. Za nami je že nekaj izkušenj, uspehov in neuspehov. V preteklem letu je zaradi premajhnega števila ali neresnih prijav odpadlo kar 16 skupin odraslih in 6 skupin mladih, zato bo na tem področju potrebno vpeljati več reda.

Nekaj želja, poudarkov in ciljev za Dom duhovnosti v prihodnje:

- oblikovanje skupnosti, ki v Domu moli in dela;
- da bi Dom postal kraj miru in tišine za te, ki to iščejo;
- izpopolnjevanje dela s prvoobhajanci, birmanci, predvsem s starši - poskusno morda tudi s šolskimi skupinami;
- izobraževanje odraslih na področju duhovnosti, kulture, socialnega dela, ekumenizma;
- oblikovanje skupin, ki bi se v Domu redno srečevale in bile z njim povezane: molitvene, biblične in zakonske skupine;
- tečaji za ljudi iz okolice (kuharski, zelišča,...) in večja sprejetost Doma s strani okolja;
- oblikovanje prostovoljnih sodelavcev;
- da bi Dom postal kraj srečevanja sosednjih narodov.

Ker z odločitvami dajemo prednost pomembnejšemu in se nekatere skupine izključujejo, se glede na namen in položaj hiše zdi smiselna specializacija v smeri duhovnih vaj, kar pomeni zavarovati tišino in mir.

Za uresničevanje naštetega si bova patra v Domu prizadevala skupaj z zaposlenimi (kuharica, hišnik, pedagoška sodelavka) in vami vsemi, ki nas obiskujete in podpirate na toliko načinov. Bog povrni za vsak vaš dar duhovne ali materialne narave!

Martin Horvat

Blagoslovitev kapele v soboški bolnišnici

Ko zapuščas Murško Soboto in se pelješ proti Lendavi, se pred Rakičanom, desno in levo, razprostre na široko ravnina z bogato zemljo. Tukaj pšenica zlati in valovi kakor morje v rahlem vetru. Tukaj so tudi topoli, ponosno in visoko vzravnani, kakor da bi hoteli videti čez ravnino vse tja do Sebeščana (Pečarovci) na severu pa do sv. Trojice (Lendavske gorice) na vzhodu, Marije sedem žalosti v Jeruzalemu na jugu in sv. Marije Magdalene (Kapela) na zahodu.

In v tem prostoru pred domom starejših in rakičanskim gradom se na široko razprostira BOLNIŠNICA. Zjutraj je njen vhodni prostor eno samo mravljišče ljudi v belem, bolnikov in njihovih spremljevalcev. Znotraj so bolniki razporejeni po oddelkih v skladu z vrsto njihovih bolezni. Doslej je imela soboška bolnišnica vse oddelke. Manjkal je le en "oddelek", in to "oddelek za dušo", kjer bi lahko trpeče, izmučeno in oslabelo telo slišalo Jezusove besede: "Pridite k meni vsi, ki ste utrujeni in obteženi, in jaz vam bom dal počitek. Vzemite nase moj jarem in učite se od mene, ker sem krotak in v srcu ponižen, in našli boste počitek svojim dušam." (Mt 11, 28-29). Od 31. januarja 1999 pa ima tudi soboška bolnišnica kapelo, "oddelek za dušo", ki se nahaja v kletnih prostorih kirurškega oddelka. Vsa kapela je od tal do stropa obložena z lesom. V

njej je čutiti toplino in domačnost, posebno še ob tabernaklju in ob Jezusovi in Marijini vitražni sliki, ki ju je naslikal akademski slikar Tomaž Perko in predstavljata Jezusa v Getsemanskem vrtu in Marijo pod križem, skupaj z ostalimi ženami. Načrte za kapelico je naredil arhitekt Franc Kvaternik iz Brezovice pri Ljubljani, 30 sedežev je naredil Murales iz Ljutomera, vsa ostala dela pa je izvedlo mizarstvo Bojana Kouša iz Kroga. Finančno so kapelico podprle vse župnije Pomurskega pastoralnega področja (razen ene) ter Evangeličanska cerkev v Sloveniji, pa tudi nekatere občine (Sv. Jurij v Prekmurju, Gornji Petrovci, Kuzma-Grad, Puconci, Radenci, Odranci, Murska Sobota, Moravske Toplice, Hodoš-Salovci, Gornja Radgona, Beltinci, Turnišče, Črensovci, Tišina-Cankova, Ljutomer, Dobrovnik, Velika Polana).

Dragi bolniki soboške bolnišnice, želimo vam, da bi ta oddelek bolnišnice radi obiskovali. V njej bo vedno Tisti, ki je na Golgoti zavpil: "Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil?", pa tudi Tisti, ki je, preden je izdihnil, rekel: "Oče, v tvoje roke izročam svojega duha." Radi prihajajte k njemu, se mu potožite, izročajte se v njegovo varstvo in ga prosite odpuščanja in usmiljenja.

Kapelico sta 31. januarja 1999 - ob navzočnosti direktorja soboške bolnišnice dr. Bojana Korošca, velikega števila duhovnikov, zdravnikov, medicinskega osebja in pacientov - blagoslovila mariborski škof dr. Franc Kramberger in senior Evangeličanske cerkve v Sloveniji mag. Geza Erniša.

Blagoslovitev kapele v soboški bolnišnici

Sv. maše v bolnišnični kapeli so vsako nedeljo ob 19. uri. Maševat prihajajo duhovniki soboške, lendavske in ljutomerske dekanije, za kar se jim soboški duhovniki iskreno zahvaljujemo. Evangeličanska božja služba pa je vsako drugo in četrto soboto, vedno ob 16. uri.

Soboški župnik se zahvaljuje vsem sodelavcem in izvajalcu, posebej še Jožetu Škaliču, ki je nosil glavno breme organizacije del. Gospod Škalič je obenem s strani bolnišnice kontaktna oseba z verskimi skupnostmi. Najlepša hvala tudi strežnemu osebju bolnišnice, ki skrbi za čistost in urejenost kapele, ter cvetličarni "Ratnik", ki skrbi za sveže rože na oltarju.

s. Jožica Merlak

Vrtec Lavra

Nastanek in razvoj vrtca Lavra

Leta 1988 je ga. Marija Žitnik Klar posredovala mariborski škofiji odločitev, da podari svojo hišo redovni skupnosti. Poleti 1991 so prišle v Mursko Soboto prve tri sestre družbe Hčera Marije Pomočnice. V župniji so poučevale verouk in organizirale sobotni oratorij. Kar nekaj otrok je dan za dnem trkalo na vrata skupnosti. Sestre so si vzele čas zanje in se ustavile z njimi v pogovoru, igri, pesmi. Ga. Marija je z veseljem in molitvijo spremljala razigrani živžav. Jeseni l. 1992 je s prihodom četrte sestre v skupnost prišla tudi prva varovanka, kateri so se počasi pridružili še drugi otroci. To je bil prvi zametek vrtca. V petih letih nastajanja vrtca LAVRA se je v prostorih zvrstilo 50 otrok. Različno dolg je bil čas njihovega bivanja v vrtcu. Vedno več prijateljev je sodelovalo pri delu za otroke. 1. aprila 1998 pa je v vrtcu dobila zaposlitev prva laična sodelavka.

Zasebni vrtec LAVRA je bil vpisan v razvid izvajalcev javno veljavnih programov vzgoje in izobraževanja 5. avgusta 1997, uradno odprtje pa je praznoval 18. aprila 1998.

Zaradi vedno novih prošenj za vpis otrok je župnija preskrbela in opremila nove večje prostore na Gregorčičevi 4, kamor se je vrtec preselil 8. februarja 1999.

Vrtec obiskuje v treh kombiniranih skupinah 60 otrok za katere skrbijo tri vzgojiteljice, štiri pomočnice vzgojiteljic, dobra kuharica, prijazna snažilka, zavzeta ekonomka in skrben hišnik.

Po preselitvi smo na novem vrtčevskem igrišču zgradili Marijino znamenje, ki nas spominja na Njeno prisotnost. Radi se ji priporočamo in ji zaupamo, saj smo že dostikrat doživeli njeno pomoč.

Nadškof Rode v Prekmurju, 14. junija 1999, tudi v vrtcu Lavra

Program vrtea Lavra

Program je namenjen vzgoji in varstvu predšolskih otrok od prvega leta do vstopa v šolo. Občasno nudi srečanja otrokom, ki niso vključeni v redno vzgojno varstveno dejavnost, pa jim njihovi starši želijo omogočiti prijetno družino vrstnikov in vzgojo po krščanskih načelih dobrote in nenasilja.

Uresničujemo vzgojni program s posebnim poudarkom na smernicah:

- otrok naj ima čimveč stika z naravo in naravnimi materiali, ki mu razvijajo domišljijo in ustvarjalnost, veliko bivanja na zraku pa mu veča odpornost in vzdržljivost;
- otrok naj spoznava narodno kulturno dediščino preko pregovorov, pesmi, zgodb, iger in običajev, jo oceni in koristno uporablja;
- otrok naj v vsakdanjem življenju spoznava in upošteva mednarodno priznana etična načela humanosti, razglašena v listinah OZN.

Vodilo vsega našega vzgojnega delovanja je preventivni sistem, ki sprejema vsakega posameznika in mu z ljubeznijo ter potrpežljivostjo pomaga k celostni rasti.

Naš vzornik je svetovno priznan vzgojitelj in utemeljitelj preventivnega vzgojnega sistema Giovanni Bosco (Janez Bosko).

Vzgojni stil se opira na njegove pozitivne izkušnje in si za izhodišče vzgojnega dela postavlja temeljno usmeritev: "Ni dovolj, da

Redovne sestre HMP kot vzgojiteljice v vrtcu Lavra

imamo otroka radi, on mora ljubezen tudi čutiti."

Zato hočemo otroku zagotoviti ne samo varstvo, ampak čustveno toplo okolje v družinskem vzdušju, kjer se bo čutil sprejetega.

Zaupanje, prijateljstvo in pogovor naj bodo temelj medsebojnih odnosov otrok - starši - vzgojitelj. Starostno kombinirane skupine omogočajo otrokom, da živijo z brati in sestrami v skupini z bogatimi socialnimi odnosi, ki sama po sebi vzbuja medsebojno pomoč in spoštovanje drugačnega od sebe.

Starejšim razvijamo čut odgovornosti in nežne obzirnosti, mlajši pa imajo ob njih več spodbud za osebni razvoj.

Na željo staršev in v tesnem sodelovanju z njimi nudimo otrokom krščansko usmerjeno vzdušje, ki so ga deležni tudi doma. Tako jim omogočimo skladno vzgojo za splošne človeške vrednote.

Nekaj utrinkov za dobro voljo**TIHO**

Mihec: "Kje so moje hlače?"

Vzgojiteljica: "Tiho, Kristjan še spi, poišči jih!"

Mihec brezupno išče, čeprav jih ima pred nosom in ponavlja: "Kje so moje hlače?"

Vzgojiteljica ga vedno opozori, da Kristjan še spi.

Končno se domisli in vzame hlače.

Vzgojiteljica: "No vidiš, da so bile tu. Saj si jih že prej videl, pa si se norega delal."

Navihanec se samo muza.

Vzgojiteljica: "No, kajne, da si se norega delal?"

Mihec: "Tiho bodi, Kristjan še spi!"

TRAVA

Metod: "Ali veš kaj je trava?"

Vzgojiteljica: "Kaj?"

Metod: "Lasje od zemlje."

PROŠČENJE

"Mi imamo pa v nedeljo proščenje!" ponosno izjavi petletnik.

Vzgojiteljica vpraša: "Res?! Katerega svetnika boste pa slavili?"

"Župnika in kaplana."

Franček Maršič

Marijin kip na obisku po 48. letih

(praznovanje Marije Pomočnice v Veržeju)

V preteklosti smo bili deležni obiska Marijinega kipa iz Fatime, potem iz Nazareta, pa smo ob zgornjem naslovu morda pomislili na tiste nepozabne in doživete trenutke. V tem sestavku pa želim opisati manj odmeven, vendar bolj pomenljiv trenutek iz Veržeja.

Na začetku druge svetovne vojne so morali salezijanci kip Marije Pomočnice prenesti v župnišče, da ga nemška vojska ne bi uničila. Varno zatočišče ima Marija - begunka v župnijski cerkvi sv. Mihaela. Ob njenem letošnjem praznovanju pa smo kip po 48. letih prenesli vsaj za eno noč zopet v njen nekdanji dom - salezijanski zavod Marijanišče v Veržeju.

Romarji z obeh bregov Mure so se zbrali že v soboto zvečer k sveti maši, ki jo je vodil prodekan ljutomerske dekanije, salezijanec Tone Hribernik. Po maši pa so mladi fantje med ubranim ljudskim petjem dvignili Marijin kip in smo se napotili z njim s prižganimi svečkami proti Marijanišču. Množica vernikov je vztrajala pri molitveni uri za duhovne

Procesija z Marijinim kipom

poklice in vse do polnoči prepletala molitve in pesmi svoji nebeški Materi in Pomočnici. K polnočni maši, ki jo je vodil ravnatelj Franček Maršič so prišli nekateri romarji iz bližnjih krajev (Bunčani) v procesiji, s križem na čelu in z baklami v rokah. Ob pol treh zjutraj so se poslovili tudi zadnji romarji, da bi si nekoliko odpočili za bližajočise praznični dan.

V teh trenutkih tihote bi lahko zavod Marijanišče svoji zavetnici pripovedoval o najrazličnejših dogodkih zadnjih 48 let, odkar sta bila ločena: da so bili tod naseljeni nemški in pozneje jugoslovanski vojaki, da so bila notri skladišča zrnja, ki ga je "ljudska oblast" odvezemala svojemu ljudstvu, da je bil tod center za predvojaško, pozneje pa je postal zasilno gnezdo za mlade žrtve vojnih grozot, nato pa prevzgojni vzgojno izobraževalni zavod in osnovna šola, med napornimi leti prizadevanj za denacionalizacijo je služil tudi šest let za prehodni zbirni dom za begunce iz Bosne in Hercegovine.

Koliko življenjskih zgodb in stisk, v katerih bi marsikdo potreboval tudi Marijino materinsko roko in opogumljajoče srce.

Tudi nedeljsko jutro je priklicalo mnoge, da so pol ure pred mašo bili priča Marijinega ponovnega slovesa od svojega doma in so jo pospremili nazaj v župnijsko cerkev, kjer je slovesno mašo vodil ljutomerski dekan Andrej Zrim. Po sveti maši pa se je velika množica romarjev izlila v procesijo po verženskih ulicah in pod Marijinim okriljem pela litanije in marijanske pesmi ter molila rožni venec. Sklep procesije je bil v cerkvi z blagoslovom Najsvetejšega, nakar so bili romarji deležni pri-

jaznosti in dobrot domačinov, da so lažje vztrajali do popoldanske molitvene ure za duhovne poklice, pri kateri so se zbrali molivci iz celega Pomurja.

Leta 1998 sta se po vojni naselila v zavodu prva dva salezijanca, letos je Marija vsaj za eno noč obiskala svoj dom, da bi s svojo priprošnjo in po molitvah in žrtvah številnih vernikov in dobrih ljudi bila ta njena hiša zopet čimprej obnovljena in da bi po navdihu božjega Duha začel zopet na pravi način in v sodobnih oblikah nuditi oporo za življenje mladih, ki življenje zapravljajo ali ga premalo izrabljajo, ki ne vidijo smisla ali možnosti, ki v zmedenosti našega časa ne najdejo oporo in usmeritve za svoje življenje.

Vse to je oporoka, ki nas veže po Mariji in njenem Marijanišču iz preteklosti za prihodnost, in to je naloga, pri kateri lahko najde vsakdo svoje mesto in priložnost, da tudi sam naredi kaj dobrega, zlasti za versko, moralno in strokovno vzgojo in izobraževanje mladih.

Srečko Kalamar

Srečanja cerkvenih pevskih zborov pri sv. Ani

Nedaleč od tromeje, stičišča treh dežel (Avstrije, Madžarske in Slovenije), treh kultur in treh veroizpovedi, kjer je bil letos blagoslovljen križ krščanske edinosti, ob nekoliko zapuščenih makadamski cesti v idiličnem osrčju goričkega gozda, stoji romarska cerkev sv. Ane v Boreči. Lepa. Obnovljena. Veličastna.

Že nekaj let zadnjo nedeljo v maju posebej praznično odeta in pripravljena na sprejem cerkvenih pevcev in obiskovalcev Srečanja cerkvenih pevskih zborov.

Cerkev svete Ane v Boreči

Letos so majniške pesmi prepevali Moški kvartet iz Martinja, cerkveni zbori iz Martinja in Boreče, Bakovec, Martjanec (mladinski, mešani zbor in moški oktet), od Grada (mešani, otroški in skupina Lyndwa), iz Pečarovec, Dolenec, Markovec ter MPZ Avgust Pavel z Gornjega Senika.

Vsako leto pusti srečanje v meni globljo sled. Z iskrenim veseljem sem del teh srečanj. Bralcem ponujam del veznih tekstov kot dobrodošli- co k poslušanju in petju Marijinih in majniških pesmi zadnjo majsko nedeljo leta 2000.

Vsaka stvar ima svoj konec
in tudi vsak dan se konča z večerom;
večerni zvon nas spomni, da se približuje
konec dneva,
da prihaja čas, ko pomislimo na opravljeno
in smo s storjenim zadovoljni...ali ne.
Prihaja čas, da se spomnimo, čigavi otroci smo,
in da izkažemo iskreno veselje in hvaležnost za to.

Maj je prav zaradi Tebe
tako radoživ, iskrič,
tako pisan in razigran,
poln življenja je vsak dan.
Kot metulj se cveta svežega veseli,
tako se mi v maju Tvojem
srce smeji.

Majhni smo in nebogljeni -
kot piščančki prejšnji dan rojeni.
So pota naša strma, težka,
pomaga nam le sila tajna, nebeška.
So atomi naši delu, volji prepuščeni,
a v pričakovanju večnosti vzradoščeni.

Vse bolj smo polni te miline,
duše se veselje prime.
Veselje, ki nam daje moč,
da od sreče ... zapeli
še sami bi v pomoč.

Naj ta večerni veter
ponese te misli, občutke
v širjave, planjave
do tvoje trdnjave.
Tebi, Marija,
namenjen pozdrav
naj razvedri lice
in razširi planjav.

Cvetlice z majskih poljan
na oltar Tebi v pozdrav;
kot na oltarju Tvojem
rože nikoli ne ovane,
tako naj zaupanje Vate
nikoli ne zamre.

Naj Tvoj oltar nebeški
okrasijo glasovi otroški.
Iz grl naj se njihovih vije
roža plazilka in Te ovije,
da občutiš toploto, ki je v nas
srečo in zadovoljstvo,
da smo tukaj in Ti v nas.

Ko dvom razjeda, spanca ni -
to preizkušali smo že vsi.
Zdravila pravega za lebdenje nekje vmes ni -
le molitev in misel Nate nas oživi.

Majsko jutro se spreminja v dan,
majhen ptiček poje svojo pesem,
da oznanil bi vsem nam,
kako prelep bo spet ta dan
ves z božjim darom obsijan.

Mavrica objema zemljo in nebo,
vsaka bilka na novo vzbrsti
in po hrapavi kmečki roki zahrepeni.
Ko sonce najvišje opoldne se dvigne
in delavec truden obriše si znoj,
zvonjenje v zvonikih se milo glasi,
vse ljudstvo Nevesto, Kraljico časti.

Franc Tement

“Kruh naš vsakdanji...”

(Bistriški mlinarski dnevi 1999)

Pri logarnici na Gornji Bistrici, za streljaj od reke Mure, ki je konec letošnjega julija kar nevarno narasla, so za razvoj domačega turizma navdušeni Bistričanci ostali zvesti tradiciji in uspešno priredili tudi letos MLINARSKE DNEVE. V soboto, 24. julija, so starejši vaščani predvajali mlajšemu rodu nekdanje postopke pridobivanja belega žita od setve do žetve in mlačve. To so bili lepi, a delovni naporni časi, ko še ni bilo na voljo raznih delovnih strojev: kosilnic, mlatilnic, kombajnov. Žetev s srpi in kosami, mlačev s cepmi, “vejanje” s pomočjo vetra; vse to so vaščani opravljali nadvse zavzeto, a je od njih terjalo potoke prelitega znoja.

Naslednji dan, v nedeljo, je bila v naravi daritev svete maše, zahvalna daritev za prvi del letošnjih pridelkov. V tej ogromni, naravni katedrali, ob lepem petju bistriškega pevskega zbora, ki ga je podpiral še večji zbor ptic pevk z glasovi, ki jim jih je podaril sam Stvarnik vsega lepega. Zbrani množici je maševal in pridigal črensovski župnik in častni kanonik Franc Tement. Sveta maša je bila v prvi vrsti namenjena živim in pokojnim murskim mlinarjem ter sodelavcem pri tem slavlju.

Po končani maši se je zvrstilo nekaj pozdravnih govorov, med njimi pozdrav g. župana Antona Törnarja in podžupana Romana Vučka in predsednika turističnega društva g. Antona Kolenka. V nadaljevanju je

Zahvalna daritev za dar žetve na Gornji Bistrici

bila nadvse zanimiva osrednja prireditev, ki so jo organizatorji zelo posrečeno podnaslovili "KRUH NAŠ VSAKDANJI". S toplimi besedami so poudarili velik pomen kruha v našem vsakdanjem življenju in nenazadnje za naše nadnaravno življenje, saj brez kruha (hostije) ni mogoča daritev svete maše. Sodelujoči so vprašali navzočo verno množico, zakaj molimo pred jedjo in po jedi. Odgovor se je glasil, da si od Boga izprosimo vsakdanjega kruha in se mu zahvalimo, ker s svojo dobrotno roko nasičuje vse, kar živi. Naslednji govorec je pojasnil lepo navado krščanskih mater in gospodinj, ki hleb, preden ga začno rezati, z nožem pokrižajo. To storej z globoko pobožnostjo zato, da bi ga Bog blagoslovil, in da tega Božjega daru nikdar ne bi zmanjkalo. Nastopajoči so pojasnili tudi lepo navado otrok, ki koščka kruha nikoli ne odvržejo, in če jim košček kruha po nesreči pade na tla, ga zbrano poberejo in poljubijo. Dobri starši so jih naučili, da je vsak košček kruha novo znamenje Božje ljubezni do nas in je prepojen z mnogim znojem tistih, ki ga pripravljajo.

Za ta osrednji del celotne prireditve so skrbne bistriške gospodinjice pripravile najrazličnejše vrste kruha: od domačega vsakdanjega pa do gibanic, potic, polnih raznih nadevov in čudovitih okusov. Vmes seveda ni manjkalo domačega petja, raznih folklornih plesov in običajev. Na prizorišče so pripeljali celo mini oljarno, iz katere je curljalo okusno bučno olje. Tako pristno olje znajo pripraviti le bistriški oljarji in mlinarji. Pri vsem tem turističnem živžavu so množično sodelovala kulturna društva iz sosednjih vasi, s svojo narodno glasbo tudi godci iz Razkrižja.

Škoda, da je nedeljsko prireditev za kake pol ure zmotila ploha. Kmalu pa so posijali sončni žarki in bistriška mlinarska prireditev se je nadaljevala do večera, dokler pripravljene dobrote niso bile pospravljene.

Kje so časi, ko se je ob murskem obrežju pozibavalo na desetine mlinov, ki so s svojimi težkimi kamni drobili zlato zrnje? Dolga vrsta mlinov je bila podobna velikemu rožnemu vencu. Na enem izmed teh mlinov "na kumpih" je stal nekoč preprost napis: "Oj teči mi Mura lepo in ženi to mlinsko koli, naj kamen vrti se in žito drobi in v skrinjo se moka praši..." Že zdavnaj so minili časi murskih mlinov; danes ob Muri treh Bistrice ne vidite nobenega več. Zamenjala jih je moderna tehnika. Samo en mlin še stoji in melje, a se ne pozibava na Muri, ampak stoji med Gornjo in Srednjo Bistrico. Malo mlinarjev je še živih, velika večina že zdavnaj spi nezdravno spanje na treh bistriških pokopališčih. Tudi njih smo se spomnili v molitvah na tem bistriškem slavu.

dr. Karel Bedernjak

Tudi v Pomurju je zaživelو društvo izobražencev

Prav gotovo se mora slovenski intelektualec bolj kakor kdajkoli zavedati svoje odgovornosti za preživetje slovenskega naroda. Povsod po svetu je opaziti neko abstinenco inteligence od družbeno politične angažiranosti. Tudi krščanska inteligenca v tem oziru ni izjema. Pri nas je do nedavnega zaradi političnega režima bila kar precej potisnjena na rob političnega dogajanja. Tako izkustvo pogosto hromi in individualizira tudi sedanje mnoge krščanske izobražence. V naši deželi, kjer je še vse preveč opaziti sadove socialističnega totalitarnega režima, v katerem ni bilo zaželeno misliti s svojo glavo in ravnati po svoji vesti, je taka apatija krščanske inteligence do političnega dogajanja lahko usodna. Gre namreč za prihodnost našega človeka in družbe.

Zdi se, da bodo izobraženci morali odločno stopiti izza ozadja, podreti zid zasebnosti in dejavno in odgovorno nastopiti na politični sceni sedanjega trenutka slovenskega naroda. Zavedati se morajo, da je sedanji trenutek predvsem njihov. Prihodnost bo drugačna in lepša, če bodo začeli zares že danes in tukaj. Za oblikovanje lepše prihodnosti sta potrebna tako znanje kakor moralna zavest, ki naj bi bila odlika slovenskega izobraženca. Prav krščanski izobraženci bi morali sporočiti širši javnosti, da njihovo zavzemanje za svoje mesto v družbi ne pomeni borbe za stolčke in oblast - ta namreč pripada tistim, ki jih ljudstvo po demokratični poti izvoli - ampak prizadevanje za odpiranje možnosti, da s svojim intelektualnim in moralnim potencialom sodelujejo pri usmerjanju naše družbe.

Dr. Marko Kos v svoji knjigi Slovenska inteligenca (Ljubljana, Nova revija, 1999) ugotavlja, da položaj intelektualcev v družbenem sis-

temu tudi danes še ni določen. Njihova intelektualna moč ni vgrajena v sistem in zato ni izkoriščena (str. 170). Inteligenci je treba priznati, da je v zgodovini slovenskega naroda največ storila za njegovo narodno zavest. A sedanja inteligenca naj se izneveri svojemu poslanstvu? Nikakor! Upati je in upravičeno misliti, da sedanji slovenski intelektualci ne želijo doživeti obsodbe s strani zgodovine, češ da niso odigrali svoje nezamenljive vloge v sedanjih odločilnih trenutkih slovenskega naroda.

Zdi se, da so se tega svojega poslanstva zavedli nekateri naši pomurski izobraženci. Gre za tiste izobražence iz Pomurja, ki svoje svetovnonazorsko zadržanje in razumevanje življenja gradijo na veri. Že nekaj časa je med njimi zorela ideja o združevanju krščanskih izobražencev. V imenu te ideje se je oblikoval samoiniciativni odbor nekaterih krščanskih izobražencev, ki so začutili in videli potrebo, da se nekaj stori tudi za ta sloj našega ljudstva.

V Pomurju imamo veliko krščanskih izobražencev, ki so prepričani, da morajo intelektualci s svojimi daljnovidnimi in ustvarjalnimi mislimi in vizijami na podlagi svojega verskega prepričanja graditi ali obnavljati nekaj, česar še danes ni, a je nujno potrebno, in opozarjati na tisto, česar nihče drug ne vidi ali noče videti. Vendar je danes vsakemu jasno, da posameznik, ki se ne bo povezoval s tistimi, ki enako mislijo, v neko združbo, ne more uspeti. Potrebno se je organizirati v neko institucijo, kjer bo mogoče družno odkrivati in aktivirati intelektualni in moralni potencial z namenom, da bi pomagali širiti in utrjevati civilno družbo v naši novi domovini.

Zato je iniciativni odbor začel razmišljati in snovati neko obliko dela s krščanskimi izobraženci iz Prlekije in Prekmurja. Znotraj tega odbora smo se najprej odločili, da bi pripravljali odprta srečanja za izobražence. Začeli smo z Ivanocyjevimi večeri. Tako smo dali naslov tem druženjem zato, ker je bil Franc Ivanocy tisti, ki je s svojo pisano in govorjeno besedo ter ostalim duhovniških delovanjem veliko prispeval k dvigu narodne zavesti med našim ljudstvom na prelomu tega stoletja.

Ker smo hoteli, da bi bila naša srečevanja odprta za širšo javnost, in ker smo hoteli svoja razmišljanja ponuditi tudi tistim izobražencem, ki so drugačnega svetovnonazorskega prepričanja, smo zaprosili direktorja Zavarovalnice Triglav g. Cipota, da bi nam dal na razpolago dvorano v prostorih zavarovalnice. Gospod Cipot je naši prošnji velikodušno ustregel, za kar smo mu zelo hvaležni.

Večeri pretekle sezone, ki smo jih pripravili enkrat mesečno, so bili posvečeni "evropskim" temam. Predavatelji, ki smo jih povabili na svoja srečanja, so v glavnem obravnavali vprašanje vključevanja Slovenije v Evropo. Seveda so posamezni predavatelji predstavili različne vidike istega vprašanja. Kot predavatelji so bila povabljeni samo znana in odlična imena slovenske javnosti. Do sedaj so se zvrstili naslednji predavatelji: prof. dr. H. Požarnik (Človek pred izzivi tretjega tisočletja), prof.

dr. B.Kovart (Slovenec pred vrati Evrope), Lojze Peterle (Usoda slovenske narodne biti ob vključitvi v Evropo), mag. Vinko Ošlak (V Evropo z moralo) in prof. dr. P. Vencelj (Tudi slovensko šolstvo mora postati evropsko). Vsa predavanja in diskusije so bile na zavidljivi višini. Na srečanja smo vabili s plakati, osebnimi vabili in z oznanili po cerkvah. Udeležba na prvih srečanjih ni bila najboljša, vendar če jo primerjamo z obiskom na podobnih srečanjih po evropskih mestih, smo lahko zadovoljni. Upamo lahko samo, da se bo število udeležencev na takih srečanjih postopoma povečevalo. Hkrati pa se dobro zavedamo, da ob tem gre za rast semena, ki šele čez nekaj časa prinaša prave sadove. Trud za resnico in pravico ne rodi takojšnjih uspehov, kot se to dogaja pri različnih prireditvah, posebej športnih, ki trenutno pritegnejo številne množice, pri katerih pa ni videti posebno vrednih učinkov. Zgodovina se vendar gradi z malimi in vztrajnimi koraki.

Na sestankih iniciativnega odobra se je oblikoval načrt za ustanovitev Društva krščanskih izobražencev Pomurja s sedežem v M. Soboti. Pripravljen je bil statut in marca 1. 1999 je bilo na ustanovni skupščini formalno ustanovljeno društvo. Na isti skupščini je bil sprejet statut in izvoljeni so bili organi društva. Društvo je bilo poleti vpisano v državni register društev. Tako društvo uradno že obstaja v skladu z zakonom o društvih. Društvo je civilnopravnega značaja. Iz tega dejstva pa izhajajo možnosti javnega delovanja in prijavljanja na razpise javnih programov. Društvo je sicer civilnega značaja, ima pa svojega duhovnega asistenta.

Povsem na kratko naj predstavim smisel našega delovanja. Znotraj našega društva se želimo seznanjati z alternativnimi pogledi in ocenami o politiki, kulturi, umetnosti, znanosti, gospodarstvu in religiji itn.

Cilji društva so opredeljeni v statutu takole:

- združevati izobražence, študente in druge ljudi,
- gojiti in poglobljati krščansko kulturo,
- odkrivati in posredovati alternativno resničnost na vseh področjih družbenega življenja (kultura, gospodarstvo, umetnost, religija),
- iskati odgovore na izzive, ki jih povzročata čas in prostor,
- pospeševati oblikovanje pravičnejše in srečnejše družbe.

Seveda homo te cilje zasledovali v različnih oblikah svojega delovanja glede na možnosti in pripravljenost svojih članov. Vsekakor želimo, da bi se v društvo včlanilo čim več krščanskih izobražencev Pomurja. Društvo želi biti okvir, skozi katerega bi krščanski izobraženci posredovali svojo misel in držo naši slovenski družbi, ki bi naj tudi zaradi njih bila bolj zgrajena na pravici, resnici, poštenosti in dobroti. Če bo društvo omogočilo našim izobražencem, da bodo čim več svojega intelektualnega in moralnega potenciala ponudili naši domovini, bo upravičilo svoj obstoj. Potem pa smemo tudi upati, da se bodo tudi Pomurju približali lepši in lažji časi.

Tone Ciglar

Kaj je Mūra šepetala

Ekскурzija proforskega zbora Gimnazije Želimi na Madžarsko in v Prekmurje spomladi 1999

Mūra je zašepetala:
Ne me Večni zato stvoro,
da bi val moj brate ločo.
Jaz vezalje sem za nje,
ki kre strani mi živē.

Jožef Klekl st.

"Bolje je enkrat videti kot stokrat slišati." Tako pravi stari ruski pregovor. Po ekskurziji lahko rečemo: "Bolje je enkrat doživeti kot stokrat videti!" In mi smo doživeli. Videti je premalo, bistveno je očem nevidno. Geografske razsežnosti smo občudovali z očmi, globoko v srcih pa smo doživljali razsežnosti src teh ljudi...

Spomeniki

Turnišče, Bogojina, Selo, Martjanci... Spomeniki! Na majhnem prostoru jih je veliko, čeprav po razsežnostih niso mogočni, pa so tesno drug do drugega kot biserna ogrlica, ki krasi deželo. Hvala vsem, ki ste jih zgradili, enako vam, ki jih ohranjate, da se ob njih še naprej tke zgodovina našega naroda.

Več kot lončarji

Pogled v čase, ki jih ni več. Ne samo cimprana hiža, slamnata streha, lončarji, ampak doživetje ljudi, ki te sprejmejo z odprtim srcem in te pogostijo. Brat bratu vedno ponudi to, kar ima. Ena redkih hiš je v Filovcih št. 40 (ga. Magdalene Nemec), ki se (še) ni umaknila navalu sodobne udobnosti. Ni nostalgija za preteklostjo, hudo je morda to, da sedaj nimamo čuta za to, kar je ohranjalo rod. Naše hiše so danes prava razkošja! Ko bi v njih cvetelo tudi življenje. Bog jim daj svoj blagoslov!

Štrk

Ptič sonca. Prinašalec življenja. Ko bi nam le ne opešala vera, da nam prinaša življenje. Potem vse dobi svoj smisel in pomen, če gre življenje naprej svojo nezadržno pot. Je simbol dežele, ki se je vedno znova porajala. Naj se ponovno rodi tudi iz zadnje kuge - življenju sovražnega standarda - v nove čase.

Bograč s klintonom

Prijateljstvo ne pozna meja. Lepše okrašene slavnostne dvorane nam pač ne bi mogli pripraviti, kot je miza na preprogi zelene trave, ko so okras cvetoča drevesa sredi domačije prekmurske vasi v Lipovcih (Erjavčevi). In pili smo klinton, pijačo, ki je ni na seznamu izbornih vin, nam pa je pričaral nekaj tiste prekmurske značilnosti, ki se ji pravi domačnost in preprostost. Roke prekmurskih ljudi vedo iz skromnih stvari narediti gostijo. Preprosto kot bograč z domačim kruhom. Kruh iz

domače peči nima samo svojega okusa, pač pa tudi svoj čar. Kolač domačega kruha - kaj je lepša primerjava za naše ljudi, ki so dobri, kot je dober domač kruh. Še nas hranite s kruhom značilne gostoljubnosti; nikar ne pustite, da zamre. Naj ostane še v prihodnje kot prepoznavnost naše dežele.

Vzgojitelj prekmurskega ljudstva

Jožef Klekl st., legenda Prekmurja, zlasti sedaj ob 80-letnici priključitve Prekmurja k Sloveniji. O njem nam je spregovoril črensovski župan g. Anton Törnár. Dal nam je slutiti, da bi se vzgojitelji morali danes zgledovati po njem, posebej vzgojitelji mladih.

Kakšen bi moral biti politik, da bi bil voditelj naroda? Moral bi: ljubiti, ne gospodovati; združevati, ne ločevati; bogatiti, ne siromašiti; vzgajati, ne prepuščati slučaju... Klekl je bil dejansko prekmurski Slomšek v najžlahtnejšem pomenu te besede. Kulturnik, časnikar, socialni delavec, duhovnik, poslanec - politik, vzgojitelj, prosvetitelj in tudi mistik, da ne rečem kar svetnik. Opevamo R. Maistra in druge. To zasluži vsak, ki je slovenstvu rešil vsaj kvadratni meter zemlje ali ohranil vsaj kakega človeka našemu narodu. Prekmurje, priključitev k Sloveniji 1919 - zakaj to ne bi bil vseslovenski praznik, vsaj za nekaj ur ob 80-letnici?

Prekmurski večer

Kar prava beseda za vse, kar smo smeli doživeti. Pripravili sta nam ga Občina Črensovci in župnija Črensovci, konkretno g. Anton Törnár, župan, in g. Ivan Krajnc, kaplan, s sodelavci: s cerkvenim pevskim zborom (gdč. Katja Kolenko), folklorno skupino (KD Žižki, ga. Jožica Žalik, pozvačin g. Iztok in godci), z bistriškimi pevkami (ga. Rufina Kustec), vse v Gostišču Jaklin, v prijetni dvorani, s kolinami.

Občudovali smo mogočnost črensovske cerkve in ob tem vse, kar se naredi za mlade danes v Prekmurju. Mladina je namreč barometer naroda. Kjer je zavzetost za vzgojo mladih, tam lahko z zaupanjem zremo v prihodnost. Župnijski dom pomeni kraj srečevanja vsch župljanov. Lahko bi bil še večji in prostornejši glede na število ljudi, ki jim služi, in glede na poslanstvo, ki ga mora izpolniti. Priznanje vsem, ki so si ga zamislili in izvedli.

Klekl je bil res pravi vzgojitelj prekmurskega ljudstva. Danes pa to ni samo poslanstvo duhovnika, ampak vsakega, ki se ukvarja z vzgojo mladega in odraslega rodu: učitelja, profesorja, zdravnika, duhovnika...

Narodne noše, godba, pozvačin in prijatelji - šli smo v sprevodu kot na svatbo - so nam pripravili sprejem, ki je bil lepši kot ob sprejemu predsednika.

Ob večeru, ki so nam ga pripravili, so Prekmurci spet pokazali, da je gostu namenjeno najboljše, kar premorejo. Ljubezen dobi svoj značilen izraz - gostu ponudi vse, kar ima: izbrane jedi, prijazno besedo, toplo prijateljsko dlan, delček svoje kulture in svoje iskreno srce. Vse se je stopilo v čudovito praznovanje: jedli smo, pili in plesali, peli in se smejali,

kovali vezi prijateljstva...

Mura

Če kdaj, smo tokrat doživeli, da Mura ni ločnica, temveč vezalja. Ima pa dva bregova: levega in desnega. Desni breg: Prek, Štajar, levi breg: Slovenska krajina, Prekmurje. Na poseben način smo to doživeli v Ižakovcih, kjer smo se vozili z brodom - značilnim prevoznim sredstvom - z enega na drugi breg. Mura nas je enako veselo porivala zdaj k enemu zdaj k drugemu bregu.

Koliko spominov na življenje v mlinih in ob njih. Plavajoči mlin na vodi. Energija, ki je hranila ljudi. Danes se spet vrti kolo plavajočega mlina na Muri. Spomini ponovno oživijo in postajajo resničnost. Spet smo bolj mi - povezali smo preteklost prek sedanjosti s prihodnostjo.

Če je Egipt dar Nila, velja za Prekmurje, da je dar Mure. Poplavljala je, dajala življenje, energijo, povezovala... Naj nikdar ne usahne tvoja blagoslovljena struga in ljudje ob tvojih bregovih - bratje.

Na brodu

Zgodovinske sledi

Sprehod skozi soboški muzej nam je pričaral čase od davnine do danes. Smiselno in sporočilno. Občudovali smo že postavitev samo. Po zgodovinskih sledih nas je popeljala gdč. Metka Fujs, ki je to pot prehodila že nešteto krat, vendar vedno zavzeto, prizadeto, z ljubeznijo do sleherne sledi, ki so jo pustili še tako drobni in neznatni predmeti. Vsi skupaj so se spremenili v neprekinjeno sled - zgodovino. Doživeli smo:

človek je tod neuničljiv. Kar koli je prišlo, vedno je hotel živeti, zato je preživel, zato bo preživel.

Pred soboškim gradom

(Gornja) Bistrica

Ne morete verjeti, kaj lahko pomeni praznovanje državnega praznika z mašo. Koliko dobrih ljudi je napolnilo cerkev sv. Antona! In njih obrazi so žareli. Tako se srečajo samo najboljši prijatelji. Salezijanci (Veržej - Marijanišče 1911, Murska Sobota - Martinišče 1924) so tod od nekdaj heračili zase in za mlade. Nikdar se niso vračali s praznimi vrečami. To se nadaljuje v današnje dni. Rakovnik, Želimlje in druge naše ustanove poznajo plemenito dobroto prekmurskih ljudi. Z mašo smo se jim hoteli zahvaliti za vse.

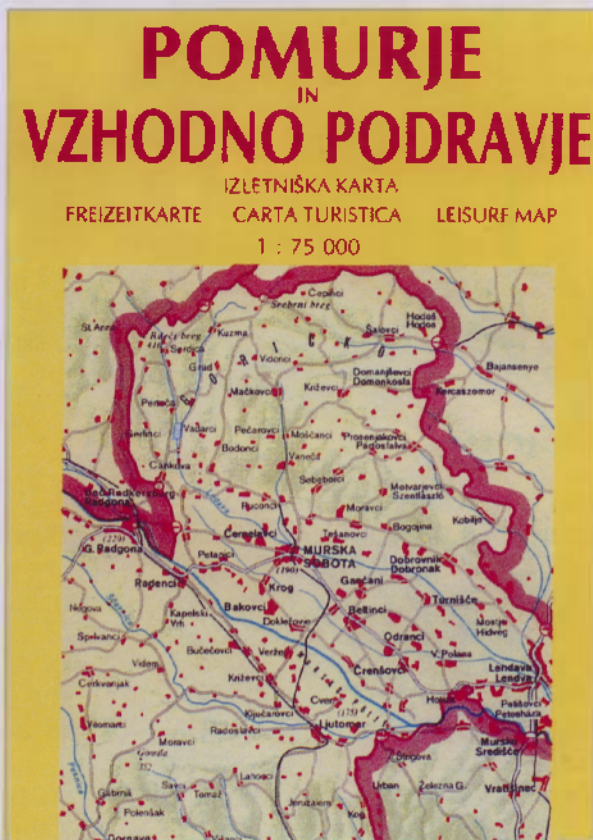
Občudovali smo ljudsko pesem, ki tako čudovito zveni. In pustili smo se pogostiti. Ljudje so nas vsrkali vase, da se je srečanje z njimi spremenilo v tri šolske ure učenja govorce prekmurskih ljudi. Profesorji, ki ob knjižni slovenščini govorijo nemško, angleško, francosko, italijansko, latinsko... so, čeprav nekateri prvič, razumeli govorico naših ljudi. Bili smo si blizu.

Gorice

Bog je dal človeku vino, da mu razveseljuje srce. Nam je še prej dal pašo za oči, ko je pogled plaval in plaval čez vinograde. Božji dar ljudem je ta Jeruzalem. Pa tako vino! Razvnelo nam je srce v pesem, veselje in radost. Omogočili so nam Žabotovi z Gibine v svoji kleti. Prijatelji, naj vam gorice vedno bogato rodijo.

Hvala, da ste prišli

Povsod so nas bili veseli, kot bi jim mi skazovali čast. To je del tako značilne gostoljubnosti. Pa to ni prava beseda za vse. Veselje, da te lahko sprejmejo. Da te morejo pogostiti. Da ti darujejo najboljše, kar imajo. Da so tega veseli. To se ne da plačati. Je čisti dar plemenitih ljudi. Kot takega je treba tudi hvaležno sprejeti. Močno opozorilo naši zaprtosti, ki bi hotela trgovati z vsem in z vsemi.

Okrnjena domovina

Kdo razprodaja našo domovino?

Kdo nam krade domovino? Poglejmo zemljevid! (Geodetski zavod Slovenije, Kartografski oddelek - 1998.) In to tik pred 80-letnico priključitve Prekmurja k matični Sloveniji. Pa nihče nič. Kako bi spravili na papir vso Slovenijo, če bi bila kaj večja, ko sedaj tako majhne ne moremo vse! Ampak, zakaj manjka prav delček Prekmurja? Zakaj ne manjka del Ljubljane? Ker smo v Prekmurju na obrobju. Komu mar za tisti

košček na tistem koncu. Kaj lahko pričakujemo od pogajanj s sosedi, ko sami sekamo koščke svoje domovine, sedaj celo tudi države! Morda kdo želi dokazati, da središče lahko obstaja brez obrobja?! Narod si bo sodbo pisal sam! Tudi s tem, ko ne ljubimo in ne poznamo svoje domovine in nam nič ni mar za to, da se na obrobju krha in odpada...

Ponos

Zdrav ponos je hrbtenica naroda, ki ga ohranja. To smo doživljali na Madžarskem na vsakem koraku. Sv. Štefana, kralja, si Madžari niso dali vzeti, ostal je, padel pa je Stalin in drugi maliki.

Kaj nam pomaga, če bomo vse drugo, samo narod ne! K vsemu nas je še načel lačni internacionalizem socializma in komunizma. In zdi se, da ga ohranjamo. Madžari se sramujejo, da so morali govoriti rusko.

Številčno veliki narodi - v primerjavi z nami - čutijo potrebo po svojih vzorih, idealih, narodnih simbolih. Po hrbtenici. Mi pa naj bi stali brez tega. Pokonci brez hrbtenice. Tudi angleške in druge spačenke nas ne peljejo drugam kot v propad.

V čem je naš ponos, narodova zavest? Kaj mejniki, ki so nas določali, utrjevali, gradili? Zakaj pada v pozabo? Da profesorji in s tem vzgojitelji mladega rodu do danes niso vedeli za Kleklo! Da morda današnji mladi ne bodo nič vedeli o Slomšku.

Kdo je poromal na sveti kraj naših začetkov, npr. v Blatograd? Tam sicer ni boljši trg, da bi si nakupili veliko nepotrebnih stvari, in Madžari tudi poskrbijo, da je pot tja težko najti, da so stvari težko dostopne in da so pomešane z njihovo nacionalno veličino. Kdo bo storil kaj, da bomo tja hoteli iti, da bo pot dostojno označena, da bodo spomeniki taki, da jih bo močno ogledati?

Utrinki (profesorjev)

"Veliko stvari je, ki te v Prekmurju prevzamejo, a nobena izmed lepote narave se ne more kosati z dobroto in gostoljubnostjo tamkajšnjih ljudi. Običajen dan med tednom znajo spremeniti v nedeljsko praznovanje, vzamejo si čas za srečanje s tujcem, še več, sprejmejo ga, kot bi ga že od nekdaj poznali." Marjeta

"Ne zaidem pogosto v deželo ob Muri. Le redko mi je dana ta možnost. Toda vsako srečanje z njo, še posebno z ljudmi, ki živijo na njej, naredi name svojevrsten vtis.

Težko bi vedel, kaj vse ga ustvarja: prostrana rodovitna polja ali veliko rdeče sonce, ki zahaja nad njimi; nenavadno deroča reka ali štoklje, ki gnezdiijo ob njej; izjemna gostoljubnost ljudi ali njihova navezanost na svojo zemljo; njihova delavnost in skrb za boljše življenje v sedanjem času ali pričevanje o preizkušnjah in trpljenju ljudi na tem robu slovenskega narodnega prostora; njihova zakoreninjenost v krščanstvu in ljubezen do Cerkve ali prizadevanje za oživljanje in ohranitev bogate kulturne dediščine.

Vse to in še več smo lahko znova začutili tudi na našem letošnjem

srečanju z deželo in ljudmi, ki živijo ob Muri.

Naj se nikdar ne nehajo spreletavati štoklje nad tem koščkom slovenske zemlje, v deželi, kjer živijo dobri ljudje." Lojze

"V šolskem letu 1998/99 sem se lahko dvakrat resneje srečala s Prekmurci. Septembra 1998 sem spremljala maturante Gimnazije Želimlje na njihovi ekskurziji in že takrat me je presenetila dobrohotnost in gostoljubnost Prekmurcev. Spomladi pa smo profesorji s svojimi domačimi šli na potep po Prekmurju. Tokrat me je najbolj presenetilo to, da si ti ljudje vzamejo čas za gosta, ga gostijo, se z njim veselijo in celo skupaj zaplešejo. Na njihovih obrazih sem zaznala delavnost, ljubezen do pokrajine in željo, da ohranijo dediščino, vse to pa želijo pokazati in deliti z nami - drugimi Slovenci, ki preveč hitimo in ne opazimo, da življenje beži naprej. Še enkrat hvala za prekrasne dni in novo, pomembno spoznanje. Ostanite taki, kot ste, in Bog vas blagoslovi!" Julijana

"V Prekmurju sem bila drugič. Obakrat me je prijetno presenetila odprtost ljudi, njihova dobrotu ter povezanost. Tudi domače obrti in običaji pri njih ne izginjajo, temveč jih ti srčni ljudje gojijo in ohranjajo za zanamce. Ni čudno torej, da so si štoklje izbrale prav dimnike teh veselih ljudi za svoj dom." Nataša

"Vse, kar sem se v šoli naučila o Prekmurju, sem letos tudi doživela na našem obisku v teh krajih. Videla sem, kakšna je prvobitna prekmurska hiša, narejena iz ilovice in pokrita s slamo. Razveselila sem se štoklje, ki je gnezдила na dimniku ob cerkvi v Martjancih in se čudila veliki peči, kjer lončar suši svoje izdelke in jih barva s sajami. Uživala sem na brodu, ki me je popeljal na drugi breg Mure. Najlepši pa je bil večer, ko nam je folklorna skupina prikazala nekaj ljudskih običajev in plesov. Bilo je veselo, zaplesali in zapeli pa smo tudi drugi.

Povsod smo srečali prijazne ljudi in poskušali dobre prekmurske jedi." Katarina (11 let)

"Ob besedi Prekmurje vedno pomislim na ravnino, obsijano z žgočim soncem, na žitna polja in njive debelih buč, pa na štoklje in idilični svet ob Muri, na nežno prekmursko pesem ter na prijazno, z narečjem obarvano besedo, in topele stisk roke.

Tako sem pač doživela ta čudoviti svet, ko sem pred leti prvič stopila vanj in tako ga doživljam vsakič, ko se vračam.

Navdušena sem nad lepoto teh krajev, še bolj pa me navdušujejo prekmurški ljudje - skromni, prijazni, gostoljubni, odprti rok in odprtega srca. V življenju jim ni bilo lahko, a se veselijo vsega, kar so ustvarili.

Prav zaradi srečanja s temi ljudmi, bo letošnji obisk profesorskega zbora Gimnazije Želimlje v Prekmurju ostal nepozaben. Na vsakem koraku smo bili sprejeti kot stari znanci, kot dobri prijatelji. Trije dnevi na eni in drugi strani Mure pa so bili polni prijetnih doživetij in novih spoznanj.

Dragi naši gostitelji, hvala vam." Meri

Mura - zlata reka

Mura je zašepetala:
Struga moja zlato vála...
Ali so vam vrelci znani,
odket ga priněso váli?
Tú kre moje leve stráni
rod prebiva, rod pregnáni...
jokat se je hodo v mene.
Z večstoletne grozne teme...
njegove skuzě so zlato,
ki ga skrivam pod vodo.

Jožef Klekl st.

Mura, ki v svojih skrivnostnih vodah skriva zlato, je poplavljala predvsem levi breg. Tako v teh krajih lahko povsod naletite na drobec zlata, ki vam ga ljudje te pokrajine velikodušno podarijo. Zdaj vemo, zakaj se je tukaj izpisala Povest o dobrih ljudeh...

Važnejši dogodki župnij Pomurskega pastoralnega področja

APAČE - Preteklo pastoralno leto se je začelo z deli pri župnijski cerkvi. Najprej smo uredili centralno ogrevanje cerkve s plinom, da so pozimi ljudje že prihajali v ogrevano cerkev. Zamenjali smo okna, stara 107 let, z novimi ter pri vseh vhidih v cerkev napravili vetrolove. Pri župnišču smo prizidali sanitarije, ki so namenjene veroučencem, pevcem in vsem, ki uporabljajo veroučne prostore. V zahvalo Bogu in dobrotnikom za vse nove pridobitve smo konec novembra pripravili v cerkvi velik zahvalni koncert. Nastopili so vsi trije pevski zbori, ki delujejo v župniji, Pihalni orkester Apače, kot gost pa Duhovniški kvartet OB MURI. Poslušalstvo, ki je napolnilo cerkev, in vse nastopajoče so ob koncu pogostile pridne gospodinje Aktiva kmečkih žena Apače z domačimi dobrotami, skodelico čaja ali kozarčkom vina.

Zbiramo pa že sredstva za nadaljevanje obnovitvenih del pri cerkvi. Za duhovno rast našega župnijskega občestva smo v aprilu poročali v Lurd, kar za poln avtobus se nas je prijavilo. Z odličnim vodstvom Cirila Ariha in duhovnim vodstvom župnika Janeza Ferenceka smo doživeli nepozabne dni ob Lurški Mariji. Sodelovali smo v mogočni procesiji z lučkami, imeli mašo ob votlini prikazovanj in v podzemni baziliki, opravili križev pot, si ogledali vsa Marijina svetišča, sodelovali pri procesiji bolnikov in si ogledali znamenitosti iz Bernardkinega življenja.

Romarji iz Apač v Lurdu

Apaški prvoobhajanci

Veliko, veliko prošenj smo prinesli k Mariji in Marija nam bo s svojo mogočno priprošnjo vedno rada pomagala. Na poti v Lurd smo obiskali še Avignon, domov grede pa se zapeljali skozi kneževino Monaco, skozi mesto Monte Carlo do Gardskega jezera. Duhovno obogateni in polni vtisov smo se srečni vračali domov.

Še veliko drugih pomembnih dogodkov smo imeli v naši župniji. V maju smo se veselili skupaj z 42 prvoobhajanci njihovega prvega srečanja z Jezusom pri obhajilni mizi.

Veseli nas, da se mladi vedno bolj odločajo za cerkveno poroko, saj je bilo že v letošnjem letu 14 cerkvenih porok. Zaskrbljeni pa smo ob dejstvu, da je manj rojstev in krstov kakor umrlih v župniji.

Pevci so se udeležili skupnih dekanjskih srečanj. Prav tako smo sodelovali na dekanjskem sinodalnem srečanju v Gornji Radgoni. Udeležili smo se srečanja z ljubljanskim nadškofom g. Francem Rodetom v Gornji Radgoni in prisluhnili njegovim optimističnim pogledom na življenje, njegovemu poudarjanju Slovenstva, njegovi skrbi za Slovensko Cerkev in Cerkev nasploh.

Prav tako smo v večjem številu prišli v Gornjo Radgono ob obisku kipa Marije iz Nazareta.

Naš največji župnijski praznik je vsako leto 15. avgusta, naše farno žegnanje. Tudi letos so že teden dni prej po vasch spleтали vence, očistili in okrasili cerkev, da je bila kakor nevesta, vsa v cvetju in vencih. Že na predvečer praznika Marije Vnebovzete je bila po večerni maši

Obnovljena kapela v Žepovcih

molitvena ura, ki so jo pripravili skavti iz Gornje Radgone, pete litanije Matere Božje in na koncu še procesija z lučkami okrog cerkve. Bilo je prelepo. Tako smo naša srca pripravili za praznični dan, ko je slovesnost ob somaševanju vodil g. Peter Leskovar, župnik iz Slovenj Gradca. V bogatem nagovoru nam je povedal, da se naj verniki več posvečamo dobrim delom, ki prihajajo od Boga, ne pa da smo preveč obremenjeni z delom hudega duha, vse prevečkrat opazimo le slabosti okrog sebe, kar nam jemlje moč za ljubezen in dobra dela. Več

zaupanja moramo imeti v božjo pomoč in nam bo življenje lepše.

Po vaseh si župljani prizadevajo za obnovo verskih znamenj. Na največji kapeli v župniji, kapeli Marije Pomočnice v Žepovcih, so obnovili zunanost. Kapela je dobila novo ostrešje in žlebovje, novo bakreno ostrešje, zvonik, lepo obnovljen kip svetega Florijana, električno napeljavo ter nova vhodna vrata. To veliko delo je 9. maja blagoslovil stolni kanonik dr. Stanko Lipovšek iz Maribora. V imenu kapelskega odbora se je vsem dobrotnikom zahvalila gospa Marija Bogataj.

Popolnoma obnovljena je tudi manjša kapelica sredi polja v Žiberjih s čudovitim kipom trpečega Kristusa, priklenjenega k stebri. Blagoslovljena je bila 16. maja.

Ob blagoslovu velikonočnih jedil smo blagoslovili skrbno obnovljen križ, ki stoji pred domačijo Staričevih v Nasovi.

Po prizadevanju gospe Anice Zemljič in vaščanov je bil v Črncih obnovljen in blagoslovljen mogočen kip Srca Jezusovega, ki se nahaja na pročelju zgradbe kmetijskega kombinata ob glavni cesti. Na vseh slovesnostih se ljudje radi zbirajo in zahvaljujejo Bogu za vse opravljeno delo s prošnjo, da z obnovo verskih znamenj raste tudi naša vera in se bogati naša duhovnost.

BAKOVCI - Izkažimo čast slavnim možem (Sir 44,1). Tako sta zapisala mariborska škofa dr. Franc Kramberger in dr. Jožef Smej v Pastirskem pismu ob 80 - letnici priključitve Prekmurja Sloveniji vernikom len-

Ponovitev zlate maše g. častnega kanonika Ivana Jeriča v Bakovcih, ob njem + Štefan Recek, soboški kaplan in Martin Poredoš, soboški župnik

davske, ljutomerske in soboške dekanije. Na številnih proslavah ob tem jubileju, ki so se vrstile v Slovenski Krajini, so mnogi cerkveni in politični dostojanstveniki naštevili imena mnogih zaslužnih mož, ki so oblikovali duhovno podobo Slovenske Krajine v preteklosti, budili narodno zavest in tako položili temelje za priključitev. Med drugimi imeni je bilo mimogrede omenjeno tudi ime g. častnega kanonika Ivana Jeriča.

Bakovska župnija se ga letos še posebej hvaležno spominja, saj

Izpoved vere bakovskih osmošolcev

je prav on oral ledino v Bakovcih in položil duhovne temelje novi župniji. Povečal je bakovsko cerkev in uvedel redno božjo službo. 10 let je preživel kot upokojenec v Bakovcih. Tudi ko so mu moči opešale in se je umaknil v rojstno vas Dokležovje, so ga bakovski farani vozili v Bakovce, da je vsako nedeljo med sveto mašo spovedoval. Podpisani sem ga večkrat nagovarjal: "Vi ste bili vojak. Delajte do konca! Vojak mora pasti na bojnem polju." V Bakovcih, v neposredni bližini cerkve, v vili ANNA, so nastali tudi njegovi Spomini, za katere upamo, da bodo kmalu zagledali beli dan. V tej "kroniki" je veliko zgodovinskih podatkov, ki izpričujejo, da moramo tudi g. častnega kanonika Ivana Jeriča šteti med slavne može Slovenske Krajine. Gotovo si g. Jerič zasluži, da bi mu pripravili simpozij kakor drugim velikim možem Kleklovega kroga. Morda bi bilo leto 2000 za to zelo primerno, saj bo prihodnje leto 25. obletnica njegove smrti.

Ta zapis pa je nastal ob 25. obletnici njegove zlate maše l. 1974, kakor kaže slika.

BELTINCI - Novo pastoralno in veroučno leto smo začeli s katehetsko nedeljo, dne 6. septembra. Hkrati je bil ob 10. uri prenos sv. maše po TV Slovenija. Vodilo katehetske nedelje je bilo: S Svetim Duhom v novo veroučno leto. Pri maši so z uvodi in petjem sodelovali tudi otroci in mladina. Župnijska cerkev pa je bila napolnjena do zadnjega kotička.

V nedeljo popoldne, dne 20. septembra, smo blagoslovili novo kapelico na Ravenski cesti pri družini Srša. Družina Srša je kupila Šteinerjevo hišo. V spomin na pokojnega duhovnika in profesorja na Teološki fakulteti dr. Štefana Šteinerja ter v zahvalo Mariji za pomoč v življenju je družina na dvorišču s pomočjo nekaterih donatorjev zgradila lično kapelico, posvečeno Lurški Materi Božji. Tako imamo sedaj v župniji 9 kapel.

Vodilo meseca rožnega venca je bilo: Moli, moli rožni venec ljubljena slovenska hiša. Poleg tega, da rožni venec, ki je družinska molitev, molimo po družinah, ga molimo tudi v cerkvi vsak dan pol ure pred sv. mašo za različne namene. Člani rož živega rožnega venca pa so se zbirali ob nedeljah popoldne ob dveh v kapelah in skupaj molili rožni venec za Slomškovo beatifikacijo, za slovensko sinodo in za župnijski misijon.

Po stari navadi imamo na praznik vseh svetnikov popoldne najprej večernice in litanije vseh svetnikov v župnijski cerkvi, potem pa gremo v procesiji na pokopališče v Beltincih, kjer imamo bogoslužje božje besede. Ker je vse ozvočeno, lahko tudi tisti, ki ne hodijo v cerkev, ta dan poslušajo misli o posmrtnem življenju.

S člani župnijskega pastoralnega sveta, cerkvenih ključarjev in kapelskih odborov imamo vsako leto tudi študijsko romanje. Obiskujemo znane župnije in postavljamo pod drobnogled njihovo pastoralo. Tako smo 15. novembra romali v Šmartno pod Šmarno goro, v Stožice in Žale

v Ljubljani. V Šmartnem smo bili na proščenju sv. Martina, v Stožicah pa na posvečenju stalnega diakona. Na pogostitvi smo se srečali tudi z ljubljanskim nadškofom dr. Francem Rodetom in se z njim dolgo pogovarjali. Ta romanja nam pomagajo pridobiti nove ideje za pastoralo v naši župniji.

V tednu Karitas smo v Beltincih že drugič organizirali področni dobrodelni koncert Klic dobrote, in sicer v telovadnici osnovne šole. Koncert je imel naslov Mladi na poti v samostojnost. Koncert, ki je v polni telovadnici zelo uspel, so pripravili naši mladi v povezavi z mladimi iz drugih župnij Pomurskega pastoralnega področja, ki imajo dejavne župnijske Karitas.

Na željo nekaterih vernikov, smo tudi v naši župniji začeli z navado, da v pripravi na božič roma Marijin kip po naših vaseh in obiskuje naše verne družine. Odziv je bil zelo velik. Veliko družin v vsaki vasi je želelo sprejeti Marijo in v hiši tisti dan organizirati molitev. Ob Mariji so se zbirali tudi sosedje in sorodniki, tako da je akcija uspela in jo bomo ponavljali v vsakem adventu kot pripravo družin na božične praznike. Akcija je važna tudi zato, ker poživlja molitev po naših družinah.

V organizaciji občine Beltinci je beltinska folklorna skupina s svojimi plesi in s svojim gostovanjem (krščanski običaj) gostovala v glavnem mestu Japonske - v Tokiju. Folklorno skupino so pospremile na pot besede našega politika na visokem položaju (bil je diplomat že v prejšnjem režimu), ki naj bi po pripovedovanju njegovih sodelavcev dejal:

Pater Vladimir Kos s prijatelji

“Kaj bodo Prekmurci šli na Japonsko predstavljat Slovenijo, če pa niti pravi Slovenci niso.” Folklorja je imela dva zelo odmevna nastopa in jo je prišlo pogledat tudi veliko diplomatov, ki so v diplomatski službi v Tokiju. Za uspeh ima veliko zaslug družina dr. Stanka Raščana (Velika Polana), ki je bil v diplomatski službi na našem veleposlaništvu.

S folklorno skupino je poleg župana potoval tudi župnik kot gost našega misijonarja, pesnika, profesorja na univerzi, socialnega delavca, jezuitskega duhovnika p. dr. Vladimirja Kosa. Predvsem je hotel v njihovem prvotnem okolju doživeti vzhodna verstva, ki postajajo zanimiva tudi za nekatere Evropejce. Odgovor na to vprašanje mu je dala družina, ki prijateljuje s p. Vladimirjem. Ena članica te družine je katoličanka, dva druga - brat in sestra - pa sta še vedno šintoista. Mož te sestre, ki je še vedno šintoista, je na smrtni postelji dejal: “Zdaj doživljam, da me šintoizem ne more odrešiti, ne more popeljati preko smrti. To zmore samo Kristus, zato bi rad postal katoličan.” In želje so se mu tudi uresničile na smrtni postelji.

Kot pripravo na polnočnico, so otroci in mladina pripravili igrico z naslovom Pričakovanje Odrešenika v družini.

Na praznik Svete Družine, v nedeljo 27. decembra, smo imeli uradni začetek enoletne duhovne priprave na misijon v naši župniji, ki bo v adventu pred letom 2000. Naš gost je bil p. Lojze Markelj - jezuit, ki bo s svojimi sobraty tudi vodil naš misijon. V pridigah je govoril o poslanstvu družine in o župnijskem misijonu. Popoldne pa se je srečal tudi z našo mladino in jo pripravljaj na dneve misijona.

Kot duhovno pripravo na misijon smo uvedli molitev rožnega venca pred Najsvetejšim, ki je vsak četrtek pol ure pred sveto mašo.

Prav tako je v postnem času po vaseh romal misijonski križ in v naših družinah vabil k skupni molitvi za uspeh svetega misijona v naši župniji.

Vsako leto v mesecu januarju in februarju organiziramo tečaj priprave na zakon, ki je zelo važen posebno v našem času, ko mnogi mladi pod vplivom liberalističnega mišljenja v zakonu več ne vidijo vrednote in živijo v tako imenovanih izvenzakonskih skupnostih. Predzakonski tečaj je letos opravilo 60 fantov in deklet.

Vsako leto ponudimo mladim v naši župniji vsaj dvakrat duhovne vaje. V zimskem času smo jim duhovne vaje pripravili pri Svetem Primožu nad Vuzenico. Mladi so se jih z veseljem udeležili.

V nedeljo, dne 25. aprila, je bil pri nas študijski sinodalni dan dekanije Lendava. Iz vseh župnij naše dekanije so se zbrali predstavniki različnih skupin, ki delujejo po naših župnijah. Po skupinah smo razpravljali in se pogovarjali o tezah, ki jih je pripravil Slovenski sinodalni odbor. Vse predloge in spodbude o Cerkvi in pastoralni smo poslali Slovenskemu sinodalnemu odboru, objavili pa smo jih tudi v glasilu Poti k Bogu in v verskem tedniku Družina.

Molitveni sinodalni dan naše dekanije pa je bil v Turnišču, in sicer v nedeljo, dne 8. avgusta. S Slomškovimi mislimi smo molili rožni venec in molili za uspeh sinode na Slovenskem.

Župnijska cerkev je zopet gostila gasilce naše občine, ki so njihovega zavetnika sv. Florijana prosili za pomoč in se mu za njegovo priprošnjo zahvaljevali. Gasilci so sodelovali pri sveti maši z uvodi in branjem beril.

Izpoved vere v Beltincih

Izpoved vere osmošolcev smo imeli v nedeljo, 16. maja. 82 fantov in deklet 8. razreda se je na ta praznik pripravljalo s tridnevnicco, ki jo je vodil p. Lojze Markelj. Mladim je odkrito spregovoril o skrivnosti življenja, o smislu življenja in o potrebnosti vere. In mladi so bili navdušeni nad njim. Vsi so pri njem opravili tudi zakrament sprave.

Šmarnice so bile zelo dobro obiskane. Ne samo otroci, tudi starejši so radi prihajali. V župnijski cerkvi smo zjutraj prebirali šmarnice o božjem služabniku Gnidovcu, po vseh vaseh pa smo ob večerih prebirali Slomškove šmarnice z naslovom Preljubo veselje, oh kje si doma.

Praznik prve sv. spovedi in prvega sv. obhajila smo imeli prvič z otroki drugega razreda, ker otroci prvega razreda po mnenju katehetov in mnogih staršev duhovno še niso zreli za sv. spoved in sv. obhajilo. In res smo kateheti doživeli v pripravi veliko razliko. Veliko lažje je pripraviti otroke drugega razreda in otroci tudi bolj razumejo za kaj gre.

Prvoobhajanci

S starši smo se pripravljali s štirimi pogovori o zakramentih, o sveti spovedi, o svetem obhajilu skozi veroučno leto. V nedeljo, dne 9. maja, pa so imeli prvoobhajanci skupaj s starši duhovno obnovo v salezijanskem zavodu Marjanišče v Veržeju. Delali smo tudi po skupinah in precej staršev se je ta dan prvič s svojimi otroki resno pogovarjalo o zakramentu sprave in obhajila.

Tudi večina staršev prvoobhajancev in domačih je prišlo k sveti spovedi in k svetemu obhajilu skupaj s svojimi otroki.

Svoj 60 letni duhovniški jubilej je v domači župniji obhajal salezijanski duhovnik Martin Maroša iz Melinec, in sicer v župnijski cerkvi na dan župnijskega proščenja sv. Ladislava, v nedeljo, 20. junija, in na Melincih na dan proščenja Marije Snežne, v nedeljo, 1. avgusta. Obakrat je bilo pri pridigah premišljevanje o potrebnosti duhovnih poklicev. Obakrat je somaševalo precej sobratov duhovnikov.

Po desetih letih je župnija zopet obrodila novomašni sad, novomašnika mariborske škofije Matija Tratnjeka iz Lipovec. Nova maša je bila 25. julija pred župnijsko cerkvijo. Nova maša je bila duhovno zelo dobro pripravljena. Geslo novomašnika so bile svetopisemske besede: "Resnično, povem vam: če se ne spreobrnete in ne postanete kakor otroci, nikakor ne pridete v nebeško kraljestvo!" (Mt 18,3). Ker je isto nedeljo bil tudi folklorni festival, se je na novomašnem slavlju zbrala več tisoč glava množica. Pri novi maši so s petjem poleg župnijskega zbora sodelovali tudi mladi iz naše župnije, mladi iz Iga in mladi iz Maribora.

Novomašnik z domačimi

Pridigal je domačin salezijanec mag. Peter Štumpf in razmišljal o duhovniškem poslanstvu v našem narodu.

Skupaj z občino je župnijska Karitas organizirala počitnice na morju v Ankaranu, in sicer v začetku julija za 70 osnovnošolskih otrok, v začetku avgusta pa za 60 mladincev in mladink. Poleg kopanja so bile obakrat tudi različne delavnice in duhovna oskrba. Stanovali so v župnišču. Otroci in mladina si tudi v bodoče želijo takih počitnic.

V tednu priprave na novo mašo smo za osnovnošolske otroke organizirali oratorij po zgledu salezijanskih oratorijev. Vodilo oratorija je bilo: Pridi, otrok moj. Duhovni voditelj oratorija je bil študent teologije Drago Jerebic v povezavi z domačima duhovnikoma in animatorji. Oratorija se je udeležilo okrog 100 otrok. Nekateri naši otroci pa so se udeležili tudi oratorija v Marjanišču v Veržēju.

V spomin na dogodek izpred 80 let, ko se je pred beltinsko cerkvijo zbralo k sveti maši in k zborovanju čez 20.000 ljudi, smo ob letošnjem spominskem taboru tudi imeli sveto mšao za domovino pred cerkvijo. Maša za domovino je bila v soboto, dne 14. avgusta. Somaševanje je vodil mariborski pomožni škof dr. Jožef Smej. Slovesnosti se je udeležil tudi novoimenovani goriški škof Dino De Antoni. Skupaj s škofoma je somaševalo 60 duhovnikov. Na slovesnosti so bili tudi evangeličanski duhovniki in znani visoki politiki. Zbranih pa je bilo tudi okrog 10.000 ljudi.

V Bratoncih smo nadaljevali z gradnjo nove kapele in jo spravili

pod streho.

Župnijsko romanje je bilo na Homec pri Slovenj Gradcu, v Črno na Koroškem, Prevalje in Vuzenico. Bolniki so zopet romali na srečanje bolnikov na Brezje. Otroški zbor je romal na Ponikvo, mladinska skupina v Gradec k Mariji Trost, mešani pevski zbor pa v Vuzenico.

BOGOJINA - Vera je vodič, ljubezen pa je pot k Bogu. Udejanjanje te misli, ali ni to poslanstvo župnije in vsakega njenega uda? V minulem pastoralnem letu smo se po svojih močeh v župniji v to smer tudi trudili.

Pripravi na misijon, to smo sicer začeli že v adventu leta 1997, ko so po vaseh župnije od hiše do hiše začeli romati kipci Lurške Matere Božje z namenom, da bi se člani družin ob njih zbirali k molitvi za uspeh misijona, smo posvetili tudi ves adventni čas leta 1998. Zadnje dni adventa pa nam je, sedaj že tradicionalni Teden naših družin, ponudil nemalo duhovnih dobrin. Posebno lep je bil "tihi večer za naše družine" pred Najsvetejšim. S skrbno pripravljeno božičnico so mladi povelicali božično skrivnost.

Misijon, ki smo ga po devetih letih imeli v postnem času (19.3.-28.3.) in je bil namenjen pripravi na leto 2000 in novo mašo, so vodili jezuiti: p. Lojze Markelj, p. Beno Lavrih in p. Franc Cerar. Bogu hvala za vse milosti misijona, saj je bil obisk, kljub temu, da sodoben čas "cefra" vse, kar je katoliško, zelo lep. Posebej je razveseljivo dejstvo, da so se vabili misijona "Gospod, da bi se nam odprle oči", lepo odzvali mladi

Nova maša g. Jožefa Rogača

Biserna maša g. Jožefa Gutmana

starši in mladina. Naj jim milost božja pomaga, da bi z baklo vere razsvetljevali občestveno življenje župnije tudi na začetku tretjega tisočletja.

Prvoobhajanci (20) s starši in osmošolci (21) so bili na duhovni obnovi v Kančevcih. Sledili so jim tudi člani ŽPS in župnijska Karitas.

Mladi so obiskovali verouk v treh skupinah. Občasna srečanja so imeli tudi študenti. Razveseljivo je število ministrantov srednješolcev. Slednji so nosili nemajhen del bremena priprav na novo mašo, ki jo je "pel" 11. julija g. Jožef Rogač iz Bogojine. Lepo novomašno slavlje je obogatil s svojo toplo razlago božje besede kot novomašni pridigar škof dr. Jožef Smej.

Že naslednjo nedeljo, 18. julija, se je župnija spet radovala, saj je dobri Bog odel našega rojaka mašnika Jožefa Gutmana z bisernim plaščem. Biseromašni pridigar, spet v osebi škofa rojaka, je ob razlagi lepote in vrednosti duhovništva zaželel biseromašniku še kakšen zlahtni jubilej.

Tako na novomašnika, ki je sedaj že kaplan na Tišini, kot na biseromašnika, kliče domača župnija božji blagoslov in varstvo Matere božje.

Nekaj posebnega je bil na "petrovo" tudi sprejem. Župnija je namreč "sprejela" ob novomašniku tudi diakona Dejana Horvata iz Strehovec,

ki je prejel diakonsko posvečenje dva dni prej in bo pel novo mašo leta 2000. Bog daj, da bi ta "mašna" slavlja rodila v župniji kali novih duhovnih poklicev.

Enajsti Košičev teden kulture je bil posvečen 170-letnici kapele sv. Urbana v Bogojanskih goricah. Vrsta kulturno-duhovnih prireditev: večer folklore, literarni večer, odprtje razstave LIKOS-a na temo sv. Urban, pohod po poteh kulturne dediščine(...), je bila množično obiskana. Dneve kulture smo sklenili z mašnim slavljem ob kapeli sv. Urbana, ki ga je vodil prof. Jože Zadavec, popestrila pa ga je pesem združenih zborov, in s celovečernim koncertom komornega zbora Gloria iz Velike Polane.

Kot nekakšen uvod v Košičev teden pa je župnijska skupina Upanje uprizorila na župnijskem dvorišču Finžgarjevo igro Veriga. Predstava je pritegnila okrog 600 gledalcev.

V snovnem smislu smo v župniji nekako zaokrožili obnovitvena dela na župnijski cerkvi. Cerkvena fasada je dobila novo belino, "stara cerkev" pa obnovljen oltar. Fasadna dela je s svojo ekipo opravil pleskar-ski mojster Janez Škraban iz M. Sobote. Oltar je obnovila škofijska restavratorska delavnica iz Maribora. Za obnovo "žrtvenika" nosi največ zaslug, "duhovnih in snovnih", g. škof dr. Jožef Smej. G. škof, Bog Vam naj povrne.

Njega, katerega so vsi časi, pa naj slavi vse, kar je bilo tekom leta dobrega v občestvu župnije.

CANKOVA - S pesmijo v čast Svetemu Duhu smo začeli pastoralno in veroučno leto 1998/99 na nedeljo - 13. septembra. Čeprav nismo načrtovali kaj posebnega, je vsak začetek zaznamovan z vznemirjenostjo, z vprašanjem, kaj nam prinaša to obdobje novega in kako bomo gradili božje kraljestvo v posameznih dušah, družini, župniji in Cerkvi kot Kristusovem skrivnostnem telesu.

S pesmijo Oče večni v visokosti pa smo začeli leto 1999, leto nebeškega Očeta in zadnje v tem - drugem - tisočletju krščanstva. Na novega leta dan se nismo mogli preveč pohvaliti s statističnim pregledom za leto 1998, saj smo žal morali ugotavljati, da število prebivalcev v župniji ostaja isto oziroma celo upada: v letu 1998 je bilo krščenih 19 otrok in 1 odrasla oseba, umrlo pa je 23 oseb; porok je bilo 8; birmanih je bilo 95 mladih ljudi (leta 1994 pa 128). Z vesoljno Cerkvijo smo razmišljali o prvi božji osebi - Bogu Očetu, o njegovi dobroti, usmiljenju, pa tudi o njegovi pravičnosti. Oče želi, da bi vsi ljudje spoznali pravo resnico in Resnico samo in da bi se vsi zveličali.

S Cerkvijo na Slovenskem in posebej še z našo - mariborsko škofijo smo molili in se duhovno pripravljali na Slomškovo beatifikacijo. V ta namen smo tudi romali po Slomškovih poteh: Maribor, Vuzenica, Celje, Ptujška Gora (v prejšnjih letih pa smo bili na Ponikvi, v Olimlju in na Bizeljskem).

Romarji na Slomškovem grobu

V župnijskem občestvu smo se spomnili in s sveto mašo obeležili 30. obletnico smrti župnika in dekana Štefana Bakana; umrl je 14. aprila 1969. Na župnijski cerkvi ima spominsko ploščo. 12. septembra je minilo 90 let od smrti Jožefa Borovnjaka, ki je bil več kot 50 let župnik na Cankovi (od leta 1858 do 1909). Rojen je bil 9.2.1826 pri Sv. Benediktu v Prekmurju. Bil je plemenit dušni pastir in odličen narodni buditelj, zato popolnoma upravičeno piše na njegovem nagrobnem spomeniku na cankovskem pokopališču: Za vero i narod goreče - milo srce počivaj v miru. Gospodu Borovnjaku na čast smo pripravili (skupaj Občina Cankova, Osnovna šola Cankova in župnijski urad Cankova) posebno knjigo - zbornik 90. obletnica smrti JOŽEFA BOROVNJAKA (narodni buditelj Prekmurja), nadalje razstavo z arhivskimi dokumenti in s prispevki učencev Osnovne šole Cankova z likovnimi in literarnimi izdelki (mentorja Peter Obal in Ljerka H. Podlessek). V cerkvi je bila slovesna sveta maša, ob parku na Cankovi pa je bila proslava, slavnostni govornik je bil Jože Vugrinec, direktor Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota. Kulturni program so pripravili učenci OŠ Cankova, cerkveni mladinski pevski zbor in pevski zbor iz Svetega Benedikta v Slovenskih goricah. Pozdravna voščila sta poslala med drugim gospod ordinarij dr. Kramberger in Franc Kodila, polanski župnik in lendavski dekan.

Letos mineva tudi 5 let od smrti dobre gospodinje Ane Bertalanič.

Anine "glivije"

"Odpisana" platana

Kot gospodinja po raznih župniščih je služila Bogu z molitvijo in dobrim zgledom. Ana je odšla od nas k svojemu Odrešeniku, njene rože - mi jim pravimo "glivije" - pa so ostale, kakor je videti na sliki. Naj ji bodo v zahvalo!

Pred novim letom 1999 je Občina Cankova - Tišina z reflektorji osvetlila župnijsko cerkev na Cankovi.

27. oktobra 1998 pa so Damjan in Darjan Bernat ter Milan Sever ml. in Štefan Verhovski posadili dve novi platani ob župnijski cerkvi. Kakor se vidi na sliki, sta stari platani bili že skoraj življenjsko nevarni, posebno tistim, ki so postopali pod njima. Stari sta bili preko 280 let. Tri take platane pa še stojijo ob cerkvi.

Vsaka stvar ima svoj konec, samo Bog, angeli in človekova duša so večni. "Zaradi duše pa bo povečano tudi naše telo," je pravilno ugotovil pri verouku nek šolar. "V nebesih smo doma..." (blaženi Slomšek).

ČRENDOVCI - Dne 2. novembra 1998 so na domačem pokopališču na Brezovici pri Ljubljani pokopali priznanega mojstra, akademskega slikarja IZIDORJA MOLETA. Rodil se je na Vrhniki 1.4. 1927, kjer je skromno preživel otroštvo. Po diplomi je bil profesor v Novem mestu. Od leta 1967 je živel kot svobodni umetnik, dokler ga huda prometna nereča ni spravila v prerani grob.

Spominu pokojnega umetnika se poklanja tudi črenšovska župnija. Julija 1959 je Mole poslikal 4 stebre novozgrajene lope pred cerkvijo.

Žižkovski igralci trodejanke "Na Trški gori"

Vsak steber je dobil svojega evangelista. Umetnik je uporabljal izredno trpežne barve, ki so se ohranile do danes kljub vremenskih nepravilnostim. Na sliki evangelista Janeza je izrisal svoj monogram M(=Mole Izidor). Vzornega kristjana priporočam našim vernikom v molitev.

Žižkovski dramski krožek je letos aprila uprizoril veseloigro v treh dejanjih Na Trški gori. Po uspeli premieri so igro predvajali še na nekaterih odrih v bližnji okolici. Igro so naštudirali v spomin žižkovskim šolskim sestram in ob 80. jubileju priključitve Prekmurja matični Sloveniji.

Drugi teden aprila smo imeli predzakonski tečaj s predavatelji Pomurskega pastoralnega področja.

Na nedeljo Dobrega pastirja sta prišla v našo župnijo na pastoralni vikend bogoslovca Tadej Legnar (5. letnik) in Robert Senčar (1. letnik). Na vernike sta s svojimi nastopi naredila ugoden vtis.

Lanskega oktobra je naša župnija doživela odmevno prireditve, posvečeno misijonom. Somaševanje je vodil škof dr. Franc Kramberger. Prireditve so se udeležili tudi zastopniki iz oddaljenih krajev Slovenije.

Prvo sveto obhajilo smo imeli 31.5. Vseh prvoobhajancev je bilo 37. Odhajajoči osmošolci so se na veroizpoved pripravili z duhovnimi vajami v Kančevcih.

Župnija je obhajala enotedensko slavlje s posvetitvijo v čast Presvetemu Srcu Jezusovemu in Brezmadežnemu Srcu Marijinemu.

Po zaslugi Boltežarja Kelenca, povratnika iz Chicaga, je mrliška

Pred tridesetimi leti so končali osnovno šolo

vežica na Dolnji Bistrici dobila nov 50 kg težak zvon na električni pogon. Izdelalo ga je znano podjetje Ferralit iz Žalca. Sočasno so vaščani podaljšali nadstrešje na vežici.

Cerkev na Gornji Bistrici je dobila novo kritino, za katero je prispevala vsa župnija. Dela je vodil mojster Žibrat.

Župnijski pastoralni svet je izgubil delavnega člana Ignaca Hrena s Srednje Bistrice. Mnogo je pomagal pri gradnji novega župnišča in nove mrliške veže na Srednji Bistrici. Naj se spočije v Gospodu!

Zapustila nas je nastarejša faranka Ana Horvat iz Črensovcc, stara je bila 96 let.

Dne 26. junija so nekdanji šolarji s Srednje Bistrice obhajali 30 - letni jubilej odhoda v svet. Maševal jim je njihov katchet Franc Tement. Slavju so se pridružili tudi nekateri bivši učitelji.

Absolventi (osmošolci) letnika 1949 srednjebistriške šole, so soboto, 21. avgusta, slovesno proslavili kar dvojni jubilej: pred 35 leti so sklenili osnovno šolo - 63 jih je bilo -, hkrati pa se letos vsi po vrsti srečujejo z Abrahamom.

Tudi ta letnik je v nelahkih letih povojnega enoumja uvajal v Božje danosti sedanjí župnik in č. kanonik Franc Tement. Dvojni jubilej so požlahtnili s sveto mašo in svetim obhajilom.

Leta 1957 je bilo v celotni črensovski župniji 128 prevoobhajancev, letos še samo 37. Če bo število mladega rodu tako usodno naglo padalo, potem se utegne še pred koncem tretjega tisočletja uresničiti tisti stih medvojnega pesnika Karla Destovnika: "Samo milijon nas je..." Upamo pa, da vrli in življenju predani Slovenci tega ne bodo dopustili!

DOBROVNIK - V naši dvojezični župniji potekajo vsi obredi, verouk in ostale slovesnosti v slovenskem in madžarskem jeziku. Tako lahko verniki slišijo božjo besedo v maternem jeziku in lažje sodelujejo. Nedeljsko bogoslužje imamo v župnijski cerkvi ter na podružnicah v Genterovcih in Radmožancih. Otroci prihajajo k verouku v dvojezično šolo v Dobrovniku in Genterovcih, kjer smo dobili protore za poučevanje. Hvaležni smo vodstvu obeh šol za razumevanje in pomoč.

Otroke je obiskal, obdaril in razveselil Miklavž. Želimo si, da bi tudi ob nedeljah prihajali starši in otroki v tako lepem številu k sveti maši kot ob Miklavževem obisku.

Otroci so radi prihajali k šmarnicam, posebno prvoobhajanci. To je bila tudi lepa priprava na slovesnost prvega svetega obhajila, ki ga je prejelo 15 prvoobhajancev. Osmošolci so zaključili verouk z izpovedjo vere. 19 mladih je tako stopilo na pot nadaljnega življenja. Želimo jim, da ostanejo zvesti Bogu in povezani z župnijo.

Na ministrantskem srečanju smo gostili ministrante lendavske dekanije, ki so temkovali v kvizu in nogometu.

V počitnicah je bil pri nas 10. tabor slepe in slabovidne mladine

Dobrovniški prvoobhajanci

Izpoved vere

Slovenije pod vodstvom direktorja Škofijske Karitas Ljubljana g. Staneta Kerina.

Obiskali so nas tudi skavti z Jesenic.

Pred božičem je pri nas gostoval Mešani pevski zbor iz Lendave z božičnim koncertom.

Pri polnočnici smo se zahvalili našemu organistu Ferencu Hacku za zlati jubilej službe organista. Za 50 let njegove zvestobe Bogu in Cerkvi smo mu podarili spominsko sliko in šopek rož. Tudi g. škof Franc Kramberger mu je poslal posebno priznanje, na katero je naš jubilar še posebej ponosen.

Slovesnost župnijskega zavetnika sv. Jakoba sta vodila upokojeni župnik Friderik Gumilar iz Dolnjih Slaveč in Laszlo Brieber, župnik iz Madžarske. Popoldansko srečanje bolnikov in ostarelih je vodil Ferenc Merkli, novomašnik iz Sakalovec iz Porabja. Že kot bogoslovec je rad prihajal v našo župnijo, sedaj je prišel kot novomašnik in nam podelil novomašni blagoslov.

Na belo nedeljo je Tilen Skubic imel recital z naslovom "SLOMŠEK MED NAMI". Orisal je življenje in delo blaženega škofa Slomška.

V naši cerkvi smo gostili tudi člane evropskega reda vinskih vite-zov.

Obiska Marije iz Nazareta v Turnišču se je udeležilo veliko število naših vernikov, tudi ob prazniku Marije Vnebovzete smo bili v tem znanem Marijinem svetišču.

Za velikonočno procesijo so bila obnovljena vsa bandera, ki sedaj krasijo našo cerkev. Hvaležni smo vsem, ki so nam pomagali pri tej obnovi.

Organist Ferenc Hack

Na prvem proščenju pri sv. Urbanu v Dobrovniških goricah smo blagoslovili in zasadili trsno cepljenko modre kavčine, potomko 400 let stare trte z mariborskega Lenta.

Z bobrovcem smo prekrili streho na župnišču. Delo je opravil zidarsko - tesarski mojster Alojz Zadravec iz Beltince. Pri delu so pomagali tudi naši verniki.

Verniki iz Žitkovec so obnovili kapelo sv. Florijana in zgradili novo mrliško vežico, ki smo jo blagoslovili na praznik vseh svetnikov. V Genterovcih so verniki postavili nov križ, ki smo ga blagoslovili na zahvalno nedeljo. Prav tako smo blagoslovili spominsko znamenje, na katerem so imena padlih v prvi in drugi svetovni vojni. Na pokopališču in okoli kapele so položili tlakovanec.

Tudi v Radmožancih so bili verniki zelo dejavni. Zgradili so novo mrliško vežico, kupili pokopališki zvon, obnovili pokopališki križ, postavili spominsko ploščo padlim v prvi in drugi svetovni vojni, vaško - gasilski dom krasi slika sv. Florijana. Vse to smo blagoslovili ob priliki proščenja Marijinega obiskanja.

In nenazadnje moramo pohvaliti vernike iz Kamovec za lepo ureditev pokopališča, parkirnega prostora pri pokopališču in okolice vaškega lesenega zvonika.

DOKLEŽOVJE - V vsaki župniji se letno zvrsti veliko praznovanj in pomembnih dogodkov. Nekatere praznujejo vsi, druge pa bolj v družinskih krogih (krste, poroke, prvo obhajilo, birmo itd). Nadvse slovesno bi se moral praznovati materinski dan ali praznik staršev! Otroci

Bogoslužni sodelavci

so dolžni svojim staršem vsaj enkrat na leto bolj slovesno izpovedati svojo hvaležnost za življenje, vzgojo in toliko dobrot, ki so jih prejeli od njih. V Dokležovju se tega dogodka spominjamo 25. marca na dan Gospodovega oznanjenja. Takrat se marsikateremu od staršev spustijo solze po licu, ko sliši besede ljubezni in hvaležnosti prav od svojega otroka. Letos so ministranti in bralci, ker so dobili nova liturgična oblačila, še z večjim veseljem in pristrčno hvaležnostjo povedali mamiciam in očkom, da jih imajo radi in so veseli življenja, ki so ga prejeli. Recital "Cvet hvaležnosti" - živeti, živeti, živeti, kako lepo je živeti, je mnogim mamiciam orosil oči. Naj navedem nekaj misli:

Kako lepo je živeti pod srcem matere, ki ljubi, ki hrepeni, da njen otrok zagleda luč sveta, ki se ne boji trpljenja, ki z veseljem sprejema žrtve...

Vsako novo življenje ji je dokaz neskončne božje dobrote. Zato ne presliši, ko ji to novo življenje prav lahko trka na srce in šepne: Mama, prosim te za življenje!...

Dati življenje je največje dejanje ljubezni, največje dejanje zvestobe samemu sebi, največje dostojanstvo materinstva. Mama je tisto bitje, ki se ne sprašuje, zakaj; odgovor na vsaki zakaj najde v tem, da ljubi, se razdaja, živi za svoja življenja od zore do mraka.

En sam pogled na novo življenje ji zadošča, da pozabi vse, kar je bilo težkega, morda tudi bolečega. En sam nasmeh novorojenega ji je več kot vse bogastvo in udobje sveta. Za vsako novo življenje se žrtvuje do konca. Vsak dan znova, do zadnjega diha, do smrti ljubi, se daruje, veruje.

Dokležovski prvoobhajanci s starši

Koliko otrok se danes s tesnobnim srcem sprašuje: "Čigav sem, kdo je moja mamica, kje je moj očka?"

Oče, mama! Dva bisera družine. Za vse očetovske nasvete in materinske spodbude, za vsako misel, besedo, željo v ljubezni meni posvečeno, vama danes kličem iz vsega srca: Hvala mama ti, hvala očka, za ljubezen vso in vse skrbi!

Praznik prvega obhajila smo v Dokležovju praznovali v najlepšem mesecu, t.j. 17. maja. Ta dan vsa župnija navadno nestrpno pričakuje in se tudi pripravlja, če drugo ne, vsaj lepo okraši cerkev in poskrbi za lepe obleke prvoobhajancem. Lepe so fotografije teh nedolžnih otrok. Če jih pozorneje pogledamo, marsikaj ugotovimo. Vsi so nasmejani! Ali bodo vedno? Za njimi stojijo njihovi starši, ki so jim med slovesnostjo tako želeli: "Mi starši vam želimo, da bi Jezus postal vaš najboljši prijatelj. Zaupati mu morate vse svoje radosti, skrbi in tudi svoje slabosti. On vas bo vodil po pravi poti. Največje veselje mu boste naredili, če se boste izogibali greha in svoje srce ohranite čisto in preprosto. Ne pozabite tudi na svoje starše, ki vas imamo radi! Mi pa bomo prosili za vas, da ostanete vedno dobri in zvesti Bogu!"

Kako lepo bi bilo, če bi se vse te dobre želje izpolnile in da bi vse življenje za svojim otroki stali njihovi starši kot dobri in zvesti vodniki...

Še en dogodek iz župnijskega življenja v Dokležovju.

21. avgusta 1999 smo ob regionalni cesti Bratonci - Dokležovje blagoslovili obnovljen poljski križ. Obnoviti ga je dala družina Branka Zvera. Zbralo se je veliko ljudi, domači moški zbor je zapeel nekaj

Blagoslovitev križa

primernih pesmi. Kot ponavadi je sledila pogostitev za vse. In še zanimivost: Medtem se je mimo peljala "Volkswagnova paradna vožnja". Okrog sto avtomobilov vseh barv in modelov. Zbrani so jih pozdravljali in jim mahali. Nekateri so pač mislili, da je ta pogostitev pripravljena za njih in so se zaustavili, še posebej avstrijski in madžarski vozniki, in se kar pridružili pogostitvi in ostali dokler niso vsega pospravili. Pa so tudi molili in počastili križ. Nadaljevali so s počasno vožnjo, ker se jih je vino kar prijel.

DOLENCI - Več kot 50 let je že minilo, odkar so vaščani Dolenec opustili staro pokopališče ob cesti niže cerkve in začeli pokopavati na novo lokacijo ob gozdu niže gasilskega doma. Dolga desetletja se ni nobeden načrtno brigal za to opuščeno blagoslovljeno njivo, ki je poraščena in zanemarjena samevala. Na pobudo sosedov in ob pomoči občine Šalovci so jo uredili in spremenili v park. Obnovljeni križ, ki še spominja na pokopališče, smo 15. novembra blagoslovili z namenom, da naj bi mimoidečim dvigal pogled kvišku in nas opozarjal, da smo po tem križu odrešeni.

Ubrano in prijetno je izzvenel božični koncert pevskih zborov obmejnih župnij na zadnjo nedeljo v letu, katerega organizator je bila letos župnija Markovci. Odpete pesmi so nam budile toplino božične noči. Tudi ob pogostitvi v bližnjem bifeju, veselem druženju in pesmi je bilo prijetno in koristno za vse nastopajoče in ostale. Tudi nastopi pri sv. Ani v Boreči niso minili brez udeležbe našega mešanega cerkvenega pevskega zbora.

Obnovljen križ na starem dolenskem pokopališču

Prvo sv. obhajilo v Dolencih

Čudovito, enkratno in notranje doživeto je bilo srečanje s svetovno romarico – Nazareško Marijo v večernih urah v Turnišču 17. maja. Srečanja smo se udeležili tudi Marijini častilci dolenske župnije.

Predzadnjo nedeljo meseca maja, na binkošno nedeljo, je bila slovesnost prvega svetega obhajila, ko se je štirim prvoobhajancem uresničila želja po osebnem srečanju z Jezusom.

V nedeljo, 29. avgusta je bil prenos svete maše iz naše cerkve za radio Maribor, radio Slovenija tretji program in radio Ognjišče. Navzoči verniki so zavzeto in pobožno sodelovali. Ta radijski prenos je namenjen predvsem bolnikom, ostare-

Blagoslov gasilskega avtomobila v Dolencih

lim in vsem tistim, ki se nedeljske svete maše iz upravičenega vzroka ne morejo udeležiti.

S ponosom in navdušenjem smo se zbrali gasilci prostovoljnega gasilskega društva Dolenci h blagoslovu in prevzemu novega gasilskega avtomobila. To dejanje smo opravili ob navzočnosti številnih gostov, sponzorjev, sosednjih društev in sovaščanov na praznik Marijinega vnebovzeta, 15. avgusta. Pred blagoslovom, ki ga je opravil domači župnik, je bil bogat kulturni program. Vsa humanitarna prizadevanja gasilskih društev, tako tudi našega, pričajo, da je med nami še čut za pomoč bližnjemu v nesreči.

GORNJA RADGONA - "Sveta vera bodi vam luč, materni jezik pa ključ do zveličavne narodove omike." Tako je zapisal in učil škof Slomšek. Zdaj, ko ga lahko častimo kot blaženega, je njegov program še bolj tudi naš program. Slomšek nas vabi, da poživimo našo vero in jo povežemo s kulturo, sredi katere živimo. Še več: pravo kulturo življenja bomo odkrili in zaživelili le takrat, ko bomo postavili na prvo mesto vrednote, ki izhajajo iz krščanstva.

Prav zaradi tega smo se v Gornji Radgoni na Slomškovo beatifikacijo pripravljali že dlje časa. Pri vsaki sveti maši smo molili molitev v duhovni pripravi na Slomškovo beatifikacijo, večkrat imeli molitveno uro v ta namen, pa tudi v nagovorih skušali orisati njegovo življenje in delo, predvsem pa njegovo prizadevanje za versko in narodno prenavo. Slednjič smo se z veseljem udeležili Slomškove slovesnosti na Betnavi pri Mariboru, kjer smo prav tako z navdušenjem že drugič pri nas pozdravili papeža Janeza Pavla II. Za vse, ki smo se tega slavlja udeležili, tudi za bolnike na invalidskih vozičkih, je bil to nepozaben dan radosti in hvaležnosti do Slomška in papeža.

Izberi življenje - osnovna misel večera z nadškofom Rodetom

V tem letu smo se tudi pripravljali na vseslovensko sinodo. Kakor drugod smo tudi v ljutomerski dekaniji pripravili posebne sinodalne dneve. Tako smo se v mesecu juniju zbrali najprej na študijskem srečanju v Gornji Radgoni, kjer je bil gost tajnik slovenske sinode dr. Ivan Štuhec, in v Ljutomeru, kjer je bil z nami dr. Stanislav Slatinek. Po krajši molitvi smo nadaljevali delo s pogovorom po skupinah. Sklepni del tega dogajanja je potekal naslednjo nedeljo v Radencih, kjer je bila najprej revija dekanijskih cerkvenih pevskih zborov, nato pa še slovesna zaključna sveta maša, ki jo je daroval prof. dr. Vinko Potočnik. Čutiti je bilo veliko navdušenje, da smo se zbrali in se odkrito pogovarjali o prihodnosti in potrebah naše Cerkve. Brez dvoma bodo predlogi, ki bodo prišli še z drugih srečanj, obrodili sadove. Da bi se pa to res zgodilo, je potrebno, da še tudi po 1. zasedanju naprej molimo za uspeh sinode.

V okviru dekanijskih sinodalnih dni nas je obiskal ljubljanski nadškof in metropolit dr. Franc Rode, ki nam je spregovoril o pomenu sinode za Slovensko Cerkve in o tem, kaj od sinode sploh lahko pričakujemo. Če hočemo živeti v duhu evangelija, moramo v vseh ozirih izbrati življenje - na kulturnem, verskem in narodnostnem področju. Za več kot 200 zbranih je bil to večer srečanja s človekom, ki želi vsakemu odkriti upanje za prihodnost in mu pokazati, da je zanjo tudi soodgovoren. Gospod nadškof se je po končanem predavanju in pogovoru ustavil še v kleti Radgonskih gor, kjer so mu postregli z izbranimi vini.

Pred petrovim smo imeli posebno tridnevnico in se tako pripravljali na farno žegnanje. K življenju po božjih zapovedih nas je vabil in vzpodbujal kapucinski pater Stane Bešter s Ptuja. V tem času je nagovoril tudi starše in sorodnike semeniščnikov, bogoslovcev in duhovnikov, drugič mlade, prav posebej pa je vzpodbujal zakonce jubilate, ki so na poseben način znamenje Kristusove ljubezni do Cerkve in Boga do nas ljudi.

Skozi vse leto je potekal verouk v Trstenjakovem domu, ki tako že peto leto služi svojemu prvotnemu namenu: nudi primerne prostore za katehezo otrok, omogoča prostor mladini in skavtom, v veliki dvorani pripravljamo miklavževanje, materinski dan, srečanja za starše veroučencev, povabimo goste predavatelje; v zadnjem letu so v Trstenjakovem domu tudi pevci dobili svoj poseben prostor za vajo in druženje. Počasi dobiva hiša svojo pravo podobo znotraj in zunaj, saj smo tlakovali dvorišče, urejamo pa še spominsko dvorano dr. Antona Trstenjaka.

Kljub skrbi za redno odplačevanje kreditov so verniki po vaseh skrbeli za svoja verska znamenja. Na Ptujski cesti so tako dokončali postavitev zvonika. Prav tako so na kapelo v Lomanošah na pročelje naslikali Kalvarijo in namestili nova okna in lestene. Tudi vaščani iz Orehovskega Vrha so se odločili obnoviti Rožmanovo kapelo.

Veroučenci so skozi vse leto poslušali Jezusov klic: Hodi za

Spomin na prvo srečanje z Jezusom

menoj. Še prav posebej to velja za 64 prvoobhajancev. Na srečanje z Jezusom v podobi kruha jih je skrbno pripravljala s. Mirjam, ki že nekaj let prihaja iz Ljutomerca. Ob sklepu osnovne šole so tudi osmošolci izpovedali vero in se z nageljem zahvalili svojim staršem za dar življenja in vere.

Ob začetku lanskega postnega časa so začeli intenzivnejšo pripravo na birmo tudi naši birmanci. Svojo željo in pripravljenost za sodelovanje so izrazili pred g. škofom. Od takrat pa do svete birme romata po župniji poseben križ in Sveto pismo, ki povezujeta birmance in botre pa tudi druge sorodnike in sosede v molitvi za darove Svetega Duha. Starše birmancev in botre je po veliki noči nagovoril in vabil k sodelovanju profesor in vzgojitelj na škofijski gimnaziji v Ljubljani dr. Tone Jamnik.

Mladi iz naše župnije so se lahko pridružili mladinski skupini za mlajše ali za starejše in se vsako soboto pogovarjali o svojem življenju in o temeljih, ki morejo privedi do sreče in zadovoljstva. Drugo možnost so ponudili skavti, kjer so se prav tako vsak teden ob petkih poglobljali v skrivnost skavtskega življenja. Učili so se živeti svojega gesla: kar najbolje biti vedno pripravljen služiti. Razen rednih tedenskih srečanj so večkrat odšli za 2 do 3 dni na oddaljen kraj, da so svoj ideal še lažje spoznali, predvsem pa, da so ga skušali tudi zaživeti. Med letom so izvedli več projektov: po dekaniji so nosili betlehemske luči miru, izvedli čistilno akcijo "črne vrečke", pripravili so adventne in velikonočne delavnice, v katerih so veroučencem pomagali pri izdelovanju prazničnih voščilnic in simbolov, značilnih za advent, božič, post in veliko noč. Ob koncu leta pa

so na letnem taboru mogli preveriti, koliko sadov je rodilo sejanje dobrih semen skozi vse leto. Tako so se izvidniki in vodnice odpravili v Ribnico na Pohorje, popotniki in popotnice pa na pot po Dolenjski ob reki Krki od Višnje Gore do Novega mesta.

Letošnje leto je bilo zaznamovano tudi s pripravo na škofijski zbor o mladini, ki je potekal v Mariboru od 25. - 27. aprila. Mladim je ostal v nepozabnem spominu predvsem shod mladih, ki je bil pripravljen kot sklep prvega zasedanja škofijskega zbora o mladini. Dogajanje v dvorani Tabor v Mariboru in v neposredni bližini je prebudilo mnogo idej in navdušenja, da je lepo biti vesel kristjan. Tudi evropsko srečanje mladih, ki ga vsako leto za novo leto pripravlja Taizé-jska skupnost bratov, je v Milanu marsikomu podarila izkušnjo molitve ob Svetem pismu in prepevanju kanonov. Srečanje z mladimi iz Milana pa je bilo tudi svojevrstno, saj je tam pestrost ponudbe skoraj neverjetna. Tako lahko najde vsak zase tisto, kar ga najbolj nagovori in pritegne.

Svojo vero so mladi lahko utrdili tudi na duhovnih vajah pri Svetem Križu nad Belimi Vodami. Starejšo skupino je vodil domači g. župnik Andrej Zrim, mlajšo pa je po poti skozi džunglo življenja spremljal Simon Potnik, kaplan iz Raven na Koroškem. Nekaj mladih pa se je podalo na nočno pot s kolesi k Ptujskogorski Materi Božji.

Kot vsako leto smo v naši župniji tudi letos romali. Prav je, da pred tem povemo še to, da je tudi k nam priromal Marijin kip, s katerim smo se srečali že v Nazaretu ob romanju po Sveti deželi. Kip že od lani roma po vsem svetu in nas želi pripraviti na vstop v novo tisočletje. Vabi nas, da bi šli po poti naprej z zaupanjem in predvsem s pripravljenostjo

Romarji pred lurško baziliko

sprejeti Božji načrt ter vsak dan znova reči: Zgodi se Tvoja volja. Lepo je bilo!

Naše letošnje 8-dnevno župnijsko romanje nas je vodilo k Mariji v Fatimo in Lurd. Odkrivali smo skrivnosti prikazovanj, ki naročajo predvsem molitev, spreobrnjenje in češčenje Božjega in Marijinega srca. Poleg drugih mest smo poromali tudi k sv. Jakobu v Compostelo in po sveti maši videli velikansko kadilnico (večja od 1,5 metra). Z njo so pokadili podobo svetega Jakoba in polno cerkev zbranih vernikov.

Naši bolniki in mnogi drugi verniki so se udeležili romanja bolnikov in invalidov na Brezje. Pevci so se poveselili v Črni na Koroškem in ob Ivarčkem jezeru, člani ŽPS in drugi sodelavci pa v Martjancih in v Pečarovcih, kjer nas je z veseljem sprejel nekdanji radgonski kaplan, sedaj župnik v Martjancih in Pečarovcih, Ivan Kranjec.

Dekanijsko romanje na Ptujsko Goro se je nadaljevalo z romanjem po Slomškovi poti.

Tudi župnijski pohod na Triglav si bomo dobro zapomnili. Na pot se nas je podalo kar 43, a je zaradi neugodnih vremenskih razmer le sedmim uspelo priti na vrh. Kljub temu je vladalo pravo prijateljsko vzdušje med vsemi, spotoma pa smo s primerne višine (Dom na Komni 1525 m) mogli opazovati tudi sončni mrk.

Tudi letos smo se ob obletnici smrti akademika dr. Antona Trstenjaka spomnili tega našega velikega rojaka in dobrotnika. Med spominsko sv. mašo je spregovoril dr. Edvard Kovač o Trstenjaku - človeku in duhovniku, po sveti maši pa smo obiskali njegov grob, tam prižgali sveče, položili cvetje in se v molitvi skupaj zahvaljevali za velik dar, ki smo ga bili deležni po akademiku Antonu Trstenjaku. V počastitev

Msgr. Puncer z metropolitom

obletnice Trstenjakove smrti nam je spregovoril tudi Hubert Požarnik z razmišljanjem: Ali (še) potrebujemo dobrega človeka.

Z velikim veseljem smo sprejeli vest, da je Občina Gornja Radgona ob občinskem prazniku podelila naslov častnega občana tukašnjemu dolgoletnemu župniku in dekanu, ki je tudi sourednik zbornika Stopinje, msgr. Francu Puncerju. Pridružujemo se iskrenim čestitkam!

S 1. septembrom smo končali s soupravo župnije Negova. Dve leti smo radgonski duhovniki po svojih močeh skrbeli za blagor duš. V negovski župniji je 45 birmancev bilo potrjenih v veri, 13 pa jih je pristopilo k angelski mizi.

V tem letu sta si zlati "DA" izrekla Alojz in Terezija Gomzi, rojena Budja.

Srečanje duhovnikov lenarške in ljutomerske dekanije s škofoma v župnijskem vinogradu v Lokavcih pri Negovi

Tudi vinograd je lepo obrodil, saj so ga verniki z veseljem obdelovali.

Za obnovo župnišča smo tudi v večji meri poskrbeli, tako da se je z oktobrom novi župnik g. Jože Horvat mogel vseliti vanj. Kljub naporu je bilo v župniji Marijinega rojstva v Negovi prijetno in lepo.

Ob sklepu 2. tisočletja in ob vstopu v novega bodi vedno z nami Gospod in blagoslavljaј vsa naša prizadevanja.

GRAD - V soboto, 12. septembra 1998, smo romali z enim avtobusom po dravski, mežiški in mislinjski dolini. Sv. maša je bila v Radljah ob Dravi, kjer sta nas župnik, naš rojak g. Jože Gomboc, in njegova mama ljubeznivo sprejela. Nadaljevali smo v smeri Slovenj Gradca in Dobrne proti domu ter občudovali lepote naše domovine.

Za "molbo", na god Simona in Juda Tadeja (28. oktobra 1998) je nudil duhovno pomoč g. Davorin Vreča, kaplan v Murski Soboti.

V sklopu "Andrejevega senja", ki ga prireja Turistično društvo Grad, je bila v soboto, 28. novembra 1998, ob 9^h, sv. maša v kapeli v grajskem poslopju. Somaševanje ob navzočnosti g. Ivana Camplina in g. Friderika Gumilarja, je vodil domači župnik. Peli so cerkveni pevci in skupina Lyndwa. Ob tej priložnosti je g. Friderik Gumilar za kapelo v gradu blagoslovil sliko sv. Andreja in jo poklonil novoustanovljeni Občini Grad. Po končani sv. maši je bil kulturni program, pod naslovom "PAVOČINE" (pajčevine). G. Cvetka Juhnov od Grada je pripravila razstavo fotografij, ki prikazujejo spletene pajčevine na opustelih hišah. G. Štefka Bohar iz Kruplivnika je z literarnim in likovnim prispevkom podala svoja čutenja. Že samo grajsko okolje nas vabi k obujanju spominov. Program je povezovala prof. Marjanca Ferko iz Motovilec. Sodelovali so še mešani pevski zbor, skupina Lyndwa ter Klementina Lesic iz Kruplivnika in Nikita Juhnov od Grada.

Obnovljena kapela in novi zvon v Vidoncih

Na sveti večer (1998) je bil v cerkvi recital povezan s petjem otroškega zbora, noneta Lyndwa ter odraslega mešanega pevskega zbora. Pred koncem so združeni vsi trije zbori doživeto zapeli slovensko božično vižo v priredbi F. Gačnika Na lepi gmajnici. Nato se je ob začetku svete maše pesem prelila v znano Sveta noč, blažena noč, ki jo je zapela vsa cerkev. Na božič ob 18. uri, pred dnevom samostojnosti, je priredilo KUD Grad koncert božičnih pesmi pod jelko v Porgi. Ob pol sedmih zvečer pa se je pevsko društvo Lyndwa predstavilo s samostojnim koncertom božičnih pesmi

Novomašno slavlje pod šotorom

Nova maša g. Andreja Umeka

v župnijski cerkvi. Na štefanovo je otroški zbor pod vodstvom s. Mirjam sodeloval pri prireditvi "Božične zvezdice", ki je bil v dvorani kulturnega doma Grad. Vsi trije zbori so se udeležili božičnega koncerta obmejnih župnij, 27. decembra 1998 v Markovcih. Odrasli cerkveni mešani pevski zbor je posnel izbor pesmi za oddajo radia Maribor "Iz roda v rod, duh išče pot - župnijski zbori pojo", ki je bila na programu prvo nedeljo v februarju. Tudi majniškega srečanja pri Ani v Boreči so se udeležili vsi trije zbori.

Na 3. velikonočno nedeljo je v Vidoncih pomožni škof dr. Jožef Smej posvetil za "Vukovo" kapelo nov zvon v čast sv. Antonu Padovanskemu, kateremu je posvečena tudi kapela. Napis na zvonu nas opominja: "Svetega Antona zvon * nas žive vabi k molitvi * za umrlimi žaluje * pred nevihtami varuje". Dosedanji zvon v kapeli je tehtal 120 kg in ga je leta 1925 vlila mariborska livarna "Zvonoglas Maribor". V jeseni 1998 je zvon počil, zato so se vaščani Vidonec ob pomoči sosednjih vasi, še posebej Otovec in Kovačevce, odločili za nabavo novega. Sedanji zvon je vlila livarna Feniks d.o.o. v Žalcu tehta 136 kg in je narejen v trdi izvedbi ter ima glas "E".

Ob tej priložnosti smo na kapeli opravili nujno potrebna obnovitvena dela. Iz zvonika kapele so prestavili električno omrežje ter priključek na omrežje preuredili tako, da so glavne varovalke in števec v omariči vzdani zunaj na steni zvonika. Streha zvonika je pokrita z novo bakreno pločevino, novi so tudi bakreni žlebovi in odtoki. Na novo je narejen strelvod, obnovljena je fasada. G. Vili Gumilar, župnik iz Vitanja, je kapeli podaril križev pot.

"Novomašnik bod" pozdravljen v župniji Grad" je bil napis na šotoru, ki je bil postavljen na južni strani gotskega prezbiterija ob župnijski cerkvi, ko je na 15. navadno nedeljo v župniji imel ponovitev nove maše g. Branko Umek, doma iz župnije Pišce. Kot bogoslovec je prihajal med nas, živel je med nami in z nami pri Gradu. Novo mašo je imel 4.7.1999 v domači župniji Pišce. Za novomašno geslo si je izbral besede apostola Pavla: "Ljubezen nikoli ne mine" (1 Kor 13,8). To geslo je zapisal na novomašnih podobicah, na vabilu, ob daritvenem oltarju in v dvorani.

Na slovesnost ponovitve nove maše se je župnija pripravljala. Verniki so lepo okrasili cerkev in zunaj oltarni prostor. Dalj časa so se na sodelovanje pripravljali vsi trije pevski zbori. Slovesno je šla procesija v spremstvu mladih in duhovnikov somaševalcev od župnišča k daritvenemu oltarju. Pridigal mu je g. Bogdan Štiberc, župnik v pokoju, ki se je iz Nemčije preselil na Vransko. Novomašniku v spomin je župnija podarila mašni plašč s štolami v liturgičnih barvah. Pri maši so peli vsi trije zbori. Slišalo se je tudi ljudsko petje. Pred zahvalno pesmijo se je g. novomašnik zahvalil vsem, ki so mu pomagali na poti do duhovništva in pripravili slavlje. Čeprav je bilo nestalno vreme, je večina navzočih pod dežniki

vztrajala. Za vse navzoče je bila po maši pred cerkvijo pogostitev, za posebej povabljene pa se je nadaljevalo slavlje v vaško - gasilskem domu. Tako je po devetnajstih letih bila v župniji vsaj ponovitev nove maše.

S tridnevnicco, med njo je bila velka spoved, smo se v župniji pripravili na praznovanje župnijskega praznika - velke meše. Letošnjo slovesnost je vodil novomašnik g. Branko Umek, ki je bil tukaj že na predvečer praznika. Na sam praznik so prišli številni romarji. Obnovili smo posvetitev Mariji, ki nas vabi, naj se dviga naša duhovna rezsežnost k Bogu. Naslednjo nedeljo je bilo pri Grački Mariji dekanjsko romanje bolnikov in ostarelih. Somaševanje dekanjskih duhovnikov je vodil letošnji novomašnik g. Jože Rogač, kaplan na Tišini. Med mašo se je delilo sv. maziljenje, na koncu maše je novomašnik podelil tudi novomašni blagoslov. Bilo je lepo, sončno vreme, kar primerno za srečanje. Po končani slovesnosti v cerkvi so se ljudje še zadržali pred cerkvijo ob pogostitvi, kramljanju in obujanju spominov.

HOTIZA - Versko življenje poteka v majhni župniji po ustaljenem redu, a se od časa od časa le kaj dogodi, ko se človek zaustavi, da se zamisli nad vsem, kar je in kar ga obkroža.

Že nekaj let smo se na srečanjih Župnijskega pastoralnega sveta pogovarjali, kako bi uredili ogrevanje cerkve, saj je bilo včasih zelo mrzlo. Slednjič smo se odločili za sevalnike, ki cerkev grejejo s toplim zrakom s stropa. Ker gre mimo cerkve mestni plinovod, smo ogrevanje priključili na plinsko omrežje. Gre za najčistejši vir in način ogrevanja. Omeniti je potrebno, da je lendavska občina pokrila stroške izgradnje ogrevanja v cerkvi. Vsi izvajalci so svoje delo solidno in precizno opravili.

Folklorna skupina Nagelj iz Toronta na Hotizi

Živost cerkve določa število ljudi, ki jo obiskujejo in se v njej zahvaljujejo za darove, ki jih sprejemajo od Boga. Število teh se počasi, a vztrajno zmanjšuje. Vzroki za to so različni. Potrebna bi bila temeljita analiza tega bolečega pojava.

V mesecu juliju so pri nas gostovali mladi iz Kanade. Bili so člani folklorne skupine NAGELJ iz Toronta. Naši vaščani so jih gostili dva dni. Po odmevih sodeč, so bili navdušeni nad domovino svojih staršev ali že starih staršev. V zahvalo za gostoljubnost so priredili dobro uro dolg nastop, kjer so prikazali plese vseh slovenskih pokrajin. Obogatitev in doživetje je prav gotovo obojestransko. Njihovo in domačinov.

Tudi letos se je vsa župnija zdrznila in za čas zaustavila ob tragični smrti dveletnega Damijana Hozjana. To je bilo v četrtek, 2. septembra. Otrok in njegova mati sta sedela v prikolici, ki je bila pripeta k traktorju. Ko je ta zavijal na njivo, ga je zadela cisterna. Mati in otrok sta padla s prikolice. Mati je bila poškodovana, otrok pa tako hudo, da je na kraju nesreče umrl. Zadnje slovo od malega Damijana je na pokopališču zbralo vso vas. Vsako oko se je zarosilo, ko so šolarji spuščali malo belo krsto v grob. Tolažba v tem žalostnem trenutku vsem sorodnikom je, da je Damijan že angel pri nebeškem Očetu, kjer čaka svojega očeta in mamo.

Slovesne razglasitve Antona Martina Slomška za blaženega se je udeležilo okoli petdeset vernikov hotiške župnije.

Tudi v prihodnje nas čaka veliko opravil in popravil.

KANČEVCI - Omejili se bomo le na nekaj pomembnih dogodkov, ki nas zavezujejo, da s svetopisemskim pevcem ponavljamo: "Gospodove misli bom na veke opeval."

Posvetitev obnovljene župnijske cerkve

V Pomurskem pastoralnem področju se še menda ni zgodilo, da bi bila katera župnija dalj časa brez uporabe že obstoječe župnijske cerkve. Prav to se je pripetilo naši kančevski župniji: tri leta in pol smo bili tako-rekoč "neprostovoljni izgnanci"; zatočišče smo dobili v Domu duhovnosti.

Čeprav je naša zgodovina znana večini bralcev Stopinj, naj še enkrat opišem, kako je do tega prišlo. Za 100-letnico sedanje cerkve (1896-1996) smo hoteli obnoviti zunanjo fasado cerkve, v notranjosti pa narediti hidro- in termoizolacijo, novi tlak in nove klopi. Za njen jubilej smo želeli dati cerkvi nekoliko lepši videz, saj je bila dotedanji precej klavrn. Toda naše želje in načrte smo morali spremeniti. Ko smo začeli pripravljati tla za hidro in termoizolacijo, smo naleteli na arheološke ostanke. Že naslednji dan so prihiteli arheologi in položili na cerkev "državno roko". Nič več nismo bili gospodarji tistega, kar se je cerkvi dogajalo. Kopali so, razkopavali in razdejali vso notranjščino cerkve. Nastala je ena sama grozljiva izkopna jama, globoka 80-160 cm.

Trojno slavlje pri sv. Benediktu v Kančevcih

Uresničile so se besede Svetega pisma: "Opustošili so Božje svetišče, uničili prostor za praznični shod" (Prim. Žal 2,6). Vsem odgovornim in številnim obiskovalcem cerkve in Doma smo peli žalostinko: "Vam to nič ne pomeni, ki greste mimo po poti? Premislite in glejte, ali je kakšna bolečina kakor je naša, ki nas je zadela?" (Prim. Žal 1,12).

Moč v nemoči smo prejeli iz božje besede: "Gospod je dober tistim, ki zaupajo vanj. Dobro je mirno čakati na rešitev Gospodovo" (prim. Žal 3, 25-26). "Prosite in vam se bo dalo" (Mt 7,7). Gospod je držal svojo obljubo. Ganil je mnoga usmiljena srca, odprl njihove darežljive roke. Z njihovimi darovi smo cerkev obnovili do te mere, da smo jo lahko 18. julija 1999 posvetili in izročili njenemu prvotnemu namenu: zbiranju vernega občestva, svetemu bogoslužju in slavljenju Boga...

Cerkev je posvetil škof ordinarij dr. Franc Kramberger, ob somaševanju pomožnega škofa dr. Jožefa Smeja, kapucinskega provinciala mag. Štefana Balažica, vseh treh dekanov Pomurskega pastoralnega področja - g. prelata Martina Poredosa, g. Andreja Zrima, voditelja Področja, in g. Franca Kodila - člana benediktinskega reda p. Edvarda Kūharja, domačina iz Prosenjakovec ter ostalih škofijskih in redovniških duhovnikov (vseh je bilo okrog 60)... Slovesnosti so se udeležili tudi bratje evangeličani: g. Geza Erniša, senior evangeličanske cerkve, g. Aleksander Balažic, križevski župnik, in g. Franc Cipot, župan.

Posvetitev oltarja

80-letnica priključitve Prekmurja Sloveniji

Slovesnosti posvetitve cerkve smo pridružili tudi proslavo 80-letnice priključitve "Slovenske okrogline" matični domovini Slovencev. Razlogi, da smo jo obhajali pri nas, so bili naslednji: a) k posvetitvi cerkve se bo zbralo večje število ljudi in je prav, da to priložnost izkoristimo; b) za prebujanje, ozaveščanje in ohranjanje našega naroda so bili zaslužni mnogi tukajšnji duhovniki, začenši z Miklošem Küzmičem...; c) 90-letnica smrti Jožefa Borovnjaka, ivanovskega rojaka in cankovskega župnika, pred Ivanocyjem najpomembnejšega narodnjaka, za katerega je sam Ivanocy dejal, da je "eden z ti največji in najimenitnejši možov".

Dekani Pomurskega pastoralnega področja so sklenili, naj bo ta proslava izključno verskega značaja, brez politične primesi, kolikor je to mogoče. Politični poudarek bo gotovo bolj prisoten v Beltincih, v Murški Soboti in še kje. Škofijski ordinariat je vsem župnikom priporočil, naj bi v svojih župnijah imeli zahvalno tridnevniko, med katero bi premišljevali iz brošurice IZKAŽIMO ČAST SLAVNIM MOŽEM, spoznavali veliko delo naših duhovnikov in laikov za naš narod in se Bogu zahvaljevali zanje in za domovino.

Škof ordinarij je v svoji slavnostni pridigi vsem tem našim možem-velikom Mojzesom-dal dolžno čast, priznanje in zahvalo. Zbrani verniki - bilo jih je čez 1200 - so z ljubečo pozornostjo spremljali in vpijali njegove besede... Pevci iz raznih župnij Pomurja pa so pod vodstvom g. Slavičeka iz Dolenec, pritegnili vse nazvoče v lepo in mogočno ljudsko petje cerkvenih pesmi.

Škof Franc Kramberger je nagovoril zbrano množico

10-letnica blagoslovitve temeljnega kamna Doma duhovnosti

Slovesnosti posvetitve cerkve smo v uvodnem pozdravu priključili tudi spomin na 10-letnico posvetitve temeljnega kamna Doma duhovnosti. Ta Dom je sad Božjega navdiha in človeškega odziva na navdih. Bog je navdihnil škofa Krambergerja in Smeja, ter dekane in duhovnike treh dekanij, da so si želeli imeti ta DOM, to drugo OPATIJO DE BORCHI, ta MONTE CASSINO na Bedeniškem bregu. Ta Dom je Božji blagoslov za vse tiste številne, ki iz Pomurja in cele Slovenije iščejo v njem miru, duhovne poglobitve in bližino Boga. Sicer pa o delovanju in načrtih Doma preberite poseben članek: Dom duhovnosti deset let po blagoslovitvi temeljnega kamna.

Birma

Četrti dogodek, ki ga moramo omeniti, je birma. V nedeljo, 29. avgusta 1999, je 27 birmancev v naši prenovljeni cerkvi prejelo potrditev Svetega Duha. Birmovalec je bil škof ordinarij, ki je prisrčno nagovoril vse navzoče, še zlasti birmance, botre in starše ter jih spodbujal k zvestobi Kristusu. S škofom so somaševali: g. Franc Kodila, lendavski dekan in polanski žunik, g. Janez Lesnika, škofijski tajnik, p. Miha, voditelj Doma duhovnosti in katehet ter p. Donat, župnik. Domači dekan g. Poredoš zaradi obveznosti ni mogel priti k somaševanju. Ker je tudi skušnjo pred birmo prav tako osebno opravil škof-birmovalec, mu po vsem tem lahko hvaležno rečemo: "Gospod škof, prisrčna hvala za kar trikratni obisk v enem letu in za vse lepe spodbude našemu bedeniškemu verskemu občestvu. Po svojih skromnih močeh se bomo trudili za prenovo naše

župnije v Svetem Duhu ter v duhu priporočil sv. Benedikta, bl. Antona Martina Slomška, sv. Frančiška, koncila in vseslovenske sinode. Sveti Duh naj naša prizadevanja spremlja s sovjimi milostmi, da se bo iz vedno več družin dvigala hvalnica: Gospodove milosti bom na veke opeval!”

KAPELA - župnija v “deželici sonca in grozdja”. Brez sonca in vode ni življenja. Oboje je nujno potrebno, tako naravi kakor tudi nam ljudem, ki smo po svojem razumu “krona stvarstva”, za naš obstoj. Zato tudi ta vira našega življenja visoko cenimo.

Beseda sonce se v našem vsakdanjem govoru rabi večkrat tudi v prenesenem pomenu. Modre misli o soncu najdemo že pri modrih stare dobe.

Sad sonca so tudi zeleni vinogradi, bujna vinska trta in sladko grozdje, iz katerega priteče sladka kapljica, ki razveseljuje človeška srca, če jo seveda uživamo po pameti. Vino je sad trte, grozdja in dela človeških rok. Tudi o vinu najdemo veliko lepih misli, tako v duhovni literaturi starejše dobe in novejšega časa kakor tudi v mnogih pesmih, ki so nastale ob občudovanju vinskih gora ali po zaužitju vinske kapljice. Spomnimo se samo Franceta Prešerna, seveda pa tudi našega prvega slovenskega svetnika Antona Martina Slomška in mnogo drugih... Tudi biblična literatura je polna lepih misli o vinu in tudi naukov, kako naj ga uživamo.

In v tej “deželici sonca in grozdja ter sladke vinske kapljice”, med vinogradi ter vinskimi zidanicami se nahaja župnija Kapela. S teh kapelskih vrhov (tu so Janžev Vrh, Melanjski Vrh, Radenski Vrh, Turjanski

Kapela s ptičje perspektive

Vrh, Rački Vrh, Rožički Vrh, Murski Vrh...) se lahko naše oko napase lepot Slovenskih goric, avstrijskih bregov, prekmurskih ravníc in gorič-kih gričev ter hrvaškega hribovja. Večina naselij župnije in kraja, ki se imenuje Kapela, je pokritih z vinogradi. Tako res lahko zaključimo, da so tukaj doma sonce in vino ter ljubitelji obojega.

Na 314 m visokem Kapelskem Vrhú pa stoji iz vseh strani vidno kapelsko svetišče, duhovni dom kapelskih faranov. Župnija obstaja od 1784 leta. Od svoje ustanovitve je že večkrat menjala svoje meje, nazadnje okrog 1980. leta, ko se je od nje odcepil večji del in postal samostojna župnija Radenci. Farna cerkev sv. Magdalene se prvič omenja 1617. leta, vendar je morala biti takrat zgrajena kot kapela, in sicer pod patronatom koroškega šentpavelskega benediktinskega samostana. Zdajšnja cerkev je zgrajena kot centralna stavba s kupolskim svodom. Zgradili so jo v klasicističnem duhu v letu 1823-24. S slikarijo jo je okrasil potujoči furlanski slikar Jakob Brollo okrog leta 1859.

Marija Magdalena, kateri je posvečena ta farna cerkev in župnija, je večkrat omenjena v Svetem pismu nove zaveze. Štiri srečanja s Kristusom so upodobljena na cerkveni stropni kupoli. Imenujemo jo tudi spokornica, saj viri poročajo, da se je spreobrnila in postala goreča učenka Božjega Sina Jezusa Kristusa. Marija Magdalena je tako na poseben in za nas zgleden način smela doživeti, kako Bog zlomi moč zlega v naših srcih.

Na teritoriju kapelske župnije, ki meji na Radgono, Radence, Križevce in Sv. Jurij, je tudi več kulturnih spomenikov, kapelic, vaških znamenj in križev. To vse so znamenja vernosti naših prednikov in nji-

Kapelski prvoobhajanci

Ministranti v kapelski cerkvi

hovega smisla za lepoto, kulturo in zavest, da so pripadniki krščanskega naroda. To misel je poudaril dr. Josip Gruden, slovenski zgodovinar: "Za Slovence je bil odločilni trenutek, ko so se odločili za krščanstvo. Slovenci, čprav razmeroma maloštevilni, so s krščanstvom stopili v krog kulturnih narodov in se ohranili do danes, ker so spoznali dan svojega obiskanja."

Tudi naša generacija, ki gradi svoje življenje in svojo zgodovino na temeljih naših prednikov, se trudi, da bi te pomnike naše preteklosti ohranila, zato jih obnavlja, lepšuje in z veliko skrbjo ohranja. Tako so bile v zadnjem času obnovljene kapelice v Hrastju, na Moti, v Paričjaku, Okoslavcih, Očeslavcih, na Kapelskem Vrhju itd.

Lansko leto, 20. oktobra 1998, smo pokopali Marijo Vukovič r. Šafarič iz Okoslavcev, ki je zapustila zapisano poročilo o veliki lipi pred farno cerkvijo na Kapeli, katera je bila posajena pred 65. leti kot spomin na atentat na kralja Aleksandra Kardjorjeviča v Marseillesu. Kot delavka na banovini je morala en teden to mlado drevesce zalivati, zato ji je to ostalo v globokem spominu. Svoj zapis zaključuje dobesedno takole: "Želim njoj, da raste še dele naprej in krasi kapelsko cerkev sv. Magdalene in celi kapelski okraj". Kopija tega zapisa se hrani tudi v župnijskem arhivu.

Tu je naštetih samo nekaj kulturno-zgodovinskih znamenj našega kraja. V fari, za katero smo rekli, da se nahaja v "deželici sonca, grozdja in sladkega vina". Naj še naprej sije toplo sonce ter daje vedno novo življenje kraju in krajanom. Da bi v miru in zadovoljstvu uživali tudi rujno vince, ki daje ali pa tudi slabi naše moči.

KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU - Iztekajoče se leto smo tokrat začeli z bolj duhovnimi stvarmi. Drugega maja smo imeli sveto birmo. Priprave nanjo so potekale celo šolsko leto, vrhunec pa smo dosegli z devet-dnevnico ob prvomajskih počitnicah. Obred birme je po dolgem času opravil škofov namestnik, kanonik Franc Zdolšek.

Spominsko obeležje

izničenje, večina pa vstajenje, pogled kvišku. Mnogi smo šele ob tem spomeniku spoznali bogastvo in različnost omenjenih znamenj.

Slovesnost svete birme in blagoslovitve obeležja je popestril policijski orkester iz Gradca.

Lansko leto smo se zamislili ob najnižji številki prvoobhajancev, letos pa ob rekordnem številu osmošolcev - 65.

Konec junija smo se vaščani Lukavec in nekaj drugih župljanov zbrali ob lepo obnovljeni vaški kapeli. Njena lega in čudovito urejena okolica sta krajanom v ponos.

25. julija je bil za mnoge, zlasti za prebivalce majhne vasice Dobrave, nepozaben dan. Rojak Franc Bohanec, ki živi v Kanadi, je dal pobudo za obnovo vaške kapele. Ker jo je finančno tudi podprl, jo delo

Dan svete birme pa bo zapisan v zgodovino še po nečem. Pred cerkvijo in kostnico je birmovalec blagoslovil lepo spominsko obeležje. Kar nekaj stoletij je bilo okoli cerkve pokopališče. Zaradi prostorske stiske so mnoga okostja morali shranjevati v ta namen zgrajeni kapeli. Nekaj spomenikov, zlasti križev je ohranjenih še danes. Na sedanjem pokopališču so mnogi litoželezni križi dobili granitne naslednike, zato so mnogi končali na smetiščih. Iz nekaj deset ohranjenih je po zamisli g. Franca Tobiasa iz Maribora nastala pomenljiva skulptura. Nekaj križev predstavlja pokop,

Blagoslovitev obnovljene kapele v Lukavcih

Obnova kapele v Dobravi

kmalu steklo. Za tako majhno vas je opravljeno delo pravi podvig. Njihovemu veselju in zadovoljstvu so se pridružili mnogi, ki živijo drugod, izvirajo pa iz tega kraja ter mnogi drugi, od katerih so nekateri bili prvič v tej idilični vasici. Srečanje ob oltarju se je nadaljevalo pri obloženih mizah pozno v noč.

Leto smo začeli z duhovnimi opravili, na enak način ga tudi zaključujemo. Začetek meseca decembra je v znamenju svetega misijona.

KUZMA - V nedeljo, 12. julija 1998 smo slovesno odkrili obeležje v Kuzmi v spomin na osamosvojitve Slovenije. Leto dni pozneje, 4. julija 1999, pa je bila blagoslovitev evharističnega križa v Trdkovi, kot znamenje krščanske edinosti in sožitja ljudi treh dežel ob tromeji. V spomin in v zahvalo za osamosvojitve Slovenije je postavljen 15 meterski križ pri nekdanji stražnici. Tu bo srečanje vseh treh dežel, kakor je v navadi vsako leto ob osamosvojitve ob samem Tromejniku. Križ je postavila občina Kuzma ob pomoči donatorjev iz vse Slovenije. Zemljišče je darovala domačinka iz Kanade. Glavno delo, urejevanje prostora in okolice ter okrasitev pa so opravili domačini s pomočjo turističnega društva Tromejnik, katerim so priskočili na pomoč tudi drugi občani.

Pri sami svečanosti so bili navzoči državni voditelji s podpredsednikom DZ g. Andrejem Gerenčerjem, župani sosednjih dežel St. Martin in Gornji Senik ter njihovi občani. Po dvigu zastav je zbrane nagovoril župan občine Kuzma g. Jožef Škalič: "Križ je krščansko znamenje in ta križ simbolizira krščansko edinost in sožitje na tromeji." Sledil je nago-

Blagoslovitev evharističnega križa

vor predstavnikov evangeličanske in binkoštna Cerkev. Svečanost so popestrili pevci KPD Rogaševci, moški kvartet iz Martinja, pevki Sergeja Sukič in Marina Huber. Pred mašo so zbrane nagovorili g. Andrej Gerenčer in drugi predstavniki političnega življenja.

Sledilo je somaševanje, ki ga je vodil g. škof Jožef Smej ob navzočnosti somaševalcev iz sosednjih dežel, duhovnikov soboške dekanije in duhovnikov domače župnije, dekana iz Monoštra, župnika in Števanovec, novomašnika iz Sakalovec, župnika iz St. Martina, dekanov soboške in ljutomerske dekanije.

Berila in evangelij smo slišali v treh jezikih. Nagovor škofa: "Kljub temu, da je križ znamenje trpljenja in smrti, bo na tromeji povezoval tri dežele in kazal pot od velikega petka do velike noči. Po njem so se, kot verujemo kristjani, odprla vrata do Očeta vsem ljudem."

Evharistična molitev je bila v latinščini, zato so bili ljudje presenečeni, ker so prisostvovali maši v štirih jezikih.

Naslednjo nedeljo, 11. julija, je bila ob kamnu na tromeji 10. obletnica srečevanja treh dežel Slovenije, Avstrije in Madžarske. Istočasno je potekalo 5. srečanje občin St. Martin, Gornji Senik in Kuzma. Tri leta je pri tem srečanju tudi bogoslužje ravno tako v treh jezikih. Vodilo tega srečanja je bilo "Sosedje na skupnem dvorišču." Ob mrzlem kamnu naj se ogreje človekovo srce.

Turistično društvo Tromejnik je v sklopu prireditev Praznični

december na tromeji pred božičem postavilo jaslice v naravni velikosti na idiličnem kraju pod samo tromejo med Slovenijo, Avstrijo in Madžarsko v Trdkovi. Jaslice sta blagoslovila domači duhovnik g. Ficko in evangeličanska duhovnica ga. Prosičeva. O pomenu jaslic in božiča je spregovoril duhovnik g. Camplin. Ob jaslicah so pripravili tudi kulturni program, v katerem so nastopili moški kvartet iz Martinja in domači recitatorji. Pred novim letom so izpeljali nočno srečanje ob jaslicah, ki so bile osvetljene z reflektorji in baklami.

Pred jaslicami ob vznožju Tromejnika

Krajani vasi Kuzma so odstranili staro in sezidali novo mrliško vežico. Tako se ostanki mrtvega telesa mirno odpočijejo od tega zemeljskega življenja. Od mrtvega telesa, ki ima ime in priimek, se lahko poslovijo in molijo za njegov mir svojci, prijatelji in znanci. Mrliška vežica je bila izročena svojemu namenu 8. novembra 1998. Blagoslovila sta jo domači in evangeličanski duhovnik.

Športno rekreacijski center Kuzma je praznoval 27. junija 1999 svojo 20. obletnico dejavnosti. Naj bo geslo: "Zdrav duh v zdravem telesu."

Tudi letos na praznik prvega svetega obhajila je 9 prvoobhajancev prvič pristopilo h Gospodovi mizi in se v polnosti udeležilo svete daritve. Duhovno obnovo so imeli skupaj s starši pri Benediktu v Kančevcih.

Vseh 10 osmošolcev je uspešno končalo osnovnošolski verouk. Bog daj, da bi krstno obljubo in izpoved skupaj s svojimi starši ohranili vse življenje.

Posebno mesto v župniji imajo gasilci, zato se župljani in krajani vedno veselijo njihovih slovesnosti. V vasi Dolič je bilo 2. maja 1999

Blagoslovitev mrliške vežice v Kuzmi

blagoslovljeno in dano v službo gasilcem motorno vozilo. Tudi gasilci v Matjaševcih so si priskrbeli motorno vozilo, ki je bilo prav tako blagoslovljeno in izročeno svojemu namenu.

Pred leti so našo cerkev obiskali romarji in neka gospa je začudeno rekla: "Poznamo daljne dežele, svojega kraja pa ne." Zato je naša župnija ob obisku Marijinega kipa iz Nazareta šla počastit nebeško mater v Turnišče.

Tudi "Perkov spomenik" že poznajo širom Slovenije in 3. oktobra 1998 so si ga invalidi Pomurja izbrali za svoje letno srečanje. V cerkvi je bila tudi sveta maša. Župnik jih je takrat pozdravil in v spodbudo povedal: "Cerkve vas potrebuje." Letos 17. aprila 1999 so priromali verniki iz Šmartna ob Paki. Čebelarji iz Raven in Prevalj na Koroškem so prav tako obiskali našo cerkev in sicer 22. maja 1999. Pa še mnogi v manjših skupinah.

Na tem mestu se s hvaležnostjo spominjamo bratov in sester, ki so odšli v večnost, predvsem Feliksa Zrima, dolgoletnega organista, cerkvenega ključarja in člana župnijskega sveta ter drugih, ki smo jih imeli radi, posebno tistih, ki jih je Bog poklical v rosnih letih. Ostanimo z njimi duhovno povezani tudi preko groba.

LENDAVA - Veliko dogodkov se, če ne vsak dan pa vsaj vsak teden zvrsti v veliki dvojezični župniji v Lendavi. V preteklem šolskem letu smo ureničevali pastoralni načrt v pripravi na obisk svetega očeta Janeza Pavla II. in beatifikacijo A. M. Slomška. V tem duhu smo se z dvema avtobu-

soma udeležili Slomškove nedelje na Slomu in sodelovali pri blagoslovitvi rojstne hiše našega blaženega Slomška. V zadnjih osmih letih se redno udeležujemo Slomškovih nedelj, poleg tega pa smo večkrat romali po njegovih stopinjah od zibeli do groba. Posebno skrb smo posvečali častljivemu božjemu služabniku tudi v našem župnijskem glasilu Župnijski utrip.

Bogu v zahvalo in priprošnjo, naj varuje naše gorice, smo ob koncu trgatve v Dolgovaških goricah - Bukešu blagoslovili na novo postavljen križ.

V tem času smo blagoslovili tudi kip svetega Janeza Nepomuka, ki stoji ob Partizanski ulici in je bil potreben temeljite obnove.

Konec meseca oktobra smo se v velikem številu udeležili dekanjskega molitvenega dneva v Turnišču in bili istočasno navzoči pri diakonskem posvečenju g. Matije Tratnjeka, ki je bil skozi vse leto na pastoralni praksi v naši župniji.

Na praznik vseh svetih smo opravili molitve za rajne na lendavskem spodnjem pokopališču, kjer smo blagoslovili na novo postavljen pokopališki križ. Župnijska Karitas pa je ob spominu naših rajnih za grobove pripravila posebne sveče ter z izkupičkom od prodanih sveč pomagala marsikateri naši družini, ki finančno težko shaja.

Zadnji teden v mesecu novembru je vsako leto v znamenju praznovanja naše župnijske zavetnice svete Katarine Aleksandrijske. Proščenje obhajamo vedno na nedeljo Kristusa Kralja. Naša gosta sta bila tokrat: p. dr. Vinko Škafar iz Maribora in g. Csendes Sándor iz Kaposváryja. 25. novembra na sam god svete Katarine, pa smo prisluhnili g. Janko Babiču iz Turnišča in g. Bicsár László iz kaposvárske škofije. Ker je to praznik župnije, pri popoldanski sveti maši sodelujejo vsi naši pevci, ki prepevajo bodisi v župnijski cerkvi bodisi na podružnicah ali pri raznih liturgičnih opravilih. Le te sta letos nagovorila g. Friderik Gumilar, upokojeni pečarovski župnik, in g. Harangozó Vilmos iz Tótszerdahelya na Madžarskem.

Adventni čas resno vzamejo veroukarji, ki sodelujejo v adventni akciji Otroci za otroke. Starejši pa so zbirali svoje darove za Škofijski stipendijski sklad. Tudi to je naša priprava na božič. Miklavž je posebno doživetje naših otrok, saj jih ima Miklavž rad in jih bogato obdari za svoj praznik. V dveh skupinah je prišlo 750 otrok, da se srečajo z Miklavžem.

Dom duhovnosti v Kančevcih je gostil našo župnijo na drugo adventno nedeljo, ko smo pripravili Bedenički popoldan.

Z veroukarji in mladinsko skupino smo pripravili dve božičnici, eno v slovenskem in eno v madžarskem jeziku. Z glasbenim delom božičnice smo nastopili tudi v Postojnski jami, drugi dan novega leta.

Trikraljevske svete maše so oblikovali veroukarji, ki so k jaslicam položili darove za lačne otroke v misijonih.

V mesecu verskega tiska smo povabili medse dva urednika ver-

skih časopisov, g. Jožeta Zadravca in p.dr. Harmath Károlya, ki sta spregovorila o pomenu verskega tiska v življenju kristjana.

V mesecu januarju vsako leto priredimo predzakonski tečaj za tiste, ki se nameravajo cerkveno poročiti. Letošnja udeležba mladih je bila nadvse zadovoljiva, saj je predavanja obiskovalo 37 parov.

Kot neposredno pripravo na Slomškovo beatifikacijo je televizijski napovedovalec g. Tilen Skubic pri vseh mašah nastopil s svojim recitalom "Slomšek med nami" zadnjo nedeljo v januarju. Po naših družinah pa so zagorele "Slomškove" sveče, ki so nas vabile k molitvi in temeljiti pripravi na zgodovinski dogodek našega naroda. V to pripravo so se vključili birmanci, ministranti, mladina in člani Župnijskega sveta, ki so v Kančevcih opravili duhovne vaje v mesecu februarju.

Ministranti dekanije Lendava so v naši župniji prenavljali svoje duše v postni duhovni obnovi.

Očetov in mamic so se šolarji spomnili s posebnim praznikom - dnevom staršev v mesecu marcu. Nadvse prisrčna prireditev je privabila veliko staršev, ki so jim hvaležni otroci javno izkazali ljubezen in hvaležnost.

Velika noč je bila v znamenju napovedi misijona, ki ga prirejamo za našo župnijo v jubilejnem letu 2000 v mesecu januarju. Ne želimo samo odšteti zadnjih dnevov tega tisočletja, ampak se predvsem dobro duhovno pripraviti na vstop v tretje tisočletje. Naj misijon predrami še tako zakrknjena srca naših župljanov. S tem namenom smo se odpravili

Pred kronanjem kipa fatimske Marije

na dolgo župnijsko romanje v Lurd in Fatimo, kjer smo molili za duhovno prenovno naše župnije.

Po veliki noči sta pastoralno spoznavala našo dvojezično župnijo dva bogoslovca. Vedno se veselimo takih obiskov in prepričani smo, da bodo obrodili tudi sadove novih duhovnih poklicev v naši župniji.

Škofijskega zbora mladih se je konec aprila udeležilo 20 mladincev iz naše župnije.

Meseca maja se veselimo vsi. Predvsem veroučenci, ki prihajajo vsak dan k šmarnicam. Ob naši nebeški Materi Mariji in škofu Slomšku smo premišljevali, molili, prepevali, se jima priporočali... Na praznik Gospodovega Vnebohoda, 13. maja, je običajno molitveno uro, ki jo imamo vsakega 13. v mesecu, vodil g. škof dr. Jožef Smej. Ob tej priložnosti je blagoslovil in okronal kip Fatimske Matere Božje, ki smo ga prinesli iz Fatime. Po sveti maši je bila na poseben način doživeta procesija s kipom Fatimske Marije po Lendavi, ob sodelovanju dekanijskih duhovnikov, velike množice vernikov iz lendavske, murskosoboške in drugih župnij, ki so letos poromali v Fatimo. Samo štiri dni pozneje smo v velikem številu poromali k Mariji pod Log, kjer smo pozdravili Nazareško Romarico. Za madžarsko govoreče vernike sta lendavski in dobrovniški župnik med nočnim bedenjem darovala sveto mašo v madžarskem jeziku. Krona meseca maja so bili naši prvoobhajanci (81), ki so zadnjo majsko nedeljo doživeli najlepši dan svojega otroštva - srečanje z evharističnim Jezusom. Dan prej pa je slovesen zaključek veroučnega leta zaznamoval g. prodekan Lojze Kozar, ki je opravil ve-

Lendavski osmošolci

roučno skušnjo in vodil zahvalno sveto mašo ob zaključku veroučnega leta. Najvztrajnejši šmarničarji so za nagrado poromali na Ptujsko Goro, Ponikvo, Slom in v Maribor. Zares duhovno bogat Marijin mesec.

Clani župnijske Karitas so pripravili srečanje našim ostarelim in bolnikom ob njihovem svetovnem dnevu, z enim avtobusom pa so se ostareli in bolni udeležili srečanja na Brezjah.

Nedelje v počitnicah so bile zaznamovane s proščenji po vaseh, ki jih je v naši župniji veliko. V tem času pa smo blagoslovili še: kip svetega Urbana v Čentibi, Marijino kapelico na dvorišču Lebarjevih v Trimlinih, sliko svetega Florijana in gasilski prapor v Dolgi vasi, kip Lurške Gospe v Petišovcih.

Na slovenski obali sta obe mladinski skupini preživeli nekaj vročih dni pod vodstvom g. novomašnika Matije Tratnjeka, čigar mašniškega posvečenja v mariborski stolnici smo se udeležili z enim avtobusom. Pri njegovem novomašnem slavlju v Beltincih in Lipovcih je sodelovalo veliko naših župljanov. Pristrčno slovesnost pa smo doživeli prvo nedeljo v avgustu, ko je novomašnik Matija ponovil svojo novo mašo v naši župnijski cerkvi, in s tem nastopil svojo prvo duhovniško službo v lendavski župniji. Želimo mu božjega blagoslova v duhovniški službi.

V skorajšnjem pričakovanju svetega očeta ter da bi duhovno doživeto spremljali Slomškovo beatifikacijo, smo kar prvi dan novega šolskega leta začeli z veroukom. V prihodnjih Stopinjah bomo lahko zapisali svoja doživetja o zgodovinskem dogodku na betnavski poljani.

Ponovitev nove maše g. Matija Tratnjeka

LJUTOMER - Tudi v Ljutomeru je čutiti živo zavzetost, za kar se Bogu in zavzetim vernikom iskreno zahvaljujem. Veselili smo se prvega srečanja zakoncev jubilarntov. Težko je bilo najti vse jubilarnte v mestu, po vaseh je bilo nekoliko lažje. V veliko pomoč so bili člani Župnijskega sveta. Na binkoštno soboto popoldne se je zbralo 52 jubilarntov. Med njimi je bil tudi p. Vinko Škafar, da je pomagal jubilarntom lepo doživeti prvo tako srečanje v naši župniji. Naprej bodo zmogli že sami. Tisti, ki so bili zbrani, so začutili bogastvo dneva ob daritvi sv. maše in obnovitvi zakonske zvestobe in poglobitvi skupne sreče. Po sveti maši so se veselili v župnijski dvorani MOJ DOM. Jubilarnti so dobili v spomin zelo lepo čestitko s knjižico Obletnica. Bilo je tako lepo, da so izrazili željo, da bi naj takšno srečanje bilo vsako leto na binkoštno soboto.

Zavzetost za bogatejše župnijsko življenje je bilo čutiti tudi pri obnovi vaške kapele v Stročji vasi. Dobri ljudje so stopili skupaj, prispevali svoj dar, ko jih je obiskal priden in delaven Milan Pihlar, član Župnijskega sveta iz Stročje vasi. Delo so opravili z velikim zadovoljstvom in ga zaključili z blagoslovom in bogatim prigrizkom ob skupni mizi.

Nekaj podobnega se je dogajalo tudi v sosednji vasi. Tudi kapela v Pristavi je klicala po obnovi. Žabotov Janko je bil navdušen in je še navduševal druge. Akcija je uspela. Zunanost kapele so vaščani z veseljem, dobroto in delom lepo uredili. V Pristavi je bilo žegnanje to leto zelo slovesno. Po sveti maši smo se zbrali v senci dreves blizu kapele in se veselili blagoslova in sadov skupnega dela.

Ljutomerski zakonci jubilarnti 1999

V vasi Gresovščak pa so sklenili, da bi zgradili novo kapelo. Stara kapela je bila blizu ceste in pod njo je tekla voda. Začeli z delom in v Gresovščaku nastaja nova kapela.

Pri župnišču v Ljutomeru je stalo staro gospodarsko poslopje. Nekoč so naši predniki redili svinje, krave in konje. Imeli so precej posesti. Za tiste čase je bilo potrebno tudi gospodarsko poslopje. Stavba je bila dokaj načeta od vlage in solitra, nič kaj v čast župniji. Nekateri farani so župnika znali večkrat vprašati: "Kako to, da marsikaj vidite, tega pa ne vidite". Odgovoril sem: "Vidim že, toda ne vidim še pravih možnosti za to, da bi na tem mestu kaj novega nastalo." Iskali smo soglasja in dali izdelati načrte. Zbirali smo ideje za to, kakšno naj bo poslanstvo in namen novega doma. Odločili smo se, da bo novi dom namenjen mladim, ki imajo vedno več prostega časa, in da bi ga znali bogato živeti, drug drugemu bogatiti ta čas in vgrajevati v svojo mladost prave vrednote, za katere je vredno živeti. Potrebujejo prostor. To je ena od možnosti, ki jim jo bomo ponudili mladim na začetku novega tisočletja. Ne želimo nikogar izključevati in nikogar siliti, ampak dati možnost tudi v tej smeri graditi svojo prihodnost. Ne obljubljam datumov, kdaj bo ta dom končan in kdaj bo zaživel. Mi smo začeli to veliko delo z božjo pomočjo pod varstvom Matere Božje in z vašo dobroto.

Ob tej priliki se zahvaljujem dobrim ljudem za plemenitost v mišljenju in čutenju, za edinost v molitvi in za pomoč v denarju, kajti brez vsega tega ne bi mogli niti začeti, kaj šele nadaljevati in končati.

Na mestu razpadajočega poslopja naj bi stal pastoralni center

MARKOVCI - Mozaik je sestavljen in mnogih malih delov. Tudi preteklo pastoralno leto so sestavljali življenje naše župnije, po vzoru mozaika, na oko majhni, toda za duhovno rast župnije pomembni dogodki.

Pevci našega mešanega cerkvenega pevskega zbora so bili v minulem pastoralnem letu zelo aktivni. Po predhodnih vestnih pripravih pod vodstvom pevovodja g. Stanka Gašparja so se udeležili tradicionalnega božičnega koncerta, ki ga je na nedeljo Sv. Družine kot gostiteljica organizirala in po oceni in zadovoljstvu vseh odlično izpeljala naša župnija, pa tudi nastopa pri sv. Ani v Boreči v mesecu maju. Lepa pesem in druženje naj nas še naprej notranje bogati in povezuje, saj je to osnovni namen teh nastopov.

Na nedeljo sv. Trojice, 30. maja, so po dvoletni pripravi pristopili k prvemu svetemu obhajilu 4 prvoobhajanci z namenom, da prejmejo Jezusa in tako stopijo na pot zakramentalnega življenja. Bog daj, da bi se tega srečanja v življenju vedno radi spominjali in nikoli pozabili na oblube, ki so jih dali.

Tudi svetovna romarica miru, nazareška Marija nas je pritegnila, da smo v lepem številu 17. maja poromali k njej v Turnišče, kjer se je za kratek čas zaustavila na svoji poti. Nepozabni trenutki veselja in notranje sreče so bili navzoči ob srečanju z Njo.

Lepih stvari v življenju ni ravno na pretek. Zato moramo biti tistih, ki so, še toliko bolj veseli. In ena takih je bila prav gotovo nadvse lepa, a žal redka slovesnost, ki smo je bili 6. februarja deležni v župniji

Prvo sv. obhajilo v Markovcih

Zlatoporočenca Grebenar

Marijnega obiskanja v Markovcih. Zlata poroka, ko sta si Jolanka in Štefan Grebenar nataknila zlata prstana in obnovila zakrament sv. zakona. Ob navzočnosti številnih sorodnikov, znancev in prijateljev ju je v imenu Cerkve blagoslovil markovski župnik Vili Hribernik. Še na mnoga leta.

Da je bilo potrebno nekaj storiti v zvezi z dotrajanimi orglami, je bilo že dolgo znano. Obnoviti stare neuporabne ali nabaviti nove bi bilo prevelik finančni zalogaj za našo malo župnijo. Zato smo nabavili primerno velike električne orgle, ki lepo nadomeščajo

klasične. Naj zvenijo in donijo v zadovoljstvo vseh, ki se zbiramo k bogoslužju v našem skupnem domu in v večjo slavo božjo.

MARTJANCI - Naše življenjske stopinje se naglo bližajo velikemu jubileju človeštva letu 2000. Na poti do tega jubileja je bilo treba pre-

Škof prihaja pred Dom sv. Martina

hoditi tudi pastoralno leto 1998/99. V njem se je zvrstilo kar nekaj dogodkov, ki naj bodo ohranjeni v pisni obliki tudi prihodnjim rodovom. Z novim šolskim letom 1998/99 je 33 učencev nadaljevalo pripravo na prejem zakramenta svete birme. Njihovi učbeniki Pridi Sveti Duh so bili ob koncu priprave, v aprilu 1999, močno obrabljeni, odgovori na vprašanja pa varno shranjeni v madih glavah. 14. aprila, v času devetdnevnice pred sveto birmo, je bila skušnja v znanje verouka in predstavitev birmancev birmovalcu. Prisotna sta bila tako birmovalec dr. Jožef Smej kakor gospod dekan, prelat Martin Poredoš, ki sta bila zelo zadovoljna z znanjem, ki so ga pokazali kandidati za sveto birmo.

Duhovno obnovo župnije in devetdnevnico pred sv. birmo je vodil p. Karel Gržan ob pomoči sosednjih duhovnikov. Slovesnost svete birme je bila 18. aprila ob 10. uri. Birmanci so se zbrali pred Domom sv. Martina in v procesiji odšli v cerkev, kjer jim je gospod pomožni škof dr. Jožef Smej med sveto mašo podelil zakrament svete birme.

To je bila prva generacija birmancev in veroukarjev, ki so se v mesecu novembru leta 1998 preselili iz povsem dotrajane učilnice v nekdanjih župnijskih hlevih v novo učilnico v Domu sv. Martina. Le-tega smo v minulem letu toliko dokončali, da je gospod škof dr. Franc Kramberger na Martinovo nedeljo - proščenje v naši župniji - blagoslovil novo učilnico. Ob tej slovesnosti smo se večjim dobrotnikom javno zahvalili s plaketo Boter doma sv. Martina, ki jo je dobrotnikom izročil gospod škof. Tako so se ta dan uresničile več kot trideset let dolge sanje martjanskih veroučnecev, saj so dobili lepo in sodobno opremljeno učilnico.

Skavtski tabor pri blaguškem jezeru

Prvoobhajanci v Martjancih

V letu 1998 smo v martjanski župniji ustanovili prvo skavtsko skupino v naši dekaniji. Skozi vse leto so se tedensko ali po potrebi tudi pogostejše zbirali in odkrivali čare skavtskega duha in življenja. Skupaj s skavti iz Beltincev so se odpravili na zimovanje k Sv. Tomažu pri Ormožu, v poletnih mesecih pa so preživeli deset nepozabnih dni ob Blaguškem jezeru, kjer so imeli letni tabor. Višek tabora je bila skavtska maša s slovesnimi zaobljubami, ko je 14 martjanskih nadebudnežev obljubilo zvestobo skavtskemu duhu in skavtskim zakonom. Upamo, da se bo v novem pastoralnem letu pridružilo tej začetni skupini čim več novih članov.

Prvo sveto obhajilo - slovesnot je bila 6. junija - je prejelo 17 otrok. Letos izjemoma nekoliko večje število. Čez osem let jih gotovo ne bo toliko, saj je bilo lani krščenih samo deset otrok, letos jih bo pa, tako zgleda, še manj. Zanimiva primerjava: leta 1899 je bilo v martjanskih župniji krščenih 47 otrok, letos jih pa najbrž niti deset ne bo. Kdo bo čez sto let delal primerjave o nekdanjih Slovencih, ki so živeli in izumrli v teh krajih!

14. marca 1999 sta nam naša mešani in moški pevski zbor "Anton Martin Slomšek" pripravila lepo kulturno doživetje - koncert ob desetletnici delovanja. Tako je po njihovi zaslugi naša nova dvorana, ki še niti dokončana ni, doživela svoj kulturni krst.

Skavti, ki smo jih že predstavili, so se zelo aktivno vključili v življenje župnije. Tudi v letu 1998 so nam prinesli betlehemske luč. V cerkev so jo prinesli med božičnico pred polnočnico in tako večini vernikov

Mešani pevski zbor "Anton Martin Slomšek"

omogočili, da so odhajali od polnočnice s plamenom betlehemske luči in božičnega veselja. V mesecu marcu so pripravili proslavo ob materinskem dnevu, v mesecu maju pa so vsak večer sodelovali s petjem pri šmarnični pobožnosti.

Dela na Domu sv. Martina so se nadaljevala tudi v letu 1999. Že zgodaj spomladi smo stavbo toliko dokončali, da smo lahko zaprosili za uporabno dovoljenje, ki smo ga kmalu po tehničnem pregledu tudi dobili. Največ truda pa smo v tem letu vložili v ureditev zimske kapele, ki je posvečena blaženemu Antonu Martinu Slomšku. Arhitekt Jože Kovač iz Ljubljane je pripravil načrte za opremo kapele, delo pa smo zaupali mizarskemu mojstru Mirku Hočevarju iz Ljubljane. Sliki škofa Slomška in Marije, ki krasita sprednjo steno kapele, je izdelal akademski slikar Štefan Hauko, ki je enako kot arhitekt naš prekmurski rojak, oba pa živita in ustvarjata v Ljubljani. Slika škofa Slomška spada gotovo med najlepše portrete naščga blaženega zavetnika in priprošnjika. Tudi za blagoslov kapele, ki bo na Martinovo nedeljo leta 1999, smo zaprosili gospoda škofa dr. Franca Krambergerja.

V vodstvu martjanske župnije je v letu 1999 prišlo do spremembe: Dosedanji župnik Matija Hajdinjak je bil zaradi vse pogostejših težav z očmi invalidsko upokojen. Zato je župnijo s 1. avgustom prevzel novi župnik Ivan Kranjec, do tedaj kaplan na Tišini. V soupravo je dobil tudi župnijo sv. Sebeščana v Pečarovcih. Matija Hajdinjak pa je ostal v župniji duhovni pomočnik.

V minulem pastoralnem letu smo se iz martjanske župnije kar nekajkrat v različni zasedbi podali na romanja. Mladi so se udeležili shoda mladih v Mariboru ob zaključku škofijskega zbora o mladini, veroukarji - šmarničarji - so letos prvič skupaj poromali. Obiskali so Slomškovo Ponikvo. En avtobus romarjev je počastil Marijo na Sv. Višarjah, največ faranov pa se je udeležilo Slomškove beatifikacije na Betnavi pri Mariboru.

MURSKA SOBOTA - Poročanje iz župnije sv. Nikolaja iz Murske Sobote obsega obdobje od 1. oktobra 1998 do 31. avgusta 1999. Življenje župnije v tem obdobju je opisano v treh enotah:

1. Delo in življenje mladine
2. Verski in kulturni dogodki v župniji
3. Drugi dogodki

DELO IN ŽIVLJENJE MLADINE

Nadškof dr. Franc Rode je ob neki priložnosti dejal: "Nimamo pravice, da smo povprečni. Premalo nas je. Vsak mora narediti za dva." Njegove besede lahko veljajo tudi za aktivno delo mladih v naši župniji. Če merimo v odstotkih, jih je malo, zato pa tisti, ki so dejavni, morajo postoriti vsak za dva. Pastoralni delavci čutimo, da je za vključevanje mladih potrebna velika energija, volja in moč, če naj bi jim privzgojili čut, da je "vera brez del mrtva," kakor je zapisal apostol Jakob. K temu, da je v župniji čedalje več dobrih sodelavcev iz vrst mladine, je pripomoglo skrbno delo katehetov, redovnih sester, staršev, duhovnikov, v zadnjih letih pa se poznajo tudi demokratične spremembe po osamosvojitvi slovenske države leta 1991. Tako so nas mladi razveselili 8. novembra 1998 v Kančevcih, ko so nam na bedeniškem popoldnevu z naslovom "Slomšek in družina" pripravili skupaj z mladinskim cerkvenim zborom iz Sobote bogato duhovno srečanje. V dramski igri pa so nam pokazali, kako je Anton Martin Slomšek živel s starši na Slomu pri Ponikvi in kako se je odločil za duhovniški poklic.

V decembru istega leta so mladi sodelovali v igri o dobrem sv. Miklavžu. Marca 1999 so nam pripravili taizejski večer s prepevanjem taizejskih napevov. Junija so sodelovali na srečanju na Rakovniku pod geslom "Črno jezero". Prav tako so junija organizirali drugi celovečerni koncert, ki so ga oblikovali Mladinski cerkveni pevski zbor pod vodstvom Gabriele Bratina, Vokalna skupina Bel Canto (umetniški vodja Gabriela Bratina) in Akademski pevski zbor Vugaš pod vodstvom Mileve Kralj-Buzeti. S tem koncertom so se tudi mladi vključili v zbiranje prostovoljnih prispevkov za gradnjo novega porodnišničnega oddelka soboške bolnišnice.

Julija 1999 so mladi skupaj s sestrami vodili oratorij. Bralci se

Sodelovanje mladinskega zbora iz Sobote na koncertu

redno zbirajo na mesečnih srečanjih - približno 30 fantov je vključenih v cejsko društvo, ki skrbi za božji grob s častno stražo in kot svečarji svetijo z lučkami ob različnih slovesnostih.

Posebno mesto v župniji imata otroški zbor pod vodstvom s. Marije Imperl in mladinski zbor pod vodstvom Gabriele Bratina. Pevci nam pripravljajo lepa nedeljska srečanja, ko se zbiramo pri deveti maši.

Zelo razveseljivo dejstvo je tudi, da mladi radi pomagajo pri različnih opravilih v cerkvi in na župnišču. Kot pravi župnik Martin Horvat, se še ni zgodilo, da bi kdo od mladih odklonil fizično pomoč. Nekateri mladi radi pridejo tudi čistit cerkev, če je za to opravilo na vrsti njihova ulica.

Tako bomo z mladimi delali še naprej. V novem veroučnem letu 1999/2000 bomo zato ustanovili delavnice. Kot je v reviji Vzgoja zapisal dr. Vinko Škafar: "Mladi se najlažje najdejo in zaživijo zdravo krščansko duhovnost, ki vključuje pristno ljubezen do samega sebe, bližnjega in Boga." V takih delavnicah ali malih občestvih bodo mladi tudi sodelovali pri odločitvah, ki ustvarjajo novi svet v njih samih, v občestvu, župniji in družbi. Verjamemo, da bodo mladi to ponudbo v župniji radi sprejeli.

VERSKI IN KULTURNI DOGODKI V ŽUPNIJI

Ko listamo verski tednik Družina, v rubrikah Vera in kultura ter Iz naših župnij beremo veliko o kulturnem dogajanju v Cerkvi na Slovenskem. Tako je tudi v naši župniji. Naj navedemo nekaj kulturnih dogodkov:

- Od 5. do 11. decembra je bila na ogled razstava Dobrotniki sv. Miklavža

osrečujejo ljudi.

- Na god zavetnika naše župnije (6. decembra) je pri večerni maši pel mešani pevski zbor iz Črenovec.

- 12. decembra so vzgojiteljice vrtca LAVRA pripravile lutkovno predstavo: Živali pričakujejo kralja.

- 13. decembra je bil adventno-božični koncert okteta iz Dornave.

- 3. januarja 1999 je pri večerni maši pel mladinski pevski zbor PRIMUS iz Radenec.

- 30. januarja smo predstavili knjigo z naslovom Mati in enajst otrok.

- 30. januarja je bil koncert Moškega pevskega zbora Nove kreditne banke Maribor.

- 7. februarja smo imeli večer orgelske glasbe. Poslušali smo dela Lübecka, Bacha in drugih skladateljev. Za orglami sta bila Robert Brest, bogoslovec iz Beltincev, in Gorazd Tivadar iz Lipovec. V odmoru pa je zapel moški zbor iz Lipovec.

- V marcu je mladinski cerkveni pevski zbor sodeloval na praznovanju materinskega dne v Kančevcih.

- Ob materinskem dnevu so pri večerni maši sodelovali otroci vrtca LAVRA s svojimi vzgojiteljicami.

- Na veliko noč (6. aprila) so pri velikonočni procesiji sodelovali godbeniki iz Sobote.

- 16. maja je bil dobrodelni koncert v organizaciji kluba LIONS. Nastopal je TRIO PICCOLO iz Avstrije. Izvajali so dela Mozarta, Haydna, Händla in drugih skladateljev. Zbrana sredstva so bila namenjena Društvu slepih in slabovidnih Pomurja.

- 28. avgusta so člani Društva likovnih samorastnikov iz Ljubljane ob 80 letnici priključitve Prekmurja Sloveniji v župnijski dvorani pripravili razstavo z naslovom PREKMURJE.

Motiv z razstave

Kulturnih dogodkov, ki so bili povezani s krščanskim življenjem, je bilo v župniji veliko. Prepričani smo, da samo narodovi kulturi prilagojeno krščanstvo lahko upa na uspeh. To sta takoj uvidela že sveta brata Ciril in Metod, ko sta slovanskim narodom dala bogoslužne knjige v njihovem jeziku.

V župniji se zavedamo, da vsakdo, ki v sebi nosi skrito kamrico, v kateri se dotika s transcendentnim, na poseben način nagovarja Boga: s pesmijo, z molitvijo, branjem Sv. pisma, kontemplacijo, meditacijo, opazovanjem lepote narave, z likovnim izražanjem, s prozo, s poezijo ... Če bomo v župniji odprti vsem tem karizmam, ki jih Bog deli po ljudeh v vsaki župniji, potem ne bo "pobegov" - vsaj številčnejših ne - v različne sekte in druga duhovna gibanja, ki prihajajo z Vzhoda in Zahoda.

Kulturno življenje je v današnjem času veliko bogatejše kot nekoč, saj je tudi več možnosti za širjenje kulture, ki tako postaja dostopna najširšim slojem. Možnosti so torej velike, zato pa je večja tudi naša moralna dolžnost, da te možnosti uporabljamo.

Veseli smo, ker so nekateri v naši župniji začutili, da svojo duhovnost lahko ponudijo v različnih oblikah tudi v okviru župnije. Upamo, da se bodo prof. Mariji Kerec Horvat, Irmi Premrl, Otiliji Kreft in Tereziji Prelog pridružili še drugi, ki nas bodo plemenitili in duhovno dvigali k Njemu z vsem tistim, kar je On položil v stvarstvo.

DRUGI DOGODKI V ŽUPNIJI

- V oktobru smo romali na Ponikvo in Slom. Nazaj grede smo se ustavili v Stranica, kjer je zdaj župnik nekdanji soboški kaplan gospod Alojz Benkovič.

- 3. novembra je pri nas celodnevno češčenje Najsvetejšega. Pri večerni maši je pridigal p. Miha Sekolovnik.

- 14. novembra smo imeli v Dobrovniku zaključek župnijskih romanj v organizaciji zakoncev Golob. Maševal in pridigal je nekdanji soboški župnik msgr. Franc Režonja.

- Na zadnjo nedeljo v cerkvenem letu (nedelja Kristusa Kralja vesoljstva) je pri vseh mašah pridigal misijonar Gusti Horvat iz Lipovec.

- 5. decembra je otroke obiskal Miklavž (razdelil je 490 paketov).

- Na dan župnijskega proščenja je bil slavnostni pridigar pater dr. Gabrijel Recek, župnik v Ljubljani - Štepanja vas.

- Na praznik Brezmadežnega spočetja Device Marije (8. dec.) je bil Goran Kuhar iz Kroga sprejet v Marijino družbo slovenskih duhovnikov in bogoslovcev.

- V ponedeljek, 28. decembra, na god nedolžnih otrok, smo imeli blagoslov otrok in sv. mašo.

- Ekumensko srečanje smo imeli v nedeljo, 24. januarja, ko je pri maši ob 10. uri pridigal mag. Leon Novak.

- V soboto, 30. januarja, smo na bakovskem pokopališču spremljali k

večnemu počitku ključarja Vincenca Perkiča, ki je bil dolgoletni, zvesti in skrbni ključar v soboški župniji.

- V torek, 9. februarja, začetek delovanja vrtca LAVRA v Zavodu sv. Miklavža.

- Od 26. februarja do 7. marca je bil v okviru Pomurskega pastoralnega področja Teološki tečaj za izobražence pod geslom: Ljubim, torej sem.

- V soboto, 27. februarja so imeli v Kančevcih duhovno obnovo člani Župnijskega pastoralnega sveta.

- Od 18. do 24. aprila je 26 vernikov romalo v Lurd in Fatimo.

- V torek, 27. aprila, je bilo srečanje škofa birmovalca dr. Jožefa Smeja z birmanci, njihovimi starši in botri.

- V soboto, 1. maja, je mariborski pomožni škof dr. Jožef Smej podelil zakrament birme 142 birmancem.

- V nedeljo, 9. maja, je na proščenju v Krogu (sv. Florijan) pridigal kapucin p. Damjan Frlan.

- Na binkoštno nedeljo, 23. maja, je 77 prvoobhajancev iz Sobote prvič prejelo sv. obhajilo.

- Isto nedeljo je bilo proščenje v Satahovcih, kjer je pridigal dr. Karel Bedernjak.

- V ponedeljek, 24. maja, smo ob cesti Sobota - Tišina blagoslovili

"Birouvoč" križ. Križ je blagoslovil dekan soboške dekanije, gospod prelat Martin Poredoš. Križ pa je dala obnoviti družina Jožefa Ciguta, h kateri spadajo žena Rozalija, roj. Rous iz Beltincev, sin Jožef z Natalijo, roj. Mikič, ter Romana z možem Dušanom Sercem in otrokom Rokom.

- V nedeljo, 30. maja, je 40 prvoobhajancev iz vasi, prejelo prvič sv. obhajilo.

- V nedeljo, 6. junija, je bil dekanijski študijski sinodalni dan v Kančevcih.

- To nedeljo je 116 osmošolcev izpovedalo svojo vero.

- V nedeljo, 13. junija, je

Obnovljen satahovski križ

na dvorišču Zavoda sv. Miklavža direktor Zavoda dr. Karel Bedernjak blagoslovil versko znamenje (križ in Marijino podobo).

- Isto nedeljo je bila tudi sv. maša v Krogu pri lovski koči - za vse pokojne lovce kroške lovske družine. Mašo je vodil kaplan Davorin Vreča.

- V soboto in nedeljo, 19. in 20. junija, nas je obiskala misijonarka Agata Kociper (po rodu iz Odranec) in nam o svojem delu v misijonih spregovorila pri vseh mašah.

- Od 24. do 26. junija je petdeset faranov poromalo v Medjugorje. Duhovni vodja je bil kaplan Davorin Vreča.

- V soboto 3. julija smo z enim avtobusom poromali na Trsat na Hrvaškem, kjer smo se srečali z redovnico s. Ireno Benda, ki je nekaj let delovala v Soboti.

- Od 5. do 10. julija smo organizirali oratorij za osnovnošolce. Program tedna so izvedle sestre Hčera Marije Pomočnice skupaj z animatorji.

- V nedeljo, 4. julija, je na proščenju v Lukačevcih pridigal Miha Sekolovnik.

- Proščenje na Pušči smo obhajali v nedeljo, 11. julija. Maševal in pridigal je kaplan Davorin Vreča.

V torek, 13. julija, je mariborski pomožni škof, dr. Jožef Smej kronal kip Fatimske Marije, ki smo ga romarji aprila prinesli iz Fatime.

- Na god Karmelske Matere Božje (16. julij) smo v Domu starejših v Rakičanu imeli proščenje. Slovesno sv. mašo in pridigo je imel kobiljanski župnik Franc Halas.

- V nedeljo, 18. julija, smo imeli dve slovesnosti, in sicer v Murskih Črncih, kjer je dr. Karel Bedernjak skupaj z evangeličanskim duhovnikom mag. Leonom Novakom blagoslovil nov gasilski prapor.

- Naslednja slovesnost pa je bila pri kroškem brodu, kjer je svoj praznik praznovalo brodersko društvo Krog. Mašo pri kroškem brodu je vodil p. Andrej Lampret, župnik iz Pečarovec.

- V zadnjem tednu julija smo prebelili vse prostore v učilnici ter opravili nekaj potrebnih posegov in zaščitili (premazali) vse lesene obloge v učilnici in zunaj nje.

- Na praznik Marijinega vnebovzeta je v Murskih Črncih (proščenje) pridigal dr. Karel Bedernjak. Lepa je sedaj črnska kapela, ki ima z letošnjim letom obnovljeni tudi glavni oltar, za kar se lepo zahvaljujemo gasilskemu društvu in Krajevni skupnosti.

- S 1. septembrom smo v soboški župniji dobili duhovnega pomočnika Marjana Potočnika iz Ljutomer. Gospod Potočnik je končal študije v Rimu na Papeškem inštitutu za glasbo (Pontificium Institutum Musicae Sacre) in dosegel naslov "maestro" (Magister in Arte Moderandi Choros). MAESTRO je najvišji naziv, ki ga v Katoliški Cerkvi lahko doseže glasbenik. Gospodu Potočniku želimo dobro počutje v župniji in v Prekmurju.

- V nedeljo, 5. septembra, smo praznovali proščenje v Rakičanu (Marija,

Franc Kozel že 20 let s pomočnicami krasí soboško cerkev

začetek našega veselja). Maševal in pridigal je kaplan Davorin Vreča. Obenem je blagoslovil novi tabernakelj. Kapela je bila tudi znotraj prepletkana. Za vsa opravljena dela se zahvaljujemo Krajevni skupnosti in njenemu predsedniku Ivanu Karoliju.

- Tudi v Krogu smo začeli obnavljati kapelo sv. Florijana, ki v letošnjem letu praznuje 150. letnico. Slovesnost bo zadnjo nedeljo septembra vodil mariborski pomožni škof, dr. Jožef Smej. Krajevni skupnosti in njeni predsednici Gizeli Lubšini se zahvaljujemo za nove sedeže v kapeli, za ureditev zvonov in sedaj za obnovo kapele, ki bo zares temeljito obnovljena. O dokončni obnovi kapele in o praznovanju 150. letnice kapele bomo poročali v naslednjih Stopinjah.

ODRANCI - V letu 1999 je za odranske vernike ob več manjših lučeh zagorela luč svetega misijona, obenem pa je ugasnila močna luč v osebi prvega odranskega župnika Lojzeta Kozarja. Kakšne luči so se prižigale?

Trikraljevski koledniki (62 v devetih skupinah) so zaželeli blagoslov vsem odranskim družinam, obenem pa zbrali 301.000 SIT za otroke v Angoli, za katere skrbi s. Zvonka Mikec.

Četrti misijon v Odrancih je potekal od 23. do 31. januarja 1999. Vodila sta ga jezuitska patra Lojze Markelj in Beno Lavrih. V času misijona sta patra spovedala 900 ljudi. Obisk je bil še kar zadovoljiv, seveda pa daleč od obiska ob prvem misijonu leta 1962, ko sta misijonarja spovedala 2.050 vernikov (tudi od drugod, domače pa vse, razen treh) in ko je v cerkev k sv. mašam in govorom vsak dan prišlo nad 3.000 ljudi

(nekateri so bili pri dveh mašah). Ker je danes zamegljen pogled na prave vrednote, ker se ne zavedamo dovolj pomena vere v našem življenju, naj še naprej odmeva misijonska prošnja: "Gospod, da bi se nam odprle oči!"

Izpoved vere v Odrancih

Dvakrat smo pripravili križev pot v naravi, prvič za okrog 300 mladih iz prekmurskih župnij, med katerimi je bilo tudi precej odraslih, drugič pa samo za odranske vernike.

21. marca smo povabili k maši matere, ki so rodile pet ali več otrok. Odzvalo se je 47 mater. Dvajset mater je rodilo po pet otrok, osem mater po šest, enajst mater po sedem, štiri po osem, dve po devet, dve po deset, ena mati je rodila enajst otrok, ena pa celo trinajst. Popoldne pa je Karitas v sodelovanju s šolo in vrtcem pripravila prireditev za vse matere v dvorani vaškega doma.

V pripravi na birmo se je 95 birmancev od 5. do 8. razreda vse leto zbiralo v desetih skupinah: v misijonski, svetopisemski, literarni, igralski, likovni, pritrkovalski, skavtski, dveh skupinah Karitas, skupini za krašenje cerkve. Vsako skupino sta vodila dva voditelja. Da so se vsi potrudili, voditelji in birmanci, je pokazala tudi prireditev, ki je potekala 24. aprila v dvorani vaškega doma. Družine birmancev so molile tudi ob Marijinem kipu, po birmi pa so s to obliko molitve nadaljevali botri. Devetdnevnicu pred birmo so vodili dekanijski duhovniki. Slovesnost birmo je 13. junija vodil škof Jožef Smej, ki se je prejšnji dan srečal z birmanci, preizkusil njihovo versko znanje in tudi znanje botrov.

Oratorij v Odrancih

Po treh letih nas je spet obiskala naša misijonarka s. Agata Kociper. Srečala se je z otroki in odraslimi, jim predstavila svoje delo in se ob koncu julija vrnila med svoje Indijance v Brazilijo.

Slovo od msgr. Lojzeta Kozarja

Za 120 otrok in za enajst animatorjev so bili osrečujoči dnevi šestega oratorija, ki so ga od 11. do 14. avgusta v naši župniji vodile s. Marta, s. Cilka in s. Marija.

Od 31. oktobra 1945 je v Odrancih živel prvi odranski župnik Lojze Kozar. Upokojil se je 1. avgusta 1991, vendar je še veliko pomagal v dušnem pastirstvu. Vsak dan je maševal v cerkvi, vsako nedeljo sedel za orglami ali pridigal. Ko so ljudje prihajali v cerkev, so ga že našli v svetišču. Tako je bilo tudi 29. aprila. Vendar povsem drugače. Svojega župnika so ljudje našli pred oltarjem - v krsti. Ponoči je nenadoma umrl, ko je srce opešalo, ko se je do kraja razdalo. Verniki so svojemu župniku pripravili lepo slovo. Vse do pogreba, podnevi in ponoči, so se v cerkvi vrstili ljudje in se z molitvijo poslavljali od svojega dušnega pastirja. Občina je zvečer pripravila žalno sejo, na kateri je sv(tnica Ivanka Tompa predstavila življenje pokojnega župnika. Pogreb je 30. aprila vodil škof Franc Kramberger, škof Jožef Smej pa je v homiliji spregovoril o Kozarju. Po maši so se od pokojnega poslovili: Duša Kavaš v imenu ŽPS in župnije, župan Ivan Markoja, Jože Zadravec v imenu odranskih duhovnikov in Goran Andrejek v imenu rojakov iz Martinja. Zemeljsko življenje Lojzeta Kozarja je sicer ugasnilo, vsem odranskim vernikom in mnogim drugim pa sveti njegov lik, njegova beseda, zapisana v knjigah. V svetlobi te luči, hvaležni za vse darove, podarjene po Lojzetu Kozarju, nadaljujemo pot v tretje tisočletje.

PEČAROVCI - Vsako leto vsaka župnija doživi nekaj novega, tako tudi župnija na najlepšem griču na Goričkem.

Župnija redno praznuje god farnega zavetnika sv. Sebeščana - Boštjana, ki goduje 20. januarja. Slovesnost na ta dan je vodil soboški kaplan g. Davorin Vreča. 31. januarja 1999 je v naši cerkvi nastopil z recitalom "Slomšek med nami" znani slovenski televizijski napovedovalec in voditelj Tilen Skubic.

V mesecu februarju so bili najbolj veseli ministranti, saj so dobili nove obleke, ki jih je lepo ukrojila in sešila ga. Marjeta Ciz iz Murske Sobote.

Velikonočne spovedi se je udeležilo veliko ljudi.

Vsako leto župnija 14 dni po veliki noči obhaja "toplo proško - proščenje - žegnanje". Pridigal je Anton Kolar, župnik v Miklavžu na Dravskem polju. Na slovesnosti so sodelovali: Rudi Šantl - pevec Štajerskih 7, Manja Šalamun in Monika Vogrinčič. Sveta maša se je darovala za pokojnega župnikovega prijatelja, humanista, gospodarstvenika, kulturnika Edija Blažeka, ki je umrl za božič v Mislinjski dobravi pri Slovenj Gradcu. Udeležili so se je tudi načelnik Uprave za notranje zadeve Slovenj Gradec - g. Drago Berden, g. Rajko Meh - šef prometne policije pri MNZ Slovenj Gradec in drugi povabljeni.

Prvo obhajilo v Pečarovcih

Izpoved vere

Na praznik Svete Trojice je po dveletni pripravi enajst prvoobhajancev pristopilo k prvemu sv. obhajilu. Skupaj s starši in katehetom ter s Cerkvijo na Slovenskem so se veselili tega srečanja z Jezusom. Osemletno šolanje so končali trije veroukarji. Izpoved vere in sklep veroučnega leta smo imeli na praznik Sv. Trojice.

19. junija smo romali k Mariji Pomagaj na Brezje, takrat je bilo vseslovensko srečanje bolnikov in invalidov.

Dne 25. junija smo v župniji imeli slovesno mašo za domovino. Sv. maša je bila dopoldne ob 11. uri. Povabili smo g. dr. Stanislava Matičiča iz Ljubljane, da nam je ob slovesnosti spregovoril o naši domovi-

ni. Poudaril je: Domovina je taka, kakršni smo mi - je dobra, če smo dobri; je polna upanja, če upamo; polna evangeljske ljubezni, če ljubimo.

V župniji je 1. avgusta prišlo do spremembe. Dosedanji župnik je zapustil župnijo, na njegovo mesto pa je prišel Ivan Kranjec, novoimenovani župnik v Martjancih, ki je hkrati bil imenovan za župnika - soupravitelja župnije Pečarovci.

PERTOČA - Obiskovalci cerkve sv. Helene na Pertoči odslej lahko občudujejo obnovljen neogotski oltar starega dela cerkve. Skoraj stoletni oltar je bil prebarvan in pozlačen, enako tudi oltarni kipi in druge podobe v nekdanjem prezbiteriju (prednjem delu cerkve). Nekoč je bil to glavni oltar stare cerkvice. Leta 1963 je bila zgrajena nova cerkev. Kmalu po izgradnji je bil v novo cerkev tudi nameščen nov kip sv. Helene, župnijske zavetnice. Starodavni oltar je tako postal nekakšen stranski oltar. Vanj pa so postavili podobo lurške Marije. Tudi nekateri drugi kipi, ki so nekoč krasili staro cerkvico, so našli svoje bivališče ob starem oltarju. Dobra tri desetletja so čakali na nove "obleke". Končno so jih dobili. Lurška Marija sije v vsej svoji lepoti sredi pozlačenega oltarja. Družbo ji delata prebarvana in dva pozlačena angela. Nekoliko bolj iz ozadja pa na oltar zrejo obnovljene podobe sv. Antona Padovanskega, Karmelske Matere Božje in pozlačena podoba Vstalega. Hvaležni smo "botrom", ki so financirali obnovo posameznih podob. Svoj delež pa je prispevala tudi Občina Rogašovci. Kanonik Franc Zdolšek je obnovljeno svetišče blagoslovil ob priliki sv. birme.

Blagoslovitev obnovljenega oltarja

Notranje obnove pa so bili deležni birmanci. 75 učencev višjih razredov osnovne šole je po rokah kanonika Zdolška prejelo darove Svetega Duha. Njihova vera se je utrdila. Med drugim smo v molitvi prosili tudi za dar pobožnosti. Birmovalec je birmancem ob svojem prvem srečanju z njimi razložil pomen tega daru. Dejal je, da to pomeni živeti "po Bogu". Da pač to ni kakšno napačno pobožnjakarstvo, ampak preprosto življenje po Božji volji in Božjih načrtih, ki pa prinašajo obilo miru in sreče v našo notranjost. Poleg duhovne priprave pa smo precej časa (in tudi denarja) namenili za okrasitev cerkve in postavitve slavolokov. Za Boga pač ni škoda ne časa ne denarja! Vsak naš dar ali žrtev nam prej ali slej bogato poplača.

V novo tisočletje stopamo z bolj urejeno okolico cerkve. Odstranili smo nekaj dreves in nekoliko zaokrožili hribček, na katerem stoji župnijska cerkev. Nekaj tovrstnega urejanja okolice pa nas še čaka v novem letu.

Prebivalci Ropoče so obnovili kapelo Jezusovega Srca. Stara kritina je bila potrebna zamenjave. Nova bakrena streha bo to vaško svetišče varovala pred vetrom, snegom in dežjem, čemur dosedanja opeka ni bila kos. Kapela pa ima tudi novega zvonarja. Je točen in nikoli ne zamuja, pa tudi ne prehiteva. Elektronska ura in električna motorja delujejo po točno programiranem urniku zvonjenja. Za obe investiciji so vaščani segli globoko v žep. Obilen delež je primaknila tudi domača župnija in Občina Rogašovci.

Naša župnija je 12. septembra bila gostiteljica ekumenskih pogo-
vorov. Poleg precejšnjega števila domačih vernikov (katoličanov in evan-

Birma na Pertoči

geličanov) so sodelovali evangeličani iz več goriških občestev, binkoštni kristjani iz cerkvene občine Nuskova in adventistični kristjani iz Murske Sobote in Maribora. Ob evangelijskih besedah "Vi ste luč sveta" smo razmišljali in se pogovarjali o pomembnosti tega Jezusovega vodila. Srečanje je bilo prepleteno s pesmimi na to temo. Sklenili pa smo ga v cerkvi s skupno molitvijo in pesmijo.

V velikem številu smo se udeležili slovesnosti ob beatifikaciji blaženega škofa Antona Martina Slomška. Z njegovo priprošnjo v srečno novo tisočletje!

PETROVCI - NEDELA - V soboto, 29. novembra 1997, sem bil vodič štajerskih romarjev v Porabje; med njimi je bil tudi p. Franci Pivec, naš misijonar iz leta 1984.

Študijskega srečanja ŽPS v Kančevcih, v nedeljo, 19. aprila 1998, se je udeležilo veliko članov tudi iz naše župnije.

V nedeljo, 24. maja 1998, je bil lep nastop cerkvenih pevcev naše dekanije pri romarski cerkvi sv. Ane v Boreči.

V torek, 16. junija 1998, so v naši župnijski cerkvi maševali duhovniki dekanije Dravograd. Potem sem jih vodil po Porabju.

Na Alojzijevo nedeljo, 21. junija 1998, je bila v naši župnijski cerkvi slovesnost prvega sv. obhajila in izpoved vere osmošolcev.

Na birmo smo se pripravljali z devetdnevnico. Vsak dan je bila sv. maša in prilika za spoved, pri Nedeli zvečer ob šestih, v Martinju pa ob osmih. Vsi birmanci so skupaj z župnikom vstopili med molilce, člane rož živega rožnega venca. Slovesnost sv. birme je 18. julija 1998, vodil pomožni škof dr. Jožef Smej, ki je ob tej priliki blagoslovil novo mrliško vežico ob župnijski cerkvi.

Birma pri Nedeli

Obnovljena cerkev Svete Trojice pri Nedeli

Slovesnost aninske nedelje, 26. julija 1998, je vodil naš slavni rojak msgr. Lojze Kozar.

Proščenje v Martinju, 16. avgusta 1998, je vodil p. Miha Sekolovnik iz Kančevca.

V nedeljo, 18. aprila 1999, so se tudi naši prvoobhajanci in njihovi starši udeležili posebne priprave v Domu duhovnosti v Kančevcih.

Nastop dekanijskih pevskih zborov pred cerkvijo sv. Ane v Boreči je potekal v nedeljo, 16. maja 1999. V začetku je navzoče pozdravil g. Franc Šlihthuber, naš župan in velik dobrotnik naših bogoslužnih prostorov: župnijske cerkve presvete Trojice pri Nedeli, podružnice sv. Ane v Boreči in kapele presvetega Srca Jezusovega in Brezmadežnega Srca Marijinega v Martinju.

Proščenje pri Nedeli je 30. maja 1999 obogatil p. Donat Kranjec. Popoldne je bil sklep porabskih dni, ki so 29. in 30. maja potekali na Verici. Ob tej slovesnosti je župnik Ivan Camplin prejel priznanje "Za Porabje", to je priznanje za požrtvovalno delo med gorenjeseniškimi verniki.

V soboto, 12. junija, so v Martinju pripravili bogat kulturni program ob blagoslovitvi gasilske brizgalne.

Sest dni smo se pripravljali na prvo sv. obhajilo in izpoved vere osmošolcev. Ta slovesnost je bila 20. junija pri Nedeli. Priprava pa vsak dan ob sedmih zvečer pri Nedeli in ob osmih zvečer v Martinju.

V soboto, 17. julija, sva somaševala z Lojzetom Kozarjem na Gorenjem Seniku, kamor so poromali odranski verniki z dvema avtobusoma. Čudovito doživetje, zlasti petje romarjev!

Prvoobhajanci in osmošolci pri Nedeli

Proščenje pri sv. Ani v Boreči je v nedeljo, 25. julija, vodil p. Donat. Udeležba vernikov je bila zelo velika. Proščenje v prenovljeni kapeli v Martinju, 22. avgusta, pa je odlično opravil upokojeni župnik Štefan Vereš.

Septembra smo se temeljito pripravljali na beatifikacijo škofa Slomška. Pri katehezi od 1. do 4. razreda smo govorili o Slomšku, ki je imel rad Boga in ljudi, v višjih razredih pa o Slomšku, ki je zvesto služil Bogu. Končno je napočil težko pričakovani dan, 19. september. Ob šestih je z avtobusne postaje v Martinju odpeljal avtobus 28 oseb iz naše župnije, s svojimi avtomobili pa je potovalo še osem ljudi. Srečno smo prispeli na Betnavo. Megla se je vedno bolj umikala, nestrpno smo čakali na papežev prihod. In ko je prispel, je posijalo tudi sonce, ki nas je prijetno grelo med sveto mašo. Tisti, ki so ostali doma, so po televiziji lahko doživeli vsaj nekaj tega, kar je nas navzoče obogatilo z nepozabnimi spomini in s trdnimi odločitvami, da bomo posnemali svetniške vzornike, ker je to edino prava pot v "onstransko glorio".

RADENCI - Župnija Radenci med Muro in zelenimi griči Kapele živi tako kot lani živahno in vsestransko življenje, osredotočeno okoli lepe in prostorne cerkve svetih bratov Cirila in Metoda, kot da je ne bi prav nič skrbele različne statistike, ki ugotavljajo, da vernost upada in da se cerkve praznijo. Tu pri nas in verjetno tudi kje drugje pa se nepoučenemu in dobronamernemu opazovalcu kaže drugačne podoba. Cerkev je ob nedeljah vedno polna, da o velikih praznikih niti ne govorimo. Razen statis-

tičnih "nedeljnikov" in "praznikarjev" pa seveda prihajajo v niti ne tako malem številu tudi "vsakdanjiki", ki so jim srečanja z Bogom prešla v ljubo in tolažečo navado.

V letu, ki odhaja, je bilo skoraj vse tako kot v prejšnjem, pa vendar spet vse drugače. Ritem obredov - nedeljskih, prazničnih in vsakdanjih se ni spremenil, le več in bolj pogosto smo se z molitvijo pripravljali na jubilejno leto 2000 in na razglasitev našega prvega svetnika Antona Martina Slomška v septembru, ko nas bo obiskal sveti oče. Posvečevali smo prve petke in sobote, ob nedeljah molili pred Najsvetejšim za nove duhovne poklice, doživljali obilo radosti ob božiču, veliki noči in drugih praznikih.

Skupina radenskih romarjev na Slomškovi beatifikaciji

V spominu pa ostajajo še različni dogodki, srcu dragi, očem in ušesom prijetni, kot na primer božje poti. Romarji so bili v Medjugorju, na Trsatu, pri blagoslovitvi obnovljene domačije A.M.Slomška na Slomu, udeležili so se vsakoletnega dekanijsekga srečanja pod plaščem Marije Zaščitnice na Ptujski Gori, čakali so Marijo romarico iz Nazareta v Radgoni, se peljali za njo v Turnišče ali pa bili z Njo kar v obeh krajih. Osnovnošolci so hodili k verouku, svoja tedenska srečanja so imele mladinske veroučne skupine, potekale so različne dejavnosti v SMC. Mlajši so bili ob koncu šolskega leta na izletu v Italijo, starejši pa so obiskali Francijo in Znameniti Taize. V aprilu so se udeležili shoda mladih v Mariboru, bili so v Stični, na duhovnih vajah na Pohorju. Poskrbljeno je bilo tudi za srečanja staršev in kakšno predavanje o vzgoji, kot na primer Don Boskov preventivni sistem in Vzgajati za odpoved

in žrtev. Karitas skrbi za bolne in ostarele, njihovo srečanje je bilo v juniju; sodeluje pa tudi pri vseh drugih dejavnostih, kot recimo pri organizaciji in pogostitvi revije otroških pevskih zborov Pomurja v mesecu aprilu. ŽPS je spet pripravil tradicionalni Dan prijateljstva v mesecu juniju - družabno farno srečanje ob cerkvi, ki se začne s sveto mašo, nato pa nadaljuje z zabavnim programom in srečelovom.

Za vse tudi letos skrbita dva duhovnika: gospod Peter Ivančič, župnik, in gospod Ignac Kustec, poleg tega pa nas je obiskalo in z lepimi obredi razveselilo še nekaj duhovnikov: v mesecu novembru smo doživeli obisk misijonarja gospoda Gustija Horvata, ki je doživeto pripovedoval o vsem lepem in hudem, kar ga je doletelo v Afriki, a najbrž je bilo lepega vendarle več. Zdelo se je, da se vrača tja kot domov in da so tamkajšnji ljudje postali njegova družina. V mesecu juliju, ob prazniku zavetnikov Cirila in Metoda pa smo bili deležni delčka zlatomašniškega slavlja gospoda Alojza Hribška, ki je prišel praznovat v domovino iz daljne Amerike. Ganljiv je bil pogled na duhovnika, ki je svoje življenje preživel med ljudmi in za ljudi, a vedno sam, zato da bi drugi lepše živeli skupaj. Želimo mu vse dobro in naj mu bo med nami vedno lepo, kakor tudi povsod, kamor ga bo zanesla pot, naj spremlja Bog njega in vse tiste, ki bodo še stopali za njim. Vse to želimo tudi gospodu Jožetu Bajzeku, profesorju na Salezijanski univerzi v Rimu. Avgusta je v svojem rojstnem kraju in med svojimi domačimi praznoval trideset let duhovništva.

Za konec naj še povemo, da je bilo pri prvem obhajilu spet mnogo novih obrazkov, oblek in belih sveč, veselili smo se šmarnic in otroškega živžava, brez katerega je cerkev kar nekam pusta doživljali smo žalost slovesa, ko so sorodniki, prijatelji, sosedje, znanci odhajali v božje naročje; nato smo se veselili tistih, ki so prišli na svet. Mladi so se poročali, da bo življenje teklo dalje in da bomo spet lahko kaj napisali o njem naslednjič, ko se bo iztekalo sveto leto 2000-leto milosti za vse.

RAZKRIŽJE - Lansko leto smo imeli pri nas veliko župnijsko akcijo - kupili smo nove zvonove. V tem letu pa malo počivamo in se pripravljamo za nadaljna obnovitvena dela. Pri vsem tem pa seveda ne smemo pozabiti na duhovno življenje. Vedno imamo pred praznikoma velike noči in božiča tridnevnic. Božično tridnevnic je vodil inšpektor salezijanske družbe g. Stanislav Hočevár. Prav posebej smo ga povabili zato, ker so v tem stoletju od leta 1928 do 1936 delovali na naši župniji salezijanci. Ljudem so ostali globoko v spominu. V tistem času je naš kraj doživljal resničen razcvet duhovnega in kulturnega življenja. Čeprav je od tega že kar nekaj let, pa se njihovo delovanje vseeno čuti še danes. Za božič, so pred polnočnico člani razkriškega turističnega društva in pevci pri Ivanovem izviru pripravili božično igro. Cela božična zgodba se poje, igralci imajo svojevrstne kostume in ob žuborenju Ivanovega studenca je zgodba še bolj doživeta. Igro so odigrali še nekajkrat do novega leta.

Prvoobhajanci na Razkrižju

Proščenje na čast župnijskemu zavetniku sv. Janezu Nepomuku smo obhajali v nedeljo 16. maja. Slovesnost je vodil urednik verskega časopisa Ognjišče mag. Božidar Rustja. Med sveto mašo je blagoslovil 20 novih sedežev za ministrante in 3 za duhovnike. Izdelal jih je domači mizar Branko Sever, plačali pa razni dobrotniki. Prav posebej mi je osta-

Posvetitev oltarja

la v spominu babica, ki je tudi plačala en stol z namenom, da bi njena sedaj šele eno leto stara vnukinja, nekoč z veseljem ministrirala. Na koncu svete maše je mag. Rustja blagoslovil še dve barvni okni, ki sta jih darovala neimenovana dobrotnika. Bog povrni! Tako smo veseli, da smo v času dveh let vstavili vseh enajst novih vitraž, ki so jih darovali razni posamezniki. Romarska cerkev svetega Janeza Nepomuka še živi med ljudstvom. Hvala Bogu!

Več romarjev je prišlo na praznik svetega Janeza Krstnika. Slovesnost je vodil ljubljanski upokojeni nadškof dr. Alojzij Šuštar. Pri maši je posvetil oltar in ambon, ki ga je kupil veliki dobrotnik naše župnije gospod Anton Logar. Omenjeni darovalec je naši župniji poklonil že en zvon in zato sem prepričan, da se je našim faranom globoko zapisal v srce. Na koncu maše se je darovalcu zahvalil domači župnik, v imenu kraja pa župan. Gospodu nadškofu smo izrazili še posebno zahvalo za vso njegovo prizadevanje za reševanje razkriškega problema v času njegovega pontifikata.

18. junija je imel domačin gospod Mirko Flac zlato sveto mašo. Rojen je bil na Razkrižju. Osnovno šolo je obiskoval na Razkrižju in bil gojenec salezijanskega zavoda v Veržeju. Po vojni je moral pobegniti v tujino. Sam pravi, da je na čudežen način ušel smrti. Ko so bili v Avstriji, so jih naložili na kamione in nek vojak, ki je poznal salezijance, je zlatomašnika poslal v notranjost kamiona in mu dal v roke močno zapečen hlebeček kruha. Kasneje so vsi izstopili iz kamiona in bili ustreljeni, zlatomašnik se je skril pod klop in tako ubežal smrti. Ganjeni smo

Zlatomašnik Mirko Flac z duhovniki

spremljali počasno branje liturgičnih besed spremenitve kruha in vina v Jezusovo telo in Jezusovo kri. Pomislil sem, kaj pomeni 50 let. Koliko duhovnega "kapitala" v molitvi, evharistiji in duhovnikovega darovanja svoji župniji! Čestitam mu! Po maši so se sorodniki in zlatomašnik zbrali v gostišču.

Slovinci smo letos doživeli beatifikacijo Antona Martina Slomška. Dogodek, za katerega smo molili mnogi rodovi. Ker je rodbina Slomškovih končala v našem kraju, smo se tudi mi podali na romanje v Maribor k slovesni papeževi maši. Pevci in ministranti so sodelovali pri obredu, vsi ostali pa smo z molitvijo izkazali hvaležnost Bogu.

SVETI JURIJ OB ŠČAVNICI - Danes je vse več mladih ljudi, ki hodijo kakor izgubljeni po poti življenja. Dokler plavajo v tej ali oni prijetni omami, je vse v redu. Ko omama popusti, začutijo nemir in bolečino. Kdo sem? Od kod sem? Čemu živim? Ali ima moje življenje kakšen smisel ali nobenega? Ali je s smrtjo zares vsega konec? Mnogo jih je, ki nočejo na to misliti. Ne želijo si odgovora.

Z birmanci smo se preteklo pastoralno leto na poseben način uvažali v zrelo in odgovorno krščansko življenje. Postavljali smo si enaka oziroma podobna vprašanja in skušali nanje poiskati odgovore. Zagotovo jasnih in čistih odgovorov nismo našli, saj to ni niti bil naš namen. Vendar, zaslužili smo pot, po kateri moramo iti in na kateri moramo iskati Resnico, da bo naše življenje vendarle srečno, mirmo in osmišljeno. V raznoliki pripravi na odgovorno krščansko življenje smo prišli do zaključka, da brez vere in zaupanja v Jezusa ni globokega, pristnega in srečnega življenja. On naj bo mladim iz naše župnije, ki so v letošnjem veroučnem letu prejeli darove Sv. Duha, pot in resnica in življenje. Priprava na zrelo in odgovorno krščansko življenje in nedelja svete birme sta bila dva velika kamna v mozaiku našega župnijskega življenja. Ta dva dogodka sta na poseben način zaznamovala vse ostalo župnijsko dogajanje.

Zato naj mi bo dovoljeno, da za letošnje Stopinje opustim opis vseh ostalih dogodkov, ki jih v naši župniji ni bilo malo in so še kako pomembni pri živem verskem življenju župnije, in se osredotočim na uvažanje mladih iz naše župnije kot prvi korak v svet zrelih kristjanov. Vse leto smo se na poseben način pripravljali, da bi ta korak bil pogumen. Na birmo so se birmanci na poseben način pripravljali in menim, da so se dobro pripravili. Saj vendarle gre za birmo, zakrament, ki jih je še na poseben način utrdil v veri. V moči tega zakramenta nastopajo pred svetom kot Kritusove priče.

Birmanci so se vse leto pripravljali po verskem učbeniku: PRIDI SVETI DUH. Veliko so se naučili. Zagotovo so dovolj poučeni v veri, da bodo lažje oznanjevali Kristusa, z besedo in zglednim krščanskim življenjem. Redno so se udeleževali prvih petkov. Na prve petke zjutraj so prihajali v župnijsko cerkev in opravljali pobožnost na čast Srcu

Mati birmanke prinaša na oltar kolač kruha

Jezusovemu. V pripravi na božič pa so izdelovali iz različnih materialov deset božjih zapovedi, ki so bile zares čudovito narejene. Veliko truda, ljubezni, veselja in prostega časa je bilo vloženega v to ročno delo. Za birmance so bile pomembne tudi duhovne vaje. Udeležili so se jih v mesecu marcu in sicer v duhovnem centru v Kančevcih na Goričkem. V prvi skupini so bile birmanke, v drugi pa birmanci. Duhovne vaje je vodil pater kapucin Miha Sekolovnik, ob sodelovanju našega vojaka-civilista in bogoslovca Danijela Lasbaherja in drugih animatorjev. S potekom duhovnih vaj so bili birmanci zelo

zadovoljni. Skoraj vsi so izrazili željo, da bi se še udeležili takšnih ali podobnih duhovnih vaj. V postnem času pa so redno prihajali h križevemu potu, pri njem sodelovali in zbirali denar za dobre namene.

Birmanci so z ostalimi veroučenci redno obiskovali tudi šmarnice v mesecu maju. Pri šmarnicah so sodelovali z branjem, petjem in molitvijo. Vsak mesec pa je ena birmanska skupina pripravila in oblikovala sveto mašo.

Že od začetka veroučnega leta so romali od družine do družine križ, Sveto pismo in sveča. Vsaka družina birmanca se je tri dni zbirala k molitvi, seveda ob teh krščanskih znamenjih. "Birmanska popotnica", tako bi lahko poimenovali molitveno akcijo, je potovala po župniji vse do brime. Šele nekaj dni pred birmo so birmanci in njihovi domači akcijo končali. Bilo je lepo, ko so se vsaj teh nekaj dni vsi družinski člani zbrali, skupaj molili in se čutili povezane med seboj in Bogom.

Birmanci so bili dejavni tudi v birmanskih skupinah. Največ jih je obiskovalo ostarele in bolne po domovih. Dve animatorki, mladinki sta jih vsakokrat spremljali. Obiskali so vse ostarele, zapuščene, onemogle in bolne v naši župniji. Z njimi so se pogovarjali o veri, župniji, birmi, starosti, bolezni, trpljenju, smislu življenja... Skušali so jih vsaj malo razveseliti, zato so skupaj z njimi zapeli tudi cerkvene pesmi in jim tako

Izpoved vere jurjevskih osmošolcev

vsaj za nekaj časa polepšali dan. Od njih so odhajali z bogato izkušnjo, da tudi v starosti, osamljenosti in bolezni človek mora ostati trden v veri in mora kljub vsemu zaupati v Boga.

Nekateri birmanci pa so se poglobljali v Sveto pismo v svetopisemski skupini. To skupino je vodil župnik. Vse leto smo brali odlomke iz Matejevega evangelija, o njih premišljevali in se pogovarjali. Člani skupine so bolj podrobno spoznali zaklade bogastva, ki so v Svetem pismu. Prepričani smo, da bodo tudi kasneje v življenju radi jemali v roke Sveto pismo, ga prebirali, premišljevali božjo besedo in po njej tudi živeli.

Nekaj birmancev in birmank pa se je vključilo v skupino za družinska in zakonska vprašanja. Tudi to skupino je vodil župnik. Na vsako srečanje je povabil zakonski par iz župnije, ki nam je najprej predstavil temo, nato pa smo se o tisti temi pogovarjali. Mladi so postavljali najrazličnejša vprašanja, na katere sta zakonca odgovarjala.

Naslednja skupina birmancev pa je bila vključena v liturgično skupino. To skupino so vodile tri mladinke - animatorke. V tej skupini so izdelovali plakate za stenčase. Ob božiču in veliki noči pa so izdelovali vizitke, ki so jih odnesli bolnikom in ostarelim. Tudi besedila za svete maše so pripravljali. Z obiski so dokazovali, da so bili zadovoljni z delom in razpoloženjem v skupini.

Nekaj birmancev je sodelovalo v misijonski skupini. To skupino je prav tako vodil župnik. V skupini smo se pogovarjali o misijonih, mi-

sijonarjih in o deželah, v katerih delujejo naši slovenski misijonarji. Tudi pisali so jim. Tri dekleta so pisala pisma misijonarki ga. Mariji Sreš v Indijo. Božja previdnost je hotela, da jih je ta misijonarka pred birmo tudi obiskala. Na prvi dan naše devetdnevnice nam je spregovorila o svojem težkem delu med Indijci.

Skupina birmancev in birmank, ki jih je Bog obdaril z lepim glasom, se je vključila med pevce otroško-mladinskega zbora. Vsako soboto so redno prihajali na vajo. Ob nedeljah in praznikih pa so v cerkvi peli Bogu v čast, vernikom pa v veselje.

Nekateri fantje-birmanci pa so bili vključeni v ministrantsko skupino. Ministrirali so med tednom in ob nedeljah. Zelo lepo je videti okrog oltarja velik grozd ministrantov. Navzočnost ministrantov vsekakor zelo bogati bogoslužje.

Devet dni pred birmo so birmanci začeli opravljati devetdnevnicu, med katero so jih vsak dan po evangeliju spregovorili predstavniki skupin v župniji: cerkveni ključar, zakonca, voditeljica župnijske Karitas, zborovodkinja otroško-mladinskega zbora, predstavnica molitvene skupine, predstavnica skupine bralcev beril, članica župnijskega pastoralnega sveta, predstavnica biblične skupine...

Upam, da so se birmanci dobro pripravili na birmo. Trudili se bodo vestno izpolnjevati vse tisto, kar so obljubili pri birmi, in se bodo v življenju ravnali po velikem voditelju in prijatelju Jezusu, ki ljubi vse ljudi, še posebno pa mlade iskalce Resnice.

SVETI JURIJ V PREKMURJU - Predvsem dva dogodka sta močno zaznamovala preteklo pastoralno in veroučno leto v župniji Svetega Jurija v Prekmurju in tako tudi življenje v naši širši okolici: smrt dveh upokojenih duhovnikov in novogradnja osnovne šole pri Svetem Juriju.

Najprej smrt in slovo upokojenega g. župnika Alojzija Gaborja. V ponedeljek zjutraj, 31. maja, po prazniku Svete Trojice smo ga našli mrtvega na njegovi življenjski, osebni in bolniški postelji. Posteljo, skupaj z ostalim pohištvo mu je naredil mizar ob njegovi novi maši. In prav to pohištvo ga je spremljalo na vseh njegovih službenih mestih: Sv. Marjeta niže Ptuja, Sv. Jurij v Prekmurju (kaplan), Sv. Pavel pri Preboldu - Marija Reka, Beltinci in Sv. Jurij v Prekmurju (župnik ter upokojeni duhovnik). Želel je, da umre na tej postelji. Da umre doma, med svojimi. Morda tudi zato, da umre na postelji, ki ni bila vedno topel kraj počitka. Pa ne zato, da bi moral na pogosta nočna previdevanja. Ampak zato, ker so ob koncu štiridesetih in v začetku petdesetih let večkrat prišli ob enajstih ali polnoči, potrkali na okno in naročili, da se javi ob petih zjutraj v Murski Soboti. Dobro, da je imel dobrega kočijaža Lajčija. Zakaj je moral tako zgodaj na pot in kaj so ga tam vpraševali, to za nas ostaja skrivnost. Pokojni župnik o tem nikoli ni hotel govoriti, še manj pa zapisati. Povedal pa je: "Puško so mi postavili pod posteljo, takrat bi skoraj šel." Kam? Za

Slovo od g. Gaborja

goričkega lovca?

Zaspal je med svojimi farani. Dobro oskrbovan in negovan od družine Fric. Hilda in Rihard, sicer za nagrado, sta dobro skrbela zanj. HVALA! Hvala tudi osebnim zdravnicam g. Peričevi, g. Jožefu, g. Ivanu, patronažnim sestram Marici in Anici in vsemu zdravniškemu osebju, ki ste v zadnjih desetih letih pomagali lajšati njegove dneve zrelosti.

Poslovilne besede članice ŽPS Marice Mekiš: "Dragi gospod župnik! Skoraj šestdeset let ste živeli med nami. Bili ste naš dušni pastir. Večino nas vernikov, ki smo danes zbrani ob vašem slovesu, ste nas spremljali od svetega krsta, do prvega svetega

obhajila, od priprave na birmo do sklenitve svetega zakona. Krstili ste okrog 2500 otrok, 700 zakonskih parov ste blagoslovili za novo zakonsko in družinsko skupnost, Približno 1900 vernikov pa ste pospremili na njivo večnega počitka. Po hitrem pregledu matičnih knjig pri sv. Juriju v Prekmurju ste prvega krstili Rudolfa Raca iz Gornjih Slaveč 12. decembra 1936. Zadnja vaša krščenka pa je bila Andreja Šinko Gider 4. avgusta 1991. Kot kaplan ste prva poročili Johana (Janeza) Štesla in Frančiško Gaber, vdovca in vdovo, oba iz Fikšinec 15. novembra 1937. Zadnji par pa Franca Gomboca iz Sotine in Lotti Smodiš iz Fikšinec 29. julija 1989. Prvi pogreb ste vodili ob smrti Janeza Lapoša, posestnika iz Sotine 1. decembra 1936. Zanjega pa ob smrti Ivane Buček 3. avgusta 1989 iz Rogaševca. Tudi zadnja leta, ko vas je bolezen priklenila na voziček, ste pri rani sv. maši brali božjo besedo, pri pozni pa spovedovali vernike. V času bolezni ste nas spremljali z molitvijo, z branjem Svetega pisma ter spremljali naše vsakdanje življenje. Hvala vam!"

Pogrebno sveto mašo s homilijo v cerkvi Svetega Jurija je ob somaševanju 70 sobratov duhovnikov vodil g. mariborski pomožni škof g. Jožef Smej. Pel je domači pevski zbor pod vodstvom organista Dominika Giderja. Poslovilne besede so povedali še g. dekan soboške

dekanije Martin Poredoš, župan občine Rogaševci g. Janko Halb, predsednik Krajevne skupnosti Sveti Jurij g. Štefan Nemec in p. dr. Gabrijel kot predstavnik domačih duhovnih poklicev.

Za lepo slovo od g. župnika Alojzija so s svojo navzočnostjo prispevali člani in članice ZPS, nogometni klub Goričanka - Big fun, in z lepo udeležbo gasilci prostovoljnih gasilskih društev iz župnije. Z vodstvom gasilske zveze Občine Rogaševci smo se hitro dogovorili za sodelovanje. Pod poveljstvom občinskega poveljnika Stanislava Šotla in podpoveljnika od Sv. Jurija Antona Holsedla je slovo potekalo dostojanstveno. Na željo pokojnega župnika smo ga prepeljali na pokopališče v njegovo rojstno vas Petanjeci, župnija Tišina. Naj počiva v miru in slavi Boga tudi v našem imenu.

Komaj so bile te besede napisane je prišla novica, da je umrl g. upokojeni pečarovski župnik Friderik Gumilar, ki je bival v naši župniji na Dolnjih Slavečih - na Kukojsi, na svojem domu. V soboto, 9. oktobra zjutraj so ga sosedje našli mrtvega v stanovanju - odpovedalo mu je srce. V lepo urejenem stanovanju in v hišni kapeli je potekalo njegovo življenje zadnji dve leti ob delu in molitvi. Vedno pa si je našel tudi čas za prijatelje. Kot duhovnik pa je veliko pomagal tudi po drugih župnijah. Rad se je pošalil: Sem "stražar" med gračko in jurjevsko župnijo. Molim in prosim za obe. V mladih letih smo mi, kukovčarji, hodili h Gradu, bilo nam je veliko bližje. Sem pa vedno z veseljem in ponosom povedal, da spadam v župnijo Svetega Jurija v Prekmurju.

Pogreb g. Gumilarja na Kukojsi

Tudi to pogrebno slovesnost je vodil g. škof Smej. Zbralo se je 70 duhovnikov in velika množica ljudstva. Pela sta jurjevski in pečarovski zbor. Ob pomoči gospodinje Micke, sosed Micke in Valerije, gasilcev, še prav posebej Karla in Marjana, se je g. Gumilar lepo poslovil od nas. Dragi Friderik, imel si vse lepo pripravljeno za uro slovesa, toda čutimo, da je prišla prehitro. Prosimo, ostani še naprej vez med vsemi župnijami, kjer si deloval, pomagal in se ustavljal, ter v družbi svetih moli za nove duhovne poklice.

Drugi pomebni dogodek za našo župnijo in kraj, je grad-

nja nove osnovne šole pri Sv. Juriju. Župnija je prodala del župnijskega zemljišča za novogradnjo osnovne šole. 15. novembra 1998 je bil postavljen in blagoslovljen temeljni kamen za novo osnovno šolo. Gradbeni delavci SGP Pomgrad iz Murske Sobote in Gradbenika iz Lendave pridno gradijo precej veliko in mogočno stavbo. Še nekaj dni in stavba bo pod streho. Mnogi se po tihem in tudi glasno vprašujemo o življenju v teh novih prostorih, saj tudi v našem delu Prekmurja upada število rojstev. Ali bodo Goričko krasile samo novozgrajene hiše in stavbe z ranobarvnimi fasadami?

Ob prazniku sv. Miklavža smo imeli že tradicionalno miklavževanje.

V času božičnih praznikov je mešani pevski zbor Občine Rogaševci imel v naši župnijski cerkvi in v sosednjih župnijah božični koncert in tako polepšal božične in novoletne praznike.

Ob koncu molitvene osmine za zedinjenje kristjanov je bilo v naši župnijski cerkvi ekumensko bogoslužje za edinost kristjanov. Za edinost enkrat molimo, drugič jo podiramo.

Sredi januarja so pevci in člani ŽPS opravili kratko duhovno obnovo v Domu duhovnosti pri Sv. Benediktu in dan sklenili s potovanjem v Porabje in v notranjost Madžarske

V slovenskem kulturnem centru Lipa v Monoštru smo si ogledali fotografsko razstavo umetniških fotografij duhovnika dr. Mirka Lenaršiča, našega rojaka iz Gornjih Slaveč in obiskali njegov grob in župnijo Dolenji Senik, kjer je deloval.

Ostali dogodki: Zadnje dni februarja in v začetku marca je potekal v naši župniji predzakonski tečaj. Bil je zelo dobro obiskan. Udeležilo se

Gradnja osnovne šole pri sv. Juriju v Prekmurju

ga je preko 50 fantov in deklet. Drugo nedeljo v maju, na praznik sv. Florijana, so se zbrali gasilci ob svojem zavetniku v Kramarovcih k daritvi sv. maše. V župniji je bilo prvo sv. obhajilo 16. maja. Na Gornjih Slavečih je bila obnovljena sicer majhna, toda lična kapelica Srca Jezusovega. V Kramarovcih pa je bil postavljen obnovljen križ. 25. junija smo poromali po poteh blaženega Antona Martina Slomška. Dva večja požara sta bila pri Sv. Juriju. Na domačiji Skledar - Celec je pogorelo ostrešje gospodarskega in stanovanjskega poslopja (samovžig) pri Bokanovih pa ostrešje stanovanjske hiše (dotrajana električna napeljava).

Vsem mir in dobro v novem tisočletju.

DOLNJI SLAVEČI-NA KUKOJCI, ŽUPNIJA SV. JURIJ V PREKMURJU - V sredo, na praznik Žalostne Matere Božje so se ob 10. uri zbrali štirje duhovniki, štirje bogoslovci in delavniku primerno tudi nekaj vernikov v Gumilarjevi kapeli Povišanja Svetega Križa. Najprej je bila lepo oblikovana sveta maša, ki jo je vodil župnik in dekan ter voditelj PPP g. Andrej Zrim iz Gornje Radgone, sicer naš gorički rojak. Po končani maši smo se vsi zbrali zunaj pred lično upodobljeno sliko blaženega A.M. Slomška, ki sedaj krasi kapelo tudi na zahodni - dvoriščni strani. Sliko je po želji naročnika in lastnika naslikal naš prekmurski ljudski

slikar Martin Mertük iz Beltinec. Poleg škofa Slomška je naslikal mariborsko stolnico in Slomškovo domačijo na Slomu pri Ponikvi.

Najprej smo iz srca zapeli Slomškovo pesem V nebesih sem doma..., nato pa opravili obred blagoslova. Po tem obredu pa je g. Jože Vehovar, župnik iz Velenja, še opravil obred blagoslova nekaj novih avtomobilov. Ta obred pa smo sklenili z Marijino pesmijo. Vodi Marija po pravi nas poti, da nas nobena skušnjava ne zmoti...

Sledila je skromna pogostitev za vse prisotne in družabno

Ob blagoslovitvi slike A.M. Slomška

srečanje, za duhovnike in bogoslovce pa še posebej bogato pognjena miza za kosilo. G. dekan Zrim je v svojem nagovoru o Slomšku med drugim povedal, kako se je župnik Friderik Gumilar že dolgo veselil, da bo imel na svoji kapeli naslikanega blaženega škofa Slomška, kateremu se zaradi bolezni rad priporoča, odslej ga bo pa še bolj častil, saj tudi notranjost krasijo nove Slomškove slike. Vsi smo čutili, kako je bil župnik Gumilar ganjen in vesel ob tem slavlju in da je zelo ponosen, da pripada Slomškovi škofiji. Zaveda se tudi tega, da ni pomembno, v kateri župniji je, ampak da oznanja pristen evangelijski nauk in da v zakramentu sprave zdravi ranjene duše. Zdi se mu, da je videl prav v tem božjo voljo, da je zaradi bolezni zaprosil g. škofa za razrešitev župnije v Pečarovcih in je sedaj bolj srečen in zadovoljen, najbolj v svoji kapeli, kjer se lahko pred tabernakljem več pogovarja z Jezusom, ki mu daje novih moči in navdihov. Vodi ga misel: Kar Bog stori, vse prav stori.

Nadvse pa je hvaležen tudi svojemu škofu ordinariju, da ga je v težavah vedno skušal bratsko razumeti, zlasti pa, da mu je ustregel, ko ga je zaprosil za razrešitev župnije, kjer je v svoji zagnanosti in delavnosti po 22 letih zbolel na čutečem srcu!

TIŠINA - Na petanjskem pokopališču je 19. septembra ob 13. uri pomožni škof dr. Jožef Smej blagoslovil nov zvon in prenovljeno Toplakovo (Voglerjevo kapelo). Vreme je bilo lepo. Pevski zbor je zapel pesem Mariji v pozdrav. Deklica je pozdravila škofa - prav tako tudi zastopnica vasi. O zgodovini družini Vogler je govoril primarij dr. Lojze Števanec. Po blagoslovitvi so pevci zapeli Slomškovo pesem Glejte že sonce zahaja.

Blagoslov zvona in kapele na Petanjcih

Ivanocyjeve dneve smo imeli 11. in 12. decembra ob šestih zvečer. Prvi večer - v petek je govoril župnik in dekan Franc Kodila iz Velike Polane o Ivanocyju, delivcu zakramentov; v soboto 12. decembra pa dr. Drago Čepar, bivši sekretar za družino. Govoril je o strahu in pogumu današnje družine. V nedeljo je isti, staršem 6. in 7. razreda govoril tudi o družini. Sam je oče petih otrok. Po poroki niso imeli svojega stanovanja, sedaj ga imajo in so zadovoljni, stradali niso nikoli.

Na štefanovo, 26. decembra, smo imeli po 10. maši koncert božičnih pesmi. Peli so pevci zbora "Promusica" iz Maribora. Na praznik Gospodovega razglašanja so otroci prinesli denar, ki so ga v adventu 1998 prihranili za lačne otroke. Skupaj so darovali 42.000 SIT.

Dr. Jože Magdič, psihiater iz Rakičana, je staršem 5., 6. in 7. razreda predaval 20. februarja. Predavanje je imelo naslov: Zakaj si v družini ne zaupamo.

Tečaj o pripravi na zakon smo imeli tri nedelje zaporedoma. Začeli smo 31. januarja. Vseh fantov in deklet je bilo 16.

Dva mariborska bogoslovca, Boštjan Colja iz 1. letnika in Robert Kuzma iz 2. letnika, sta bila v naši župniji od petka 9. aprila do nedelje 11. aprila na tako imenovanem pastoralnem vikendu. Namen teh vikendov je uvajanje bogoslovcev v delo na župniji in spodbuda župniji pri delu za duhovne poklice.

Dr. Zoltan Žokš, dolgoletni zdravnik na Vrhniki, tišinski rojak, je umrl in bil tam pokopan 10. januarja 1999.

Šmarnice smo imeli zjutraj in zvečer v cerkvi ter po kapelah. Zjutraj smo v župnijski cerkvi brali o škofu Janezu Gnidovcu "Vsem sem postal vse". Zvečer ob 6. uri pa Slomškove šmarnice Preljubo veselje, o j kje si doma.

Prenovljeno župnišče na Tišini

Prvo sveto obhajilo smo imeli 16. maja pri 10. maši. Vseh prvoobhajancev je bilo 31 - med njimi so bili trije Romi - dečki.

Izpoved vere smo imeli 30. maja pri rani maši ob pol osmih. Vseh osmošolcev je bilo 43.

Župnijsko srečanje bolnikov je bilo na praznik Sv. Trojice popoldne ob dveh. Najprej je bila sv. spoved, ob pol treh sv. maša, med mašo je bilo 30 maziljenih - bolniki so prejeli zakrament svetega bolniškega maziljenja. Po maši so bili vsi bolniki in spremljevalci pogoščeni.

Za kapelo v soboški bolnišnici (kirurgija) je naša župnija darovala 100.000 SIT.

Toča z dežjem je padala na Tišini, Petanjcih, Rankovcih, Vanča vasi, Tropovcih in Gradišču 4. junija ob pol dveh do dveh.

Z enim avtobusom so naši verniki od 15. do 18. aprila romali v Medjugorje. Spremljal jih je kaplan Ivan Kranjec, sedanji župnik v Martjancih in soupravitelj v Pečarovcih. Vrnili so se zelo zadovoljni.

V minulem letu je umrlo 55 naših vernikov, skoraj polovico manj pa je bilo rojenih (29).

Naš rojak Alojzij Gabor, rojen 20.4.1911 na Petanjcih, upokojeni župnik pri Sv. Juriju v Prekmurju, je umrl 31. maja 1999. Pri Sv. Juriju so se od njega poslovili pomožni škof dr. Jožef Smej s sobratih duhovniki in verniki 1. junija. Istega dne so ga pripeljali na petanjsko pokopališče, kjer je pokopan. Pri grobu se je od njega poslovil sošolec Štefan Kušar, župnik v Črešnjicah in domači župnik. Od devetnajstih sošolcev smo ostali še trije: Mihael Laura, ki je v Avstriji, Štefan Kušar v Črešnjicah in jaz. Dragi prijatelj Alojzij, počivaj v miru!

V mesecu juliju so zidarji mojstra Viktorja Gabera iz Gederovec prekrili in obnovili župnišče. Vso opeko, ki je bila že načeta, in vse dotrajane late, so odstranili. Zunanost so ometali in kovinske mreže na oknih pobarvali. Delo so opravili vestno in v redu. S svojim mojstrom Viktorjem so vredni vse pohvale.

TURNIŠČE - Prvo nedeljo v septembru smo začeli novo pastoralno leto z uvodnim srečanjem za vse starše šolarjev. Drugo soboto v septembru so naši ministranti poromali k Mariji na Ptujsko Goro in se tam udeležili molitvenega srečanja za duhovne poklice.

Na vseslovensko srečanje mladih v Stično se je podalo 104 mladih. Po tem srečanju v Stični je živelo šest mladinskih skupin. Na kvatarno nedeljo so odrasli verniki s tremi avtobusi poromali k Sveti Trojici, na Slom in Ponikvo. Pred trgatvijo so naši domačini na pobudo družine Makovec na Dobrovniškem bregu postavili novo znamenje naše vere - križ.

10. septembra smo po idejnem predlogu Petra Požauka in izdelanih načrtih arhitekta mag. Nika Stareta v sodelovanju in pod nadzorom Zavoda za naravno in kulturno dediščino Maribor začeli urejati okolico

Diakonsko posvečenje v Turnišču

cerkve. Delo je izvajal gradbeni mojster Franc Puhan iz Bogojine. Na površini 20 arov smo v globino skoraj 1m globoko odstranili zemljo - cca 1800 m³, položili meteorno kanalizacijo in kable za elektriko, zasuli s 1500 m³ gramoza, zabetonirali in položili 1700 m² zreškega "granita" - škrlavca, uredili zelenice, zasadili okrasno grmičevje in rože - trajnice. Pri odvozu zemlje in ureditvi zelenic smo pod vodstvom vrtnarskega tehnika domačina Franca Gjerkeša tudi sami sodelovali. Celotna investicija je velik zalogaj, vreden 15 milijonov SIT. Pri tem so sodelovali: Občina Turnišče, vse krajevne skupnosti iz župnije, Občina Beltinci in več kot polovica družin ali posameznikov iz župnije. Iskreni Bog plačaj vsem!

Mesec oktober je bil v znamenju molitve rožnega venca in izdelovanju rožnih vencev šolarjev, ki so skupaj z g. kaplanom Jankom pripravili lepo razstavo ročno izdelanih rožnih vencev.

Največje veselje in duhovno doživetje za turniško župnijo pa je bilo diakonsko posvečenje 5. oktobra. Med osmimi posvečenimi diakoni je bil tudi naš domačin Boštjan Čeh. Že v zgodnjih popoldanskih urah so se začeli zbirati molilci za duhovne poklice in ŽPS iz cele dekanije, prav s svojo molitvijo so dali globoko duhovno zbranost svetemu trenutku posvečenja novih služabnikov Cerkve. Zbranih je bilo med 4.000 in 5.000 vernikov iz vse mariborske škofije - več 10 avtobusov. Župljani pa so pokazali svojo veliko gostoljubnost z obilnimi dobrotami naših gospodinj.

V začetku novembra je zaradi srčne kapi umrl zelo zaslužen cehmešter Franc Čiček od Lipe.

Na zahvalno nedeljo so se zakonci jubilanti zahvalili za dar zakonskega posvečenja in zvestobe. Slovesnost je vodil p. dr. Vinko Škafar.

Konec novembra in začetek adventa je bil v znamenju župnijske Karitas in človeške dobrote ter pozornosti: adventni venčki v pripravi ŽK, romanje ŽK na Ponikvo in v Celje, pomoč potrebnim družinam in otrokom (botrstvo), obisk v domu ostarelih, obiskovanje bolnikov po domovih, obisk Miklavža in obdaritev 145 predšolskih in malih otrok.

Šolarji so radi obiskovali adventne maše, tudi nekateri starši so se jim priključili. Množično smo prejeli zakrament sprave pred božičem, župnijski pevski zbori so pripravili koncert na sveti večer, mladi pa božično igrice. Na staro leto smo pri maši blagoslovili pet koledniških skupin šolarjev, ki so potem ponesli trikraljevski blagoslov v naše domove. Pri tem blagoslovu so zbrali 366.000 SIT prostovoljni prispevkov, namenjenih za misijone. Bog plačaj!

V mesecu januarju smo, poleg rednih srečanj za starše vero-učencev, srečanj rož rožnega venca, začeli že 20. leto po vrsti pripravo na zakon. Uvodno srečanje je vedno pisno razmišljanje tečajnikov. Vsako leto odgovarjajo na ista vprašanja, ki so približno tako oblikovana:

1. Zakaj se želim poročiti?
2. Ali je zakon mojih staršev uspel?
3. Katere vrednote iz zakona svojih staršev bi hotel ponesti v svoj zakon?
4. Kaj misliš o t.i. izvenzakonski skupnosti?
5. Zakaj se boš poročil cerkveno?
6. Kaj je po tvojem za razumevanje v zakonu najvažnejše?
7. Koliko otrok želiš imeti?
8. Kaj misliš o podaljšanju porodniškega dopusta?
9. Kje bi po poroki rajši živela - ali v družini svojih ali sama?
10. Špolnost pred zakonom. Splav.
11. Tvoje osebno vprašanje!

V 20 letih postavljanja podobnih vprašanj se je pogled na zakon in družino zelo spremenil - toda bistveno ostaja isto - da bi bila eno po duši in telesu (kakor je nauk Svetega pisma).

V februarju je v 90. letu starosti odšel po zaslužno plačilo organist Štefan Dominko.

V tednu zimskih počitnic se je 31 mladih udeležilo duhovnih vaj za mladino na Brinjevi gori. Mešani pevski zbor je pripravil na cvetno nedeljo peti pasijon po evangelistu Mateju.

V nedeljo, 16. maja, je 74 naših osmošolcev slovesno izpovedalo vero in obljubilo zvestobo Kristusu. Na ta pomemben dogodek smo se pripravili - se s kolesi zapeljali v Veržej in preživeli dva dni v duhovni zbranosti.

Turniški osmošolci

Prihod Marije Romarice iz Nazareta v Turnišče, v ponedeljek, 17. maja - zvečer smo jo slovesno sprejeli pri kapeli sv. Antona, sodelovali so duhovniki obh ambekmurskih dekanij, vsi domači gasilci in cehi, posebej vsi osmošolci, ki so v nedeljo izpovedali vero. Celonočno bedenje in bogoslužje so vodili najprej dekanija Murska Sobota z g. prelatom M. Poredošem na čelu, nato sosednje župnije naše lendavske dekanije. Polnočnico je vodil lendavski dekan Franc Kodila, do zgodnjih jutranjih ur so se zvrščali v pesmi in molitvi domači verniki. Ob 5. uri pa so počastili Marijo Romarico madžarski verniki iz Lendave in Dobrovnika. Več kot 5.000 romarjev: na svoji tridnevni poti skozi Slovenijo je bila Marija gotovo najbolj obiskana pri nas.

Na binkošti pa smo imeli slovesnost prvega svetega obhajila (49 prvoobhajancev). Vztrajamo pri sedanjem I. razredu (še po starem), saj hodijo redno k predšolskemu verouku. "Pustite otročiče k meni in ne branite jim" (Jezus). Ves mesec maj smo pridno prihajali k posebni pripravi.

V soboto, 29. maja, nas je obiskal g. dekan Franc Kodila. Zbrani so bili skoraj vsi šolarji, dobra polovica staršev in starih staršev - ob skušnji. To je pomembna spodbuda za rast vere, da smo zbrani vsi skupaj pri oltarju.

V mesecu maju in juniju smo nadaljevali obnovitvena dela na stari romano-gotski cerkvi, nadvse dragocenem spomeniku kulture, umentosti

Sprejem novomašnika

Nova maša g. Boštjana Čeha

in predvsem korenin naše vernosti in cerkvenosti. Obnovili smo fasado, zamenjali leseni strop in osvetlili freske. Celotna investicija je stala 8.150.000 SIT - nekaj je priskočila na pomoč država, nekaj občina, ostalo čaka na dobro voljo naših vernikov, četudi cerkev več ne služi kot bogoslužni prostor. Ta trenutek se pripravlja oltarna miza in bomo vsaj enkrat na mesec, npr. eno soboto, s sveto daritvijo posvečevali staro cerkev, da ne bo le muzej ali koncertna dvorana.

Tako je bilo vse pripravljeno tudi na zunaj za novomašno posvečenje g. novomašnika Boštjana Čeha. Duhovno pa nas je pripravljala p. V. Škafar. Doživetje posvečenja, veličastni sprejem novomašnika, slovesna akademija, ki jo je zrežiral ceremonier, bogoslovec Andrej Sraka, doživetje nove maše (od zadnje je minilo točno 20 let), novomašna pridiga g. Marijana Fesla, veličastna primicija, ki so jo pod vodstvom izredne organizatorske mame novomašnika, Ančke, pripravili sorodniki, prijatelji, vsa vas in župnija, nas je nekoliko popeljala iz vsakdana.

Slovo novomašnika Boštjana in tudi kaplana Lojzeta Ternarja - postal je župnik v Novi Štifi - nam je še približalo priprave na veliko mašo.

Duhovni pripravi p. dr. V. Škafarja, p. Primožiča in p. mag. B. Cestnika - odlično sodelovanje dekanjskih duhovnikov z duhovnimi voditelji v sami pripravi ob srečanju različnih skupin od rož rožnega venca in molivcev, ministrantov, mladine, pomoči v spovednici, povabilu na romarski shod, organiziranju peš procesij, bedanju in spovedovanju vso noč - gre tudi zasluga za lepo doživetje praznovanja. Glavno slovesnost je vodil ljubljanski pom. škof mons. Jožef Kvas. Po pisanju časopisov je bil v Turnišču najbolj množičen obisk romarjev (15.000) na praznik Marijinega Vnebovzetja v Sloveniji. Takoj naslednjo nedeljo je bilo srečanje dekanjskih bolnikov, starejših in invalidov. Bogoslužje sta vodila novomašnika Boštjan in Matija.

VELIKA POLANA - Že v Stopinjah 1999 smo napovedali, da bo to leto pri nas sv. birma in 100 - letnica, odkar je papež Leon XIII. posvetil svet Srcu Jezusovemu.

Pripravo na sv. birmo smo začeli že septembra, poleg rednega ve-rouka so birmanci opravljali pobožnost prvih petkov, delovali v raznih skupinah: ministrirali, brali božjo besedo, peli, bili dejavni pri KARITAS. S starši smo se srečevali enkrat mesečno. Vsak drugi mesec smo imeli gosta: dr. Marija Sraka, p. Miha Sekolovnik, Vili Kovač, Ivan Krajnc... Od svetopisemske nedelje v januarju do velike srede smo se zbirali po domovih birmancev k branju in premišljevanju Markovega evangelija in lepi skupni molitvi. V soboto, 10. aprila, smo se podali na bedeniški breg v Dom duhovnosti - birmanci in starši, pridružila sta se nam bogoslovca Mitja in Amadej, ki sta bila v naši župniji za vikend. Bilo je enkratno. Sveto birmo smo imeli v soboto, 12. junija 1999, ob 10. uri dopoldne.

Sv. birma v Veliki Polani

Birmovalec: dr. Jožef Smej. Birmancev: 62, od tega 59 domačih in 3 od drugod.

Župnija je dobila dva redna delivca sv. obhajila in to sta postala na predlog ŽPS in s škofovim imenovanjem Stojan Cuk in Matej Antolin, oba iz Velike Polane. V službo delivca sta bila postavljena na sam praznik Srca Jezusovega 11. junija pri večerni sveti maši.

5. maja smo imeli duhovniki lendavske dekanije dekanijsko rekolekcijo v Veliki Polani. Somaševanje je vodil in pridigal g. škof dr. Franc Kramberger.

16. maja je bilo prvo sveto obhajilo. Prvoobhajancev je bilo 16. Lepo so se pripravili na svoje prvo srečanje z evharističnim Jezusom. V sredo, 2. junija smo imeli duhovniki Pomurskega pastoralnega področja dan duhovniškega posvečenja. Zbrali smo se v polanski cerkvi Srca Jezusovega, somaševali, se posvetili Božjemu Srcu. Po sveti maši pa smo šli na grob polanskega župnika-mučenca Danijela Halasa. Ogledali smo si še dve novi cerkvi v lendavski župniji: v Gaberju in Petišovcih. Večernice so bile pri Sveti Trojici v Lendavskih goricah. Slovesnost prošenja Srca Jezusovega je vodil p. Miha Sekolovnik, donatovo pa p. Štefan Balažic, provincial slovenskih kapucinov. Zelo slovesno je bilo za škapulirsko prošenje v Mali Polani, 18. julija. Somaševanje je vodil novomašnik g. Boštjan Čeh iz Nedelice, njegova mama je po rodou iz polanske župnije. To nedeljo je imel ponovitev nove svete maše v polanski cerkvi. V Mali Polani pa je bil blagoslovljen novi - Slomškov zvon -

Polanski prvoobhajanci

Blagoslovitev novega Slomškovega zvona v Mali Polani

Blagoslovitev spominske plošče žrtvam 2. svetovne vojne

dar 4 sester: Mice, France, Lize in Kate, r. Vori iz Male Polane 66. Tri živijo v Kanadi in so prišle za blagoslovitev domov. Zvon so dale tudi elektrificirati: za vse iskren in lep Bog plačaj!

Bog plačaj tudi Ivanu Vuku iz ZDA, ki je dal narediti spominsko ploščo na pročelju kapelice v Mali Polani sedmim žrtvam 2. svetovne vojne iz Male Polane. Ploščo je blagoslovil p. Štefan Balažic, rojak. Bog naj povrne vsem dobrotnikom, doma in po svetu, da smo lahko elektrificirali vse zvonove v župniji in tako olajšali delo mežnarju in zvonarju. S skupnimi močmi se je obnovila tudi ograja okrog župnišča in cerkve.

V načrtu je postavitvev lurške kapele v bližini cerkve. Imamo že kip Lurške Matere Božje in sv. Bernardke - dar polanskih romarjev v Lurd v letu 1998. Lep dar v denarju pa je v ta namen poslal naš rojak Matija Lackovič z ženo iz Francije. Upamo, da nam bo uspelo. Načrti se že pripravljajo.

V tem letu smo bili deležni večkrat tudi pozornosti s strani medijev. Verski tednik Družina je v februarju v št. 9 objavil lepo reportažo o polanski župniji. Pa tudi drugi večkrat poročajo o našem delu in življenju.

S 1. januarjem 1999 smo samostojna občina. 3. julija smo bili proglašeni za 6. evropsko vas štokelj. Upamo, da se bo izumiranje ustavilo in da bo še naprej tu bival dober in veren rod.

Tudi na starejše, katerim je to leto posebej posvečeno, nismo pozabili. Za to skrbi župnijska Karitas, tako za božič in veliko noč. V

nedeljo, 1. avgusta, je bilo lepo srečanje v cerkvi in v dvorani Doma krajanov. Maševal in pridigal je g. biseromašnik Jože Gutman iz Bogojine.

V polanski župniji se veselimo Slomškove beatifikacije in tiho upamo, da bo župnik Danijel Halas proglašen za mučenca.

VERŽEJ - Z dekretom salezijanskega inšpektorja in mariborskega škofa ordinarija sem s prvim septembrom 1998 sprejel župnijo Veržej, kjer sem že deloval kot kaplan eno leto. Župnija Veržej je znana predvsem po Marijanišču, kjer so se vzgajali tudi nekateri salezijanski duhovniki. V tem pastoralnem letu 1998 - 1999 je bilo nekaj dogodkov, ki so pomembni tako za župnijo, kakor tudi za Marijanišče.

Naj naštejemo le nekatere, ki se mi zdijo najbolj pomembni:

5. septembra 1998 - umestitev župnika. Umestil ga je gospod dekan Andrej Zrim. Slovesnost je zelo lepo pripravil skupaj z verniki in drugimi duhovniki, ki so v župniji, prejšnji župnik g. Franc Maršič.

27. septembra 1998 - zlata maša gospoda Jožeta Zrima, ki je bil župnik v Veržeu v letih 1956 - 1958. Istočasno je bila ponovitev nove maše g. Mateja Jakopiča, ki je bil ceremonijer novomašniku Srečku Frasu. Ker je bil zelo povezan z ljudmi v župniji, so ga povabili in tudi zanj pripravili to slovesnost. Celotno župnijsko občestvo se je lepo izkazalo s sodelovanjem.

V adventnem času je romal od hiše do hiše Marijin kip. Sprejelo ga je 30 družin, kjer smo duhovniki, ki smo v župniji, skupaj s člani

Prvoobhajanci v Veržeu

družine, sorodniki in sosedi molili rožni venec in prepevali Marijine pesmi. Po molitvi smo se še nekaj časa zadržali v skupnem pogovoru in veselju.

Božični prazniki so bili zelo dobro obiskani. Posebej smo pripravili božičnico za otroke in polnočno mašo, pri kateri je sodeloval moški zbor.

Ob prazniku svetih treh kraljev smo tudi mi imeli koledovanje. Za koledovanje so se odločili možje, ki so obiskali okrog 20 družin in nabrali za misijone okrog 70.000 SIT.

Zakrament svetega Rešnjega telesa je 2. maja 1999 sprejelo 18 otrok, ki so se na ta trenutek pripravljali tri leta z obiskovanjem verouka. Tudi starše smo skušali vključiti v pripravo na praznik njihovih otrok. Zanje smo pripravili srečanje s teologinjo in psihologinjo. Skušala jim je predstaviti pomen praznovanja v družini in tudi v župniji. Vsi so zelo lepo sprejeli njeno predavanje, kar je tudi pomagalo k samemu obhajanju praznika.

Zadnji teden v juliju je potekal v prostorih salezijanskega zavoda Oratorij. Udeležili so se ga otroci iz župnij Veržej, Križevci, Ljutomer, Dokležovje, pa tudi otroci iz Melinec. Vsak dan se jih je skupaj z animatorji zbralo 130. Program je potekal od 9. do 16. ure. Vsi so bili zelo zadovoljni in so obljubili, da se vidimo naslednje leto.

Kazalo

Jožef Smej: Stopinje 2000	1
Koledarski del	2-25
Lojze Kozar ml.: Draga bralka, dragi bralec Stopinj	26
Franc Puncer: Šli smo prosit za beatifikacijo	28
Jožef Smej: Blaženi Anton Martin Slomšek	29
Lojze Kozar ml.: Slomšek med nami	31
Lojze Kozar ml.: Udeležba na Slomškovi beatifikaciji	33
Tomislav Šantak: Boldog A.M. Slomšek	34
Jožef Smej: Jubilejno leto 2000	38
Peter Štumpf: Kakor otroci	40
Jožef Smej: V perspektivi tisoč let	47
Lojze Kozar ml.: 80 let z roko v roki	52
Franc Tement: Hvaležen spomin J. Kleklu osemdeset let potem	54
Jožef Smej: Duhovniki iz župnije Bogojina	56
Franc Puncer: Moja župnija	62
Kapele v župniji Križevci	64
Franc Kuzmič: Pesmi Viktorja Černyja	73
Štefan Trajbarič: Pri lončarski peči	76
Lojze Števanec: Nastanek in razvoj petanjske slatine	80
Jože Zadravec: Fotokronika	84
Jože Zadravec: Ostati in biti Slovenec v Porabju	108
Lojze Kozar ml.: Iz Porabja	115
Martin Horvat: Med slovenskimi rojaki v Kanadi	118
Vilko Novak: Lojzetu Kozarju v spomin	124
Jožef Smej: Spomini na Lojzeta Kozarja	125
Vilko Novak: Pomen Lojzeta Kozarja za slovensko slovstvo in njegovo mesto v njem	132
Franc Kuzmič: Bibliografija Lojzeta Kozarja za obdobje 1992-1999	136
Franc Puncer: Lojzetu Kozarju	140
Emanuela Žerdin: Zaustavljene stopinje	142
Lojze Kozar: Molčeče sence	143
Štrkov Jožek: S črvivoga prečnjeka edne stare škrinje	150
Lojze Kozar ml.: Po pecivo	163

Lojze Kozar ml.: Vohun s Srebrnega brega	168
Vladimir Kos: Pesmi	176
Rezka-s. Emanuela Žerdin: in bila je vojna na Balkanu 1999	179
Stanislav Koštric: Tiha samota, Notranja bolečina, Prihodnji čas Torzno	181
Miroslav Slana - Miros: Nekomu moraš reči bog	182
Terezija Luk: Mati, prihajam k tebi	183
Stanislav Raščan: 75. obletnica rojstva prof. Vladimirja Kosa	184
Franček Maršič: Martin Maroša - biseromašnik	185
Jožef Smej: In memoriam: Ludvik Duh in Alojzij Gabor	187
Jožef Smej: Frideriku Gumilarju v spomin	190
Jožef Smej: Poslovil se je Štefan Dominko	192
Marija Sraka: Marija Cimerman	193
Jožef Smej: V spomin Tereziji Luk, sodelavki Stopinj	194
Knjige naših ljudi o nas	196
p. Miha Sekolovnik: Dom duhovnosti	208
Martin Horvat: Blagoslovitev kapele v soboški bolnišnici	210
s. Jožica Merlak: Vrtec Lavra	212
Franček Maršič: Marijin kip na obisku po 48. letih	215
Srečko Kalamar: Srečanja cerkvenih pevskih zborov pri sv. Ani ..	217
Franc Tement: Kruh naš vsakdanji	219
Karel Bedernjak: Tudi v Pomurju je zaživel društvo izobražencev	221
Tone Ciglar: Kaj je Mura šepetala	224
Važnejši dogodki župnij Pomurskega pastoralnega področja	232

POŠTNE IN TELEFONSKE ŠTEVILKE ŽUPNIJSKIH URADOV POMURJA

ŽUPNIJA	Poštna št.	Tel.št. (069)
Apače	9253	69-063
Bakovci - M. Sobota	9000	43-032
Beltinci	9231	421-239
Bogojna	9222	47-050
Cankova	9261	40-015
Cezanjevci - Ljutomer	9240	80-100
Črenšovci	9232	70-073
Dobrovnik	9223	79-018
Dokležovje - Beltinci	9231	43-406
Dolenci - Šalovci	9204	59-077
Gornja Radgona	9250	648-850
Grad	9246	50-90-50
Hotiza - Lendava	9220	76-001
Kančevci - Križevci	9206	54-078
- Miha (Dom duhovnosti)		041 705-042
Kapela - Radenci	9252	65-305
Kobilje	9227	79-439
Križevci pri Ljutomeru	9242	87-406
Kuzma	9263	55-023
Lendava	9220	75-096
Ljutomer	9240	81-065
Mala Nedelja	9243	86-020
Markovci - Šalovci	9204	52-095
Martjanci	9221	48-394
Murska Sobota	9000	349-660
Odranci	9233	70-181
Pečarovci - Mačkovci	9202	51-057
Pertoča - Rogašovci	9262	57-028
Petrovci (Martinje)	9203	56-288
Radenci	9252	66-640
Razkrižje - Ljutomer	9240	89-012
Sv. Jurij ob Ščavnici	9244	68-021
Sv. Jurij v Prekmurju - Rogašovci	9262	57-017
Tišina	9251	46-704
Turnišče	9224	72-015
Velika Polana	9225	70-083
Veržej	9241	88-346
Evangelikišanske župnije:		
Bodonci	9265	49-006
Domanjševci - Križevci v Prekmurju	9206	
Gornji Slavečji - Kuzma	9263	55-037
Hodoš	9205	59-038
Križevci v Prekmurju	9206	54-003
Murska Sobota	9000	22-304
Moravske Toplice	9226	48-234
Petrovci	9203	56-039
Puconci	9201	459-120

Sonce drugega tisočletja zahaja tudi nad našimi žitnimi polji. Naj ne zaide sonce naše vere, sonce slovenstva, sonce življenja v vse bolj praznih hišah. Upanje nam vliva papež Janez Pavel II., ki stoji duhovno dovolj visoko, da vidi daleč naprej: »Ob približevanju tretjega tisočletja od odrešenja pripravlja Bog veliko krščansko pomlad, katere začetek že slutimo.« Cvetoč travnik naj bo podoba naše duhovne, krščanske, življenjske pomladi. Brat, sestra, izberi življenje!

Foto: J. Pnčar